

לקראת שבת מלכתא



Dirshu

דרשן ד' ועוזן

קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

אוגדן עלוני השבת

פרשת צו - פורים

סיפר לי יהודי שלמד בישיבת "קול תורה": בחור בישיבה חמד לצון, וכתב מודעה גדולה בנוסח של "כל נדרי" בסגנון של: "כל ליצנותא ושטותא ובדיחותא, כולם שרויים לך, מחולים לך, אין כאן לא חטא ולא עוון". ראש הישיבה רבי שלמה זלמן אויערבך זצ"ל, בראותו את המודעה, תלש אותה, ירד לחדר האוכל והחל לצעוק עליהם: "וכי כך עושים בני ישיבה?"

הגאון רבי חזקיהו מישקובסקי שליט"א, על תחפושות ושמתח פורים



"לַיְהוּדִים הָיְתָה אוֹרָה וְשִׂמְחָה וְשִׂשׂוֹן וְיִקָּר" (אסתר, ח' ט"ז)

אחשוורוש היה 'מלך בתחפושת'...

שאלו אותי פעם, מדוע מתחפשים בפורים, והשבתי: גם אחשוורוש היה מחופש... הוא מלך פעם מהודו ועד כוש, על שבע ועשרים ומאה מדינה, חשב שהוא יכול לעשות ככל שיעלה על רוחו, אבל בסופו של דבר, הקב"ה עשה עמו כרצונו, כמו שעושים עם בובת משחק. הוא אמר את מה שרצה הקב"ה שיאמר, ועשה את מה שהקב"ה רצה שיעשה. הוא היה משוכנע שהוא המלך, הוא האומר, הוא העושה, ובאמת הוא היה כמו ילד קטן, המדמיין לעצמו כאילו הוא יושב על כסא מלכות, ובטוח כי כולם עושים את רצונו. בפועל, הוא עשה את מה שהשי"ת רצה שיעשה, ולא יכול היה לשנות דבר. אחשוורוש היה 'מלך בתחפושת'...

היה סיפור בישיבת לומז'ה בפתח-תקוה, שיהודי הוריש לישיבה ירושה מכובדת. כרגיל במקרים רבים היורשים שהיו רחוקים מתורה ערערו על הירושה בפני בית המשפט. במשך תקופה ארוכה התנהל המשפט בין היורשים לבין הנהלת הישיבה, והסוף לא נראה באופק. נכנסו מהנהלת הישיבה אל מורנו רבי חיים קניבסקי שליט"א, כדי להתיעץ איתו אולי כדאי לקחת עורך דין גדול, ואמנם הוא יגבה כסף רב, אבל לפחות יש סיכוי שהענין יסתיים בזמן קצר ביותר.

החל רבי חיים לצחוק. שאלו אותו: "מדוע הרב צוחק?" ורבי חיים הסביר "וכי מה אתם חושבים קורה עכשיו בשמים. היהודי הזה שנפטר, יש לו משפט בשמים, ושם דנים האם יש לו די זכויות לכך שכספו ילך לישיבה, או שאין לו מספיק זכויות והכסף ילך ליורשים. המשפט הזה בשמים עדיין לא הסתיים ולכן הדבר תלוי ועומד, וכי חושבים אתם שאם תקחו עורך דין גדול יותר, הוא יוכל לזרז את הליך המשפט בשמים? מדוע סתם לבזבז כסף? כאשר יגמר המשפט בבית דין של מעלה, אם יגזר עליו שהכסף יגיע לישיבה - באותו יום תקבלוהו, ואם לאו - לא יעזור גם העורך דין היקר ביותר..."

הייתי פעם אצל הסטייפלער זצ"ל עם בעל תשובה, שאשתו סירבה בכל תוקף לשמור תורה ומצוות. הסטייפלר אמר לו: אם היום תעמדו, אתה ואשתך, מול הראי, הפנים שלכם יראו פחות או יותר זהות... אבל לעתיד לבוא, אתם לא תתחילו להיראות דומים... לך יהיה תואר פנים נעלה, אור יקרות יבקע ממנו, פניה יראו לעומתך כמפלצת... היא לא תוכל להתקרב אליך, כי מרחק של קילומטרים יפריד ביניכם...

הגה"צ רבי אריה שכטר שליט"א על מלחמת היצר הרע ועמלק שבכל דור



ההתערבות על נאמנות השר למלך

ישנו משל מפורסם למלך ששלח את שר צבאו למדינה אחרת, כדי לשוחח עם ראשיה על מספר עניינים חשובים איסטרטגיים ובטחוניים העומדים על סדר היום. "הצלחת שליחותך", אמר לו המלך, "תתרום רבות לביסוס שלטוני ואני רואה בה שליחות עליונה וחשובה מאד עבורי".

בטרם יצא השר לדרכו, הוסיף המלך ואמר לו: "דבר נוסף חשוב ביותר, ברצוני להדגיש בפניך: בשום פנים ואופן אל תסכים להתערב איתם על שום נושא שבעולם. גם אם ינסו לגרור אותך להתערב על משהו - לא תאבה להם ולא תשמע אליהם". שר הצבא אכן התחייב למלך בתקיעת כף שבכל משך שהותו באותה מדינה - לא יתערב עם איש.

שר הצבא מילא את מטרות שליחותו על הצד הטוב ביותר, אלא שאז פנו אליו קברניטי המדינה, ושאלו אותו: "כלום מתאים שמלך כה נכבד כמלכם, ימנה לשר צבא איש בעל גיבנת, גם אם יהא איש כה מוכשר כמון?"

"אינני בעל גיבנת", נעלב השר.

הם פרצו בצחוק ואמרו: "כיצד יכול אתה להכחיש את המציאות הנראית לעין כל?"

"אינני בעל גיבנת", שב ואמר.

"אנחנו מוכנים להתערב אתך על מליון דולר שיש גיבנת בגבך, המסתתרת מאחורי בגדיך. אדרבה! פשוט את מעילך ותוכיח שאינך בעל גיבנת..."

השר זכר היטב את תקיעת הכף, ואת ההבטחה הנחרצת שהבטיח למלך, לבל יתערב כל התערבות, אולם הוא חכך בדעתו ואמר: הרי יודע אני, בברור מוחלט שאין לי גיבנת זכייית בהתערבות אינה נתונה אפוא בספק. את המליון שארויח, אתרום לקופת המלך. כך ירויח המלך בכפליים: גם מילאתי את שליחותו, וגם העשרתי את קופתו בסכום הגון.

לאחר שפשט את מעילו, והוכיח לעין כל שאיננו בעל גיבנת - קיבל

לידיו את המליון שהובטח לו אם ינצח בהתערבות. מיד עם הגיעו למלך, עוד בטרם התעניין המלך בפרטי הדברים החשובים שלמענם נשלח, שאל אותו המלך: "התערבת שם עם מאן דהו?"

- "כן", השיב השר, ובתרועת ניצחון שלף את המליון מכיסו ורצה לשלשל אותו לידי המלך... תוך כדי שהוא מספר לו את מה שארע. ספק המלך את כפיו ואמר: "שוטה שבעולם! אני התערבתי איתם על סכום כפול ומכופל עשרת מונים, שכל שרי ממלכתי מצייתים לדברי ונאמנים להוראותי. אולם הם טענו שיעלה בידם להפריך את צדקתי ולגרורם לאחד השרים הכי חשובים בממלכה לעבור על הוראותי המפורשות... נדמה לך שהרווחת מליון, אך הפסדת לי עשרת מונים... ובעיקר הוכחת כי אינך נאמן לי באופן מוחלט, וסייעת להם להביס אותי בהתערבות".

התברר אפוא כי עיקר מטרותם של אלו שהפשיטו את השר, לא היתה לגלות את קלונו ברבים, אלא להוכיח למלך כי עבדיו אינם סרים למשמעתו, ואינם מקבלים עליהם את עול מלכותו בצורה מושלמת.

כן היא גם מלחמתו של עמלק, הוא יצר הרע. עיקר כוונתו אינה להכשיל את עם ישראל, אלא להילחם בקב"ה. להוכיח לו כי עבדיו

ידיד שלי, אני מתחנן בפניך, לפחות תקרא את הזוהר פעם אחת!".



אוי לאותה בושא אוי לאותה כלימה

זוהי בושא מאין כדוגמתה לעמוד בין לומדי תורה מבלי לדעת לישא וליתן בתורה.

הייתי פעם אצל הסטייפלר זצ"ל עם בעל תשובה יקר, שאשתו סרבה בכל תוקף לשמור תורה ומצוות. כל הנסיונות לשכנע אותה עלו בתוהו. הסטייפלר רצה לנחם אותנו ואמר לו:

"אם היום תעמדו, אתה ואשתך, מול הראי, הפנים שלכם יראו פחות או יותר זהות... לשניכם שתי עיניים, שתי אזנים, אף ופה... אבל דע לך! לעתיד לבוא, בעולם העליון, אתם לא תתחילו להראות דומים... בעוד שלך יהיה תואר פנים נעלה, אור יקרות יבקע ממנו, פניה יראו לעומתך כמפלצת... תמשיך להחזיק חזק התורה. אל תבהל ואל תתיאש! בסופו של דבר יווכחו כולם לדעת, כי רק מי שהחזיק בתורה באמת הרויח! היום היא עוד נראית 'גיבורה' לידך, אולם גיע זמן שהיא לא תוכל להתקרב אליך, כי מרחק של קילומטרים יפריד ביניכם..."

לעתיד לבוא הבושא של כל מי שלא למד תורה תהיה נוראה:

העצה היחידה היא להלחם כבר עכשיו, כאן בעולם הזה מלחמה נחרצת בעמלק! לא לתת לו דריסת רגל... לזכור לשנן היטב כי הוא מעוניין לקרר אותנו בעבודת ה', כדי להילחם בקב"ה, וזה ידרבן אותנו להחזיק חזק בתורה ובמצוות, ולהוכיח בכך את נאמנותנו המוחלטת לבורא עולם. עם פנים שכאלו נוכל להתגאות לעתיד לבוא, בעת שאור התורה יזרח בעולם

(מתוך הספר 'אריה שאג' פורים)

אינם סרים למשמעתו, מורדים בו ואינם מקבלים את עול מלכותו. אבל בסופה של המלחמה, כשזרעו של עמלק ימחה מן העולם, יתקיים "ה' ויהי לי ישועה", או אז נזכה ל"ושאבתם מים בששון ממעיני הישועה", ותתרבה התורה בעם ישראל. כולם יחזרו בתשובה שלמה, ילמדו תורה ויקיימו אותה, כמו שבאר רש"י: "כי ירחיב לבם על ידי ישועה הבאה להם, ויתגלו להם רזי התורה שנשתכחו בבבל על ידי הצרות".

הצרות גרמו לעם ישראל לשכחת התורה. הלב והראש לא היו מספיק פנויים להעמיק בעסק התורה. משום כך באה ההתדרדרות הגדולה שאנו עדים לה ברחובות עיר. בהעדר תורה אפשר להדרדר ולהגיע עד רדת שחת. היצר הרע חוגג את נצחונו במלחמה בה: 'תראו איך נראים האנשים ברחוב... תראו איך הם מתלבשים, איך הם מסתפרים, איך הם מדברים, ובמה הם מתעסקים...' זוהי פריקה מוחלטת של עול מלכות שמים...

אבל בקרוב ממש תבוא הישועה, ואז כולם ירוצו לתורה! אז תתרבה החכמה כמאמר הנביא (ישעיהו יא, ט'): "כי מלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים". מסכן יהיה מי שלא למד תורה... לא יהיה לו מה לעשות שם כולם ידברו בלימוד, והוא יעמוד כמו גולם, בלי להבין מילה... קשה לדמיין אלו פנים יהיו לו.

הגאון רבי חיים קניבסקי שליט"א, שלמד איתי במשך שבע שנים בחברותא, אמר לי כבר לפני חמישים שנה: "ר' אריה אני יודע שאתה יודע ללמוד דף גמרא, אני יודע שאתה יודע לקרוא ארמית, אבל לעתיד לבוא ילמדו גם זוהר, אתה יודע כמה סודות שאף אחד לא מבין גנוזים בו? באותו זמן יפתחו לכולם את כל הסוכות??, כולם יבינו על מה מדובר. והם יהיו כמו כוכב שיאיר ויזרח. אך אם לא תקרא בפך את כל הזוהר לפחות פעם אחת, אזי כשכולם ילמדו זוהר, לא ילמדו אותך. אתה תשב ותסתכל על כולם כשהם זוהרים, תקנא בהם ותאכל את הלב, 'למה לא קראתי זוהר?!' ר' אריה, אתה

* דף היומי בבלי

* דף היומי בהלכה

* ווארט או סיפור לפרשת השבוע

* שידורים חוזרים מאירועי 'דרשו'

* סיפורי צדיקים ותוכניות מיוחדות

הכל במקום אחד

קו השיעורים של 'דרשו' *4992 או 077-2222-666

"לא הבנת את כוונתי", אומר לו ראובן. "לא התכוונתי שתדבר 'סתם כך' לשון הרע... יש עשיר אחד גדול בחוץ לארץ, יש לו קרן מיוחדת ללשון הרע... הוא נותן חמש מאות דולר לכל שתי דקות של דיבור לשון הרע"... שמעון מסתכל עליו בתדהמה ואומר: "מה אתה חושב שאני עשו הרשע?"

הגה"צ רבי ראובן קרלנשטיין זצ"ל, על רשת הדגים ורשת היצה"ר

"ושמרתם את משמרת ד'" (ויקרא ח', ל"ה)



ישנם שני סוגים של מצודות: הסוג הראשון הוא רשת. הדייג משליך רשת לתוך הים והדגים נכנסים לתוכה. הדג נמצא כל כולו בתוך הרשת. הסוג השני הוא חכה. הדייג משליך לים חוט שבקצהו יש מסמר. על המסמר הוא תולה חתיכת לחם, פיתיון לדג, וכשהדג מתפתה לאכול את הלחם, נכנס לו המסמר לתוך הפה וכך הוא תפס. באופן הזה הדג תפוס רק בפיו. הוא לא נמצא בתוך רשת... כל כולו שט במים...

אומר רבי אלה לופיאן זצ"ל: ישנם שני סוגים של יצר הרע: יש יצר הרע שתופס את האדם מכף רגל ועד ראש. פורק ממנו עול מלכות שמים ומחטיא אותו בכל העברות שבתורה. אין תפילין. אין שבת. אין כשרות. אותו אדם תפוס, כל כולו בידיו של יצר הרע. אך יש סוג נוסף של יצר הרע. הוא אומר לאדם: תלמד. תתפלל. תניח שלושה זוגות תפילין: רש"י, רבנו תם ושימושא רבא. שבת? בהידור רב! ממש "א מחיה"... שומעים את זמירות השבת שלו עד הרחוב השני... ממש "ניט שייך"... כשרות? מה יש לדבר, הידור שבהידור... אלא מאי? הוא חכה! הוא תופס אותו בפה! "הפה שלך - שלי"... הוא נותן לבן אדם את הכל אבל תופס אותו בפה...

דג שתפוס בפה - הוא "תפוס"... הוא תפוס במצודה רעה... הדג חושב שכל כולו בתוך המים אבל באמת הוא תפוס... האדם סבור שהוא צדיק גדול, מדקדק במצוות ולא שם לב כי בעצם הוא תפוס בידיו של היצר.

והמצודה הרעה הזו היא שהחריבה את ביתנו, והגלתה אותנו מארצנו, וכבר אלפי שנים אנו מצויים בגלות נוראה, נהרגים ונטבחים בחשכתה, וכל זאת בעוון חטאי הפה - שנאת חנם, מחלוקת ולשון הרע! יצר הרע השכיל לתפוס אותנו בפה...

הבה ונתבונן: אם יבוא ראובן לשמעון ויאמר לו: "יש לנו עכשיו כמה דקות פנויות, בוא נדבר לשון הרע!"... שמעון ישמע לו? פשיטא שלא! "מה זאת עלה על דעתך?", יאמר לראובן, "לחטוא, סתם כך, בחטא כל כך חמור?"...

"לא הבנת את כוונתי", אומר לו ראובן. "לא התכוונתי שתדבר 'סתם כך' לשון הרע... יש עשיר אחד גדול בחוץ לארץ, יש לו קרן מיוחדת ללשון הרע... הוא נותן חמש מאות דולר לכל שתי דקות של דיבור לשון הרע... חמש מאות דולר לא 'הולך ברגל'..."

שמעון מסתכל עליו בתדהמה ואומר: "מה אתה חושב שאני עשו הרשע? אני אמכור את הנשמה שלי בשביל נזיד עדשים? איזו מין הצעה אתה מביא לפני? חס וחלילה! אני לא אדבר לשון הרע גם תמורת חמש מאות דולר!"...

- "סליחה, סליחה"... אומר לו ראובן. "טעית! לא חמש מאות דולר! חמשת אלפים דולר!"...

- "תתבייש לך! בזה אתה חושב שתצליח לשכנע אותי?... הרי בכל יום אנחנו אומרים בקריאת שמע 'ואהבת את ה' אלוהיך בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאודך!' בכל מאודך - פרושו בכל ממונך! יהודי מצווה לתת את כל ממונו ובלבד שלא יעבור על איסור אחד של תורה! ואתה מעז להציע לי חמשת אלפים דולר ובכך הנך סבור לשכנע אותי לעבור על איסור? הרי אם יבוא גוי ויאמר ליהודי: אם לא תדבר לשון הרע - אני שורף לך את הבית ומשאיר אותך בעירום ובחוסר כל, היהודי חייב למסור את כל ממונו ולא לדבר לשון הרע... גם אם תציע לי חמישה מיליון זה לא יהיה עבורי אפילו בגדר 'נסיון' ולא אדבר!"

מה אתם אומרים רבותי? צדיק גדול! אפילו 'ניסיון' אין לו... הוא מוכן 'להפסיד' חמישה מיליון ובלבד שלא לדבר לשון הרע...

ומה קורה יותר מאוחר? עוד באותו היום... שמעון משוחח עם חבר בעניין מסוים. השיחה קולחת. ובתוך כדי

השיחה 'עולים' לדיון' כמה וכמה אנשים... לשון הרע גמור...
- "רגע! רגע! אדון שמעון! כמה קיבלת על הלשון הרע הזה?"
- "כלום!"

- "איך זה שלפני כמה דקות נשאת נאום חוצב להבות אש, שגם חמשת אלפים דולר לא ישכנעו אותך לדבר לשון הרע, ואילו אתה מדבר 'בחנים', מבלי לקבל כל תמורה?"
התשובה לכך היא: אף לא אחד ידבר לשון הרע עם "לשם יחוד"...
אם מישהו יציע לו: "בוא נדבר לשון הרע", הוא יתנגד בתקיפות...
מה עושה היצר הרע? בתוך שיחה קולחת, כשלא שמים לב, שם הוא "תופס" את האדם...

הקדוש ברוך הוא שלח לנו את רבן של כל בני הגולה, הסבא קדישא, ה"חפץ חיים", כדי שיפתח לנו את העיניים, יאיר לנו את הדרך, ילמד אותנו להתבונן ולשים לב כיצד לא ליפול בחכתו של היצר הרע!

יהי רצון שנשכיל להתרחק מדבורי לשון הרע כמפני אש!
על עוון לשון הרע אמרו חז"ל (ערכין טו ע"ב): "אמר רבי יוחנן משום רבי יוסי בן זמרא, מאי דכתיב: 'מה יתן לך ומה יוסיף לך לשון רמיה'? אמר לו הקדוש ברוך הוא ללשון: כל אבריו של אדם זקופים ואתה מוטל, כל אבריו של אדם מבחוץ ואתה מבפנים, ולא עוד, אלא שהקפתי לך שתי חומות, אחת של עצם ואחת של בשר".

אשאל אתכם, מורי ורבותי: וכי שני השומרים הללו הם אכן גדרים, המקשים על האדם לדבר? אם אין שיניים יותר קל לדבר? אם עושים גדר של אבנים ושל ברזל - ניחא, אי אפשר להכנס, אבל הגדרים האלו שהקב"ה בא ללשון - איזו גדר הם? אם מישהו יעשה גדר מנייר שהגנבים לא יכנסו - זו גדר?

ודאי הכוונה ללמוד מוסר מאותן 'חומות', שאדם ילמד וישכיל ויתבונן - תראו כמה מוחבאת הלשון פנימה, כמה היא זקוקה לשמירה. כל עוד התינוק לא יודע לדבר - אינו צריך שיניים. ברגע שהוא מדבר - יש לו כבר שיניים. כל זאת כדי שאדם יתבונן ויבין כמה שמירה צריכה הלשון.

יש לנו ב"ה את ספר "שמירת הלשון" - קילורין לעיניים. רבי יחזקאל אברמסקי זצ"ל אמר על ה"חפץ חיים" זצ"ל: כמה פשטות ככה גדולת. כאשר פותחים את הספרים שלו מבינים כי לשון הרע וגסות הדיבור, הם פשוט אש!

אחד הדברים שכתובים בחז"ל וה"חפץ חיים" מצטט זאת שוב ושוב הוא שהמדבר לשון הרע, בתפילה ובלימוד שלו נכנסת רוח טומאה, והתפילה נמאסת! באותו פה שדיברת לשון הרע אתה לומד ומתפלל לרבנו של עולם? א מוראדיגע זאך!
סיפרתי כמה פעמים את הסיפור ששמעתי בבורו פארק. טוב לספר אותו לאחרים בפרט לילדים.

מלך גרמניה ערך ביקור ברוסיה. כמובן הגיע עם כל הפמליה. ערכו סעודה גדולה לכבודו, ארוחת ערב גדולה. שר טבחים הגיש מאכל, שאצלנו קוראים לו קישקע - מעי של בהמה. טוחנים כל מיני מטעמים ומכניסים בתוך הקישקע.

מלך גרמניה ראה מאכל חדש, טעם ממנו ומאד מצא חן בעיניו.

הוא הורה לשר הטבחים שלו שהצטרף לפמליא: "תיפגש עם שר הטבחים של רוסיה, ותבקש ממנו את המתכון, כי אני רוצה שתלמד לעשות 'קישקע'".

אתם יודעים, אוכל למלך זה לא סתם, קצת ככה וקצת ככה. צריך לשמוע את ההוראות בדיוק מוחלט [ובפרט אצל הגרמנים...], כך וכך בשר טחון, כך וכך קמח, פלפל, מלח, סוכר, וכמה פפריקה ושאר תבלינים. הפגישה נערכה והטבח הרוסי הדריך את עמיתו הגרמני ברשימה מפורטת, ממש על המילימטר.

נסעו בחזרה. מלך גרמניה מגיע לביתו. ויהי היום, הגיע מלך פלוני לביקור בגרמניה. הטבח הוציא את הרשימה הטמונה באוצרותיו, ועשה כמו שלימדוהו ברוסיה, הכל בדיוק מוחלט - בשר, מלח, סוכר, פלפל, פלאי פלאים. הכניס את הכל בתוך הקישקע.

התבשיל היה מוכן, הגישו לסעודה הגדולה, החלו לטעום. המלך נטל את הסכין ואת המזלג, הכניס לפיו חתיכה של המאכל, ואבוי! נהיה לו חושך בעיניים. טעם תפל, עם ריח נורא. לא ידעו אם זה רעל, או שלקחו את האוכל מהאשפה...

מיד הורידו הכל מהשולחן, ובינתיים הביאו לכל המסובים מים לשטוף את הפה מהגועל שנדבק בו.

אחרי הסעודה רצה כמעט מלך גרמניה להרוג את שר הטבחים. הטבח התחנן: "אדוני המלך, אני יכול להישבע אלף שבועות, עשיתי בדיוק כמו ששר הטבחים ברוסיה לימד אותי, לא שיניתי דבר וחצי דבר. מה אני יכול לעשות שכך קרה?"

המלך הורה לו זעם: "עכשיו אתה נוסע לרוסיה לברר מה היתה הבעיה והיכן הטעות".

הטבח שמח עד השמיים, העיקר שלא הורגים אותו... יצא לדרך, הגיע לרוסיה שם סיפר לשר הטבחים של הרוסי: "אוי מה שהיה לנו, עשיתי את הקישקע והמסובים כמעט הקיאו, הרגישו שאוכלים זבל..."

הטבח הרוסי ביקש ממנו: "תביא את הרשימה שלך". הגרמני הוציא את הרשימה, על פיה הכין את הקישקע - אחת, שתיים, שלוש, ארבע, הכל בסדר.

"רגע", נזכר הטבח הרוסי, "כאשר הבאת את המעי למטבח, מה עשית?"

"מה פרוש מה עשיתי? טחנתי בשר, טחנתי לחם, פפריקה, מלח וסוכר, ומילאתי את הכל בתוך המעי".

"אוי, וי!", קפץ הרוסי ממקומו, "אתה נורמלי?! הלא זה מעי של בהמה! את המעי צריכים לשטוף היטב, עם מים רותחים, ואחר כך להשרות במים עשרים וארבע שעות, שכל הטינופת תצא מהמעי והוא יתנקה. אחר כך שוב שוטפים, עד שבטוחים שהמעי נקי לחלוטין. רק אז אפשר להכניס את כל המצרכים... היכן השכל שלך?!" - כעס עליו שר הטבחים הרוסי.

יכול אדם להטעין על עצמו את המצוות הטובות ביותר, אבל אם יכניס אותן בפה לא נקי, הוא מקלקל את הכל!

(מתוך הספר 'יחי ראובן')

במשך שלושה ימים אמרתי תהילים, וביקשתי מהשי"ת שהוא יתפגר באופן סופי ומוחלט, ואכן לאחר שלושה ימים הוא התפגר ומת. עם אמונה שלמה בקב"ה ותפילה מעומק הלב - אפשר להרוג את סטאלין! עם אמונה ותפילה אפשר להרוג את המן שבכל דור ודור!

הרה"ג רבי מאיר צימרוט שליט"א על שערי שמים שפתוחים ביום הפורים



"ויהודי הזה כאמור, כעס עלי מדוע אני מדבר על המן של ימים עברו, ולא על המן שלנו' בוא נראה איך הקב"ה מציל אותי היום!" קרא לעברי."

"נענתי ואמרתי לו: 'דע לך, שסטאלין הוא בסך הכל בן אדם. הוא יכול להרוג עשרה מליון אנשים, עשרים מיליון, חמישים מיליון, אך את היהודים הוא לא יצליח להשמיד!'"

"כעסו של היהודי התעצם: 'על מה אתה מסתמך? מדוע שהוא לא יצליח? הוא בשיא כוחו! הוא ניצח את כל מי שניסה לקום כנגדו! הנה תראה: הוא בן חמישים, ואין לו אף לא שיער לבנה אחת...'"

"אמרתי לו: 'הכל נכון, אבל אני חוזר ואומר לך: סטאלין הוא בסך הכל בן אדם. אם הקב"ה ירצה בעוד חצי שעה הוא לא יהיה כאן...'"

"הוא הסתכל עלי, כמי שיצאתי מדעת..."

"אמרתי לו: 'אתה יודע מה? לא בעוד חצי שעה! בעוד עשרים דקות - הוא לא יהיה כאן...'"

"כעבור כמה דקות שמענו קולות המולה בוקעים מהמסדרון. שמענו את הסוהרים מתרוצצים ומשוחחים בקולי קולות... היה ברור שקרה משהו!"

"התברר שסטאלין - באותן דקות של ליל פורים - חטף שטף דם במח!"

"במשך שלושה ימים אמרתי תהילים, וביקשתי מהשי"ת שהוא יתפגר באופן סופי ומוחלט, ואכן לאחר שלושה ימים הוא התפגר ומת. עם אמונה שלמה בקב"ה ותפילה מעומק הלב - אפשר להרוג את סטאלין!"

במקומות רבים בדברי חז"ל מוצאים אנו עד כמה גדול כוחה של תפילה. לא תמיד ניתן לראות בחוש איך תפילה על דבר מסוים מתקיימת, אולם לפעמים הדבר מתגלה לעין כל, ולא ניתן להכחיש כי מה שארע - אינו אלא מחמת תפילה ובקשה.

במשך שנים רבות גרתי בשכנות לרבי יצחק זילבר זצ"ל, שמרן הרב אלישיב זצ"ל אמר עליו, שהוא אחד מל"ו צדיקים שהעולם עומד עליהם.

לעולם לא אשכח אותו! נסענו יחד אלפי קילומטרים לשיחות חיזוק בכל רחבי הארץ.

במו עיני ראיתי את רבי יצחק זצ"ל מפשיל את זרועות ידיו כלפי ציבור השומעים מראה להם את הורידים ואומר: "שנים רבות שהיתי בסיביר, ובסיעתא דשמיא לא חיללתי שבת! ביום שישי הייתי חותך את הורידים האלו שבזרועות ידי, כדי שלא אצטרך לעבוד בשבת. הקומוניסטים ימ"ש היו רואים את הדם הזב מהם, ואת התחבושות הספוגות בדם, והיו משחררים אותי מעבודה!"

באחת הפעמים שמעתי אותו מספר: "במשך שנים ישבתי בכלא הסובייטי. והנה הגיע פורים, ולא היה לנו מגילה לקרוא ממנה, אספתי את כל היהודים, והתחלתי לספר להם את סיפור המגילה. סיפרתי להם שהיה איש צר ואויב, ושמו המן, שביקש להשמיד, להרוג ולאבד את כל היהודים, והקב"ה שלח לנו - ברוב רחמיו וחסדיו - את מרדכי ואסתר, והציל אותנו מידי."

"והנה לפתע, נעמד אחד יהודים, והחל לקרוא לעברי בכעס: 'מדוע אתה מספר לנו סיפורים שקרו לפני אלפי שנים, על איזה המן אחד שרצה להשמיד את כל היהודים? יש לנו המן היום! גם סטאלין מבקש להרוג את כולנו! הבה ונראה איך הקב"ה מציל אותנו מההמן שלנו! זה יותר מענין אותי מאשר איך הוא הציל את היהודים מהמן שלפני אלפי שנים...'"

"ויהודי הזה צדק! לסטאלין, אכן היתה תכנית מסודרת להשמיד, להרוג ולאבד את כל היהודים ולשלוח את כולם לסיביר הקפואה, והוא עוד תכנן לעשות זאת ב'אלגנטיות', כביכול שולח הוא אותם לשם לטובתם, ומתוך דאגה לעתידם... הוא בנה קרוואן ארוך בלי חלונות, ותכנן לשכן בו את היהודים, בקור של חמישים מעלות מתחת לאפס. לימים ניסו להכניס לשם תבואה, אך היא לא הצליחה לשרוד וקפאה למוות... הוא גילה באזני אנשי סודו שהוא משוכנע, שחמישים אחוז מהיהודים ימותו בדרך, ועוד חמישים אחוז יקפאו שם למוות."

“כעבור כמה דקות שמענו קולות המולה בוקעים מהמסדרון. שמענו את הסוהרים מתרוצצים ומשוחחים בקולי קולות... היה ברור שקרה משהו! “התברר שסטאלין - באותן דקות של ליל פורים - חטף שטף דם במח!”

שמים פתוחים, וניתן לבקש ולהשיג גם דברים כאלו, שכל השנה קשה להשיג אותם.

חז"ל דורשים על הכתוב (תהילים לט, ד): “חם ליבי בקרבי בהגיגי תבער אש”, “חם” בגימטריה ארבעים ושמונה. בארבעים ושמונה שעות של ימי הפורים - כל התפילות מתקבלות. כל הפושט יד - נותנים לו, גם דברים שבכל השנה קשה להשיגם.

ה“חתם סופר” זצ”ל כותב, כי קבלה יש לו מהגאון בעל ה”שב יעקב”, שמי שלומד תורה בין מגילה של לילה למגילה של יום - הוא בן עולם הבא!

רבי חיים קניבסקי שליט”א הוציא מכתב, ובו כתב שכל אחד צריך למצוא בפורים “זמן חשוב” ללימוד התורה. לא יעלה על הדעת שבפורים - יום בו קימו וקבלו היהודים, עליהם ועל זרעם, את התורה מאהבה ומרצון - אדם יהיה עסוק כל שעות היום והלילה במצוות היום, ולא ימצא “זמן חשוב” ללימוד תורה!

והוסיף ואמר בשם אביו הסטייפלר זצ”ל: מי שזכה ללימוד בזמני רפיון - זכה להיות גדול בתורה!

כמה חשוב לנצל את היום החשוב הזה, יום פורים, יום בו שיערי שמים פתוחים, לבקש ולהתחנן ב”אתה חונן לדם דעת”, ב”רפאנו ה’ ונרפא”, כי זהו הפורים האמיתי! מהותו האמיתית של פורים היא “קימו וקבלו”: התחזקות בתפילה התחזקות בתורה, התחזקות באמונה!

(מתוך דורש טוב פורים)

עם אמונה ותפילה אפשר להרוג את המן שבכל דור ודור! דרך אגב, גם בספרי ההיסטוריה של הרוסים כתוב, שסטאלין קיבל שטף דם במח בליל פורים, אלא ששם מסופר שהיה זה לאחר שישב במסיבת חברים שהסתיימה לפנות בוקר, ובבוקר מצאוהו שוכב על הרצפה במסדרון. תחילה פחדו לגשת אליו. כה גדול היה הפחד ממנו. וכשנגשו - כבר היה מאוחר מידי.

כך היא הגירסה שלהם, אך, כאמור, רבי יצחק זילבר סיפר כי שטף הדם ארע בשעה מוקדמת יותר, כמה דקות לאחר שחזק את היהודי באמונה בהשי”ת.

כח התורה הצטרף לכח האמונה

והנה, סיפר הרב יצחק ברילנט, שבאותה שנה, באותה שעה, ישב נער בבית הכנסת בירושלים והאזין לקריאת המגילה. הנער הזה היה ממש בבחינת “לא ימיש מתוך האוהל”. הוא היה יושב ולומד בחשק ובהתמדה, יומם ולילה. לא היתה לו כל שייכות עם משחקי הנערים בני גילו, ואף פעם הוא לא היה דופק ב”המן” כפי שנהגו הנערים.

למרבה הפלא, כאשר הגיע בעל הקורא ל”המן” האחרון - הנער התחיל לדפוק ולדפוק בלי הפסק. כל המתפללים, שהכירו את הנער לא הבינו מה קרה לו הפעם, ואפשרו לו להמשיך ולדפוק כאות נפשו. כשסיימו לקרוא את המגילה שאלוהו לפשר הענין.

נענה הנער ואמר: “ב”ה אני יושב ולומד בהתמדה רבה, יש בידי את כח התורה. אני מאמין באמונה שלמה שעם הכח הזה - כמו שהמן הרשע התפגר - כך גם סטאלין יתפגר! דפקתי בעוז ובתעצומות, וביקשתי מהשי”ת שבזכות לימוד התורה שלי - הוא יגאל את היהודים מידי של סטאלין, כפי שגאל אותם מידי של המן הרשע!” הנה כי כן, בליל פורים של אותה שנה, בדיוק באותו זמן שרבי יצחק זילבר הכריז בתוך בית הכלא הסובייטי, מתוך אמונה שלמה: “סטאלין הוא בסך הכל בן אדם. אם הקב”ה ירצה - בעוד חצי שעה הוא לא יהיה כאן” - באותה שעה בדיוק ישב נער בבית כנסת בירושלים, דפק את המן ומבקש מהשי”ת, מכת התורה: “כן יאבדו כל אויבי ה’”, וסופו של סטאלין יהיה כסופו של המן!

זה עם כח האמונה, בברית המועצות, וזה עם כח התורה, בירושלים - הפילו את סטאלין!

יום המסוגל

כה גדול הוא יום הפורים! יום המסוגל לישועות גדולות! כל שיערי

חוויה רוחנית יומית

מדי יום אצלך במייל

dirshu@dirshu.co.il

הפורתח בכל יום..

הניוז היומי של דרשו.

במוצאי פורים נכנס צעיר שיכור לחדרו של רבינו והשמיע צעקות רמות, אחר כך החל לשבח את רבינו בהפלגה יתירה. רבינו סובב את הראש לקיר ולא רצה לשמוע את נאומו של הצעיר, הנוכחים גררו אותו החוצה...

מִרְנָה הַגְרָא"ל שְׁטֵינְמָן זְצוּק"ל עַל הַסְכָּנוֹת בַּיּוֹם הַפּוֹרִים, וּמַדּוּעַ פּוֹרִים זֶה עֵת רְצוֹן לִישׁוּעוֹת

"לְיִהוּדִים הֵיטָה אֹרֶחַ וְשִׁמְחָה" (אסתר ח', ט"ז)



לשבח את רבינו בהפלגה יתירה. רבינו סובב את הראש לקיר ולא רצה לשמוע את נאומו של הצעיר. הנוכחים גררו אותו החוצה, אך רבינו לא היה רגוע מכך, וחקר שמא קרה לו משהו בעת הגרירה - אולי קיבל מכה וכדומה.

הזהירות גם לילדים: שח הגאון הגדול רבי יצחק זילברשטיין שליט"א, על ילד שזרק חומר נפץ וגרם לקטיעת אצבע של ילד אחר, הילד התדפק על דלתו של מרן הגאון הגדול רבי אהרן לייב שטיינמן זצוק"ל, ושאל כיצד לעשות תשובה על המעשה הנורא שעשה. תשובת מרן זצוק"ל היתה: "איני יודע כיצד עושים תשובה על דבר כזה!"

הילד ניסה שוב ושוב, אבל הגאון הגרא"ל זצוק"ל פכר את ידיו בתנועה של 'איני יודע' ולא השיב.

(הגר"י זילברשטיין הסביר את תשובתו של הגאון הגרא"ל שטיינמן זצוק"ל, ואמר שבאמת אי אפשר לדעת כיצד עושים תשובה על דבר כזה, שהרי כבר הבאנו בעבר שהספר חסידים (סי' תקצ"ה). מתקשה בדבר הכפל במילות הפסוק 'והשיב את הגזילה אשר גזל', ומתרחץ שאמנם אם הגזלן משיב את גזלתו עוד באותו יום די בכך, אולם אם השיב רק לאחר יום או יומיים, הרי שצריך להחזיר לגזלן גם את ההפסד שהיה לו באותו יום או יומיים, שבהם היה יכול לעבוד עם השור או עם החמור, ונמנע הדבר ממנו בשל הגזילה, ואם הגזלן לא החזיר את פערי ההפסד הללו הוא נשאר גזלן. וכמו כן ממשיך ה'ספר חסידים', כדי לצאת ידי שמים, יש לחשב את הצער שהיה לגזלן וכו', ואם במקרים אלה כל כך קשה לאמוד את הצער, הרי שבמקרה שלנו כאשר אחת האצבעות של הילד נקטעה, באמת

מכתבים ממרן הגאון רבי אהרן יהודה לייב שטיינמן זצוק"ל לפני פורים:

זהירות מפגיעה באנשים: היות שמתקרבים ימי פורים דפרזים ודמוקפין, בהם יש חשש של פגיעה באנשים, בחורים ומחנכים, אשר זה חטא ועוון גדול, והרבה שנים אחרי זה סובלים הפוגעים והמביישים, ולא יודעים את חומרת הדברים, באתי בזה לעורר כי זה כמשחקים באש, ושומר נפשו ירחק מעוון החמור של המלבין פני חברו ברבים.

ויהי רצון שהזמן ינוצל לחיזוק ולאהבה בין אחד לרעהו ולכל לומדי ומלמדי תורה, וכל אחד יתרומם ברוחניות כנפש לב מבקשי השי"ת.

ט"ז אדר א' תשע"א לפ"ק

זכות שנפלה בחלקכם: לבני ישיבתנו היקרים הי"ו. כבר דיברנו כמה פעמים על הזכות שנפלה בחלקכם ללמוד תורה בליל פורים, שהוא יום של 'קבלו באהבה' (ובשנה זו קשה לי להשתתף עמכם בשמחתכם), והנני לברככם שתזכו בזכות זה לעלות מאד בתו"ש כל אחד לפי מדרגתו ותצלחו ברוחניות וגשמיות.

א"ל שטיינמן מוצש"ק ליל פורים תשע"ד. (קובץ אגרות ס"ב) עבודת ה' בפורים: לבני חביבי הק' עליהם יחי'. קשה עלי להשתתף עמכם, ואמרתי להעלות כמה דברים על הכתב, הנה הקב"ה ברוב חסדיו נתן לנו את התורה והדריכנו איך לקיימה, והנחילנו מועדים, ורבנן הוסיפו עליהם עוד חנוכה ופורים, ובעמדנו לפני ימי הפורים, ויש החושבים שבזמן כזה אפשר לעשות מה שרוצים, אבל אין זה כך, אלא שבכל יום יש את עבודת ה' בדברים מסוימים, ובשבת ומועדים יש גם מצוות היום, וזה רק עבודת ה' לא סתם הוללות והתפרקות, ומה שיש ביום יותר מצוות, יש בו יותר קדושה, ומסוגל לעלות בו ביותר, אשריכם שאתם מתחזקים בימים אלו בלימוד התורה ובתפילה, ויש לראות שח"ו שלא נכשל ולא נגרר אחרי דברים לא נכונים, רק יראה כ"א למשוך עצמו לאהבת התורה ויראת שמים ומעשה המצוות, ומדות טובות בין איש לחברו, והקב"ה יערה עליו רוח טהרה ויזכה ברוחניות וגשמיות. המשתתף ושמוח עמכם ליל פורים תשע"ה (קובץ אגרות ס"ג).

מעשה התרחש פעם במוצאי פורים. צעיר שיכור נכנס לחדרו של רבינו, ובמעמד האברכים השמיע צעקות רמות. אחר כך הוא החל

אי אפשר לדעת כיצד ניתן לחזור בתשובה על כך, וזו היתה תשובתו של הגאון הגר"ל שטיינמן זצוק"ל).

(עלינו לשבח ח"ו עמ' תע"ח, והעירו מדברי המהרש"א סנהדרין לז, א ד"ה היו יודעין דכ' דדברי ה'ספר חסידים' הוא רק בדיני נפשות ולא בדיני ממונות ויל"ד האם המקרה לדני נפשות).

תחפושת ראויה: אמר רבינו: יש להזהיר לילדים להתחפש כמו צדיקים וצדיקות, ולא כמו רשעים או מחללי שבת וכדומה, שכל דבר משפיע על השאיפות של הילד. (מים חיים עמ' 78)

וסיפר שאמרו לו בשם הגר"ח ק"ק שליט"א שאמר בשם אביו הסטייפלר זצ"ל שמי שהתחפש בישיבה בפורים להמן יצא לתרבות רעה, אמר רבינו אני חושב בטעם הדבר כיון דהוי כפתיחת פה לשטן. (יש כאלה שמתחפשים לשוטר וכדו' ובאמת הדבר לא טוב).

עת רצון: רבינו הסביר למה פורים הוא עת רצון, שיש עקרות שנפקדות וכן אנשים נפקדים בפרנסה, מפני שזה יום גדול לקיים מצוות של בין אדם לחבירו, ה' אוהב מאד את כלל ישראל, ביום שבו מתרבה אחווה ורעות. (ואני תפילתי לך ה' עת רצון וכו').

ונאים הדברים למי שאמרם: סבלנותו הנדירה של מרן הגר"ל והקפדתו הייחודית בנושא בין אדם לחבירו, מתבטאת רבות בחיי היומיום, ודוקא בפכים הקטנים, שנראים לכאורה כשוליים, אך מעידים כאלף עדים על טוהר ליבו ונשמתו של רבן של ישראל.

ונפשי כעפר לכל תהיה: סיפר אחד מתלמידי רבינו, כי יום אחד, בעת קבלת הקהל לאחר תפילת ערבית, חלף בחור צעיר בין העומדים, כשכל כוונתו היתה רק כדי להצטלם עם רבינו. הוא הושיט יד לרבינו בעוד פניו מופנות כלפי הצלם, והוא מורה לו באצבע "לצלם! לצלם!" לבני הבית ניכר היה כי הרגע המביש הזה מכאיב לרבינו, אך הוא לא הגיב מאומה עד שההוא סיים את מלאכת הצילום... בסיום קבלת הקהל דיבר פלוני עם רבינו על אודות חסרון הדרך ארץ שנראה כאן קודם, ורבינו הגיב "כל יום זה כך!"

אף שלא פגעת ב: פעם לחש רבינו לתלמידו, כי אחד מהאנשים שלזכותם הוא מקפיד להכניס מדי יום מטבעות לצדקה הוא אדם שבעבר היו לו דין ודברים עמו, ועל אף שלא היתה זו מריבה ממש ורבינו לא פגע בו, חלילה, בכל זאת הוא מרגיש צורך "לפצות אותו", כלשון רבינו, ולעשות בכל יום משהו לטובת נשמתו, וכן לטובת אדם נוסף כדוגמתו.

והוסיף רבינו: "ואף שאני לא פגעת בך, והוא כן פגע, בכל זאת - מי יודע, שמא היתה לי קצת אשמה בזה".

לשון נקיה: מעשה היה שיהודי לקח דבר מה מבית רבינו, וכששאל

רבינו היכן הוא אותו חפץ, השיב אחד מבני הבית: "כנראה פלוני גנב את זה". רבינו לא הסכים עם הנוסח ואמר: "יהודי אינו גנב. תאמר שאולי הוא חס על החפץ הזה, שמא כאן בבית ילך לאיבוד ולכן לקח לעצמו".

לשון רכה: כמה פעמים הדרך רבינו את מקורביו על פי מכתבו של הגר"ח מוולוז'ין, לאמר: על ידי מידת הסבלנות האדם משיג את רצונו יותר ויותר מכל תקיפות שבעולם. אולם בני אדם טועים בכך. עוד אמר לבנו הגאון רבי שרגא שליט"א: "גם כאשר הייתי ראש ישיבה יחידי בישיבת כפר סבא, לא דברתי בתקיפות. לדוגמא, בענין קבלת תלמידים לישיבה, דברתי עם הצוות רק בנוסח של 'שמא', 'אולי' ו'אפשר'. אם מדברים בתקיפות - אדרבה, זו סיבה שהדברים יתקבלו פחות".

הרבנית שטיינמן ע"ה סיפרה, כי פעם לא חש רבינו בטוב במשך כמה ימים, ולא יכול היה לקבל קהל. לילה אחד דפקו אב ובנו דפיקות נמרצות על הדלת. האב אמר כי מדובר בעניין של פיקוח נפש ממש, שאינו סובל דחוי, כיון ששמעה כך, סברה הרבנית לתומה שאכן יש להכניסם גם בשעה זו.

היא שאלה את בעלה אם יוכל לקבל את השניים העומדים בפתח ופיקוח נפש בפיהם, והוא הסכים שיכנסו. הם אכן נכנסו בזריזות, וכעבור כמה דקות יצאו בסבר פנים מחויך ומרוצה. הרבנית התפעלה ממהירות יציאתם ותמחה בינה לבין עצמה: "איזה עניין של פיקוח נפש יכול היה להיות דחוף כל כך ולבוא על פתרונו תוך רגעים ספורים?" אף על פי שבדרך כלל לא שאלה את הבאים למבוקשם מרבינו, הפעם חרגה ממנהגה והתעניינה אצל השואל: "מה היה המקרה הדחוף כל כך?"

האיש השיב, כי בימים אלו מגישים רשימות לבחירות לכנסת, והוא בא לשאול האם כדאי לו להגיש רשימה לבחירות. "כיון שמועד ההגשה מסתיים בעוד שעות בודדות, בשעת חצות". הסביר, "היה העניין דחוף במיוחד".

"נו, ומה השיב לכם הרב?" התעניינה הרבנית. "הוא ענה לי שלא אגיש מועמדות, כי אף אחד לא יבחר בי חוץ ממנו", ענה האיש בהצביעו על בנו...

נראה שרבינו אמר לו זאת בנועם ובחכמה, באופן שהאב לא נפגע כלל אלא קיבל את הדברים ברוח טובה מאוד.

לאחר מכן שאלה הרבנית את רבינו, כיצד קרה שהשואל יצא בחיוך, ורבינו ענה בבדיחותא: "כנראה הוא חשב שרק הוא יצביע לעצמו, ושמוח להווכח שברור לי כי גם בנו יצביע לו, ויהיו לו שני קולות..." (כאיל תערוג)

קבל את גיליון 'לקראת שבת' ישירות למייל
שלח מייל: dirshu@dirshu.co.il

הוציא הגוי סכין גדולה וכמעט שהניפה על ראש היהודי והזהירו, שאם לא יאכל וישתה מבשרו ויינו - יהרגהו. בלית ברירה אכל ושתה והתענג מסעודתו של הגוי. לפתע חזר בו הגוי, והחל לפייס את היהודי בבקשת סליחה ומחילה, נענה היהודי ואמר לו: "אינני סולח לך", ולשאלת הגוי מדוע, השיב: "אינני מוחל לך שלא נתת לי לסיים את הסעודה..."

הגה"צ רבי אלימלך בידרמן שליט"א על פורים



המלמד לכתוב על ענייני השירה, שם הודה על האמת שבשיעורים אלו התנהג כהוגן, כי אהב לשיר ולזמר. והי כאשר הגיע הילד לביתו והראה לאביו את ה'תעודה' החל האב לקרוא הנכתב בה, והי כראותו שלימודו לא היה כהוגן שתק ולא אמר מאומה, כי הבין שבנו לא ניחן בכשרונות, וגם כאשר המשיך לקרוא שתפילתו לא היתה טובה וכן התנהגותו לא היתה כראוי לא אמר לו ולא כלום, כי דן אותו לכף זכות שמא קשה לו לקבל מרות מן המלמד, וכך המשיך לקרוא בשתיקה את הדברים הקשים שכתב המלמד, אבל כאשר ראה שב'זמרה' הצטיין לשבח, או אז סתר לו אביו על לחיו.

תמה הבן ושאל: "אילו היית מכה אותי בקריאתך את התעודה עד עתה ניחא, כי אכן לא למדתי ולא התנהגתי כדבעי, אבל מדוע מעניש הנך אותי דייקא בדבר שהצטיינתי לשבח?"

השיב לו האב והסביר: "אדרבה, את עצם הנהגתך עוד אפשר להצדיק ולומר שהיית בבחינת אונס דרחמנא פטריה, אך איך שיך לשיר ולשמוח במצב כזה? ועל כך מגיע לך עונש..." והן הדברים, שלכה"פ היו צריכים להצטער במה שנאלצו להשתתף בסעודתו של אותו רשע, ואילו הם נהנו מן האיסור.

וכן כתב ה'חתם סופר' (תו"מ מגילת אסתר ד"ה איתא במגילה), דאע"פ שהיו אנוסים ומוכרחים להשתתף בסעודה, היה עליהם להשביע את נפשם עם מאכלים כשרים בטרם בואם לסעודה בבית אחשוורוש, וממילא היו אוכלים שם 'אכילה גסה' ולא לתיאבון.

(באר הפרשה')

מקשים העולם, מה היה חטאם של ישראל באותה סעודה, הרי דרשו חז"ל (מגילה יב.) 'לעשות כרצון איש ואיש (אסתר א ח) - אמר רבא, לעשות כרצון מרדכי והמן', ואם כן הרי היו כל המאכלים ושאר ענייני הסעודה ב'הכשר' של מרדכי הצדיק ומה עוון יש בזה? וביארו על פי מעשה ש(לא) היה, פעם נסעו ישראל וגוי יחדיו בדרך, אחר שהילכו כברת דרך הוציא היהודי מצקלונו מאכלו אשר הביא עמו מביתו, בירך על המזון ופטר את הרפרפת אכל ושתה, ואילו הגוי הוציא 'בשר שמן' וניגש לאוכלו, וב'נדיבות לב' הציע ליהודי להצטרף עמו בסעודתו, אך היהודי התנצל ואמר שאסור לו לאכול מבשר גויים. בגמר סעודתו שתה הגוי מיינו, גם בזה סירב היהודי לשתות מכוסו ואמר לו ש'סתם יינם' אסור על איש ישראל. הגוי שלא נתברך ב'בינה ודעת' להבין את דברי היהודי והוכרח היהודי להסביר לו ב'רחל בתך הקטנה', שהתורה אוסרת לאכול בשר ויין של גוי זולתי במצב של סכנה ופיקוח נפש, ואף הוסיף והסביר לו 'פיקוח נפש' מהו. והי כשומעו כי כן - הוציא הגוי סכין גדול וכמעט שהניפה על ראש היהודי, והזהירו שאם לא יאכל וישתה מבשרו ויינו יהרגהו על אתר, בלית ברירה עשה כפי שנצטווה אכל ושתה והתענג מסעודתו של הגוי, לפתע חזר בו הגוי, והחל לפייס את היהודי בבקשת סליחה ומחילה וכפרה על מעשיו, נענה היהודי ואמר לו בתוקף- "אינני סולח ומוחל לך!" ולשאלת הגוי מדוע לא יסלח לו, השיב: "אינני מוחל לך שלא נתת לי לסיים את הסעודה..." והיינו שאותו איש שמח עם הסיבה של הפיקוח נפש שנקלע לידו כדי שיוכל לאכול ולהנות מן הסעודה.

וזהו אומרים, 'לפי שנהנו מסעודתו של אותו רשע', כי הגם שהיה מקום לומר שאולי היו מוכרחים להשתתף בסעודה מפני השלום ולתת כבוד למלכות, וכמו כן לא היה איסור באכילתם שהרי סידרו את הכשרות על הצד היותר טוב - מכל מקום לא היה להם ללכת לשם מרצון ולהתענג מחבורתם של גויים טמאים פוחזים וריקים, והיו צריכים ללכת כמי שכפאם שד ומחמת ההכרח, ולא ליהנות מן ההליכה והשותפות.

באופן אחר משלו ענין זה, בילד פרא אדם, שהמלמד לא הצליח לחנך אותו. לסוף השנה חקק המלמד את כל התנהגות הילד עלי 'תעודה' - שלא למד כהוגן, ואף לא התפלל כראוי, ובהתנהגותו הפריע לכל התלמידים, וכיוצא בדברים אלו, זולת כאשר הוצרך

אמר לו ה"פני מנחם", "עליך להודות לה"... שאל האיש ברוב השתוממות "על מה אני צריך להודות? על זה שלקחתי חתן עם הארץ שאינו יודע ללמוד???" אמר לו ה"פני מנחם", "כשעשית את השידוך הזה, לקחו ממך את ה"שכל" כדי שאכן תקח את החתן הזה לבתך, ברם תודה להשי"ת שלפחות כעת החזירו לך את השכל"...

דבי מלכא בגילופין - פנינים בדרך צחות

מהגאון רבי שלמה זלמן פרידמן שליט"א, אב"ד סאנטוב ליקווד



ואולי י"ל, דהנה הדגים אינם מפריעים לשום אדם - ה"חיות", הם מפריעים לבני אדם, הם רודפים אחריהם ומצירים את צעדיהם, הם נושכים וכדומה - לא כן ה"דגים", הם לא מפריעים ורודפים שום אדם, וממילא אנו מבקשים, שהילדים שלנו יהיו משולים לדגים - ולא ירדפו את ההורים...

סיפר לי הרה"ג רבי דניאל גראס שליט"א רב וראש הכולל "נעימת החיים", שפעם הגיע אחד עם שאלה אל הגה"צ רבי אברהם חיים שפיצער זצ"ל אב"ד קהילת "אור החיים" בבארא פארק, והרב פתח את דלתו כשהוא לבוש עם כיפה של שינה (שלאף קאפל), והיהודי השואל הביט על הרב בעיניים תמהות. כשהבחין הרב בהשתוממותו, אמר לו: אתה חושב ש"רב" אסור לו לישון?...

באחד מדרשותיו של המגיד מישרים הנודע הגה"צ רבי שלום שבדרון זצ"ל במקהלות עם, אמר לקהל השומעים, שפעם אחת אמר לו הגה"ק ה"חזון איש" זצ"ל, שלצורך דרשותיו המלהיבות את הלבבות ומחזקים לעבודת ה' אשר הוא מתבלם בסיפורי מעשיות, מותר לו לספר גם סיפורים שלא אירעו באמת...

איתא בחז"ל (מסכת שבת דף ל' ע"ב): דרבה מקמי דפתח להו לרבנן אמר מילתא דבדיחותא ובדחי רבנן.

וראה בפסיקתא דרב כהנא (פי"ב אות כ"ה), שבפנים הרבה נראה להם הקב"ה לישראל, ובפנים שוחקות לאגדה...

בפרשת המלך נאמר (דברים י"ז, י"ח): והיה כשבתו על כסא ממלכתו וכתב לו את משנה התורה הזאת. מיתאמרא משמיה דהרה"ק בעל "אמרי חיים" מוויז'ניץ זי"ע שפירש את הכתוב בדרך רמז, דהנה אמרו חז"ל (ראה מס' גיטין דף ס"ב ע"א) "מאן מלכי רבנן", והכתוב רומז לאלו התלמידי חכמים, "והיה כשבתו על כסא ממלכתו" - כשאתם יושבים על כסא המלוכה, לא יצאתם ידי חובתכם, אלא "וכתב לו את משנה התורה הזאת" - צריכים אתם גם לעסוק בתורה...

אדם אחד שלקח חתן לבתו, שפך את לבו והתאונן בפני הרה"ק בעל "פני מנחם" מגור זי"ע, שבעוד שקודם החתונה, הוא חשב שהוא לוקח חתן שהוא "רבי עקיבא איגר", ברם כעת, לאחר החתונה, הוא רואה שאין בו לא מיניה ולא מקצתיה, והחתן הוא עם הארץ גדול אשר אינו יודע בין ימינו לשמאלו, ויש לו מזה עגמות נפש גדולה מאוד.

אמר לו ה"פני מנחם", "עליך להודות לה"... שאל האיש ברוב השתוממות "על מה אני צריך להודות? על זה שלקחתי חתן עם הארץ שאינו יודע ללמוד???" אמר לו ה"פני מנחם", "כשעשית את השידוך הזה, לקחו ממך את ה"שכל" כדי שאכן תקח את החתן הזה לבתך, מפני שזה היה השידוך הראוי לבתך מן השמים, ברם תודה להשי"ת שלפחות כעת החזירו לך את השכל"...

שמעתי מאת הרב יוסף דוד בראך שליט"א מחשובי מתפללי בית מדרשינו - דהנה נאמר בברכת יעקב (בראשית מ"ח, ט"ז): וידגו לרוב בקרב הארץ. ויש לתמוה, למה המשילם דווקא ל"דגים"?

בדיוק באותו זמן עבר שם אחד מתלמידיו ולתדהמתו הוא רואה את רבו, הגה"צ רבי יצחק בלאזר זצ"ל שנחשב לאחד מגדולי הדור, יושב בפינה נידחת במטבח, מחופש להלך עני, ואוכל משיירי המאכלים של בני הבית... מפיו נפלטת זעקה: "רבינו!..." רבי יצחק השתיקו והזהירו: "אם תגלה מי אני - לא אמחול לך!"

הגאון רבי יוסף מוגרבי שליט"א על גדלות וענווה של גדולי ישראל

ומתנות לאביונים (אסתר ט' כב')



גדול הדור שהתחפש לעני

הגה"צ רבי יצחק בלאזר זצ"ל היה אחד מגדולי הצדיקים ובעלי המוסר בדורות האחרונים. הוא לא רק למד מוסר מתוך ספרים, אלא חי מוסר, נשם מוסר, וכל חייו היו מושתתים על ערכי המוסר הנעלים.

יום אחד החליט שעליו לצאת לגלות. לבש בגדי עניים ועזב את עירו בלי להודיע על כך לאיש - גם לא לתלמידיו. בדרכו השתדל להגיע למקומות שלא מכירים אותו, שם היה מראה את עצמו כעני המבקש נדבה.

באחד הימים הזדמן לבית יהודים רחמנים, שהואילו בטובם להכניס את ההלך העני, ולתת לו מעט מאכל ומשקה להחיות את נפשו. מטבע דברים, הושיבוהו בקצה המטבח, והניחו לפניו צלחות עם שיירי המאכלים שנותרו מסעודתם.

בדיוק באותו זמן עבר שם אחד מתלמידיו ולתדהמתו הוא רואה, לא פחות ולא יותר, את רבו, שנחשב לאחד מגדולי הדור, יושב בפינה נידחת במטבח, מחופש להלך עני, ואוכל משיירי המאכלים של בני הבית... מפיו נפלטת זעקה: "רבינו!..."

רבי יצחק השתיקו באחת והזהירו: "אם תגלה מי אני - לא אמחול לך!"

"לא אגלה את סודו של הרב", הסכים התלמיד, "אך תורה היא וללמוד אני צריך, מה פשר הנהגה זו של רבנו?"

ורבי יצחק זצ"ל הסביר: "רציתי לטעום טעם של עניות מה היא, כדי שאבין לנפש העני. אינני יכול לומר לאחרים דברי מוסר בנושא שאינני מכיר ומרגיש אותו באופן אישי. הדברים לא יתקבלו על לב השומעים. רציתי, אפוא, לחוש בעצמי מהי הרגשתו של העני."

שתיקה הנובעת מענווה

אותו רבי יצחק בלאזר זצ"ל, השתתף פעם באסיפה של הרבה

מגדולי ישראל, ובראשם הגאון בעל "בית הלוי" זצ"ל, רבה של בריסק.

כשיושבים רבנים יחדיו, על מה הם מדברים? כמובן, בדברי תורה. פתח בעל בית הלוי ואמר: "כבוד הרבנים הגאונים, יש לי קושיה חמורה שברצוני להציג בפניכם". הוא ציטט את דברי הגמרא במקום אחד, והראה כי הם נסתרים מגמרא אחרת במקום פלוני, קושיה! התחילו הרבנים להתפלפל ביניהם, זה מיישב וזה סותר, מלחמתה של תורה.

האסיפה נמשכה למעלה משעה, וכל אותו זמן ישב רבי יצחק בלאזר בשקט, לא דיבר מילה, לא ניסה לחוות דעה בענין, כלום!

הרב מבריסק הביט לעברו מדי פעם, לראות אולי יגיב - אבל שום דבר, רבי יצחק נותר דומם.

בסופו של דבר, הרב מבריסק אמר שני תרוצים על הקושיה, כולם היו מרוצים מהקושיה ומהתרוצים, והאסיפה נגמרה.

בדרך הרהר הרב מבריסק במה שארע באסיפה. "אינני מבין", חשב לעצמו, "הלא ספרו על רבי יצחק בלאזר שהוא אחד מגדולי ישראל, בעל מוח חריף. והנה כעת, באסיפה, לא ניכרה עליו, לא חכמה ולא חריפות המת. אני חייב לדעת מי באמת, הבן אדם הזה."

כשהגיע לביתו ביקש שיביאו את ספרו של רבי יצחק בלאזר, פרי

האם משלוח מנות לרבנים - יש בו חשש שוחד?



מנהג ישראל לשלוח ביום הפורים משלוח מנות איש לרעהו, ורבים אף שולחים מנות מכובדות לרבני העיר ולדייניה, ויש לדון האם אין במשלוחי מנות אלו משום שוחד.

בשו"ת דבר שמואל (לרבי שמואל אבוהב סי' קצא) דן לגבי בעל דין ששלח לדיין שדן אותו משלוח מנות, האם יש לפוסלו מלדון את המשלח,

וכתב שם שהכל תלוי לפי הענין וראות העין, שאם מקובל בעיר לתת משלוחי מנות לדיין, גם מי שהוא לא דן אותם, ונראה מהענין שגם הבעל דין הזה נוהג כמנהג הקהל, אין לפוסלו,

אולם אם נראה מהענין ומסגנון המשלוח, ששלח זאת במיוחד משום שדן אותו, יש להתרחק מזה ולא לקבל כלל.

מהראוי להביא את דברי כסף הקדשים (להגה"ק מבוטשאטש בהגהות על שו"ע חו"מ סי' ט' סעי'

ב) שכבר כמה שנים שאינני רואה את משלוח מנות של פורים כמה שולח כל אחד ואחד, רק זוגתי תחי' מקבלת, ואיש אחד כותב כדי לדעת למי להשיב משלוח מנות ואיני רואה כלל, אמנם כתב שזה לפנים משורת הדין, ע"ש.

האם מלכת אנגליה בזמן "הבן איש חי" היתה אוכלת בשר כשר?



"וְכָל נֶפֶשׁ אֲשֶׁר תֹּאכַל נִבְלָה וְטֶרֶפָה בְּאֶזְרַח וּבְגֵר וְכֹכֵס בְּגִדָיו וְרֹחֵץ בְּמִים וְטָמֵא עַד הָעֶרֶב וְטָהָר" (ויקרא יז, טו)

בקב ונקי (פר' צו) הבאנו מהראשונים, כמה וכמה אופנים שאפר לדעת איך לבדוק בהמה אם היא טריפה, ועי"ש מה שהבאנו מרבנו בחיי (ויקרא ז, ח) ומספר חסידים (אות תסח, ואות תתלג) ובדרכי משה (יו"ד לה, א)

והנה נמצא טעם חדש שלא מופיע בראשונים הנ"ל, והוא בקובץ קושיות לאחד מהראשונים (אות רמח) שכתב: אם תרצה לדעת בבהמה [בעודה בחייה] אם היא כשירה אם לאו:

קודם שחיטתה, קח אותה בקרנותיה, ותמשוך הקרנות לאחריה, אם הם אדומים - אז היא טריפה, ע"כ.

והנה במגילה (יג.) מובא שאסתר אכלה בבית אחשורוש מאכלים יהודיים, ובבן יהוידע (ד"ה שהאכילה) הקשה איך לא התגלה עי"ז שהיא מהעם היהודי.

ותירץ: שהיתה לוקחת בשר משחיתת ישראל באומרה כי זה יפה לגוף שהוא בדוק מטריפות שהם נעשים על ידי חולאים. ומוסיף שם: שעד עתה יש באירופא אנשים שאינם ישראל והם אין אוכלים בשר רק מטבחי ישראל שהוא כשר, ואומרים שגם המלכה של אנגליה ירום הודה אין אוכלת אלא רק בשר כשר שחתום מן החכם שהוא כשר.

'אך כאן נכונה לו 'הפתעה' - זוגתו הצדקנית, נעמדה בפתח הדלת, חסמה את דרכו, ובקול בוכים החלה לדבר נחרצות, באמרה שכל הלילה לא עצמה עין, רק הרטיבה את הכרית בדמעותיה, ברוב צערה ויגונה על שהוא צריך עתה לסגור חלילה את הגמרא הקדושה!

הגה"צ רבי גמליאל רבינוביץ שליט"א על זריזות במצוות

"צו את אהרן ואת בניו לאמר זאת תורת העלה" וגו' (ויקרא ו', ב')



פרש רש"י: "אין 'צו' אלא לשון זירוז, מיד ולדורות. אמר רבי שמעון, ביותר צריך הכתוב לזרז במקום שיש בו חסרון כיס". בספר הקדוש נועם אלימלך (ריש פרשא דידן) כתב וזה לשון קדשו: "נראה לי על פי הרמז, דהנה האדם העובד את השם יתברך, צריך לעבוד בזריזות ובמידות טובות. אבל העובד את השם יתברך בעצלות ובדוחק שלא ברצון, אזי הרי הוא חסר הגוף, שאין לו גוף כמו כיס ונרתיק לנשמה. וזה שרמזו רש"י, ביותר צריך לזרז במקום שיש 'חסרון כיס', דהינו שעובד בעצלות כנ"ל" עד כאן לשון קדשו, זכותו יגן עלינו ועל כל ישראל, אמן.

כמה זהירות צריכים להזדרז ולהזהר בענייני ממונות!

מסופר על אחד מגדולי ראשי הישיבות בדור שלפנינו זצוק"ל, שהיה נוסע רבות לחוץ לארץ, ומכתת רגליו על פתחי נדיבים למען אחזקת הישיבה הקדושה.

בביקורו בבית אחד הגבירים הנכבדים, שהיה רגיל לפקוד את ביתו ולהתרימו מידי שנה, קיבלו העשיר בכבוד גדול כראוי לו, והכניסו אחר כבוד אל טרקלינו המפואר, שם בציד השולחן המפואר עמדה 'כספת' קטנה שממנה היה הגביר שולף בכל פעם סכום גדול ונכבד, ותורם למען אחזקת הישיבה לשנה נוספת.

במהלך הביקור, תוך כדי שיחתם הנעימה, נצרך לרגע העשיר לצאת לכמה דקות, הוא ביקש את סליחתו של ראש הישיבה הנכבד על שנאלץ להפסיקו באמצע הביקור, והתנצל בבקשת רשות לצאת לכמה דקות בלבד, כשהוא תכף ומיד חוזר.

להפתעתו כשחזר מיד לאחר כמה רגעים, רואה הוא את הרב עומד מבחוץ, וממתין עליו בכניסה אל החדר.

"מדוע יצאתם החוצה?" התפלא האיש, "הרי אמרתי שאחזור מיד" יראתי לנפשי מפני גמרא מפורשת - ענה הרב לתומו - שכן אמרו רבותינו ז"ל (בבא בתרא קסד:): "אמר רב עמרם אמר רב, שלוש עברות אין אדם ניצול מהן בכל יום וכו'. אמר רב יהודה אמר רב, רוב בגזל..." עיין שם.

מעתה עשיתי קל וחומר בנפשי, אם בעריות החמורות שרק מיעוט נכשלים בהם, גזרו עליהם חכמינו ז"ל איסור 'יחוד', כדי להרחיק את האדם מן העבירה. כל שכן וכל שכן בעוון 'גזל' שהוא יותר מצוי, שרוב העולם נכשלים בו, בודאי שצריך להחמיר ולחוש בו משום 'יחוד'! ומכיון שיש כאן בחדר פנימה 'כספת' מלאה במרשרשים יצאתי החוצה...

העשיר עמד נדהם ומשתומם לנוכח צדקותם של חכמי הדור, שלא התבייש לומר כן על עצמו! ותכף על אתר הכפיל את תרומתו באותה שנה פי כמה מונים!

אחד מן התלמידי חכמים החשובים שבירושלים של מעלה, סבל מאד בצעירותו מחרפת רעב. המשפחה גדלה והלכה, ופרנסה אין... כשהחמיר המצב עד מאד, לא היה מסוגל יותר להשאיר כך את בני ביתו, והוא החליט שעליו לסגור את הגמרא לתקופה קצרה, ולנסות למצוא איזו שהיא 'עבודה' כדי להביא טרף לביתו.

הוא החל במסע חיפושים וברורים, עד שמצא לו עבודה טובה. לאחר כמה פגישות עם בעל הבית 'המעביד' סוכמו ביניהם כל הפרטים בתשלום משכורת גבוהה ובסידור מקום עבודה מוצנע ומוסתר, כדי שלא יודע הדבר...

ביום הראשון לעבודתו, קם בבוקר השכם התפלל כותיקין, וקפץ חזרה לביתו לארוחת בוקר מהירה, חבש את מגבעתו ועמד מוכן לצאת לפעול ולעבודתו עדי ערב...

זכיתי לראות פעם את רבי בן ציון אבא שאול זצ"ל משתכר בפורים. תוך כדי שכרותו החל לבכות ולבקש: "תתפללו עלי שאדע הלכה אחת על בוריה!"... ככל שאדם גדול יותר - הוא יודע שאין סוף לחקר התורה הקדושה!

הגאון רבי בן ציון מוצפי שליט"א, על גדלותם של גדולי התורה



"ושמרתם את משמרת ד'" (ויקרא ח', ל"ה)

הדרך להגיע לחקר ההלכה ולדעת את הדין על בוריו אינה קלה כלל וכלל.

זכיתי לראות פעם את רבי בן ציון אבא שאול זצ"ל משתכר בפורים. תוך כדי שכרותו החל לבכות ולבקש: "תתפללו עלי שאדע הלכה אחת על בוריה!"...

ככל שאדם גדול יותר - הוא יודע שאין סוף לחקר התורה הקדושה! פעמים רבות אדם לומד ומגיע למסקנות מסוימות, אך כעבור ארבעים או חמישים שנה הוא מוצא ידיעה נוספת שמשנה את פני הדברים.

רבי שלמה אליעזר אלפנדרי זצ"ל, נפטר בהיותו בן מאה עשרים ושלוש. הוא היה ענק בכל מקצועות התורה - ידע את כל הש"ס, הרמב"ם, הטור והבית יוסף על בוריים. מכל קצוות תבל היו מגיעים אנשים, אשכנזים וספרדים כאחד, להתפלפל עמו בהלכה.

רבי עזרא עטיה זצ"ל, שהיה בן בית אצלו ואהוב עליו ביותר, סיפר כי פעם אחת, כשהיה כבר זקן מופלג, שאל אותו חכם אחד שאלה בהלכה. קרא הרב אלפנדרי לאחד מבאי ביתו, והורה לו לטפס אל המדף העליון, להוריד משם ארגז של כתבי יד מלא בקונטרסים ממוספרים. לאחר מכן נקב בקונטרס בעל מספר מסוים והורה לו להוציאו מן הארגז, כיון שכתב באותו ענין לפני כשמונים שנה...

שמונים שנה!...

אם אז היה בן מאה ועשרים, יוצא שכתב את הקונטרס הזה בהיותו בן ארבעים וכעבור שמונים שנה עדין רשום בזכרונו הכל. כמונח בקופסא...

כשהורידו את הקונטרסים ועלעלו בו, הבחינו כי בהמשך הדברים השתנה צבע הכתב, ולאחר עוד כמה דפים שוב ישנו צבע דיו חדש. ראה הרב שמתבוננים בזה, ואמר: "כן כן, אחרי עשרים שנה הוספתי על הדברים עוד, ואחרי עשרים שנה הוספתי עוד קטע..."

במשך עשרות שנים היה חוזר ומתעסק בדברים שכתב שוב ושוב, שהרי אין סוף לים התורה, וצריך האדם לפלפל, לחקור ולהעמיק עד אין חקר ועד אין תכלית.

רבי אברהם אבן עזרא מבאר, שזוהי הסיבה לכך שהחכם יקרא 'תלמיד חכם' - כל חייו הוא מוסיף ללמוד ולקנות חכמה!

כל חייו אנו לומדים ולומדים. חונכנו לכך שאין שום בושא לאדם להודות בכך שאינו יודע משהו, וכבר אמר רבי יוסף חיים: "כללו

של דבר, כל האומר שהוא יודע, הריהו בחזקת שאינו יודע. והאומר שאינו יודע, אפשר לקראו יודע"..." כשאדם מודה שאינו יודע הוא מכיר בכך שעליו ללמוד עוד, וממילא יצליח יותר להגיע לאמיתתה של תורה.

במחלוקת הלל ושמאי, תמיד אמר שמאי את האיפכא מסתברא. כל דבר שהיה הלל אומר, היה שמאי חולק עליו ומביא לו ראיות לצד שני.

זוהי דוגמא למחלוקת שהיא לשם שמים, מכיוון שבלתי אפשרי לפסוק הלכה עד שלא יודעים את כל הראיות ואת כל הסיבות, הן לצד אחד והן לצד השני. רק כשכל התמונה מוצגת במלואה, אפשר להכריע מהו הצד החזק יותר, ולפסוק הלכה למעשה.

רבי שמעון בר יוחאי, שהיה מתלמידי תלמידיו של הלל, הלך בדרך בית שמאי, וכתב שאלו ואלו דברי אלוקים חיים.

מה פרוש 'אלו ואלו דברי אלוקים חיים'? הלא הלכה יש רק אחת - או שאסור או שמוותר. איך אפשר לומר ששני הצדדים נכונים?

אלא שבאמת לא ניתן היה לקבוע שהלכה כבית הלל עד שלא שומעים את כל הסברות של בית שמאי! ולא ניתן היה לקבוע באותם "ח דברים שנקבעו כבית שמאי שכך יש לעשות, אלמלא כל הסברות שהעלו בית הלל.

רק כך אפשר היה להגיע לחקר האמת!

זוהי הסיבה לכך שהדוגמא שאותה נותנת המשנה למחלוקת לשם שמים, היא מחלוקת הלל ושמאי!

(מתוך הספר 'דורש ציון')

"בשעה 3:00 לפנות בוקר, צעדתי לעבר בית המדרש הגדול. היה עלי להשלים חזרה על עשרה דפי גמרא בעירובין לקראת המבחן הקהילתי ביום ראשון. פתחתי את הדלת מעדנות, את המראה הלז אני מקווה לא לשכוח לעולם"

חייבים מסגרת בחיים! מומלץ בחום למעוניין להתקדם בחיים!
סדרת שיחות עם אנשים מופלאים הנבחרים על המסכתות



כי הוא לומד גמרא ואני הלכה, אך מבחינת הרעיון, שנינו משקיעים באותו מהלך לזכור ולדעת את מה שאנו לומדים. זה משהו אדיר", אומר הוא בסיפוק.

אחרי זה, אתה ניגש למבחן?

"אצלנו באמריקה המבחנים מתקיימים ביום ראשון ולא ביום שני כבארץ ישראל (בהמשך יתברר לי מאיפה הוא יודע...), כך שיום השבת לפני המבחן מוקדש לגמרי לתורה, כשבשבת בלילה ואף לפנות בוקר אני יושב וחוזר שוב על כל החומר. לפעמים כשאני מרגיש בצורך ליותר חזרות, אני מקדיש יום-יומיים שכל רגע פנוי מוקדש ללימוד ולחזרות.

"בנוסף", מעביר הוא 'טיפ' מועיל להצלחה במבחן, "אישית, לוקח לי כתיבת המבחן כשלוש רבעי שעה, אך בביתי יודעים שבתכל'ס, מבחן נמשך כשעתיים ושלוש רבעי שעה. לפני המבחן אני מתיישב ועובר שוב כשעתיים על כל החומר דבר המסייע במאוד לסיכום ולזיכרון, כשלאחר מכן אני זוכה לעבור ולסכם את כל החומר החודשי במבחן בכתב, המועיל במאוד לסדר את הלימוד למען יעמוד לזיכרון להלכה ולמעשה".

מה הביא אותך להצטרף לתכנית המבחנים? חזרנו לנקודת המוצא.
שטף הדיבורים עם הברע"ן שהגיע בעקבותיו, הראה שהייתה זו שאלה במקומה. מרתק ומעשיר, ובעיקר מעשי ונוגע לכל אחד; "בתחילת המחזור הנוכחי ב'דף היומי' בהלכה התעוררתי והצטרפתי ללגיונו של מלך נבחי ויודעי ההלכה. אך האמת, שאפילו לא ידעתי

הרה"ח ר' אהרן כהן

"איי' רגע. הרגע חזרתי הביתה, רק אודיע בבית שזה אתה", הגיב כשקלט מי מדבר מעבר לקו. "זה הכותב מדרשו", הפריח לחלל הבית. אחר שקבל המהום כתשובה, חזר אלי. הודעה זו ובעיקר התשובה המבינה, נתנה לי להבין שהפעם לא מדובר בעוד שיחה. בהמשך הבנתי גם למה...

"זה ממש 'השגחה פרטית' שמצאתי את גיליון 'לקראת שבת', הקדים ברגש. "זה היה מונח במזכירות ה'תלמוד תורה', פתאום הבחנתי בכותרת שהקפיצה אותי לגמרי; 'כשהצטרפתי למבחנים, חששתי מאוד...' מיד בלא הפסק לרגע, שקעתי בקריאת השיחה המיוחדת מתחילתה עד סופה, שבסיומה תהיתי לעצמי; מי יודע בדיוק מה אני עושה?! בהמשך לקחתי את הגיליון לביתי והראיתי אותו לכל בני המשפחה, כשמאז אני עובר עליו שוב ושוב ואני מתרגש כל פעם מחדש. לקרוא ולדעת שיש יהודי ממש כ'בן גילי', שזוכה גם הוא להתקדם ולהתחבר לתורתנו הקדושה. עוד לא החלטתי היכן לשמור את הכתבה", משתף הוא בגילוי לב.

ממתי התחלת להבחן? התחלתי להתקדם איתו בשיחה.

"זה שנים שאני משמש בקודש כמלמד בתלמוד תורה, כך שאני חוזר הביתה אחר יום לימודים די מותש ועייף. אך ברוך השם בכל השנים אהבתי ללמוד, וכך הייתי לומד עצמי כסדר ב'משנה ברורה'. במחזור הקודם הצטרפתי לסדר ה'דף היומי' בהלכה' כשבמחזור הנוכחי זכיתי והצטרפתי למבחנים החודשיים כסדר..."

מהי תכנית הלימוד והחזרות?

"זה מה שהביא אותי אליכם". מתלהב הוא בדברו. "קראתי את השיחה המפעימה עם היהודי הזוכה להבחן כל חודש במבחני ה'דף היומי' על 30 דפים גמרא! כשעד השבוע של המבחן הוא כבר עובר ולומד את החומר החודשי, והשבוע האחרון מוקדש לחזרות. זה מה שאני כבר עושה כמה שנים", מכריז הוא בגיל. "כל החודש אני משקיע בלימוד כסדר עם החברותא כשאנו מתקדמים בקצב קצת יותר מהיר.

"השבוע האחרון לקראת המבחן, מוקדש לחזרות נוספות לסיכום ולזיכרון הלימוד. כשקראתי את הכתבה התמלאתי באושר מיוחד, יש עוד יהודי בצד השני של העולם, הלומד באותו סגנון וסדר. אם

לשער את העוצמה שבדבר. תוך תקופה די-קצרה קלטתי שמהו רציני השתנה אצלי. מהגישה של 'צריכים ללכת ללמוד', זה נעשה אצלי 'למצב' שאני רץ ללמוד...

"לא נהייתי 'מתמיד הדור'", ממהר הוא להרגיע אותי. "אך עול התורה העצמי שנכנסתי אליו, שינה לי את כל הגישה של לימוד התורה. זה נעשה עול אישי שלי ומומילא", הוא מתחייך; "הסיפוק האדיר זה גם שלי!"

"כיום", מציין הוא בלחש מה, "כבר לפני תחילת לימוד הלכות עירובין הצטרפתי ללימוד מסכת עירובין, במסגרת תכנית קהילתית הכוללת גם מבחנים, והאמת", הוא שוחק, "אני כבר מרגיש ממש; ש'עם האוכל בא התיאבון'. מצד אחד אני מרגיש עצמי מאושר עד ה'אוורסט', כשמצד שני אני שואף ומשתוקק למצוא עוד זמן להתקדם, ללמוד ולדעת עוד..."

לכמה רגעים נסחף, ובקול לוחט השמייע בקול אנוש את רגשי לב יהודי, השמח ומאושר מדבקותו לתורנו הקדושה; "זכיתי לפני כמה שבועות להשתתף בשבת המיוחדת בסטמפורד שבקונטיקט. היתה זו שבת מעין עולם הבא ממש", נשמע הוא מתענג על המילים. "אלפי יהודים עמלי תורה מכל רחבי ארה"ב וצפון אמריקה, ובראשם מרנן ורבנן גדולי הדור, שבתו יחד עם אלפי לומדי ונבחני דרשו. אך אני אגע כעת רק בנקודה אחת ויחידה;

"היה זה בשעה 3:00 לפנות בוקר. צעדתי לעבר בית המדרש הגדול. היה עלי להשלים חזרה על עשרה דפי גמרא בעירובין לקראת המבחן הקהילתי ביום ראשון. פתחתי את הדלת מעדנות, את המראה הלז אני מקווה לא לשכוח לעולם", מצהיר הוא נלהב; "המקום; סטמפורד שבקונטיקט. הזמן; ליל שבת 3:00 לפנות בוקר. בתוככי בית המדרש המואר, ישבו להם שלושה בעלי בתים ולמדו בשלהבת אש קודש, הוגים בתורת השם לפנות בוקר - משעות ספורות אחר סיום סעודת ליל שבת... בשש בבוקר כבר היה הבית מדרש מלא בלא שום גוזמה, אך את המראה הנהדר של שלושה בעלי בתים הוגים בתורה בשלוש לפנות בוקר, אקווה שאזכור זאת לתמיד..."

"ובזכות מה הם זכו לכך?!", שואל אתי רטורית בהמשיכו; "לי זה ברור ופשוט! אחר שנכנסים למסגרת לימוד עם מבחנים מדרבנים, פתאום מגלים כוחות פנימיים להצליח לעמוד במשימה, ובעיקר להתחבר באמת לתורתנו הק'".

בכל אופן יש שמחות במשפחה, נסיעות וכדומה, איך מצליחים לעמוד במשימה בהצלחה? מנסים אנו לאתגר אותו.

"זכיתי ברוך השם ואני כבר באמצע נישואי הילדים שיחיו. מניסיוני האישי הנראה בשטח ממש אני יכול להעיד, כמו הרבה יהודים נצרך אני 'לגלגל' כספים עקב השמחות ברוך השם כן ירבו. בדיוק לאחרונה סיפרתי בשיחה בביתי, שלאחרונה קלטתי שמעת הצטרפתי למבחנים החודשיים, הרבה דברים כמו השגת גמח"ם וכדומה, שבעבר לקחו לי הרבה זמן, וכן כיום כשאני מבחין בחברים וידידים המתקשים בהשגת 'ערבים' וכדומה, הרי משום-מה, בדיוק אצלי זה נעשה במהירות ובקלות".

בדרך צחות, משמייע הגיג שעלה במחשבתו: "חז"ל אמרו 'כל המקבל עליו עול תורה מעבירין ממנו עול דרך ארץ', העניין הוא גם להיפך; כמו שהיום בעדין המאצ'ניג באם רוצים להצליח ב'דרך ארץ' קובעים יעד, ולפי זה עובדים קשה עד שמצליחים ואז שמחים ומאושרים שהצלחנו, כך גם בלימוד התורה. אי אפשר להסתפק כבעבר, כמה ש"ילך הרי טוב. רק צריך לקבוע יעד אישי המתאים לנו ואז לעמוד ולעבוד עד ההגעה ליעד.

"בכלל", ממשיך הוא לגלות את צפוני ליבו. "כיום, אני זוכה ברוך השם לקום כל יום ב- 4:00 לפנות בוקר. אני יושב בביתי או בבית המדרש ולומד ברוגע ובנחת. 'לי יש חופש כל יום', מצהיר אני בביתי מזמן לזמן. כל יום לפני היציאה לעמל וטרדת היום, אני נהנה מחופש אמיתי בלימוד מענג ומספק שרק לימוד התורה יכול להביא. זאת ועוד, שבת בבוקר מהווה עבורי זמן להשלמות. להשלים את החזרות למבחן או לסיים ללמוד את הפרשה או להשלים חזרות על סדר הגמרא. אני מרגיש לפעמים בגשתי לתפילה שחיסלתי את כל חובותיי, אני רגוע ומאושר. ממש כפי שצריך להיות בשבת 'מנוחת מרגוע' בלי שום עול וטרדות..."

בכל אופן, זה לא כזה קל כפי שאתם מספרים, נדרש לזה הרבה עמל ומסירות? מעוניינים אנו לשמוע את הסיפור משני הצדדים.

"בוודאי!", מרים הוא את קולו. "אולי לא הדגשתי מספיק. כדי להצליח לעמוד בזה נדרשת מסירות ועקביות בלא שום וויתור. צריך פשוט לשנות כיוון לחיים. צריך כל הזמן להתאים את מרוץ החיים לעמידה בתכנית הלימוד והמבחנים ולא להיפך..."

כמשל, הוא מציין; "בשנה האחרונה ביום המבחן חגגנו שמחת 'וואכט-נאכט' אצל בני שיחי' בעיר ליקוואד. בתכנון הזמנים נלקח כל הזמן, בחשבון האם אספיק להבחן כרגיל בעירי או שנצא מוקדם ואבחן שם... אולי ישנם אנשים שזה נראה להם קצת מוגזם וחוז' לפרופורציות, אך לאלו הרוצים באמת להמשיך להצליח, זה כבר נראה טבעי ואפילו נעשה לפעמים מאליו". לבקשתנו ולתועלת הציבור-אחר שהוסכם שנשמור בזירות על אי חשיפת פרטיו, הסכים לשתף אותנו באנקדוטות מעניינות;

"מבחן במונטריאול. לפני כחצי שנה בתחילת הקיץ, התקיימה בקהילתנו שבת רבתית בקנדה. די-מהר קלטתי שבאם אחזור ביום ראשון ממונטריאול עד לניו-יורק, אין סיכוי שאצליח להתכונן כראוי ביום ראשון למבחן. כמוכן", ממהר הוא לציין; "לקראת שבת קנתי במיוחד 'משנה ברורה' מהדורת כיס, כך בזמנים שבין לבין במשך השבת הוצאתיה מהכיס והמשכתי בסדרי החזרות... למעשה. בסייעתא דשמיא צץ לי רעיון מעניין אבל העיקר, מעשי. נשארתי ביום ראשון במונטריאול, שם אף השתתפתי ועשיתי את המבחן. בהמשך, אחר המבחן; יצאתי לדרך לביתי!"

"בהמשך התברר לי", מוסיף הוא ברגש; "שהנסיעה עד לניו-יורק ארכה ביום ראשון כשתיים עשרה שעות, עקב עומס אדיר בכבישים עקב החופש של 'יום ראשון', כשאני עשיתי את הנסיעה בשש שעות בלבד!"

"מבחן בארץ ישראל: זכיתי לשהות ב'ימי בין הזמנים' בחודש אב

בבית משפחת שוורץ קנו כמות גדולה של כבדים, ע"מ לצלותם ולשלוח לבני המשפחה במשלוח מנות. משלוח מנות כזה נקרא 'משלוח מנות אמיתי', שמצוות משלוח מנות נועדה בכדי שיהיה לכולם אוכל לסעודת פורים...



החלטתם לשלוח כבד צלוי למשלוח מנות? זה מה שאתם צריכים לדעת

דיני צלייה

וניטל חלק מהכבד במקום זה יצא ידי חיתוך, שהדם יכול לזוב היטב, ולפי"ז כפי המצוי בכבד של עוף שמורידים את המרה, אין חיוב לחתוך לדעת הרמ"א, ויש הרבה שמקפידים לכתחילה לנקב את הכבד במזלג בכמה מקומות לקיים מצוות חיתוך, וכן שמעתי שמרן בעל שבט הלוי זצ"ל היה מקפיד, והיה עושה זאת בעצמו בחביבות של מצוה.

מלח בכבד

אין ליתן מלח על הכבד לפני הצלייה אבל אין צריך לשרותו. ולאחר הצלייה אם רוצה לבשלו כתב הרמ"א סי' ע"ג ס"א שצריך להדיחו מן הדם והמלח שעליו, ואם לא הדיחה ובשלה כך, מותר.

צלייה במנגל ובגז

ניתן לצלות במנגל חשמלי, לפי פוסקי זמנינו. אם צולה על הגז ראוי להסיר את הברזלים שהסיר עומד עליהם כדי שלא יאסרו מן הדם, ועדיף לשים נייר אלומיניום מתחת שלא יאסר הכיריים, הברזל שבו האש אין בו חשש כיוון שהסיר לא נוגע בו וגם הוא מכשיר את עצמו בתוך האש.

כבד קפוא

כבד שהוא קפוא אפשר לצלותו, בשונה מבשר קפוא שלא ניתן להכשירו במלח עד שיפשיר, אבל הכבד שצולים אותו באש, מפשיר מחום האש.

צלייה לאחר ג' ימים

אם הכבד שהה ג' ימים מותר לצלות אותו, אך באופן זה אסור לבשלו אח"כ, לכן אם יש צד שרוצים לבשל או לטגן ברוטב יש להקפיד לצלותו תוך ג' ימים מהשחיטה, ואם שרו אותו במים מותר להשהותו עוד שלוש ימים פחות חצי שעה (שו"ע סי' ס"ט ס"ב ו"ג) הרי למדנו כמה הלכות ויסודות בצליית כבד, ויה"ר שלא נכשל בדבר הלכה ונכשיר את הכבד כהלכתו ונקיים משלוח מנות כמצוותו, מתוך שמחה של מצווה.

יש עוד פרטים שמשתנים בדיעבד ובדעות הפוסקים, ויש לעשות שאלת חכם.

נסתפקו בני המשפחה האם עליהם לצלות את כל הכבדים תוך שלושה ימים מהשחיטה, או שאפשר להקפיד חלק מהכבד ולצלותו לאחר שלושה ימים מהשחיטה.

שאלה הגברת: שהרי בשר קפוא יש בעיה למלוח עד שיפשיר לגמרי, האם בכבד הדין שונה?

שאל בעל הבית: יתכן שחלק ממקבלי משלוח המנות יבשלו את הכבד או יטגנו אותו ברוטב, ובכן באיזה אופן מותר לבשל אחר הצלייה, ובאיזה אופן יש להודיע למקבלים לא לבשל, והאם יש הבדל בין הידידים הנוהגים כדעת השולחן ערוך לבין הידידים הנוהגים כרמ"א?

צליית כבד

ובכן הבה נלמד הלכות בסיסיות של צליית כבד מהסוגיא בחולין דף ק':

מבואר בגמרא שכבד אינו שונה משאר בשר כיוון שהוא מלא דם, ודעת הר"ף שאסור לאכול כבד מבושל לאחר מליחה כמו בשר, רק יש לצלותו ולהוציא את דמו ואז אפשר לבשלו, וכתב שכן המנהג בכל ישראל והובא בתוס', ודעת רבינו תם שאם מלחו את הכבד כראוי מותר לבשלו. ואם בשלו את הכבד בלי מלח נחלקו הראשונים האם הכבד מותר, שמרוב שמוציא דם אינו בולע והסיר נאסר או שגם הכבד נאסר.

להלכה, פסק השו"ע סי' ע"ג שאין לבשלו ע"י מליחה אלא צולים אותו ואח"כ יכול לבשלו, ובדיעבד אם נתבשל הכבד בלי מליחה הכבד מותר והסיר נאסר ויש אוסרים את הכבד, וכתב הרמ"א שנוהגים לאסור הכל וגם אם נמלח הכבד לפני הבישול (שלא כדעת רבינו תם).

חיתוך הכבד

כתוב בגמ' שיש לחתוך כבד לפני הצלייה שתי וערב ויהיה הקרע לכיוון מטה שיצא הדם היטב, ודעת השו"ע שגם לצליה צריך לחתוך, ודעת הרמ"א שרק אם רוצה לבשל לאחר הצלייה צריך לחתוך, עוד מקל הרמ"א שאם מנקב הרבה פעמים בסכין הווי כקריעת שתי וערב (והש"ך כתב שזה בדיעבד), ואם חתך את המרה מהכבד

תגובות ניתן לשלוח לפקס 08-9791445

מה היה מנהג החפץ חיים בהכאת המן במגילה? וכיצד נהג בזה הבן איש חי?

הלכה
במעגל
השנה

הרה"ג רבי בנימין בירנצווייג שליט"א
נלקט ממשנ"ב מהדורת דרשו

לשמוע קריאת מגילה בטלפון או במיקרופון, או על
ידי מכשיר שמיעה, האם יוצאים בכך ידי חובה?

נדונים הלכתיים אלו נכתבו על מנת לעורר לב הלומדים, ולהלכה יש לעיין במקורות. הובאו בביאורים ומוספים משנה ברורה מהדורת 'דרשו'



מה היה מנהג החפץ חיים בהכאת המן במגילה? וכיצד נהג בזה הבן
איש חי?

כתב הרמ"א (סי' תרצ סעיף יז) 'שנהגו התינוקות לצור צורת המן
על עצים ואבנים, או לכתוב שם המן עליהן ולהכותם זה על זה כדי
שימחה שמו, על דרך 'מחה תמחה את זכר עמלק', ומזה נשתרבו
המנהג שמכים את המן כשקוראים את המגילה בבית הכנסת, ואין
לבטל המנהג או ללעוג עליו כי לא לחינם הוקבעו'.

והביא המשנ"ב (שם ס"ק נט) שהמהרי"ל לא היה חושש להכות את
המן, ומאידך הביא שהגאון יעב"ץ כתב על אביו החכם צבי שהיה
מכה ורוקע ברגלו וטופח בסנדלו כשהגיע לזכירת המן.

וכן נהג החפץ חיים כשהיה מגיע לזכירת המן, היה רוקע ברגלו
למחות זכר עמלק (חפץ חיים חייו ופועלו ח"ג עמ' תתקכז), וכן
כתב בנימוקי אורח חיים (מונקאשט בהלכות אלו), וכן נהג הגרי"י
קנייבסקי (אורחות רבנו ח"ג עמ' מג) לרקוע ברגלו בכל המן.

ומנהג הבן איש חי היה לרקוע ברגליו, רק בפסוק הראשון שמזכיר בו
המן, וכן בפסוק האחרון (שנה א פרשת תצוה אות י), ומנהג ראדזין
ואיז'ביצא, היה לרקוע רק בפסוק "ויתלו את המן" (נטעי גבריאל
פורים עמ' רסז).

לשמוע קריאת מגילה בטלפון או במיקרופון, או על ידי מכשיר
שמיעה, האם יוצאים בזה ידי חובה?

לגבי הלכות תקיעת שופר, כתב המשנ"ב (סי' תקפט ס"ק ד)
שחרש השומע רק על ידי כלי כמין חצוצרה, שאינו נחשב חרש
וחייב בתקיעה וא"כ נחשב ששומע תקיעה כשרה.

אכן לענין חרש השומע בעזרת מכשיר שמיעה, שעל ידו אינו
שומע את הקול עצמו של האדם המדבר, בזה נחלקו הפוסקים,
האם יוצא ידי חובת מצוות שתלויות בשמיעה, דעת המנחת יצחק
(ח"א סי' לו) בשם הר"י ענקין, שיש אומרים שנחשב כשומע קול
הברה ולא קול אדם, ואינו יוצא ידי חובה, וכן דעת הגרש"י אויערבך
(שו"ת מנחת שלמה ח"א סי' ט אות א ד"ה ותינח וח"ב סי' יח עמ'
ע) שאין זה נחשב קולו של האדם, ואינו יוצא ידי חובה באופן זה,
כי מכשיר השמיעה ממיר את גלי קול האדם לזרם חשמלי שנהפך
בחזרה לאחר מכן באופן מכני לגלי קול, וכן כתב הדעת תורה (סי'

תרפט ס"ב) שאין יוצאים בשמיעת קריאת המגילה בטלפון, וכן
דעת הגרי"ש אלישיב (הליכות והנהגות פורים עמ' 14), אלא שכתב,
שאם החרש יכול לשמוע גם בלי המכשיר קול אדם, אלא שהמכשיר
מיטיב לו את השמיעה, באופן זה יוצא ידי חובה גם בשמיעה דרך
המכשיר.

מאידך דעת החזו"א (מנחת שלמה ח"א סי' ט הע' 4) שכיון שהקול
הנשמע במכשיר השמיעה נוצר על ידי אדם וגם נשמע מיד כדרך
המדברים, יתכן שנחשב כשומע ממש, וכן כתב באגרות משה
(או"ח ח"ב סי' קח וח"ד סי' קכו) שאף אם אינו קול האדם אלא
קול אחר שנעשה בקולו, יתכן שנחשב כקול אדם, כיון שנעשה
בקולו של האדם בעת שמדבר, ולכן כתב (או"ח ח"ד סי' צא אות
ד) שבשעת הדחק שאי אפשר באופן אחר יוצא ידי חובה בשמיעת
קריאת המגילה דרך מיקרופון או דרך הטלפון, אלא שלמעשה כתב
שיש למחות בידי העושים כן, כי אין זה ברור להיתר, וגם כדי למנוע
מלהנהיג חידושים אחרים שלא על פי ההלכה, וכן כתב בשו"ת שבט
הלוי (ח"ה סי' פד) שיש להימנע מזה למעשה.

לשליחת תגובות לכותב הטור הרה"ג רבי בנימין בירנצווייג, כתבו ל:
bdirshu@neto.net.il

קבל את גיליון 'לקראת שבת' ישירות למייל שלח מייל: dirshu@dirshu.co.il

נתאר לעצמנו אם יודיעו לאדם שאביו קיבל ירושה של מליון דולר, הרי הוא יתחיל לרקוד מרוב שמחה על הזכייה של אביו. אמנם הכסף שייך לאביו, ואביו עדיין חי, גם יש לו עוד אחים שיתחלקו בירושה, אבל סוף כל סוף שמחתו גדולה, כי הרי אביו זכה בכסף. לנו יש בורא עולם שכל העולם שלו - "לי הכסף ולי הזהב" (חגי ב, ח) ואין לא נשמח שיש לנו אב כזה, שכל הבריאה שלו היא?!

הרבי שלנו, רבי מאיר חדש זצ"ל, היה מביא את דברי הגמרא (שבת ל ע"ב) השואלת: "כתיב: 'ושבחתני אני את השמחה' (קהלת ח, טו), וכתיב: 'ולשמחה מה זה עושה' (שם ב, ב)?" ומתרצת: "ושבחתני אני את השמחה - שמחה של מצוה ולשמחה מה זה עשה - זו שמחה שאינה של מצוה". מהי שמחה של מצוה? זו שמחת הפורים. אומר דוד המלך בתהילים (קמט, ב): "ישמח ישראל בעשיו בני ציון יגילו במלכם". אתם, ישראל, שמחו בבורא עולם. יש לכם כזה אבא טוב המנהיג את הבריאה כולה, והנכם יכולים להתפלל אליו, לדבר אתו כדבר בן אל אביו, לבקש ממנו הכל, היש שמחה גדולה מזו? בודאי שמחה כפולה ומכופלת בפורים שם נאמר בספרים כי 'כל הפושט יד נותנים לו'. מובא בספר "קב הישר" כי לכל יהודי יש בקשות שהן למעלה מדרך הטבע, והזמן בו הוא יכול להתפלל על כך ובקשותיו תענינה, הוא באמירת מזמור כ"ב בתהילים בתענית אסתר.

שמחה פנימית

כמה צריך לנצל כל רגע ורגע מימי הפורים, כדי לזכות לשמחה אמיתית, שמחה של מצוה. שמחה עם בורא עולם. שמחה שאינה נפסקת לעולם.

אבל הרי אמרו חז"ל (ילקוט שמעוני קהלת תתקעו): "אין בין גן עדן לגיהנום אלא חוט השערה בלבד". ברגע אחד יכול לעבור האדם משמחה של מצוה להלבנת פנים, למתכבד בקלון חברו ולעברות נוראות שאין עליהן מחילה. אנשים עלולים לאבד הכל בימי הפורים. אין ימים גדולים כמו ימי הפורים, בהם כאמור אפשר להגיע לדברים שהם למעלה מדרך הטבע, אך מעשה שטן הוא שהפך אותם לימי הוללות וליצנות רח"ל

סיפר לי רבי ישראל אליהו וינטרוב זצ"ל, כיצד נראתה שמחת פורים אצל רבי ירוחם ממיר. סביב השולחן ישבו גדולי עולם, גדולי התלמידים של רבי ירוחם: רבי חיים סטוצ'נר, רבי לייב מאלין, רבי יונה מינסקר ה"יונת אלם" רבי שמואל רקובר ורבי מיכל פינשטיין. ישבו כולם יחדיו, שרים שירי דבקות, ובין שיר לשיר משמיע רבי ירוחם עוד רעיון עמוק, עוד מאמר מוסרי. בין הנוכחים היה גם צעיר אמריקאי, שלא הכיר בארצות הברית שמחת פורים כזאת, והוא החליט לעשות קצת 'שמח', כמו באמריקה. לבש תחפושת עשה עצמו כשיכור, והחל להשתולל ולהתהולל. מיד בקשו כולם להוציאו מהחדר. מדוע באמת? וכי מה נורא כל כך לעשות קצת 'שמח' בפורים? הסביר רבי ישראל אליה: ראשית, לא מובא בהלכה שיש חובה להתחפש, רק יש נידון הלכתי במקרים שאדם מתחפש,

כך חיים עם הבורא עולם. לדעת שכוחנו רק בתפילה, בתשובה ובצדקה, אבל ההכרעה אינה בידינו.

יתרה מזו, כל מה שהתחולל בפורים, היה בשל העובדה שהשתמשו בשכל האנושי, במקום לתלות הכל בבורא עולם.

חז"ל (יזמא כב ע"ב) אומרים, כי באת שיצא שאול למלחמה בעמלק, הוא הותיר את אגג מלך עמלק ואת הצאן, מכיון שלמד קל וחומר מעגלה ערופה. התוצאה היתה הולדתו של המן האגגי.

גם בני ישראל תושבי שושן, נהנו מסעודתו של אותו רשע, כי השתמשו בשכלם. נתאר לעצמנו שהמלך מזמין את כל תושבי שושן למשתה בארמונו ואף יהודי לא מגיע למשתה, או כולם מגיעים אבל לא אוכלים. הרי זו הכרזת מרד, ואם כן 'השכל הישר' אומר שצריך לבוא למשתה ולאכול בו. אמנם מרדכי התריע בפניהם שהדבר אסור בתכלית, אבל הם השתמשו בשכלם, במקום לשמוע להוראת גדול הדור.

הרי שכל גזרת פורים, היתה תוצאה מכך שלא בטלו את דעתם לדעת התורה הקדושה.

זו מהות ימי הפורים, כאשר מצות היום היא 'לבסומי עד דלא ידע', לשותות יין ולהשליך את השכל. לדעת כי הפסגה אליה יכול היהודי להגיע היא ביטול העצמיות שלו בפני בורא עולם, ורק כך אפשר להגיע למעלות הנשגבות ביותר.

מהי השמחה המיוחדת בפורים?

בעולם הישיבות מפורסמות שלוש גישות של גדולי ישראל: מרן הגרי"ש אלישיב זצ"ל היה אומר: "משנכנס אדר מרבין בשמחה", והשמחה האחת והיחידה שהיהודי מכיר היא - "פיקודי ה' ישרים משמחי לב" (תהילים יט, ט), לימוד תורה. הדרך להרבות בשמחה בחודש אדר, היא להרבות בלימוד תורה. שאלו אותו: והרי כל השנה צריך לעסוק בתורה, והשיב להם כי אכן נכון הדבר, אך בחודש אדר יש להרבות בלימוד, ולא לעסוק בדברים המביאים לידי עצב.

רבי דוד פוברסקי זצ"ל אמר פעם בשיחה בישיבה, כי להרבות בשמחה אפשר על ידי לימוד מוסר. נאמר בתהילים (צז, א): "ולישירי לב שמחה". אדם ישר הוא השמח. המציאות של יהודי זו שמחה, כי "עשה האלקים את האדם ישר והמה בקשו חשבנות רבים" (קהלת ז, כט). כל 'החשבונויות', המידות הרעות, מוציאים את האדם מהעולם. אם ילמד מוסר וישר ארחותיו, אזי יהיה שמח.

רבי חיים קניבסקי שליט"א אומר, כי השמחה בימים אלו היא מה שאמור בשולחן ערוך בהמשך ההלכה, כמו למשל מי שיש לו דין עם גוי, שידין אותו בימים אלו וכדומה.

ישמח ישראל בעושי

אבל תלמידי סלבדקא היו אומרים, כי השמחה של פורים היא - "כי מי גוי גדול אשר לו אלקים קרובים אליו כה' אלקינו בכל קראנו אליו" (דברים ז, ז).

ובלבד שיטלו אף הם חלק בשמחה. אבל אבוי להם אם כזו כל השמחה שלהם. אנחנו צריכים לדעת במה לשמוח וכיצד. שמחים אנו בקרבת אלוקים, בנס הגדול שהיה בפורים, וחלילה לנו מלהפוך זאת לחוכא ואיטלולא!

סיפר לי יהודי שלמד בישיבת "קול תורה", כי בכל שנותיו בישיבה לא ראה מעולם את ראש הישיבה רבי שלמה זלמן אויערבך זצ"ל, כועס, אלא פעם אחת בלבד. בחור בישיבה חמד לצון, וכתב מודעה גדולה בנוסח של "כל נדרי" בסגנון של: "כל ליצנותא ושטותא ובדיחותא, כולם שרויים לך, מחולים לך, אין כאן לא חטא ולא עוון". רבי שלמה זלמן בראותו את המודעה, תלש אותה, ירד לחדר האוכל שם אכלו הבחורים אותה שעה, והחל לצעוק עליהם בקול גדול: "וכי כך עושים בני ישיבה? כך מדברים?".

הדבר נחרט בזכרונם של בני הישיבה לדורות, כי ימי הפורים אינם ימי ליצנות והוללות, אלא ימי שמחה של תורה (לקט מתוך 'דורש טוב' פורים)

כיצד מותר ובאיזה אופן אסור. יתרה מזו, נתאר לעצמנו בחור מעוכב שידוך, שסוף סוף מצא את זיווגו. איזו שמחה בבית. כולם רוקדים ושרים. במיטה שוכב עולל פעוט, יענקלה בן השנה, לאיש אין זמן אליו והוא ממרר בבכי. ניגשים אליו ואומרים לו: "יענקלה, למה אתה בוכה, מאירק'ה אחיך התארס, בוא ותרקוד אתנו!". אבל יענקלה לא יודע מה רוצים ממנו, הוא ממשיך לבכות. אז נותנים לו איזה ממתק להרגיע אותו, והנה גם הוא מחייך ושמח. וכי הוא שמח בארוסין? הוא שמח בממתק שקיבל. כמובן, כאשר כולם שמחים גם התינוק צריך לשמוח, אבל האם זו השמחה הראויה?

נחשוב לעצמנו כמה אומלל יהיה מאירק'ה החתן אם נצטרך להביא לו ממתקים כדי שגם הוא ישמח... וכדי בזיון וקצף! בפורים צריכים לשמוח עם הדברים האמיתיים, ולא עם דברים ריקים. לצערנו, יש לנו יענקלה היום ברחוב בפורים. יש יענקל'ך בני חמש-עשרה ועשרים, שאינם יודעים במה צריך לשמוח. נותנים להם תחפושת וקצת ממתקים כדי שישמחו עם ההבלים הללו

המשך מעמוד 11 | מהגאון רבי שלמה זלמן פרידמן שליט"א

אחד שמתפלל בנוסח אשכנז התרגז על חברו שאמר בטעות בעת אמירת קדיש "ויצמח פורקניה ויקרב משיחיה", נענה לעומתו חסיד אחד ואמר לו בבדיחותא: ויצמח פורקניה איננה קללה...



מספרים שאדם אחד נכנס אצל מרן הגאון האדיר רבי חיים קניבסקי שליט"א לבקש ברכה, היהודי היה לבוש בלבוש שונה מכל הנכנסים שם - רחוק מלהיקרא "היימיש" - בלא כובע וחליפה, חולצה צבעונית עם שרוולים קצרים, ורבי חיים לא התייחס אליו, כשראה היהודי שהגר"ח אינו מתייחס אליו, ניסה שוב לבקש ברכה, אך רבי חיים אינו מתייחס אליו כלל, נכדו של הגר"ח שעמד שם הבין מיד את סיבת הדבר, והוריד את חליפתו והלבישה להיהודי הזה, ומיד הרים הגר"ח את עיניו ובירכו בברכה והצלחה, ואז הסתובב הגר"ח ופנה לנכדו ואמר לו שיאמר ליהודי שהברכה תחול עליו כל זמן שיהא לבוש עם החליפה...

(מתוך 'נועם שיח' מוכן אפריון לשלמה ויקרא תשע"ט)

אחד השומעים לא כבש את התפעלותו מה"היתר" המיוחד אותו קיבל, ושאל את ר' שלום בתמיה "וכי כך אמר לכם החזו"א???" ור' שלום השיב לו מיד "כן! כך אמר לי החזו"א, שאני יכול לספר סיפורי מעשיות שאינם אמיתיים כלל!!!" - ור' שלום המתין כמה רגעים, ומיד הוסיף ואמר "וזהו הסיפור הראשון..."



אדם אחד שאל את הרה"ק רבי יודל'ע הורוויץ זי"ע מדז'יקוב אודות דרכו והנהגתו של הרה"ק מריבניץ זי"ע שבידוע עסק רבות בתעניות וסיגופים, ושאל הלה את הרבי אם דרכו הוא מצד הקדושה, השיב לו רבי יודל'ע בחריפות ואמר לו "דאס וואס דו פרעסט און זויפסט (מה שאתה זולל וסובא) - על זה אתה לא מסתפק אם זה מצד הקדושה או להיפך, רק מה שהוא צם ומסתגף - על זה יש לך ספיקות אם זה מצד הקדושה..."



077-2222-666 או *4992



קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

את ידו כמה פעמים במסחר או במלאכה, אבל בכל מקצוע שניסה מצא לאחר זמן שיש בו הרבה מכשולות בדיני ממונות, וכמעט שלא שיך לעסוק באותם מקצועות בלא להיכשל בעברות המצויות בהם. ולכן לבסוף עזב הכל, והכניס כל כולו בעולה של תורה הקדושה, כי טוב סחרה מכל סחורה.

מחותני מורנו ורבנו הגאון הצדיק רבי זונדל קרויזר זצוק"ל, בעל 'אור החמה', שח פעם ליהודי אחד מבאי ביתו שהיה מקפיד מאד ומחמיר בכל המאכלים הנכנסים למטבח, שיהיו אך ורק בהכשרים מהודרים ביותר, ומשיגה בשבע עיניים בכל ענייני הכשרות, אולם בענייני ממונות ידע רבי זונדל מקרוב שהוא מזלזל בהם, ואינו מקפיד כראוי...

כשנקרתה הזדמנות לידו, כשראהו מזלזל בענין תשלום מומן שהתחייב בו, אמר לו: אמנם משיגה אתה מאד על האוכל הנכנס לפיך, אבל על הכסף שלך אינך משיגה, והכסף שלך טריף! ונמצאת עם כסף טריפה שלך אתה הולך וקונה האוכל, איזו כשרות היא זו! אם תזמין אותי לסעודה, לא אוכל לסמוך עליך!

(מתוך הספר 'טיב המעשיות')

אך כאן נכונה לו 'הפתעה' - זוגתו הצדקנית, נעמדה בפתח הדלת, חסמה את דרכו, ובקול בוכים החלה לדבר נחרצות, באמרה שכל הלילה לא עצמה עין, רק הרטיבה את הכרית בדמעותיה, ברוב צערה ויגונה על שהוא צריך עתה לסגור חלילה את הגמרא הקדושה! - אינני מסכימה לך בשום אופן! אנחנו נשחיר את שינינו בתעניות, נסתפק במעט לחם יבש ומים... רק שלא לעזוב את הגמרא! תחנוניה לא היו לשוא, גם בעלה הגדול לא חפץ כלל בעזיבת תורתו, הוא שמע אפוא בקולה, ובמקום להגיע לעבודה, יצא בדרכו הקבועה לבית מדרשו, חזר ונטל בלהיטות את הגמרא הקדושה, נשק לה ממעמקי לב ונפש, והחל בתלמודו בהשתוקקות עצומה! הם עברו אמנם תקופה קשה ביותר, אבל עד מהרה פקיע שמייה בעולם התורה, והוצעה לפניו משרה תורנית מכובדת, אשר פרנסה יפה בצידה. ולא ארכו הימים ונעשה לאחד מגדולי מרביצי התורה, שהעמיד תלמידים לאלפים, והכל בזכות אשתו הצדקנית!



סיפר הרב הגאון רבי דוד קליין זצ"ל, בעל 'בית ארזים', תלמיד נאמן לרב הגאון הקדוש ממונקאטש זצוק"ל, שבצעירותו ניסה לשלוח

המשך מעמוד 12 | רבי יוסף מוגרבי שליט"א

הללו לפני שנתיים..." כמה טפשות מונחת בהתנהגות שכזו. הלא כבר שמעת, השקעת בכך רבע שעה, למה להרוס כעת הכל? בודדים הם בעלי המידות שיתנו לדובר לסיים את דבריו, ויודו לו בחום על החידוש הנפלא שהשמיע להם, מבלי לעדכנו שכבר הכירוהו מקודם. מידת הענוה איננה דבר פשוט. היא אחת מקנייני תורה כי צריך לזה קנין, עם כל המשתמע.

(מתוך הספר 'אבות ובנים' על מסכת אבות)

יצחק, פתח את הספר ומצא שם את הקושיה שהקשה, וגם שני התרוצים שתירץ היו כתובים שם. נישק הרב את הספר ואמר: "גדלות בתורה יש לאדם זה, אבל יותר מכך גדול הוא במידת הענוה!" בדרך כלל כשאדם אומר לחברו חידוש שהלה כבר מכיר, יפסיקו החבר באמצע המשפט, ויאמר לו: "כן כן, אני מכיר את השאלה, והתשובה עליה היא כך וכך, נכון שזה מה שהתכוונת לומר?..." ראיתי פעם מישהו שהגדיל לעשות... הוא שמע את חברו בסבלנות, אך כשסיים הלה את דבריו, שנמשכו כרבע שעה, לא התאפק השומע ואמר: "הלזאת יקרא חידוש, הלא כבר שמעת את הדברים

המשך מעמוד 17 | הרה"ח ר' אהרן כהן

ממש מחייה את האדם... פתאום, אנשים פשוטים כמוני הטרודים על המחיה ועל הכלכלה, מוצאים את עצמם רצים לבית המדרש להספיק לעמוד ביעד החודשי! "ועדיין לא הזכרתי את תחושת האושר והסיפוק אחר מילוי מבחן בהצלחה: הידיעה וההרגשה שקנינו עוד עשרה דפי משנה ברורה שנעשו שלנו וחלק מאתנו... לא נראה שיש מי שיצליח להסביר את זה... צריך לטעום את זה לבד. וזה שווה!", מעיד הוא מניסיון.

לשליחת תגובות לכותב המאמר,
כתבו ל: a0533185209@gmail.com

האחרון בארץ ישראל. היה זה יום ששי וידעתי שהפעם אין לי את השבת שלפני המבחן לה אני רגיל בעירי. בשעה 2:00 קמתי והתיישבתי בבית המדרש, לכחמש שעות לימוד וחזרה כוללת על הלימוד החודשי. אחר תפילת שחרית מרוממת ובווערת נישגתי למוקד המבחן בירושלים, ומילאתי את המבחן. רק אשאר לך לחשוב, לאיזה שבת קודש מרוממת בירושלים זכיתי אחר הכנה מרוממת שכזו, מסכם הוא בגיל...

מה תענה לחבר או מכר, שיתעניין אצלך על ההצטרפות לתכניות הלימודים והמבחנים? שואלים אנו לקראת סיום. "זה משנה את האדם לגמרי...", מתלהב הוא באומר ובקול. "זה

להתקשר לתורה מסביב לשעון

מאת הרבנים הגאונים שליט"א



הרב **מאיר שפרוך** שליט"א
הדף היומי בבלי • עברית

שלוחה 2/2



הרב **אליהו אורנשטיין** שליט"א
הדף היומי בבלי • עברית

שלוחה 2/1



הרב **אפרים סגל** שליט"א
הדף היומי בהלכה • אידיש

שלוחה 1/3/2



הרב **אריה זילברשטיין** שליט"א
הדף היומי בהלכה • עברית

שלוחה 1



הרב **יוסף ברגר** שליט"א
ווארט עם סיפור בראי הפרשה

שלוחה 7



הרב **מרדכי שלמה פריינד** שליט"א
הדף היומי בהלכה • אידיש

שלוחה 1/3/1



הרב **שלמה לוינשטיין** שליט"א
הרצאות ושיעורים מיוחדים על פורים

שלוחה 7/2



הרב **אהרן טוסיג** שליט"א
הרצאות ושיעורים מיוחדים על פורים

שלוחה 7/1



הרב **אברהם פוקס** שליט"א
הפוחת בכל יום - המייל היומי של דרשו

שלוחה 3



ה' **שלום יכנס ואברהם פוקס** שליט"א
לקראת שבת מלכתא
סיפורים ופנינים מפרשת השבוע

שלוחה 7

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

חייגו: *4992 או 077-2222-666

סיכום שבועי ב'דף יומי בהלכה'

מהי 'קורת מבוי'?

מדוע לא ניתן להתיר טלטול בחצר על ידי 'לחי' או 'קורה'?

מה הן מידות הטפח המצומצמות וה'מרווחת'?

מדיני 'קורת מבוי'

- 'מבוי' המוקף במחיצות משלושה צדדים, כגון במערב, צפון ודרום ופרוץ במזרח - ניתן להתירו על ידי התקנת 'קורה' בקצה המזרחי, אשר מהווה 'היפך' לכך שמקום זה הוא רשות היחיד.
- 'קורה' שעמדה מאליה, כלומר, שלא הונחה בקצה המבוי לשם התרתו - אף אם נקבע לפני כניסת השבת כי תשמש להתרת המבוי, הריהי פסולה.
- קורה המתירה מבוי - מידת אורכה, כרוחב פרצת המבוי ומידת רוחבה - טפח לפחות. ועליה להיות חזקה במידה שתוכל לשאת לכל אורכה אריחי אבן שרוחבם שלושה טפחים, ורוחבם טפח ומחצה, כאשר רוחב האריח מונח לרוחב הקורה, ואורך האריח לאורכה. וקורה שרוחבה ארבעה טפחים - אינה צריכה להיות חזקה במידה שתוכל לשאת את האריחים.
- קורה עגולה כשרה להתרת מבוי; ואם היקף הקורה הוא שלושה טפחים, נחשב הדבר שיש ברוחבה טפח, כנדרש לרוחב הקורה, והיא כשרה.
- שתי 'קורות מבוי' שאין בכל אחת מהן רוחב טפח, ובשתיהן יחד יש רוחב טפח: יש אומרים שאם רחוקות זו מזו פחות משלושה טפחים, והאחת גבוהה מחברתה פחות משלושה טפחים - כשרות מדין לבד. ויש אומרים שאף כשעומדות בשווה, אינן כשרות אלא כשהמרחק ביניהן פחות מטפח.
- לפי הדעה המחמירה הנ"ל, קורות שביניהן מרווח של יותר מטפח, ורוחב הקורות עם המרווח הוא ארבעה טפחים - פסולות. ואם רוחב הקורות עצמן הוא ארבעה טפחים - נחלקו הפוסקים אם הן כשרות לפי הדעה המחמירה.

- קורה המתירה את המבוי, יש להניחה באופן שלא יהיה תחתיה חלל של יותר מעשרים אמה; מפני שהקורה מהווה 'היכר' לכך שזו רשות היחיד, ובגובה כזה אין העין שולטת בה.

היתר מבוי על ידי 'לחי' או 'קורה'

- 'מבוי' שאורכו פחות מארבע אמות - אין דינו כמבוי אלא כחצר, ולא תיקנו חכמים שיוכלו להתיר את הטלטול בתוכו על ידי 'לחי' או 'קורה', אבל ניתן להתירו כדן חצר, בצורת הפתח וב'פסים'.
- לחי או קורה מתירים טלטול חפצים רק במבוי ולא בחצר, מפני שבמבוי שותפים דיירים רבים, ולכן לא נעשה בו שימוש לעניינים הצורכים פרטיות וצניעות, וממילא אין צורך במחיצה משמעותית בצדו הרביעי. ואכן, גם במבוי אין ההיתר אלא כאשר פתוחות לתוכו שתי חצרות לפחות, אשר שני בתים פתוחים לכל אחת מהן. ואף אם שתי החצרות פתוחות זו לזו - ניתן להקל ולהחשיבן כשתי חצרות. ואם יש בחצר שני בתים, פנימי וחיצוני, ונכנסים אל הפנימי רק דרך החיצוני - הבית החיצוני אינו נחשב כבית לענין זה.
- לחי שאורכו בקו מחיצת המבוי הקיימת הסמוכה אליו הוא ארבע אמות, והעמידוהו באופן שאינו בולט החוצה מעבר למחיצה הסמוכה, או שהעמידוהו בקו ההמשך שלה - פסול.
- מידות האמה והטפח, ספק בידינו אם יש לשערן במידה מצומצמת או מרווחת; דהיינו, האמה היא ששה טפחים, והטפח - המצומצם, הוא המידה הרגילה; והמרווח, הוא בתוספת של כשני אחוזים.

גליון 352
שנה ח' תשע"טסיפורי
צדיקים

יו"ל לע"נ הרה"ח ר' הלל ז"ל בן ר' פינחס נחום המבורגר שיבלט"א

תורה למשפחת קלייטן על ראשי לשרית בתמנה

סיפורי חז"ל

וזאת תורת זבח השלמים אשר יקריב
לה' (ז' – י"א)

"וזאת תורת זבח השלמים" אמרו ישראל לפני הקדוש ברוך הוא רבונו של עולם הרי אתה מצוה אותנו שנביא כל הקרבנות הללו, בעוד הבית המקדש קיים, אדם חוטא ומביא קרבן ומתכפר לו, וכן מביא מנחה ומתרצה לו, ועכשיו שחרב בית המקדש היאך אנו עושים על חטאתינו ועל אשמתינו? אמר להם הקדוש ברוך הוא: אם מבקשים אתם שיתכפר עליכם, היו משמרים תורתי ואני מעלה עליכם כאלו עשיתם לפני קרבן. ומניין? שנאמר "וזאת התורה לעולה למנחה ולחטאת ולאשם ולמלואים ולזבח השלמים" אל תקרי כן, אלא "וזאת התורה לא לעולה ולא למנחה ולא לחטאת ולא לאשם ולא למלואים ולא לזבח השלמים" אלא היו עוסקים בתורה, ויהיה חשוב לפני אהבתי תורתך כל היום היא שיחתי" כי אני יודע שעסק תורתך מכפר עונות לפיכך אהבתי תורתך.

(תנחומא צו י"ד)

פרשת השבוע

במקום אשר תשחט העלה תשחט
החטאת (ו' – י"ח)

מסופר: בסטופניץ היה חזן בשם ר' מרדכי, שהיה אחיו של הרה"ק ר' מאיר מאפטא זיע"א, והיה מקורב ל"חווה" הקדוש מלובלין זיע"א. פעם שאל אותו ה"חווה" מדוע שגור בפי העולם שחזן הוא פתי? ענה ר' מרדכי, בחז"ל (סוטה דף ל"ב) מובא, אמר ר' יוחנן משום רשב"י, מפני מה תקנו תפלה בלחש, כדי שלא לבייש את עוברי עבירה המתוודים בתפלתם על עבירות שבידם (רש"י) שהרי לא חילק הכתוב מקום בין חטאת לעולה, כלומר לא קבע לשחיטת חטאת מקום בפני עצמו, שלא יבינו שהוא חטאת ומתבייש (רש"י). א"כ תיקנו תפלה בלחש שלא לבייש את אלה שמתוודים בשעת תפלתם, ובא החזן ואומר בקול רם מה שאומרים הכל בלחש, ולכן מכנים אותו פתי.

ובשר זבח תודת שלמיו ביום קרבנו
יאכל (ז' – מ"ח)

מסופר: פעם שאלו את הרה"ק רבי אברהם מרדכי מגור זיע"א, מה טעם נאכל קרבן תודה רק ליום

אחד שלא כשאר קרבנות? השיב הרבי, קרבן תודה מביאים אותו על נס שאירע לו לאדם, והרי בכל יום ויום מתרחשים אתנו נסים חדשים, ואיך יאכלו מנס של אמש על נס של היום.

ויעש משה כאשר צוה ה' אתו
ותקהל העדה אל פתח אהל
מועד (ח' – ד')

מסופר: פעם בא הרה"ק רבי מנדל מווארקי זיע"א לפני השרף הקדוש מקוצק זיע"א ושפך לבו לפניו: אני גרוע מכולם, אין בי מתום, ובכל זאת הריני נוהג כרבי, ואנשים רבים באים אלי, בטעותי עוד עתיד אנכי ליתן את הדין בגלל כל יהודי שנוסע אלי. פייסו הרבי בדברים, מה לעשות? כבר היה לעולמים, כתוב "ויעש משה כאשר צוה ה' ותקהל העדה" אם הצדיק עושה רצונו של מקום נמשכים ממילא הלבבות אליו, מה אשם בו אם יהודים קמים מעצמם ובאים אליו מרוב תשוקה לעבודת השם באמת ובתמים.

זמני השבת

זמני יציאת שבת

ירושלים: 6:29 ת"א: 6:31 ר"ת: 7:07

פרשת צו

זמני כניסת שבת

ירושלים: 5:16 ת"א: 5:29

היוצאים לקראתך הם שקרנים גדולים, הם נושאים נרתיקים ריקים, את גווילי הקלף של ספרי התורה הם משאירים בבית הכנסת. הם גונבים את דעתך ושמים אותך ללעג וקלס."

לשמע הדברים הללו התרגז המלך מאוד וחמתו בערה בו. מרקוס החליט לנצל את שעת הכושר, והציע למלך שיבדוק את הנושא, ואחר מכן יוציא צו מלכותי להרוג ולאבד את כל היהודים הנבזים, מנער ועד זקן, אשר מעיזים להשפיל את מלכנו הנערץ. המלך, שהיה כה נרגז, נענה להצעת השר הנכבד ואמר: "אם אמנם נכונים הדברים אשר אמרת, מרקוס, רע ומר יהיה גורלם של היהודים. אולם, קודם לכן, אני חייב לבדוק את העניין לאשורו. אם כך, הרי שבסיוורנו הקרוב ברחובות העיר, כאשר יבואו נכבדי הקהילה היהודית לקבל את פנינו. תצווה אתה עליהם לפתוח את נרתיקי ספרי התורה, ואם אכן נכון הדבר והם יהיו ריקים, אצווה מיד לעשות כבקשתך. אולם, אם דברייך יתגלו כשקר, הרי הסוף המר יהיה על ראשך. האם אתה מסכים לנסות?" מרקוס הניד את ראשו להסכמה, הוא היה בטוח בצדקת דבריו וכבר ציפה בקוצר רוח לביקורם הקרובה ברחובות העיר. בהיותו בטוח שסוף סוף יגיע קיצם של היהודים, הבלתי נסבלים, והוא וודאי יועלה לדרגה חשובה בחצר המלוכה.

בלילה ההוא נדדה שנתו של שמש בית הכנסת, הוא שכב במיטתו, מתהפך מצד אל צד ואינו מצליח להירדם. משהו רע מעיק על ליבו. מחר בבוקר, צפוי המלך להופיע ברחובות העיר בליווי פמלייתו המלכותית. אבל הוא מודאג. יש לו תחושה, כי אסון עומד להתרחש על בני קהילתו היהודית. לשווא מנסה השמש לגרש את מחשבותיו הטורדניות, הלוא קבלת הפנים הזו כה חביבה על המלך האהוב.

לאחר זמן רב ומתוך מחשבות אלו נרדם סוף סוף השמש, והנה הוא חולם. בחלומו רואה איש זקן, ופניו העטורים זקן לבן, מאירות כפני מלאך אלוקים. האיש עומד מולו ואומר: "שמש יקר, קום מהר, אל נא תאבד זמן יקר. קום ממיטתך, רוצ לבית הכנסת והכנס בזריזות את גווילי הקלף של ספרי התורה הקדושים שהוצאו אתמול, לתוך נרתיקיהם. אולם אל תספר דבר וחצי דבר לאיש" ועוד לפני שהספיק השמש לומר משהו, נעלם האיש הזקן. בפחד ובאימה קם השמש ממיטתו, נטל ידיו, לבש את חלוקו ורץ מיד לבית הכנסת. בידיים רועדות ובאימה, הכניס את כל גווילי הקלף לנרתיקיהם, כפי שהורה לו האיש הזקן בחלומו, ומשסיים, פנה לביתו בלב שקט.

בעיר סרגוסה שבספרד, חיה לה בנחת ובשלווה קהילה יהודית גדולה. היהודים שם הורשו לשמור את מצוות התורה ולנהל את חייהם כרצונם. המלך היה אהוב ונערץ על הכל, יהודים וגויים כאחד, בשל היותו מלך רב חסד, והיהודים חלקו למלך כבוד רב. כאשר הופיע המלך בליווי פמלייתו המלכותית ברחובות העיר, יצאו ראשי הקהילה היהודית לקבל את פניו, כשבידיהם נושאים הם את נרתיקי ספרי התורה היפים והמהודרים, עשויים זהב ומקושטים באבני חן, ולראשיהם פעמוני כסף. את גווילי הקלף של ספרי התורה היו מוציאים לפני כן מן הנרתיקים, ומשאירים אותם בארון הקודש שבבית הכנסת, ויוצאים לקראת המלך עם הנרתיקים הריקים, היות שאסור לטלטל ספרי תורה שלא לצורך מצוה. אולם זאת המלך לא ידע, וברור שאסור היה עליו לדעת. הוא הבין והעריך מאד שהיהודים מקבלים את פניו עם הדבר היקר והמכובד ביותר שלהם, ספרי התורה הקדושים.

קבלת פנים מלכותית מעין זו יכלה להמשיך ולהתקיים במשך שנים רבות, לולא אותו שר חשוב מבין שרי המלוכה, אשר שנא את היהודים בכל מאודו, וחיבתו של המלך כלפיהם, הפריעה לו עד מאוד. שמו של איש צר ואויב זה היה מרקוס, רשע זה חיפש כל העת דרכים ותחבולות שונות כדי להרע ליהודים, ובה בעת להעלות את גדולתו בפני המלך. באחת ההזדמנויות, נודע למרקוס משום מה, כי הנרתיקים שמחזיקים היהודים בידיהם בצאתם לקראת המלך, ריקים הם. גווילי הקלף עליהם נכתבה התורה הקדושה הוצאו מהנרתיקים והם הושארו בבית הכנסת. מרקוס שמח מאד על הגילוי הזה, וחיכה בקוצר רוח ובחוסר סבלנות להזדמנות הראשונה, בה יוכל לספר למלכו את האמת וכך להנקם מהיהודים.

וההזדמנות, אכן, לא אחרה לבוא. בארמון המלך נערך משתה גדול. המלך ישב בחברת שריו וידידיו, סביב שולחנות ערוכים במיטב המאכלים והמשקאות. היין נשפך כמים ומצב הרוח היה מרומם. בעודם שותים ומיטיבים את ליבם, קם המלך על רגליו והחל להתפאר בפני המסובים, על הכבוד הרב, אשר חולקים לו נתיניו היהודים: כאשר אני מופיע ברחובות העיר, כל היהודים מקבלים את פני, ובראשם צועדים נכבדיהם עם ספרי התורה שלהם, הקדושים והיפים. טרם הספיק המלך לסיים את דבריו, קם מרקוס ממקומו, פנה אל המלך ואמר לו: "אדוני המלך, ירום הודו, דע לך, כי היהודים

משל ונמשל

זאת תורת העולה היא העולה ר' - ב'

ידוע הדבר שכל מעלה וגדולה ועשירות אינה באה לאדם אלא בהיסח הדעת, שאם לא יבקשנה ולא ירדפנה, אז תבוא אליו מאליה, מה שאין כן אם ירדפנה להשיגה תברח ממנו. משל לאדם אחד חשוב שנהפך עליו הגלגל, והיה בעירו אדם אחד עשיר גדול ונדיב הרבה, ויום אחד נדחק זה האדם הרבה והיה זקוק לעשרה זהובים, חשב בלבו שילך אצל אותו עשיר הנדיב ויקח ממנו עשרה זהובים הן בהלואה הן במתנה וכשבא להיכנס לבית העשיר לא הניחו השומר להיכנס כי לא הכירו, ולכן חשב בלבו להמתין ברשות הרבים סמוך לפתח עד שיצא העשיר מביתו ללכת לחנות, ואז ידבר עמו על זה. וכן היה, שהמתין האיש ונסמך על כותל החצר של העשיר תחת חלון אחד והנה השפחה של בית העשיר זרקה ובל מהחלון לרשות הרבים ונשפך עליו כל הזבל, כי היא לא ידעה שיושב אדם תחת החלון. האיש הצטער מאד ומרוב צערו קם ממקומו לחזור לביתו, בדרך הילכו מצא באמצע הרחוב מרגלית יקרה ומכר אותה באלף דינרי זהב. האיש שמח מאד על זאת ואמר בלבו שבני אדם עשו אותו אשפה והשם יתברך קיים בו מאשפות ירים אביון. והנה לאחר שנה שנתיים נדחק שוב לכסף וחשב ללכת לאותו עשיר לקחת ממנו עשרה זהובים, וכשהגיע לבית העשיר השומר לא היה בפתח והדלת היתה פתוחה, אולם כשבא להיכנס נצנצה מחשבה במוחו שכדאי יותר שלא יכנס לבית העשיר, אלא ישב תחת החלון כפי שהיה בפעם שעברה, והשפחה תזרוק עליו זבל, ואחר כך יתקיים בו 'מאשפות ירים אביון' וימצא שוב מציאה, וכן עשה האיש, ישב תחת אותו חלון והמתין שישפכו עליו זבל, אולם למוזל לא שפכו עליו, ולאחר שעתיים יצא העשיר מביתו ללכת לשוק, ומצא את האיש יושב תחת חלונו על הקרקע, שאל אותו העשיר מדוע הינך יושב בחוץ ולא נכנס לביתך? והרי היום אין שומר בפתח שימנע מלהיכנס. השיב לו האיש, באתי לכאן שיעשוני אשפה, כי כך וכך היה מעשה, ולכן אני ממתין גם היום שיקויים בי 'מאשפות ירים אביון'. אמר לו העשיר טעות היא בידך, כי בפעם הראשונה האשפה והמציאה באו לך בהיסח הדעת, שלא נתכוונת שיעשוני אשפה, ולא חשבת שתמצא מציאה, אלא באה לך מן השמים. אך עתה שאתה רוצה להשיג זאת מדעתך, ורצונך לא תהיינה לך, לא אשפה ולא מציאה, אלא זו וזו יברחו ממך. והנמשל: כן הענין כאן, כל גדולה ומעלה ועשירות צריך שיבואו מאליהן לאדם, שלא שיהיה הוא רודף אחריהם, ולא יועילו לו האופנים וההמצאות שיעשה להשיג אותם. והוא שאמר הכתוב 'זאת תורת העולה', העליה של האדם הן של שררה, הן של עשירות, צריכה להיות היא העולה, כלומר היא מצד עצמה, שתהיה מאליה, ולא שהאדם ירדוף אחריה כדי להשיגה.

(עוד יוסף חי')

תרועת חצוצרות ברחובות סרגוסה בישרה על הופעתו של המלך בליווי פמלייתו המלכותית. היהודים יצאו בהמוניהם אל הרחובות לקבל את פניו ובראשם נכבדי הקהילה, אוחזים בידיהם, כהרגלם, את נרתיקי ספרי התורה. כאשר הגיעו ראשי הקהל סמוך לכרכרה המלכותית, נעצרה הכרכרה, ומרקוס, שישב על יד המלך, פנה אל המלך ואמר: "מלכינו הנכבד והנערץ וודאי ישמח לראות פעם, מה יש בתוך הנרתיקים המהודרים, אותם נושאים היהודים לכבודו." "וודאי, וודאי. פיתחו נא את הנרתיקים", הורה המלך. פחד גדול נפל על היהודים, בידועם היטב, כי בטרם יוצאים ראשי הקהילה לקבל את פני המלך, מוציאים הם את גווילי ספר התורה מנרתיקם, ומשאירים אותם בארון הקודש שבבית הכנסת, וכעת יתגלה לעיני המלך ובני פמלייתו, כי הנרתיקים ריקים, כיצד יגיב על כך המלך ומה יעשה? אולם לא נותרה להם כל ברירה. בידיים רועדות הם צייתו לפקודה המלכותית. בלב חרד כששפתייהם רוחשות תפילה, פתחו ראשי הקהילה את הנרתיקים, והנה, למרבה הפלא... בכל נרתיק היה מונח ספר תורה.

נוכח המלך לראות, כי שרו הנכבד, מרקוס, העליל עלילת שקר על היהודים וליבו נתמלא כעס". הכיצד זה העזת להעליל דבר שקר וכזב על אזרחי הנאמנים ביותר, המכבדים אותי באמת ובתמים?" צעק המלך על מרקוס הרשע. "ביקשת שאהרוג אותם, אולם את העונש הזה תקבל אתה בעצמך. עצרו אותו והוציאוהו להורג מיד" פקד המלך על חייליו. הדבר יצא מפי המלך ופני מרקוס הרשע חפו, הללו מיהרו לציית לפקודת מלכם, וכך הגיע סופו המר של מרקוס הרשע. ואילו את היהודים שיבח המלך מאוד על מסירותם ועל הכבוד הרב, שהם חולקים לו. ולאות תודה שחררם ממיסים לקופת המלוכה למשך שלוש שנים.

אזירה של שמחה וצהלה שררה באותו יום ברחובות היהודים. ליבם היה מלא שבח והודיה להשם יתברך על הנס הגדול, אשר עשה להם ואשר הציל אותו ממות בטוח. מאותו יום היחסים בין הקהילה היהודית לבין המלך נעשו יותר טובים, מצבם הכלכלי השתפר והם המשיכו ללמוד תורה ולקיים מצוות באין מפריע. ומאז, נשמרו ימים אלו, י"ז וי"ח בשבט, כ"ימי הפורים" של יהודי סרגוסה, במשך דורי דורות, כימי תפילה והודיה לה', שהצילם מ"המן" שבדורם, אשר רצה להשמידם ולכלותם. והקב"ה הצילם מידו.

צין אדם לחברו

האם אגרם צער ליהודי?
לא ולא!

מסופר על הרה"ק רבי יוסף שלום אלישיב זיע"א, שבכל שנה ושנה, ביום הפורים, היה סועד על שלחנו של חתנו, הגאון רבי עזריאל אויערבך. סעודת הפורים נמשכה שעה תמימה אחת. במחצית השעה הראשונה ישב מרן בחברת בני משפחתו, ובמחצית השעה השנייה נפתחו הדלתות ונהירה המוניית החלה. המוניי ישראל נכנסו אל הקדש, לחזות בזיו פניו של הצדיק, לשמוח ולשמוח עמו. מנהג זה התחדש רק בשנותיו האחרונות. ואולם, בשנים עברו היה נוהג לשבת בביתו בראש השולחן, ולקבל במשך כמה שעות את פניהם של מאות מביאי משלוחי המנות. פעם התעניין אצלו אחד מתלמידיו, מדוע ולמה שנה ממנהגו, ומדוע העביר את סעודת הפורים לבית חתנו, שם קיבל את פניהם של אורחיו במשך מחצית השעה בלבד. וכך השיבו הרב אלישיב: "אינני איש צעיר, וקצת קשה לי לשבת זמן רב ליד השולחן". התשובה נשמעה מוזרה במקצת, שהרי מרן ישב כמעט במשך כל שעות היום ליד השולחן, רכון על הגמרא האהובה. מדוע, אם כן, קשה לו לשבת ליד שולחן הפורים במשך כמה שעות? אבל מרן הסביר מיד את דבריו, בהסבר נפלא ומיוחד. "ביום הפורים מגיעים לשבת סביב השולחן אנשים רבים, ביניהם רבנים חשובים, ראשי ישיבות וראשי כוללים, אברכים ודיינים. ואני צריך כל הזמן לחשבן, כמה שניות דברתי עם כל אחד ואחד". "ומדוע?" המשיך בהסברו, "משום שאם אדבר עם רב אחד חצי דקה, ועם חברו עשרים וחמש שניות, עלול חברו לחשב שאני מכבד אותו פחות מאשר את הראשון. וכן על זו הדרך, אני צריך לזכור כמה זמן הקדשתי לכל אחד, כדי שלא

אפגע חלילה אף באחד". "קשה לי להתרכז בשני דברים, גם בשיחה עצמה, וגם במשך זמן השיחה, עם עשרות אנשים בשעה אחת. אבל מה אעשה? האם אפגע במישהו? האם אגרם צער ליהודי? לא ולא!" "עדיף לי להיות כאן, בבית וגן, ולקבל את הצבור במשך מחצית השעה, ולא להסתכן בפגיעה בבין אדם לחברו".

הצדיק ששאב מים

מסופר על רבה של עיה"ק ירושלים תובב"א הגה"ק רבי יוסף חיים זוננפלד זיע"א (יומא הילולא י"ט אדר שני) שחזר פעם מתפילת שחרית עטור בטלית ותפילין, וראה בדרך שני ילדים בגיל 7 - 6 עמלים לשאוב מים מהבור, ניגש אליהם ושאל: למה שואב המים לא מביא לכם מים הביתה? ענו הקטנים: אין לנו במה לשלם לו, ואיפה אבא ואימא? שאל רבי חיים, האבא חולה וגם אימא חלשה ולא חשה בטוב, חלץ את התפילין ופשט את הטלית, הוציא מידם את החבל עם הדלי ושאל להם מים.

חאלקה כדי לעשות חסד

שנים רבות סירב הגאון רבי שלמה זלמן אויערבך זיע"א (יומא דהילולא כ' אדר) לעשות "חאלקה" במו ידיו לילדים בני שלוש. עד שיום אחד סיפר לו נכדו שגם הגה"ק ה"סטייפלר" זיע"א גם סירב בתחילה לגזור את שער הפעוטות, והיה אומר שאינו ספּר. אך יום אחד התרצה ואמר: "נו, טוב, למה לא לעשות טובה ליהודי". שמע הרב אויערבך ואמר: "זה סיפור יפה. בלי נדר, גם אני מקבל על עצמי להסכים לעשות "חאלקה", כדי לעשות חסד".

הילולא דצדיקא

שבת קודש ט"ז אדר
הרה"ק רבי אלעזר מנחם מענדל ב"ר משה מלעלוב (תרמ"ג)
הרה"ק רבי שמעון סופר אב"ד קראקא ב"ר משה (בעל החת"ס - תרמ"ג)
הרה"ק רבי פינחס מנחם ב"ר אברהם מרדכי ("פני מנחם" מגור - תשנ"ו)
יום ראשון י"ז אדר
הרה"ק רבי אברהם מפראהביטש ב"ר שלום שכנא (אחיו של הרה"ק מרדכי - תקע"ו)
יום שני י"ח אדר
הרה"ק רבי חנוך העניך מאלכסנדר ב"ר פינחס (תר"ל)
יום שלישי י"ט אדר
הרה"ק רבי דוד ב"ר צבי אלימלך מדינוב (צמח דוד - תרל"ד)
הרה"ק רבי יעקב שמשון ב"ר חיים מקאסוב (תר"מ)
הרה"ק רבי אברהם מפאריסוב ב"ר יהושע אשר מפאריסוב (תרע"ב)
הרה"ק רבי מאיר יחיאל הלוי מאוסטרובצה ב"ר אברהם יצחק (תרפ"ח)
הגה"ק רבי יוסף חיים ב"ר אברהם שלמה זוננפלד (אד"ש תרצ"ב)
יום רביעי כ' אדר
הגה"ק רבי יואל ב"ר שמואל (הב"ח - ה"א ת')
הגה"ק רבי שלמה זלמן אויערבך ב"ר חיים יהודה לייב (תשנ"ה)
הרה"ק רבי משה יהושע בהרה"ק חיים מאיר מוויניץ (תשע"ב)
יום חמישי כ"א אדר
הרה"ק רבי אלימלך מליזענסק ב"ר אליעזר ליפמן (תקמ"ז)
יום שישי כ"ב אדר
הגה"ק רבי אליהו ב"ר שלמה אברהם הכהן מאיזמיר (שבת מוסר - תפ"ט)
הרה"ק רבי יוסף בלאך אב"ד סטאנוב ב"ר אברהם (גנוי יוסף - תק"נ)
זכותם תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

מצווה הלכות

מאת הרה"ג נחמיהל הכהן רביטבין שליט"א
מח"ס "גם אני אדבר" רמזים וספי תורה על המצוות.

מים אחרונים (כ"א)

א) יכוין האדם קודם נטילת מים אחרונים, בזה הלשון, הריני מוכן ומוזמן ליטול ידי אחר האכילה, כמו שתיקנו חז"ל, לתת בזה נחת רוח ליוצרי ובוראי, יתברך שמו ויתעלה, לשם יחוד קודשא בריך הוא, וכו'. (יסוד ושורש העבודה, שער ו', פרק ו')

ב) יש לכל בעל הבית להזהיר לבני ביתו שיוהרו במים אחרונים. (ערוך השולחן סימן קפ"א סעיף ה')

ג) אם בשבת בסעודה שניה, אין לו מספיק מים, ואם יטול מים אחרונים על סעודה השנייה, לא יהיה לו מים ראשונים לסעודה שלישית, מבטל הסעודה השלישית, ונוטל ידיו עתה לאחרונים, [א.ה. ואע"פ שכבר ביארנו במאמרים הקודמים שאני הבא שכבר נתחייב במים אחרונים על סעודה השנייה, ולכן הם קודמים למים הראשונים של סעודה השלישית. ודו"ק]. (ערוך השולחן שם סעיף ו')

בחסות רשת חנויות

גל פז

קרית קרעטשניף רחובות

טל': 052-7144471 מייל: sipureitzadikim@gmail.com

בחסות "דודי קאר"

הסוכן החרדי שלך להשכרת רכב

מכל החברות 052-7655-222

פני עין חמד

יוצא לאור ע"י בית הכנסת לכוונת "עין חמד" - מכללת ציון

פרשת צו - קרבן תודה

"אם על תודה יקריבנו" (ויקרא ז, יב)

סערות, שודדי ים וכו'. ועל כן כשמגיע לחוף מבטחים, מודע לכך שניצל. ורואה רק את אופן ההצלה שלו.

לעתיד לבוא, נראה שיש אופי שונה לקורבן תודה, שכן אז ראייתנו תהיה ברורה יותר, והעולם יהיה בהיר יותר.

נוכל לראות לא רק את ההצלה האישית שלנו, לא רק את הטובה הפרטית שלנו, אלא נוכל לראות את החסד והרחמים שבכל המאורעות כולם!

כאשר אדם מודה כיום על הצלתו- יש בכך מידה מסוימת של אנוכיות. הוא מודה על הצלתו שלו, ומה עם אחרים שהיו במצבים זהים לשלו? האם גם הם ניצלו?

אולם לעתיד לבוא נוכל לראות שכל מה שקורה בעולם, איתנו ועם אחרים- הכול לטובה אמיתית- ועל הכול ראוי לנו להודות, וכפי שאמרו חז"ל (פסחים נ ע"א): לעתיד לבוא- על הכול יברך הטוב והמטיב.

או אז- אנו נכיר בחוש, שיש לברך על הרעה כשם שמברכים על הטובה, כי לאמיתו של דבר, אין רע בעולם- והכול אינו אלא טובה, אף שלעיתים אין אנו יכולים לראות את הטובה הזו בעינינו, עיני בשר ודם!

בברכת שבת שלום

הרב אליהו חיים פנחס שליט"א
חבר הרבנות המקומית מבשרת ציון

שבת שלום

שעה	כנסת לבית	צאת לבית	יציאת חם
17:16	18:29	19:12	י"מ
17:34	18:27	19:10	ח"א
17:35	18:28	19:11	מ"ב
17:35	18:28	19:11	כ"ג

במדרש רבה (ט, ז) מובא: "רבי פנחס ורבי לוי ורבי יוחנן בשם ר' מנחם דגליא: לעתיד לבוא כל הקורבנות בטל, וקורבן תודה אינו בטל. כל התפילות בטלות, ההודאה אינה בטלה."

כלומר, לעתיד לבוא יתבטלו כל הקורבנות כולם, מלבד אחד- קורבן תודה ימשיך להיות מוקרב בבית המקדש גם אז.

אולם נראה שיש הבדל מהותי בין קורבן תודה, שהיה בזמן שבית המקדש היה קיים, לקורבן תודה שיהיה לעתיד לבוא.

כיום, מי מביא קורבן תודה? בגמרא (ברכות נד ע"ב) מובא: "אמר רבי יהודה אמר רב: 'ארבעה צריכין להודות: יורדי הים, הולכי מדברות ומי שהיה חולה ונתרפא, ומי שהיה חבוש בבית האסורים ויצא'."

הרי לנו, שכיום אנחנו מודים לבורא עולם כאשר נמצאים במצבים בהם אנחנו מודעים לכך שניצלנו מצרה.

אותם הולכי מדבריות, שהדרך שבה הם הולכים ממקום למקום היא מסוכנת עקב חיות רעות, שודדים ושאר סכנות, ולכן כשמגיעים למקום יישוב הרי הם מודעים שבזמן שהלכו בדרך היו בסכנה ממשית וניצלו מצרה ורואים רק את נס ההצלה הפרטי שלהם.

וכן שאר המקרים. אם אדם נפל למשכב וחלה, הרי הוא מודע למצבו הרפואי. ועל כן כשעולה ממיטת חוליו ומתרפא, הוא מבין שניצל מצרה זו.

ובאותו האופן אדם המפליג ממקום למקום, ובמשך ההפלגה מודע לסכנות קיומיות, כגון:

זש"ק, פרנסה טובה ובריאות איתנה
לאלהיו ניזרי בן ימנה וגלית בת מסודי

להצלחת אברהם גורג' בן דליה אפרת וב"ב
והצלחת יוסף ליאור בן דליה אפרת וב"ב

להצלחת אלי ברוט ומשפחתו

הצלחה בגור"ר

יצחק אריאל בן טובה
שמואל אימן בן אסתר זרי
מאיר ישראל בן רחל ברכה-
ליאור יהושע סומך וב"ב
יהודה אריה בן רחל ברכה
רונן אברהם וב"ב
רחל ברכה בת פדילה דליה
נעם יצחק בן רחל ברכה
יוסף ליאור בן דליה אפרת-
שלמה ודנה דוד וב"ב
י.מ.ש. כדורי
שולמית ומרדכי חיים דויטש וב"ב

זיווג הגון וכשר במהרה

אורן בן אסתר
תרצה בתיה בת ימנה נינט
עמית בת טובה
נתנאל בן ג'ניה
אסף בן סופיה
מיטל בת מלכה
טליה עדן אסתר בת שולמית
שירי ימנה בת שולמית
אנאל חביבה בת שולמית
שושנה שירה בת סילביה
אברהם גורג' בן דליה אפרת

זרע קודש בר קיימא

גלית בת מסודי
אילנה בת רוחמה
סיון בת אסתר
נועה בת מזל טוב
דניאל בן שרה
נעמה בת יפה

רפואה שלמה

מאיר ישראל בן רחל ברכה
ימנה ניזרי בת טסה-
מרדכי ניזרי בן פרח-
מאיה בת עדי
סימית סוליקה
אורן בן אסתר
נעם יצחק בן רחל ברכה
שירה שילת בת אורלי
ליבי ישראל בן תמר חיה
מוריה בת רחל ברכה
יהודה אריה בן רחל ברכה
יפה בת שרה-הצלחה ורפואה
מישא אסתר בת זרהה
עינת בת רחל ברכה
רפאל משה בן רחל
רחל ברכה בת פדילה דליה
רונית בת סבריה
יצחק בן חנון
זהבה בת שושנה רייזל
נעמה בת שרה
יהודית אסתר פראדל בת חיה-
ימים

העלון מוקדש לעילוי נשמת
משה בן גורג'יה ז"ל

לרפואה שלמה
לנוריאל בן אסתר

לרפואה שלמה
לאיידה חיה בת אסתר
ולילד אלחנן רפאל בן איריס
ולילד אורי חיים בן שלי

שואל ומשיב בהלכה - עורלה - חלק ג'



באלו עצי פרי קיים איסור עורלה וכן מה דין כאשר יהודי וגוי שותפים בעצי פרי?
להלן סיכום ההלכה מפי ר' אליהו חיים פנחסי, רבנות מקומית מבשרת ציון:

שאלה: ?

תשובה: !

איסורו נהג בכל מקום ובכל זמן, בין בארץ ישראל ובין בחוץ לארץ. **מקורות:** שו"ע (יו"ד סימן רצ"ח). וכתב בשו"ת מהרי"ט ח"א (סימן כה) איסור עורלה נהג בארץ ישראל מדאורייתא ובחוץ לארץ הלכה למשה מסיני. וכ"כ האור שמח (פ"ב מתרומות ה"א) והרב ישועות מלכו (פ"ט ממעשר שני), וכן הוא בפשטות דברי השו"ע (שם). ויש אומרים, שאין עורלה נהגת בזמן הזה בארץ ישראל אלא מדרבנן או מהלכה למשה מסיני כחוץ לארץ. ראה משנה למלך (פ"י ממאכלות אסורות ה"א) ובספר ארעא דרבנן (סימן שכא).

כאשר הישראל שותף עם הגוי, צריכים להתנות ביניהם בתחילת השותפות, שהגוי אוכל שנות עורלה, וישראל אוכל ג' שנים הבאות אחריו כנגדן. **מקורות:** שו"ע (שם סי"ג) וכתב, ובלבד שלא יבואו לחשבון כמה פירות אכל הגוי, וכנגדן יאכל הישראל, מפני שהוא כמחליף פירות עורלה. וראה להרמ"א (שם).

ולדעת הרמ"א יש להתיר אף אם לא התנו בתחילה.

גוי שהיה מוכר פירות ואמר של עורלה הן או של נטע רבעי הן, אינו נאמן ואפילו אמר מאיש פלוני קניתי. **מקורות:** שו"ע (שם סכ"ח). אולם באופנים כדלהלן הגוי נאמן: היכא דהוי מילתא דעבידא לאגלווי, או אומן דמירתת על אומנותו, או דאיכא רגלים לדבר.

אם האילן צמח מאיליו, או נטעו אדם במקום אדמת טרשים שאינה ראויה לעיבוד, פטור מן העורלה. **מקורות:** שו"ע (יו"ד סימן רצ"ג סכ"ז) במקום טרשים פטור. ולא חילק בין רשות היחיד לרשות הרבים. וכמ"ש הרחיד"א בדעת מרן (ברכ"י שם אות יח). והביא עוד הרחיד"א (שם אות יט) דברי הירושלמי דזורע במקום טרשים לא חשיב זריעה. והטעם נראה, דבמקום טרשים אינו מגדל פירות בכמות ואיכות כמו בקרקע רגילה, ואין דרך ליטע או להחשיב עץ כזה, הלכך אפילו נטע בידים בטלה דעתו. והגדרת מקום "טרשים" כתב החזון איש (עורלה סימן א ס"ק יט, לו) שאין הדבר תלוי במקום הזריעה שהוא טרשים, אלא דווקא אם כל האופק שסביב האילן הוא מקום טרשים. וכאשר נטע במקום טרשים תוך היישוב, חייב בעורלה. וע"ע בשו"ת דברי דוד ח"ד (יו"ד סימן נד אות י) שכתב דבמקום טרשים אף בתוך היישוב פטור.

אולם כאשר האילן צמח מאיליו במקום יישוב, חייב.

מעשה והשלכות לדורות



לעיתים להחלטה שלנו עלולה להיות השלכות לדורות, ולעיתים אף לדיראון עולם. להלן סיפור מופלא, המעובד מתוך 'קול דודי דופק' לגאון הרב שלום שבדרון זצ"ל ובו ניתן ללמוד על עניין זה. מעשה בגבאי באחת העיירות, איש נכבד, בעל בעמיו, שבא פעם לראדין, אל הכהן הגדול הגאון רבי ישראל מאיר (ה'חפץ חיים) זצ"ל.

כשנכנס בדחילו ורחימו אל הקודש פנימה, אמר לו הרב: "איני רוצה להביט על פניך כלל! צא מביתי!". והוא גורש מביתו בבושת פנים. היהודי נבהל לשמע הדברים, ולא הבין מדוע קיבל יחס שכזה, ניגש אל הצדיק ושאל: "רבי, מה עשיתי, על מה ומדוע גורשתי מביתך?".

השיב לו ה'חפץ חיים': "אתה אשם בכך ששלושה מיליון יהודים נחנקים, נאנקים, ומובלים לכפירה תחת שלטון הבולשביקים! ובכל שאר הצרות הרעות הגדולות, שעוברים עליהם - אתה האשם בהן!". חיל ורעדה אחזו ביהודי בשומעו אשמה כה נוראה יוצאת מפי כהן גדול.

תמה ושאל: "מדוע הרב מאשים אותי במעשים אלו חלילה? לא זו בלבד שאיני אשם, ולא סייעתי חלילה לרעה, אלא אף אני מתאנח ובוכה כל הימים, כמו כל היהודים, על כך!". נענה ה'חפץ חיים' ואמר: "אכן, עכשיו אתה בוכה, אבל מה עשית בעבר? כלום גם אז בכית?!". למראה פניו של הגבאי המשיך הרב והסביר: "תרענן את זיכרוןך. לפני שנים רבות אתה היית גבאי של תלמוד תורה בעיירה פלונית, והיה שם ילד יתום מאביו".

"היה זה ילד שובב, שהיה קשה לסבול את תעלוליו. כשפקע כוח הסבלנות שלכם, שקלתם והכרעתם להרחיקו. כך הייתה תוליה ההכרעה, ואתה הוא זה שפסקת, שיגרשו אותו מתלמוד התורה! האם אתה זוכר מה היה שמו של הילד? לייבל"ה טרופקי! וכיוון שגירשתם אותו מתלמוד התורה, לקחה אותו אימו, ונאלצה לרשום אותו לבית הספר של גויים".

"האם אתה יודע מה נעשה ממנו? הוא ליאון טרופקי, מנהיג הבולשביקים! נו...", סיים ה'חפץ חיים', "עכשיו תאמר אתה, הלא הוא היה בעל כשרון, ואילו לא הייתם מגרשים אותו מהתלמוד תורה, הוא היה יכול להיות ראש ישיבה גדול, ולהציל רבים מישראל, ואילו עכשיו, כשגירשתם אותו שלא כהלכה, נהיה עוכר ישראל. נמצא, שאתה הוא זה שאשם בכל אותן צרות רבות ורעות, שהמיט ליאון טרופקי על שלושה מיליוני יהודים! ועתה, איני רוצה לראותך! צא מביתי!".

מינויים

לקבלת העלון חנים במייל מדי שבוע, יש לשלוח בקשה למייל

PnineEH@gmail.com

הקדשת העלון

ניתן להקדיש את העלון לעילוי נשמה, רפואה שלמה, הצלחה, זיווג הגון, חזרה בתשובה וכו'

נא לפנות לליאור בטל' 052-7652084

כתובת המערכת: עבור ליאור עצמון, רח' הבושם 26 ת.ד. 83375. מבשרת ציון. מיקוד 9076926

לשאלות בהלכה

נא לפנות לרב אליהו פנחסי

בטל' 052-6329144

(הנייד באישור ועדה רוחנית)

אם ראשונים כמלאכים- הגאון הרב אלכסנדר זיסקינד מהוראדנא זצ"ל

הגאון הרב אלכסנדר זיסקינד מהוראדנא- נולד בשנת ה'תצ"ט (1739) בראדנא. מצאצאי הרב מרדכי יפה ('בעל הלבושים'). עלה ונתעלה במעלות התורה והקדושה ועבד את בוראו כאחד מן שרפי מעלה, ולא הסיח דעתו אפילו רגע מדבקותו בבוראו, וכפי עדות של רבים מגדולי דורו אשר הפליגו בגודל מסירות נפשו לעבודת השי"ת במעשיו, ללא הפסק במשך כל ימי חייו. היה מוכן בכל רגע למסור נפשו בעד הבורא. התפרסם כאחד מגדולי הרבנים בדורו וכצדיק מיוחד במינו. נוהג היה לעסוק בגמילות חסדים עם עניים, ואף היה לוהו כסף מגבירים עשירים לצורך כך. גאון בנגלה ובנסתר.



בעל ייסורים- כמעט בכל יום היו לו כאבי שיניים, עד שלא יכול היה ללמוד ואף התעוור בעין אחת וקיבל את הכול באהבה ובהודאה לבורא עולם. סירב לשמש במשרת רבנות רשמית או בכל משרה אחרת, בשל ענוותנותו ובשל רצונו לא להתבטל מלימוד תורה, והימנעות ממחלוקת, ולצורך מחייתו עסק במסחר דרך עראי. ציווה, שלאחר הסתלקותו לא ידברו עליו שום שבח כלל, ושיקיימו בו ארבע מיתות בית דין ושיגביהו אותו כמה אנשים עד התקרה ממש ויזרקו אותו בכוח גדול דווקא על הארץ בלי שום הפסק סדין או קש, וככה יעשו שבע פעמים זו אחר זו. הרה"ק ר' נחמן מברסלב זי"ע סיפר על רבינו: "צדיק אחד ממדינת ליטא (וכוונתו הייתה על רבינו) היכה באצבע צרידה טרם הסתלקותו והכריז בשמחה רבה: **שעבר את העולם בשלום**". נפטר ב- י"ח אדר ב' ה'תקנ"ד (1794). חי כ-55 שנים. ציונו בהוראדנא.



אביו: ר' משה. **אימו:** מרת רבקה. **מרבותיו:** המקובל ר' אריה לייב הלוי אפשטיין (מח"ס 'בעל הפרדס' ורבה המפורסם של קניגסבורג). **מתלמידיו:** ר' יהושע העשיל כ"ץ ריינס (מח"ס 'ישועות יהושע'), ר' אליעזר הכהן רוזובסקי. **תלמיד-חבר:** ר' משה אייזער. **ילדיו:** כפי שמוצא בצוואתו היו לו בנים אך לא זכה לגדלם: ר' אריה לייב, ר' משה, ר' יוסף. **מספריו:** **ייסוד ושורש העבודה-** ספר מוסר קבלי ופירוש על התפילה **יקרני אור-** פירוש על הזוהר.

בין פעולותיו הכבירות לתורה ולחסד, פעל הרב לטובת עניי ארץ ישראל במסירות נפש. ובהקשר לכך מסופר עליו שנסע להמבורג, שבגרמניה, כדי לזכות את תושבי העיר במצווה חשובה זו. באותם הימים העברת כספים ממדינה למדינה נחשבה כבגידה. הרב נתפס ונאסר למשך תקופה של שנה וחצי, ורק לאחר השתדלויות מרובות ומאמצים אדירים שוחרר ממאסרו. מיד לאחר מכן המשיך הרב בהתרמת כספים ושליחתם לארץ ישראל. כשהעירו לו על גודל הסכנה שיש בפעולותיו אלו, השיב ברוב צדקתו: "האם בגלל סיכון זה אני יהודי ארץ ישראל לגווע ברעב? אין עניי ארץ הקודש צריכים לרעוב בגין סכנה זו!".

דרכו בקודש הייתה לעסוק בגמילות-חסדים לעניים, והיות שבביתו אין כל, היה לוהו מעשירים ובתוך זמן ההלוואה לוהו מאחרים עד שהיה בידו לשלם למלוה הראשון. אירע פעם שהיה דחוק מאוד ולא יכול היה לקיים את הבטחתו לפרוע את הלוואתו בזמן. היה זה סכום עצום בסך חמש מאות ר"ט. שלח אליו העשיר בעל החוב להזכיר לו כי כבר הגיע יום הפירעון והוא זקוק לכסף. השיבו רבינו: "עדיין לא פנה היום".

בעת תפילת המנחה בכה והתחנן לפני ה' יתברך בברכת 'שומע תפילה', כי אם חלילה לא ישלם ביום המדובר, יהיה נעילת דלת בפני לווים וגם חלילה חילול ה'. והנה, תיכף אחר גמר תפילת המנחה בא אליו עובר אורח, ואמר: "אתם ר' זיסקינד? שמעתי שאתם מן הנאמנים. מאחר ואני צריך לנסוע למרחקים, מבקש אני להפקיד אצלכם את המעות שלי, ובעת שאשוב מדרכי - תחזירו לי". כשיצא האיש ספר רבינו את הסכום ומצא בדיוק סך חמש מאות ר"ט ומעולם לא חזר האיש לדרוש את כספו. הגיב על כך רבינו: "בוודאי היה זה אליהו הנביא זכור לטוב".

בצוואתו הקדושה אותה כתב לבניו, אנו למדים על מדרגותיו המופלאות והליכותיו בקודש, אשר בכל תנועה היה מייחד לעשות נחת רוח לבורא יתברך שמו. וכך כותב רבינו (ס' י'): "... קודם ברכת המזון, אחר אכילתי ביחידות בביתי הקטן מסוגר, כפי שידעתם, הנה מרוב פחדתי פן יבוא איזה אדם וינקוש על הדלת באמצע ברכת המזון שאפתח לו, ויבטל אותי מכוונתי, לכן קודם שהתחלתי ברכת המזון התפללתי להשי"ת בזה הלשון: 'יוצרי ובוראי, הציל אותי שלא יבוא שום אדם אצלי בעת ברכת המזון, שלא תבוטל כוונתי הטובה'. ואחר ברכת המזון, אם לא היה לי ביטול משום אדם, נתתי הודאה גדולה להשי"ת בשמחה עצומה על זה בזה הלשון: 'מודה אני לפניך יוצרי ובוראי שהצלת אותי מביטול הכוונה בברכת המזון'. (צוואה סימן לב).

בעניינה ורובלוב שעל הגבול שבין רוסיה הצאריסטית ופרוסיה, חי יהודי בשם ר' אליעזר ב"ר שלמה הי"ד שהתגורר לאחר מכן בהוראדנא. ר' אליעזר הלך פעם בפרוס ימי הפסח של שנת ה'תק"נ, וראה שאישה נוצריה נתקלה בדרך הליכתה ונפלה לתוך בור שנכרה ליד תל חול והתל נפל על הבור וכיסה אותה. כשראה זאת, ניסה להציל אותה ולהוציא אותה מתוך מפולת החול ועד שהספיק לעשות כן נחנקה בבור. נוצרים שעברו אותה שעה וראו את האישה המתה ואת היהודי העומד על ידה, העלילו עליו, כי הרג אותה 'על מנת להשתמש בדמה לחג הפסח הקרב'. כמובן שמיד אסרו את היהודי ושפטו אותו. בית הדין שלא היה ידוע באהבת ישראל לא חקרו את הנושא וגזרו את דינו למיתה אכזרית, וכתנאי לביטול פסק הדין נתנו לו את הברירה להמיר את דתו, ובזה ייפטר לגמרי מן העונש.

כמובן, יהודי הוראדנא השתדלו להמיר את גזר הדין אולם כל מאמציהם לא הועילו להעביר את רוע הגזירה. רבינו חשש, שמא היהודי לא יעמוד בניסיון הקשה והאכזרי הזה, ולכן השתדל להשיג רישיון לבקר אותו בבית האסורים. שם השפיע עליו וחזק את רוחו לקדש את שמו הגדול. ואומנם עמד היהודי ר' אליעזר ב"ר שלמה הי"ד בניסיון. יום ההוצאה לפועל של גזר דינו נועד ליום שני של חג השבועות (יום טוב שני של גלויות). הגויים שבהוראדנא התכנסו בהמוניהם להיות נוכחים במחזה ולראות במו עיניהם עונשו של 'יהודי פושע' זה, ואילו יהודי הוראדנא התחבאו בבתייהם מפחד שמא יתנפלו הגויים על היהודים וינצלו את המצב כדי לרצוח את היהודים. אולם רבינו שם נפשו בכפו, עזב את בית-הכנסת באמצע התפילה, וסיכן את עצמו לעבור בין הגויים צמאי הדם, הוא שמע את המוצא להורג מברך ברכת קדוש השם כפי שלימד אותו, וענה אחריו אמן, וחזר לבית הכנסת ועשה אזכרה לנשמתו של הקדוש.

דאָגה לזולת



לקרוא לכלה, ולבקש ממנה לגשת אל המחיצה?!". הכלה התרגשה מאוד כשראתה את הצדיק. רבינו אמר: "הלא קרובתי את, חייב הייתי לבוא. למשפחה יפה נכנסת", ובירך בלי די, כשהכלה דומעת ומתייפחת ועונה 'אמן'.

ברכב התרווח רבי משה. "כבר לא נותר הרבה זמן לישון", הפטיר, "אבל יש דברים שחייבים להיעשות". הנהג שאל את הרב: "בדרך לאולם אמר הרב שאין זו משפחה. והראיה, שהרבנית לא באה".

והרב סיפר: "לפני מספר ימים ישבתי ולמדתי. הרבנית נכנסה: 'הגיעה כלה ורוצה להתברך'. הוריתי שתבוא, בירכתי אותה בכל ליבי ושבתי לתלמודי. כעבור מספר רגעים נכנסה הרבנית, וסיפרה, שהכלה עומדת בפרוזדור ומתייפחת. אינה יודעת מה העניין, והכלה מסרבת לומר. ביקשתי ממנה שתיכנס.

נכנסה, כשהיא בוכה וסיפרה שהיא ירושלמית והוריה עניים מרודים. אין להם פרוטה לפרטה. שידכו אותה עם בחור אמריקאי ממשפחה אמידה, שהודיע לה שכל ההוצאות עליו, בתנאי שהחתונה תיערך בארצות הברית.

בלית ברירה הסכימה, אבל אין לה כאן איש. בכיה גבר. היא נכנסת למשפחה זרה וענפה, מלוכדת ומאוחדת, והיא תלושה ובודדת... שאלתי: 'ומה בידי לעשות?!'. השיבה: 'שהרב יגיע לחתונה ויציג עצמו כבן משפחתי, מיד יעלה ערכי בעיניהם וייתחסו אליי בכבוד ובהערכה'.

תמהתי: 'איך אשקר ואגנוב את דעת הבריות, חלילה?'. אמרה: 'רבי, וכי יש לך אדם בישראל שאין לו גואל?!'. אם כך קרובה אני, גם אם קרובה – רחוקה. הוציאה מתיקה הזמנה ונתנה לי... הנה כי כן, הובהר איך הציג עצמו כקרוב לכלה. ובאמת 'מחותן' היה משני הצדדים בשווה...

נשארה שאלה אחת: "הרב הגיע, להציג עצמו בפני משפחת החתן כקרוב של הכלה ועשה כן, ושמוחו בו, והשעה התאחרה, והוא זקוק להחליף כוח לקראת יום המחרת, וכל דקה יקרה! מה ראה רבינו להתעכב ולשלוח לקרוא לכלה, להמתין לה ולברכה? הלא כבר התברכה מפיו!".

"הלא תבין", הסביר רבינו בנועם שיחו, "היא ביקשה שאבוא, היה חשוב לה שאבוא, תלתה בכך תקוות רבות למעמדה ומקומה במשפחתה החדשה. בעוד שעה-שעתיים תסתיים החתונה, ולבטח תשאל את בעלה אם הייתי, ותשמח".

"אבל בינתיים, תהיה לחוצה ולא תדע האם הגעתי. למרות שמסביבה משמחים אותה ומחוללים סביבה, אבל אינה רגועה, אינה שמחה לחלוטין. **אם אני יכול לחסוך ממנה שעה של מתח, לא אעשה זאת?!...**"

להלן סיפור, המעובד מתוך 'מקרבן לתורה' - הגדה של פסח - אותו סיפר הרב אהרון טויסיג שליט"א, שיש בו כדי ללמדנו עד כמה רבותינו ביקשו לעזור לזולת ככל יכולתם גם כאשר הדבר בא על חשבונם.

סיפר אחד התלמידים, שהסיע את פוסק הדור הגאון מרן רבי משה פיינשטיין זצ"ל בהתנדבות, במשך תקופה ארוכה, שכידוע, זמנו היה דחוק ורגעיו מדודים ומדוקדקים.

באחת עשרה בלילה עלה על יצועו, ובשלוש לפנות בוקר קם לסדרי לימודו, ההוראה בישיבה, המון תשובותיו בהלכה, עריכת ספריו הרבים וכו'.

באחת הפעמים הגאון השתתף באסיפה חשובה עם מנהיגי יהדות ארה"ב. ביניהם היו הגאונים רבי אהרון קוטלר ורבי יעקב קמינצקי זצ"ל. הללו ליבנו את הטעון ליבון, הכריעו בנושאים שעמדו על הפרק, ובשעה עשר ביקש רשות להיפרד. נכנס לרכב, וביקש לנסוע לאולם שמחות פלוני כשהוא אומר לנהגו, ששם נערכת החתונה.

התעניין הנהג: "חתונת תלמיד?", ורבינו ענה: "לא" - "בן משפחה?". ורבינו השיב: "אילו היה מדובר בבן משפחה, הייתה הרבנית מצטרפת". הבין הנהג שמדובר במקורב, מעשים שבכל יום. לפעמים רבינו השתתף בשלוש, ארבע ואפילו חמש חתונות בערב. נכנס, איחל וברך, שימח וריגש, ופנה לשמחה הבאה.

לאחר נסיעה הם הגיעו. החנה את המכונית ויצא ללוות את רבינו. איזו התרגשות עורר בכניסתו. המחותן חרד לקראתו, ורבי משה הרעיף עליו ברכות מאליפות. "אני מצד הכלה", הציג עצמו. "קרוב שלה, ומכיר אותה אישית. זכיתם באוצר, דעו להעריך אותו!", והנהג שומע ומשתאה.

המחותן יצא מגדרו: "לא ידענו שהרב מקורב, אילו ידענו היינו מזמינים אותו לחופה!", ורבינו ענה: "בשמחה הייתי משתתף, אבל אני בא מאסיפת רבנים חשובה בענייני הכלל. עזבתי לפני שהסתיימה ומיהרתי לכאן!".

מיד ליווה אותו לשולחן ה'מזרח', ושלא כמנהגו ישב זמן רב. תור ארוך השתרך לאחל לו 'מזל טוב', שהרי קרוב משפחה הוא, וכל אחד מהמוזמנים הציג עצמו, פירט את קירבתו והביע שמחתו, שעכשיו מחותן הוא עם גדול הדור.

רבינו מתברך ומברך בסבלנות ומאור פנים, וממתין בסבלנות עד שהחתן והכלה יצאו מחדר הייחוד. ואז, לצלילי התזמורת, קם ורקד עם החתן. ההתלהבות הרקיעה שחקים. שב ושיבח באוזני החתן את הכלה וייחוסה, אישיותה ומידותיה המופלאות.

לאחר מכן פנה לילדה קטנה וביקש ממנה: "תוכלי בבקשה

הרב יצחק בן תפאחה כדורי זצ"ל הרב שבתי בן אסתר אטון זצ"ל הרב יחיאל בן יוסף ז"ל
הרב מנחם בן ויקטוריה בצרי זצ"ל מאיר מורד בן שושנה ז"ל יצחק בן ברוך דב ז"ל
אביבה בת אירון ע"ה זהבה בת שושנה רייזל ע"ה שרה בת נרקיס
אברהם בן יונה ז"ל עמירם בן דבורה ז"ל אביגדור בן ג'ולי ז"ל
יצחק בן חביבה ז"ל ר' עולילאל ישועה בן סטה מקנין זצ"ל מסעוד בן יקוט ז"ל
אהרון (אורי) בן ברקה ז"ל דרור יהושע בן ארץ מייחס ז"ל מזל בת שמעון
חי זידי בן קלרה ז"ל דב בן יצחק ז"ל יוסף בן מרים נוסרת ז"ל
יוסף בן סעדה ז"ל סוליקה בת עישה ע"ה רחל רפאת בת השמת ע"ה
אסתר בת נעמי ע"ה סלים בן פרחיה ז"ל יעקב בן אסתר ז"ל
ספירנס תקווה בת נעמה ע"ה לטיף בן פרחיה ז"ל מאיר בן נעמי ז"ל
מישא אסתר בת זהרה ע"ה דניאל רפאל בן חגית ז"ל זילפה בת רנדה ע"ה
אברהם בן דינה ז"ל יהודה בן סעידה ז"ל אביבה לושי ע"ה
עפאת בת השמת ע"ה כל נשמות עם ישראל



הרב עובדיה יוסף בן גורג'יה זצ"ל הרב עובדיה יוסף בן גורג'יה זצ"ל הרב עובדיה יוסף בן גורג'יה זצ"ל
הרב יעקב בן מרגלית זצ"ל הרב יעקב בן מרגלית זצ"ל הרב יעקב בן מרגלית זצ"ל
שמואל בן רבקה ז"ל שמואל בן רבקה ז"ל שמואל בן רבקה ז"ל
משה בן רוזה ז"ל משה בן רוזה ז"ל משה בן רוזה ז"ל
אביחי בן אסתר ז"ל אביחי בן אסתר ז"ל אביחי בן אסתר ז"ל
נעמי בת גורג'יה ע"ה נעמי בת גורג'יה ע"ה נעמי בת גורג'יה ע"ה
דוד בר חסיבה ז"ל דוד בר חסיבה ז"ל דוד בר חסיבה ז"ל
רפאל בן אסתר ז"ל רפאל בן אסתר ז"ל רפאל בן אסתר ז"ל
שמעון בן שמחה ז"ל שמעון בן שמחה ז"ל שמעון בן שמחה ז"ל
ר' דב בן בנימין אלתר ז"ל ר' דב בן בנימין אלתר ז"ל ר' דב בן בנימין אלתר ז"ל
יעקב בן נעמה ע"ה יעקב בן נעמה ע"ה יעקב בן נעמה ע"ה
שרה בת מורברי רחל ע"ה שרה בת מורברי רחל ע"ה שרה בת מורברי רחל ע"ה
אלון בן סעדה ז"ל אלון בן סעדה ז"ל אלון בן סעדה ז"ל

אגעדאנק

על פרשת השבוע

פורים תשע"ט

© כל הזכויות שמורות למו"ל. אין לקרוא בזמן התפילה

בס"ד, בכל ענייני הגיליון ניתן לפנות לדוא"ל: g.agedank@gmail.com

הקורא את המגילה למפרע – שאינו לומד אותה על נפשו – לא יצא ידי חובתו

אי' בבני יששכר מאמר חנוכה מאמר ד' אות ט', קבלתי מרבתי על המשנה הקורא את המגילה למפרע לא יצא, פי' כשיהודי קורא ומספר המגילה כמעשה שהיה לפני כמה שנים, לפני אלפיים חמש מאות שנה, ואינו מבין ומתבונן אשר זה הנס שאנו קוראים במגילה, התגלות האור ההוא מתגלה בכל שנה, הרי לא יצא ידי חובתו. אולי בגשמיות יצא, אך בפנמיות לא יצא ידי כונת היום טוב. ולכן נזכר לדורות מצות קריאת המגילה, שכל השמות והאורות הנרמזים בה, יתגלו שוב בכל שנה. והנה מי שאינו מבין ואינו מאמין, והוא קורא למפרע מעשה שהיה, לא יצא ידי חובת היום טוב.

וכן כתב הקב הישר שהיום הילולא דיליה בפורים, בפרק צט כתב, שצריך לקרוא את המגילה מלה במלה ולא במהירות, כי כל תיבה ואות יש בה קדושה וסודות נפלאים, וצריך אתה לדעת כי יש עולם חדש למעלה שהוא קדוש ונורא מאד, שכתב האריז"ל שזה נמצא רק בפורים בלבד, וזה האור אין מתגלה לחוץ רק מחמת רוב קדושתו, כי אם פעם אחת בשנה, ומתחיל להתגלות בהתחלת קריאת המגילה.

האריז"ל כתב שפורים שונה משאר ימים טובים, שבהם נמצא הארת היום טוב בשעת קיום המצוה, אך בפורים מאיר האור כל שאר היום, אור החכמה, יותר גבוה מאור התורה כמ"ש בספה"ק טור ברקת.

וממשיך הקב הישר שלכן צריך להתפלל קודם היום טוב שיתגלה זה האור וימשך על ראש ישראל, ויזכו להתדבק באור היום טוב.

מעשה נורא של האמרי יוסף בעוצם מעלת זמן קריאת המגילה

בהגדה של פסח דספינקא מסופר שהאמרי יוסף היה מספר בליל השני של פסח שפעם אחת היה אברך [הבינו שזהו הוא בעצמו] שבילל הסדר השני של פסח אחר שיר השירים, לא היה יכול לישון, כי עוד לא חטפתו שינה, וישב וחשב במה יעסוק כעת, ועלה על דעתו כיון שבילל שני של פסח נתלה המן ואז היתה סעודת אסתר. לפי חשבון של רש"י, בלילה ההוא נדדה וכו' היה בליל שני של פסח. ולכן יש לקרוא את המגילה אסתר.

כשסיים הגיע אצלו נפש מעולם הבא, ושאל את הנשמה מה אתה רוצה. ואמרה הנשמה שיש נשמות שגם לאחר שעברו כל הדינים וקבלו כל עונשי הגהנים, אך עדיין הם צריכים זכות מיוחדת שיפתחו להם שערי גן עדן. כמו שמתפללים אחר שלומדים לעילוי נשמת שצילו ה' מגהינם, וגם יפתח לו שערי גן עדן. ובכל שנה ושנה כשבני ישראל קוראים מגילת אסתר, אזי נפתחים שערי גן עדן, ואלפי נשמות יושבים וממתינים לזה. וכשהמנין האחרון מסיימים לקרוא המגילה נועלים אלו השערים.

ואמרה הנשמה שלפני שנתיים כבר התחילה להמתין, אך לא הספיקה, ובפורים אחרון לפני חודש, החליט שלא לעזוב את השער הזה, ויעמוד וימתין עד פורים שנה הבאה, כדי שהוא יהיה הראשון בשנה הבאה. והנה לאחר חודש בליל ב' דפסח שמע מבפנים ההיכל קול יהודי קורא המגילה, והתחיל לדפוק על השער שיפתחו, ויצא מלאך שומר הפתח, מה אתה רוצה, אכן קוראים מגלה, אך לא פורים היום. וטענה הנשמה שכן קוראים המגילה היום.

וילך המלאך ושאל את הבית דין של מעלה, ופסקו, שכיון שהאברך הזה שקורא המגילה הוא רב, שהוא בעצמו יפסוק אם צריך לפתוח השער של ההיכל הזה או לא. ולכן באתי אליך שתפסק. ופסק האברך שאכן יפתחו השער של גן עדן, כיון שבו ביום נתלה המן.

הבינו כולם שזהו האמרי יוסף בעצמו, שבזכותו נפתחו שערי גן עדן שלא בזמנו.

וידוע כל מה שכתבו רבוה"ק בקדושת יום הפורים, כמ"ש בקדושת לוי בקדושה א' דפורים, ובתפארת שלמה פי' עיניהם של עניים נשואות למקרא מגילה, היינו כל עני מן הדעת עיני נשואות להתדבק בהשי"ת באור הקדושה של מגלת אסתר. כמו הסיפור הנ"ל נשמות עניים יש להם ישועה בזכות המגילה.

לכן צריך להכין נפשינו לקראת קריאת המגילה.

הספורנו בפסוק 'ויקץ יעקב וכו' ואנכי לא ידעתי' ורש"י פי' שאילו ידעתי לא ישנתי, אך הספורנו פי' שאילו ידעתי הייתי מכין עצמי לנבואה. אכן היה התגלות גדולה, אך אם הייתי יודע מעלת המקום, הייתי מכין עצמי ואז היה בשלימות יתרה. ממילא עלינו להכין נפשינו לקראת הזמן הנורא והגדול הבא לקראתנו.

(הגרמ"י רייזמן)

למנצח על אילת השחר מזמור לדוד: קלי קלי למה עזבתי רחוק מישועתי דברי שאגתי (תהלים כב, א ב)

במדרש תהילים: "אילת השחר זו אסתר". עוד איתא במדרש (רבה אסתר י, יד) "ר' חייא רבה ורבי שמעון בן חלפתא הוון מהלכין בהדא בקעתא דארבל, וחזון את אילת השחר שבקעה את האורה, אמר ליה רבי חייא רבה לרבי שמעון בן חלפתא כך הוא גדולתן של ישראל, בתחלה קימעה כל מה שהולך הוא גדול ורבה והולך מה טעם (מיכה ז') כי אשב בחשך ה' אור לי כך בתחלה ומרדכי יושב בשער המלך ואחר כך וישב מרדכי אל שער המלך וגו' ואחר כך ומרדכי יצא מלפני המלך וגו' ואחר כך ליהודים היתה אורה ושמחה וששון ויקר",

יש להבין מה מדמה בפרק זה את אסתר?

אפשר לפרש, שהנה דבר שעומד על עומדו ניתן להפילו שישכב (90 מעלות), וניתן עוד יותר לסובבו ולהפכו עד שיעמוד על ראשו (180 מעלות), דרך הניסים לעם ישראל הוא בדרך של סיבוב מלא (180 מעלות), והנה כאן אצל כלל ישראל היו במצב שנתונים תחת גזירת אחשוורוש והמן "להשמיד להרוג ולאבד וכו'", ובמצבם לא התפללו אלא שתבטל הגזירה, ואילו היה הנס שאחשוורוש היה מבטל את הנס בלבד – כבר היו שמחים בישועתם. אמנם השי"ת הביא למצב של "ונהפוך הוא אשר ישלטו היהודים המה בשונאיהם", לא זו בלבד שהגזירה נתבטלה אלא שבית המן נתון למרדכי והיהודים הם הרגו בשונאיהם והרי זה היפוך גמרי מן הקצה אל הקצה.

זה מה שאמר לו רבי חייא רבה לרבי שמעון בר חלפתא, שדוקא בעלות השחר "אילת השחר", שהרי רגע קודם עלות השחר אז הוא החושך הסמיך ביותר, ומהנקודה זאת מתחילה האור עד לחצות היום שהוא האור הגדול ביותר, וכזה ממש הוא הנס שנעשה לישראל מן הקצה אל הקצה.

ואפשר להעמיס עוד בכוונת הפסוק "רחוק מישועתי דברי שאגתי", ונדמה זאת ליוסף הצדיק בשעתו, כשישב בבית האסורים, שהוא שיוע רק לצאת מן בית האסורים, והרי באם היה פרעה מודיעו ששחררו מן בית הסוהר, כבר היה מרגיש שנושע מן הצרה, אבל הקב"ה סיבב שלא רק שיצא מבית האסורים, אלא אף עלה לגדולה, והרי זה ישועה מן הקצה אל הקצה (180 מעלות), וזהו כונת אומרו של דוד המלך, (ואסתר אמרתו) שבשעת הצרה נדמה לו שהישועה רחוקה ממני עד למאוד, אבל כשהישועה באה, הרי היא כל כך גדולה, עד ש"רחוק מישועתי דברי שאגתי" שהשאה היתה רק להינצל מן המיצר והישועה כ"כ גדולה עד שהיא רחוקה ממה שבקשנו בשאגתנו. והבן.

היוצא מכאן, שהשמחה בימי הפורים, שאנו מתחזקים בנקודה זו שכמה שגדולה החשכות זהו סימן שמתקרבים אל הגאולה, כמו שהשחר מפציע דייקא מהחושך הגדול ביותר.

(צינוני תורה)

ובמלואת הימים האלה עשה המלך לכל העם הנמצאים בשושן הבירה למגדול ועד קטן משתה שבעת ימים בחצר גנת ביתן המלך (א, ה)

באסתר ר"פ א"ר ישמעאל י"ח אלף וחמש מאות הלכו לבית המשתה של אחשוורוש ואכלו ושתו כו' לכאו' נראה כדברי נביאות דמנ"ל דדוקא י"ח אלף ות"ק הלכו?

וי"ל שהחשבון מדויק, דהנה המשתה שעשה במלואות הימים לכל העם הנמצאים בשושן, ה' במיוחד עבור ישראל, שלא רצו להסב ביחד עם הגוים כדאי' בתרגום ובתרגום שני, וכתוב בחצר גינת ביתן המלך ואמר בעירובין (כו, א) דחצרו של מלך מחזיק בית כור דהיינו ל' סאה, והנה בית סאה הוא נ' על נ', דהיינו ב' אלפים ות"ק אמה על אמה, א"כ בית כור הוא ע"ה אלפים אמה על אמה, והנה קי"ל גברא באמתא יתיב, אבל בודאי אחשוורוש לא דחקם שלא יוכלו לזוז, ובודאי עשה עכ"פ קצת ריוח דהיינו לכל א' וא' ב' אמה על ב' אמה שיוכלו לפשוט ידיהם, ונמצא שבחצר המלך אם ניתן לכל א' ד' אמות, דהיינו ב' על ב', יהי' מקום להושיב שם י"ח אלפים ותש"נ אנשים.

והנה כתיב "בשושן הבירה הרגו היהודים ואבד חמש מאות איש" והם העמלקים כדא' בתרגום, ומסתמא אותן שלא הלכו להמשתה הם זכו להרוג את העמלקים האלו, כי אותן שהלכו עבורם היתה כל הגזרה, ואמריר' (סוטה פ"ג ה"נ) כמה ימחוק ממגילת סוטה בה"א שתי אותיות, ומבואר דשתי אותיות מקרי שכבר נמחקה קצת המגילה, אבל בפחות מ' אותיות עדיין לא מקרי מחיקה, וכתוב ומחה אל מי המרים, וא"כ גם כאן דכתיב "תמחה את זכר עמלק" מקיימין המצוה כשהורג עכ"פ ב' עמלקים, לא פחות.

וא"כ סייעתו של מרדכי, שלא הלכו לבית המשתה, כמ"ש בתרגום (א' ה') היו לכה"פ ר"ג אנשים, וכל א' הרג ב' עמלקים, לכך נהרגו חמש מאות איש, ואחשוורוש בודאי הכין מקום לכל היהודים הנמצאים בשושן כי לא ידע כמה יבואו, וא"כ החצר שהי' מחזיק י"ח אלפים ותש"נ מקומות כשתוריד מהם ר"ג אנשים, סייעתו של מרדכי שלא הלכו למשתה, נשאר י"ח אלף ות"ק אנשים שהלכו למשתה, וזהו החשבון של המדרש.

(טעמא דקרא)

והשתיה כדת אין אנס כי כן יסד המלך על כל רב ביתו לעשות כרצון איש (א, ח)

בגמ' מגילה (יב, ב) "אמר רב ענן משום רבי מאיר כדת של תורה מה דת של תורה אכילה מרובה משתיה (שהקרבן הוא הרבה יותר מהנסכים) אף סעודתו של אותו רשע אכילה מרובה משתיה", ויש להקשות ממה דאיתא בגמ' גיטין (ע, א) "אמר אליהו לרבי נתן אכול שליש ושתה שליש והניח שליש" (ורש"י פירש מלא מעיך שלשי באכילה ושלשי בשתיה והנח שליש בטנך ריקם שאם תכעוס והאוכל יעלה מחמת הכעס יתמלא עד למעלה ולא תבקע).

ולפי מה שכתב כאן שהיה אכילה מרובה משתיה, איך יניח מקום לכעס? שהרי אי אפשר לומר שנתנו לשתות פחות משלש בשביל שייתמלא רק שני שליש כי אז נפגם הסעודה.

ואפשר לבאר דרך הלצה, שכדי לתרץ זה אמר הכתוב "כי כן יסד המלך לעשות כרצון איש ואיש" דהיינו שלא להכעיס אף אחד מהסועדים, ואם לא יבואו לידי כעס שוב אפשר לאכול אף יותר משלש...

(ברית שלום).

ויאמר המלך לחכמים ידעי העתים כי כן דבר המלך לפני כל ידעי דת ודין (א, יג)

בגמרא מגילה (יב, ב) "ויאמר המלך לחכמים מאן חכמים רבנן יודעי העתים שיודעין לעבר שנים ולקבוע חדשים", יש להבין, למה בחר להתייעץ בדבר זה דוקא עם החכמים יודעי העתים? ומה הקשר בין יודעי עתים לדינה של ושתיה?

וי"ל שהרי ע"י חשבון עבור שנים וקביעת חדשים נראים ישראל חכמים בעיני האומות כדאיתא (שבת עה, א) "ושמרתם ועשיתם כי היא חכמתכם ובינתכם לעיני העמים איזו חכמה ובינה שהיא לעיני העמים? הוי אומר זה חישוב תקופות ומזלות" עיי"ש ועיבור שנים וקביעות החדשים הוא מענין חשבון תקופות ומזלות. דהיינו, לא שחשב שההכרעה מה לעשות עם ושתיה תלוי בידועי עתים, אלא שהכיר בחכמת חכמי ישראל ע"י שהיו יודעי עתים.

עוד יש לומר, "יודעי העתים" הכוונה על אלו שמעריכים ומכירים את חשיבות העת והזמן, שיש קונה עולמו בשעה אחת (ע"ז י, ב) וכן המדקדק מחלק רגע לכמה רגעים, וכן החכמים והצדיקים מעריכין העת, ורשעים מקצרים כמשלי (י, כז) יראת ה' תוסיף ימים ושנות רשעים תקצרנה

כמעשה בר בי רב דחד יומא חגיגה (ה, ב) והיינו ויאמר המלך לחכמים יודעי העתים שיודעין לעבר שנים וכו' ר"ל לחכמים שיודעין ערך העתים ויודעין לעבר השנים שעושין שעת שעה אחת שוה כמה שעות וכן שנה א' שוה ככמה שנים וכן יודעין לקבוע חדשים מה לעשות בהם ומה ישתמשו, והם יודעים להעריך את מעשיה שהרי איבדה כל עולמה בשעה אחת.

(שפתי חכמים – על מסכת מגילה)

ובכל יום ויום מרדכי מתהלך לפני חצר בית הנשים לדעת את שלום אסתר ומה יעשה בה (ב, יא)

כתוב "מתהלך" לשון נפעל, והוא על דרך שאיתא בחז"ל שאמר דוד המלך "בכל יום ויום הייתי מחשב דרכי, למקום פלוני אני הולך, למקום פלוני אני הולך, והיו רגלי מוליכות אותי לבית המדרש", והטעם, מפני שדרך הקדושה להימשך אחר הקדושה, לפי"ז יתבאר אף כאן, שמרדכי היה בודק בעצמו אם רגליו מוליכות אותו מעצמו אל מקום אסתר, ולפי"ז ידע מה שלום אסתר ומה יעשה בה, שכמה שהרגיש יותר משיכה ידע שהיא בקדושה כבראשונה. לכן כתיב "מתהלך" שהיו רגליו מוליכות אותו מעצמו מחמת קדושתה.

(עטרת משה)

לך כנוס את כל היהודים הנמצאים בשושן וצומו עלי ואל תאכלו ואל תשתו שלשת ימים לילה ויום גם אני ונערתיי אצום כן ובכן אבוא אל המלך אשר לא כדת וכאשר אבדתי אבדתי (ד, טז)

ביאור נפלא מובא בשם הגר"א ז"ל על שאמרה אסתר למרדכי "לך כנוס ג' וצומו ג' שלשת ימים לילה ויום גם אני ונערוי אצום כן", עפ"י הידוע שאם לא יאכל אדם ג' ימים רצופים יגיע לו ריח רע מהפה מחמת הצום (כמסופר בפרקי דרבי אליעזר על רבי אליעזר בן הורקנוס באריכות) לכן אמרה גם אני ונערוי אצום "כן" דייקא מספר ע' שעות וב' שעות חסרים, משלוש 'מעת לעת' שהם ע"ב שעות, בכדי שלא יהא ריח הפה נודף, כי ו"בכך" - מספר ע"ב, אבוא אל המלך אשר לא כדת" שאין זה כדת לבוא עם ריח רע מהפה.

(בית שמואל)

בספר "אברהם אנכי" לרבי אברהם פלאג', ביאר באופן אחר את הפסוקים הנ"ל, דהנה יש לתמוה בפסוק זה מה האריכות של "ואל תאכלו ואל תשתו" וכי לא ידעין שאם צמים ממילא לא אוכלים ולא שותים? די היה לכתוב "וצומו עלי"! עוד יש להבין מהו שכתוב "גם" אני ונערוי וכו', עפ"י המובא מהרב החיד"א בספרו "צפורן שמיר" (ה' סה) "אם מאכל אחד ערב לו ומסלק ידו מלאכול לסגף עצמו על חטאותיו הרי הוא חשוב לפניו ית' ומהני להיות לו כפרה, ואם יתמיד בזה הרי הוא פקח שאוכל ומתענה בבית אחת כי מעט סיוגוף כזה שמסלק ידו מהאוכל הערב עליו נרצה לו כתענית, וכתבו הראב"ד והאבודרהם שבזה שמושך ידו מלאכול, נחשב לו כתענית. וכן הוא בספר "כף החיים" ועוד. ובזה מבואר הפסוק הנ"ל "אל תאכלו ואל תשתו וכו' גם אני ונערוי אצום כן שחששה אסתר שמא ירצו לצום כ"תענית הראב"ד" ויצאו ידי חובת הצום, לכן הדגישה "ואל תאכלו ואל תשתו" כיוון שצריכים כפרה על כל המאכלים שאכלו בסעודתו של אותו רשע, והדגישה שגם היא תצום כמוהם שלא תאכל ולא תשתה ולכן הדגישה ש"גם" היא תעשה כמוהם, ועל אף שבזה היא מסכנת את נפשה שאם יקרא לה המלך ותיראה חלושה מחמת הצום "כאשר אבדתי אבדתי" שהלכה עם מסירות נפש גמורה.

(אברהם אנכי)

עוד יש לבאר למה אמרה להם שגם היא תצום, עפ"י מש"כ באבן עזרא על פסוק זה: "שלשת ימים - עד יום השלישי והנה לא אכלו בערב והתענו שני ימים ושני לילות כי הכתוב הוא לילה ויום והנה אסתר בטחה באלוקיה על כן התענתה ולא בטחה ביופיה כי פני המתענה תשתננה אף כי יום השלישי", דהיינו, אמרה אסתר ליהודים שאל יסמכו עליה ש"אחות לנו בבית המלך", כיון שהיא תתענה ויכחיש הצום את יפיה ויסור חינה אצל אחשוורוש לכן יתחזקו המה בתפילתם ובקשתם להקב"ה ויבטחו רק בו ית'. (ציוני תורה)

והמלך שב מגנת הבית אל בית משתה היין והמן נפל על המטה וכו': ויאמר חרבונו אחד מן הסריסים לפני המלך גם הנה העץ אשר עשה המן למרדכי אשר דבר טוב על המלך עמד בבית המן גבה חמשים אמה ויאמר המלך תלהו עליו: (ט, טז)

בגמרא (מגילה טז, א) "אמר רבי אלעזר אף חרבונו רשע באותה עצה היה! כיון שראה שלא נתקיימה עצתו מיד "ברח" דהיינו שגם חרבונו היה שותף בעצה להשמיד ולהרוג את כל היהודים, אלא שבשניה האחרונה

כיוון שראה להיכן הרוח נושבת, עבר מיד לצד השני להיות כנגד המן, והציע למלך את העץ כדי לתלות את המן.

והנה בזמר "שושנת יעקב" אנו מסיימים "וגם חרבונה זכור לטוב", וכי למה זכור הוא לטוב?

ויש לומר, שרצו לפעול חז"ל, שאף מי ששב בתשובה מפני כוונת רוח כזו או אחרת, או ששב אך מפני היראה, גם כן ייחשב לו לטוב, ולכן מזכירים את חרבונא שגם הוא זכור לטוב, על אף ששב מדרכו רק לאחר שראה שכלתה איליו הרעה, ויש להאריך בזה עוד.

(צינוני תורה).

מרדכי ואסתר לא היו כלולים בגזירת המן הרשע, עכ"ז מסרו נפשם עבור כלל ישראל

כתב ביערות דבש שמרדכי היהודי היה בטוח בנפשו שהוא לא ימות בגזירת המן, כי לאחר שהרכיבוהו על הסוס ברחוב העיר, הרי הוא כבר לא יהרג באותה גזירה, א"כ מדוע חזר לשקו ולתעניתו, הרי זהו לא בשביל עצמו אלא בשביל כלל ישראל בלבד. וכן אסתר המלכה לא היתה נכללת בצרת הגזירה, היה היתה יכולה להמלט בית המלך, ועכ"ז היתה מתענית ומתפללת, לא בשביל עצמה אלא בשביל כלל ישראל. ודווקא מרדכי ואסתר שלא היו באותה צרה, מסרו נפשם בצער ולהכנס בית המלך במסירות נפש שכבר הוכיח שהוא יכול להרוג אשתו בכעסו, ומתוך זה אנו לומדים עוצם מסירות נפש בשביל אחיה היהודים.

וזהו פ' הפסוק לקיים עליהם את ימי הפורים האלה כאשר קיימו עליהם מרדכי היהודי ואסתר המלכה שיהיה לנו שייכות עם כלל ישראל, מעין דמעין שהתנהגו מרדכי ואסתר במסירות נפש כזה. (הגרמ"י רייזמן)

ותען אסתר ג' נתנן לי נפשי ג' כי נמכרנו ג' להשמיד ג' ואלו לעבדים ולשפחות נמכרנו החרשתי ג' ויאמר המלך אחשוורוש ג' מי הוא זה ג' אשר מלאו לבו לעשות כן. (ז, ג"ד ה)

והנה קשה הלשון נמכרנו שאמרה אסתר, כי היאך שייך לשון מכירה אצל הריגה. והיה צ"ל כי נגזר עלינו. ועוד למה הוסיפה אסתר לאמר ואלו לעבדים ג' נמכרנו החרשתי אשר לא נאמר עד הנה שום זכר מן מכירות לעבדים. ועוד מה אמר אחשוורוש מי הוא זה וגו' הלא הוא בעצמו חתם א"ע על הגזירה כמו שאמר הכתוב ויכתוב בשם המלך וגו', כן הקשה אדמו"ר הרב הקדוש. ותיירץ ע"ז ע"פ מה ששמע בשם הר"ר שרירא גאון זצ"ל ע"פ מעשה שהיה אז בימיו עשיר מופלג והיה לו ס"ת שהיה כתב ידו של עזרא הסופר. ולהעשיר הזה היו לו שני בנים. ולאחר פטירתו היה מחלוקת גדול בין הבנים היורשים מחמת שכל אחד מהם חפץ לקחת את הס"ת הזה מלקחת כל כסף וזהב שבעולם. והציעו טענותיהם לפני יודעי דת ויצא הפסק דין שהחלוקה תהיה ביניהם ע"פ הגורל ומי שיזכה ע"פ הגורל בהס"ת שייך לו הס"ת הזה. והטילו גורל ביניהם וזכה האחד בהס"ת הנ"ל ושמח מאוד שמחה גדולה. והיה בעיניו כמוצא שלל רב:

ולהשני היה לו יסורים גדולים כי אף שלקח כנגדו הרבה כסף וזהב כ"ז אינו שווה לו מגודל תשוקתו להס"ת הזה. והיה שם בהעיר הנ"ל מומר אחד ובראותו כל זאת מאוד חרה אפו על היורש הזה שאיבד הון רב בעד ס"ת אחד. ועשה ברשע להחליף את מלבושיו כדי שלא יכירוהו. והלך להבית הכנסת אשר היה שם הס"ת הזה. והתחבא שמה באיזה זווית עד הערב וכאשר הלכו כל האנשים לביתם לקח המומר הזה את הס"ת מנרתיקו ומצא כתוב (שמות נג, כ) ועבדתם את ה' אלהיכם ובירך את לחמך וגו' ועשה הרשע הזה ברשעתו ומחק את הע' מן ועבדתם וכתב א' במקומו ופיסל את הס"ת בחירוף וגידוף גדול ר"ל. ודבר זה לא נתוודע לשום אדם. ולאחר כמה ימים נודע הדבר שיש טעות כזה בהס"ת הזה. והנה היורש הזה שהס"ת נפל בגורלו היה לו צער גדול בשמעו מזה. ומגודל היסורים ודאגה נחלה מאוד כי אמר אף שיכולין לתקן הטעות הזה אבל לא יהיה נקרא ס"ת של עזרא הסופר. ובא אליו אביו בחלום הלילה וסיפר לו את כל המאורע וצוה לחפש תחת השולחן ושם נמצא עין של המומר אשר יקום בו עין תחת עין ועוד אמר לו אביו אשר הס"ת לא יתקן שום אדם, כי כן יצא הפסק מהב"ד של מעלה אשר עזרא הסופר בעצמו יתקן את הס"ת שלו וכן היה כאשר אמר אביו. וכאשר שמע הגאון הנ"ל המעשה הזאת אמר שעפ"ז נוכל לתרץ הפסוקים הנ"ל. כי המן הרשע עשה ג"כ כדבר הזה. היינו מתחילה כאשר בא לפי המלך לא גילה לו תוכן כוונתו הרע רק אמר שרצונו לקנות את היהודים לעבוד בהם. ונותן בעד זה עשרת אלפים ככר כסף. וכתב השטר מכירה על לה"ק לעבדם. והמלך אחשוורוש חתם א"ע על זה. ואח"כ עשה המן הרשע ברשתו ומחק את הע' וכתב א' במקומו בלשון לאבדם. ואח"כ כאשר ראו סופרי המלך את השטר מכירה שהיה נכתב לאבדם, אז כתבו הם פ' הדבר להשמיד להרוג ולאבד, וזהו

ולהשני היה לו יסורים גדולים כי אף שלקח כנגדו הרבה כסף וזהב כ"ז אינו שווה לו מגודל תשוקתו להס"ת הזה. והיה שם בהעיר הנ"ל מומר אחד ובראותו כל זאת מאוד חרה אפו על היורש הזה שאיבד הון רב בעד ס"ת אחד. ועשה ברשע להחליף את מלבושיו כדי שלא יכירוהו. והלך להבית הכנסת אשר היה שם הס"ת הזה. והתחבא שמה באיזה זווית עד הערב וכאשר הלכו כל האנשים לביתם לקח המומר הזה את הס"ת מנרתיקו ומצא כתוב (שמות נג, כ) ועבדתם את ה' אלהיכם ובירך את לחמך וגו' ועשה הרשע הזה ברשעתו ומחק את הע' מן ועבדתם וכתב א' במקומו ופיסל את הס"ת בחירוף וגידוף גדול ר"ל. ודבר זה לא נתוודע לשום אדם. ולאחר כמה ימים נודע הדבר שיש טעות כזה בהס"ת הזה. והנה היורש הזה שהס"ת נפל בגורלו היה לו צער גדול בשמעו מזה. ומגודל היסורים ודאגה נחלה מאוד כי אמר אף שיכולין לתקן הטעות הזה אבל לא יהיה נקרא ס"ת של עזרא הסופר. ובא אליו אביו בחלום הלילה וסיפר לו את כל המאורע וצוה לחפש תחת השולחן ושם נמצא עין של המומר אשר יקום בו עין תחת עין ועוד אמר לו אביו אשר הס"ת לא יתקן שום אדם, כי כן יצא הפסק מהב"ד של מעלה אשר עזרא הסופר בעצמו יתקן את הס"ת שלו וכן היה כאשר אמר אביו.

וכאשר שמע הגאון הנ"ל המעשה הזאת אמר שעפ"ז נוכל לתרץ הפסוקים הנ"ל. כי המן הרשע עשה ג"כ כדבר הזה. היינו מתחילה כאשר בא לפי המלך לא גילה לו תוכן כוונתו הרע רק אמר שרצונו לקנות את היהודים לעבוד בהם. ונותן בעד זה עשרת אלפים ככר כסף. וכתב השטר מכירה על לה"ק לעבדם. והמלך אחשוורוש חתם א"ע על זה. ואח"כ עשה המן הרשע ברשתו ומחק את הע' וכתב א' במקומו בלשון לאבדם. ואח"כ כאשר ראו סופרי המלך את השטר מכירה שהיה נכתב לאבדם, אז כתבו הם פ' הדבר להשמיד להרוג ולאבד.

וזהו שאמרה אסתר. ואלו לעבדים ולשפחות נמכרנו. היינו כאשר אמר לפניך בתחילה. החרשתי. ולכן כעס המלך אחשוורוש ואמר מי הוא זה ואי זו הוא אשר מלאו לבו לעשות כן, פ"י כי אני לא מכרתי אותם אלא לעבדים. ועל ידי זה עשה לנו השי"ת נסים ונפלאות על ידי מרדכי ואסתר. וכיה"ר שירומם קרן ישראל ב"ב אמן. ודפח"ח:

(אוהב ישראל)

ימי משתה (ט, כב)

פעם אמר הרה"ק רבי שלום מקאמינקא זי"ע במסיבת פורים "היכן מרומז בתורה" כי מצוה בפורים לשתות כדת? וענה "כתיב ב' בשלח וילינו העם על משה לאמר מה נשתה ויורהו ה' עץ", פירוש, העם התלונן 'מה נשתה' מתי נשתה? ויורהו ה' עץ - ויתלו אותו ואת בניו על העץ" זה פורים, אז נשתה"

(אדמו"ר בעלזא)

על כן קראו לימים האלה פורים על שם הפור על כן על כל דברי האגרת הזאת ומה ראו על ככה ומה הגיע אליהם: (ט, כו)

במגילת אסתר נקראת המגילה "אגרת" אבל למעשה היא נקראת "מגילה", מה הטעם?

"אגרת" הוא מלשון אסיפה, כמו "אגר בקיץ בן משכיל", שבו נקבץ ונשרש כל הישועות והניסים, כמ"ש בגמ' יומא "אסתר סוף כל הניסים", אכן, בקריאתה נתגלה בכל פעם המעיין המצטרף לעת ההיא מידי שנה בשנה ובכל דור ודור, כמו שכתוב "והימים האלו נזכרים ונעשים בכל דור ודור", שבקריאתה יוצא מן הכח אל הפועל ומתגלה האור לפי הצורך באותה שעה ובאותו דור. לכן שפיר קוראים אנו למגילה בשם "מגילת אסתר" ע"ש שמתגלה בכל שנה ושנה.

(עטרת משה)

דברי הפורים האלה (ט, לב)

ה' פעמים מוזכר השם "פורים" בכל המגילה: א. פורים ע"ש הפור (ט, כו) ב. ימי הפורים האלה לא יעברו (ט כח) ג. אגרת הפורים הזאת (ט כט) ד. לקים את ימי הפורים (ט לא) ה. קים את דברי הפורים האלה (ט לב)

כרמז לדברי המשנה "מגילה נקראת ב"א וכו' עד ט"ו, שישנם חמשה ימים שבהם אפשר לקרות את המגילה.

(עטרת משה)

נגילה ושמחה בך (שיר השירים א, ב)

בגמ' מסכת עבודה זרה (לה, א) "מאי כי טובים דודיק מיין כי אתא רב דימי אמר אמרה כנסת ישראל לפני הקדוש ברוך הוא רבונו של עולם עריבים עלי דברי דודיק יותר מיינה של תורה". על פי דברי חז"ל אלו אפשר להעמיס בכוונת הפסוק בהמשך: משכני אחרין נרצא, הביאני המלך חדרי נגילה ושמחה בך נזכירה דודיק מיין מישרים אהבוך" שהרי הביאני המלך חדרינו" מרמז על חנוכה שמדליק בפתח החדר, כך מובא

בשפת אמת על חנוכה, והמשך הפסוק "נגילה ושמחה בך" מרמז על פורים, הם שני המועדים שהם מדבר, ועל זה נאמר "נזכרה דודיך מיין" יותר מיינה של תורה שהם ערכים עלינו יותר מהימים טובים מדאורייתא. וזהו סימן ש"מישרים אהבך" על אהבת ה'.

(צינוני תורה)

8- מאוצרות המגידים: הרב ברוך רוזנבלום - "ברוך שאמר" 8-

כותב הזוהר הקדוש {תיקוני זוהר, תיקון כ} - פורים אתקריאת על שם יום הכפורים.

מנסים כל המפרשים להבין את כוונת הזוהר הזה. יש שמצאו חיבור, מדברי המדרש.

כותב המדרש {ילקוט שמעוני, משלי פרק ט, אות תתקמ"ד} - שכל המועדים עתידין ליבטל וימי הפורים אינן בטלים לעולם. א"ר אלעזר: אף יום הכפורים לא יבטל לעולם, שנאמר: והיתה זאת לכם לחקת עולם.

זאת אומרת, שהמועדים היחידים שיהיו לעתיד לבוא, יהיו רק פורים ויום הכפורים.

הייתי רוצה לעמוד על תשובה נפלאה שמצאתי בספר שער בת רבים: אומרת הגמרא {מסכת ברכות יב, ב} - תניא: אמר להם בן זומא לחכמים: וכי מזכירין יציאת מצרים לימות המשיח? והלא כבר נאמר {ירמיה כג-ז} הנה ימים באים נאם ה' ולא יאמרו עוד חי ה' אשר העלה את בני ישראל מארץ מצרים כי אם חי ה' אשר העלה ואשר הביא את זרע בית ישראל מארץ צפונה ומכל הארצות אשר הדחתים שם. אמרו לו חכמים: לא שתעקר יציאת מצרים ממקומה אין הכוונה בנבואה זו לומר שלימות המשיח יפסיקו לגמרי את הזכרת יציאת מצרים הנוהגת בזמן הזה, אלא שתהא הזכרת הגאולה העתידה משעבוד מלכויות עיקר, ויציאת מצרים טפל לו.

אומר הספר שער בת רבים, אין הכוונה שיתבטלו ח"ו המועדים, אלא שלעתיד לבוא יהיו כאלה ניסים גדולים, שנסי יציאת מצרים יהיו קטנים לעומתם. וכידוע, המועדים הם כנגד יציאת מצרים.

מוסיף הגאון מוילנא דבר נוסף בענין - אומר הזוהר הקדוש, שיום הפורים הוא השלמה ליום הכפורים, משום שביום הכפורים אנחנו מקיימים רק 'חציו לה', ואומרת הגמרא {מסכת ביצה טו, ב} {חלקה את היו"ט חציו לה' וחציו לכם. אם ככה נישאר לקיים את ה'חציו לכם' [רבינו יונה סובר, שה'חציו לכם' מקוים בט' בתשרי, ולכן זה מצוה לאכל בו, כי כידוע ב'י' נאסרה אכילה ושתיה] שמקוים ביום הפורים, באכילה ושתיה.

נשאלת השאלה - למה דוקא יום הפורים משלים את יום הכפורים?
אומר הגאון מוילנא - כי זו ההשלמה שלו גם מבחינה רוחנית. יום הכפורים, הוא גם יום קבלת לוחות שניות.

אומרת הגמרא {מסכת תענית ל, ב} - א"ר שמעון ב"ג: לא היו ימים טובים לישראל כחמשה עשר באב וכיוצא: בשלמא יום הכפורים משום דאית ביה סליחה ומחילה יום שניתנו בו לוחות האחרונות אלא ט"ו באב מאי היא אמר רב יהודה אמר שמואל: יום שהותרו שבטים לבוא זה בזה.

ההשלמה של מתן תורה, היתה ביום הפורים, שנאמר {אסתר ט, כז} קימו וקבלו היהודים עליהם ועל זרעם ועל כל הנלוים עליהם. לכן יום הפורים, אומר הזוהר, הוא ההשלמה ליום הכפורים.

אומרת הגמרא {מסכת פסחים סח, ב} - מר בריה דרבינא בנו של רבינא, כולה שנתא הוה יתיב בתעניתא כל השנה היה יושב בתענית [ברוך שאמר: אם הוא לא היה אוכל, ממה הוא הצליח להתקיים?! ישנם אנשים גדולים, שידועים 'לאכל' תלמוד בבלי, שנאמר {משלי ט, ה} לכו לחמו בלחמי - זהו לחם של תורה - ושתו בין מסכתי - זהו יינה של תורה. ישנן דעות שהוא לא היה אוכל כלל, כיון שבכל לילה היה חולם חלומות שעליהם הוא היה צריך להתענות]. לבר מעצרתא ופוריא ומעלי יומא דכיפורי חוץ מבעצרת ופורים וערב יום הכפורים.

נשאלת השאלה - מדוע דוקא בשלושת הימים האלה, מר בריה דרבינא לא היה מתענה?

אומר הגאון מוילנא - ענין הפורים שהוא נגד יום הכפורים, כי י"ח ימים טובים בשנה, שנים שני שבעה שבעה, והנה ח' ימים מהם שאין גומרים את ההלל, וכנגדן ח' ימי חנוכה, ולכן אין צריך שמחה כי הימים האלו בכלל שמחה אף בראש השנה, כמ"ש הגאונים, וכמ"ש בעזרא {נחמיה ח, כ}, רק ביום הכפורים שאין בו אכילה ושתיה, נגדו פורים, ולכן בו הרבה {חובה} משתה, כי אין לך יום טוב בישראל כיום הכפורים {תענית כו, ב}.

וערב יום הכפורים בשביל שמחה של יום הכפורים נתקן. ובשביל שמחה של תשובה גם כן שאי אפשר בשעתה, ומר בריה דרבינא {פסחים סח, ב} הוה יתיב כולא שנתא בתעניתא לבר מעצרתא ופוריא ומעלי יומא דכפורי, וכולן קבלת התורה, [שבועות כידוע], יום הכפורים כמו שאמרו בסוף תענית {ל, ב} {לא היו ימים טובים לישראל כט"ו באב וכו' וכיום הכפורים שניתנו בו לוחות אחרונות}, ופורים כמו שאמרו {שבת פח, א}: הדר קיבלוה בימי אחשוורוש וכו', ולכן הוא נגד יום הכפורים וכו"ל.

מכאן הייתי רוצה ללכת לנדבך נוסף, ולאחר מכן להגיע לנושא המרכזי: מביא היהודי הקדוש מפשיסחא רעיון גאוני, על ההשלמה של יום הפורים ליום הכפורים:

יום הכפורים יכל לחול רק בד' ימים בשבוע - יום שני, יום רביעי, יום חמישי ושבת.

לעומת זאת, יום הפורים יחול בימים שלא יחול בהם יום הכפורים - יום ראשון, יום שלישי, יום חמישי ושישי.

יום חמישי, הוא היום היחיד שמתחברים בו שני הימים.

נשאלת השאלה - מה מונח בזה?

אומרת המשנה {מסכת כלים יז, יד} - ויש במה שנברא ביום הראשון טמאה, בשני אין בו טמאה, בשלישי יש בו טמאה, ברביעי ובחמישי אין בהם טמאה, חוץ מכנף העוז וביצת נעמית המצפה. אמר רבי יוחנן בן נורי, מה נשתנה כנף העוז מכל הכנפים. וכל שנברא ביום הששי, טמא.

אסביר למה הכוונה:

ביום א' נבראה הארץ. כלים שנעשו מן האדמה - כלי חרס, מקבלים טומאה. ביום ב' נברא הרקיע. כלים שנבראו מהרקיע, אינם מקבלים טומאה. ביום ג' נבראו העצים. כלים שנעשו מעץ, מקבלים טומאה. ביום ד' נבראו המאורות. מה שנברא מהם לא מקבל טומאה. ביום ה' נבראו עופות ודגים. כלים שנעשו מהם, אינם מקבלים טומאה, מלבד שני דברים שמקבלים טומאה מדרבנן - כנף העוז וביצת נעמית המצפה. ביום ו' נבראו החיות, הבהמות והאדם. כל כלי שנעשה מהם, מקבל טומאה.

אומר היהודי הקדוש מפשיסחא - יום הכפורים חל רק בימים שנבראו בהם דברים, שאינם מקבלים טומאה. הווי אומר יום ב', שבו נברא הרקיע, יום ד' שבו נבראו המאורות, יום ה' שבו נבראו העופות והדגים שלא מקבלים טומאה מדאורייתא ויום השבת.

לעומתו, יום הפורים יחול בימים שמקבלים טומאה. הווי אומר יום א', ג', ה', ו'.

נשאלת השאלה - איך יכל להיות, שיום ה' מצד אחד מקבל טומאה ומצד שני לא?

אומר היהודי הקדוש מפשיסחא - מדאורייתא הוא לא מקבל טומאה. מדרבנן כן.

מכאן אפשר להבין את דברי הזוהר הקדוש, שיום הפורים גדול יותר מכיפורים.

איך?

כי יום הכפורים יחול על רק בימים שאין להם שום סרח של טומאה. לעומת פורים, שבקדושה שלו יכל לחול גם בימים שיש בהם טומאה!

עד כאן החיבור בין פורים ליום הכפורים על קצה המזלג.

אנחנו רוצים להיכנס לעומק הדברים, ולהרחיב בנושא מאוד מעניין הקשור לפורים:

פוסק הרמ"א {שו"ע ס' תרצ"ו} - ומה שנהגו ללבוש פרצופים בפורים, וגבר לובש שמלת אשה ואשה כלי גבר, אין אסור בדבר מאחר שאין מכוין אלא לשמחה בעלמא [מר"ן הבית יוסף לא פוסק זאת להלכה].

מכאן, שספרדי הרוצה להתחפש לאישה, צריך להתחפש לאשכנזי © במלקטים על ענייני פורים, מצאתי מעשה נפלא שכותב הספר לב העיברי, לגאון ר' עקיבא יוסף שלזינגר זצ"ל, שהיה אחד מגדולי רבני אשכנז:

מספר הספר לב העיברי - שמעתי מעשה מהרמ"א ז"ל, אשר מת בן ל"ג שנים ומת בל"ג בעומר בשנת של"ג. ועשה ל"ג ספרים והספדן סיפר עליו ל"ב שבחים [ברוך שאמר: לא מזמן הייתי בהלוויה בבית העלמין ירקון, של בחור שהיה מגיע במסירות נפש לשיעורים; צלצלו אלי שהוא נפטר, אז נסעתי להלוויה. הגעתי והתחלתי לשמוע את המספיד מדבר; אמרתי לעצמי: "נראה לי שטעיתי בכתובת, זה כנראה לו ההלוויה הנכונה. הדברים שהוא אומר, לא מתאימים בכלל לנפטר", ניגשתי לאחד האנשים, אמרתי לו: "תגיד, איפה ההלוויה של פלוני אלמוני?", "כאן", "מה, איך יכל

אומרים המפרשים, שזאת הסיבה שבתו של המן, שפכה על אבא שלה את ה'ג'ורה' על הראש ☺

לכן, היות והמן 'התחפש' ולבש את בגדיו של מרדכי, יש ענין להתחפש בפורים.

רעיון נוסף שראיתי:

מספר המדרש {אסתר רבה פרשה י, אות ט} - והמלך קם בחמתו ממשותה היין אל גנת הביתן (אסתר ז, ז), מה עשה מיכאל המלאך התחיל מקצץ את הנטיעות לפניו, והוסיף חמה על חמתו, ושב אל משתה היין, והמן עמד לבקש על נפשו, מה עשה מיכאל דחפו על אסתר, והיתה מצעקת אדוני המלך הרי הוא כבשני לפניך, ויאמר המלך הגם לכבוש את המלכה עמי בבית. ושמע המן הדבר הזה ונפלו פניו. מה עשה אליהו זכור לטוב, נדמה לחרבונה ואמר לו אדוני המלך גם הנה העץ אשר עשה המן למרדכי וגו'. דאמר רבי פנחס צריך לומר חרבונה זכור לטוב.

היות ואליהו הנביא 'התחפש' לחרבונה ובזכותו נתלה המן, מכאן המנהג להתחפש.

רעיון נוסף, עפ"י דברי הגמרא :

אומרת הגמרא {מסכת מגילה טז, א} - והמלך שב מגנת הביתן. אומרת הגמרא: מקיש שיבה לקימה, שמלשון הכתובים נראה שמשוים את שיבתו מן הגינה לקימתו ממשותה היין ויציאתו לגינה: מה קימה בחימה, כפי שנאמר 'קם בחמתו', אף שיבה בחימה. ומפני מה היתה שיבתו בחימה? דאזל ואשכח למלאכי השרת דאידימו ליה כגברי וקא עקרי לאילני דבוטנתי מפני שכשהלך לגינה מצא שם מלאכי השרת שהיו נראים לו כאנשים שהיו עוקרים את האילנות שבגינה ואמר להו אחשוורוש: מאי עובדייכו מה אתם עושים?! מדוע אתם עוקרים את האילנות? אמרו ליה המלאכים לאחשוורוש: דפקדינן המן כך ציוה לנו המן - לעקור את כל העצים, [כי מחר הוא מתכוון לשותל את העץ שעליו יתלה מרדכי].

היות והמלאכים באו בדמותם של בני המן, מכאן המקור לתחפושות.

עד כאן ענין התחפושות.

בואו וניגש לענין נוסף :

כל ענין המגילה, מבוסס על ענין הבגדים.

זה מתחיל מאחשוורוש שלבש בגדי כהן גדול, במשך 180 יום, שכן לומדת הגמרא {מסכת מגילה יב, א} - בהראותו את עושר כבוד מלכותו א"ר יוסי בר חנינא מלמד שלבש בגדי כהונה כתיב הכא {אסתר א-ד} יקר תפארת גדולתו וכתיב התם {שמות כח-ב} לכבוד ולתפארת.

לאחר מכן ושתי, שהעסיקה את בנות ישראל ללא בגדים, כפי שאומרת הגמרא {מסכת מגילה יב, ב} - מלמד שהיתה ושתי הרשעה מביאה בנות ישראל ומפשיטן ערומות ועושה בהן מלאכה בשבת.

זה ממשיך עם מרדכי. כשנודעה לו הגזירה, נאמר {אסתר ד, א} ויקרע מרדכי את בגדיו וילבש שק ואפר.

אסתר שומעת את הדברים, דכתיב {שם ד} ותבואנה נערות אסתר וסריסיה ויגידו לה ותתחלחל המלכה מאד ותשלח בגדים להלביש את מרדכי ולהסיר שקו מעליו ולא קבל.

נשאלת השאלה - בשביל מה שלחה אסתר בגדים למרדכי?! מה היא חשבה, שהחליפה לא התאימה לו ולכן הוא קרע את הבגדים!?

כאשר מרדכי עולה לגדולה, נאמר {ו, ו} ויבוא המן ויאמר לו המלך מה לעשות באיש אשר המלך חפץ ביקרו ויאמר המן בלבו למי יחפץ המלך לעשות יקר יותר ממני: {ז} ויאמר המן אל המלך איש אשר המלך חפץ ביקרו: {ח} יביאו לבוש מלכות אשר לבש בו המלך וסוס אשר רכב עליו המלך ואשר נתן כתר מלכות בראשו: {ט} ונתון הלבוש והסוס על יד איש משירי המלך הפרתמים והלבישו את האיש אשר המלך חפץ ביקרו והרכיבוהו על הסוס ברחוב העיר וקראו לפניו ככה יעשה לאיש אשר המלך חפץ ביקרו: {י} ויאמר המלך להמן מהר קח את הלבוש ואת הסוס כאשר דברת ועשה כן למרדכי היהודי היושב בשער המלך אל תפל דבר מכל אשר דברת: {יא} ויקח המן את הלבוש ואת הסוס וילבש את מרדכי וירכיבוהו ברחוב העיר ויקרא לפניו ככה יעשה לאיש אשר המלך חפץ ביקרו .

אחד הפסוקים שאנו אומרים בקול רם, הוא {ח, טו} ומרדכי יצא מלפני המלך בלבוש מלכות תכלת וחור ועטרת זהב גדולה ותכריך בוץ וארגמן והעיר שושן צהלה ושמחה.

זה אחד מ'ד' הפסוקים שאנו אומרים בקול רם, כי הוא קשור לאולה.

נשאלת השאלה - על מה הקריאה הגדולה ומרדכי יצא מלפני המלך בלבוש מלכות תכלת וחור וגו', מה הענין בזה ?

להיות?!" - והספדן ממשיך להפציץ בשבחים על הנפטר, שאם הוא היה יכל לקום ולברוח, הוא היה עושה את זה ☺, בסוף ההלוויה ניגשתי למספיד ושאלתי אותו: "תגיד, אתה הכרת את הנפטר?!", "כן"; "מה שאמרת עליו זה באמת הוא??? כי אני אגיד לך את האמת, הכרתי אותו 12 שנה, וחצי מהדברים שאמרת עליו לא היו ולא נבראו. ואתה יודע שכתוב, שאם מספידים על אדם דברים לא נכונים, הוא יענש על זה! למה לאמלל אותו?!", אמר לי אותו מספיד: "נכון, אבל פוטנציאל היה לו. הוא רצה להשפיק, אבל הוא מת צעיר (גיל 91)" ☺ והיה מצטער עצמו למצוא עוד שבח אחד להשלים מנין ל"ג, עד שבא זקן ואמר, שמנהג רמ"א ז"ל היה בכל פורים ללבוש פרוצוף ולהתנכר עצמו בבגדים אחרים וצעק בכל בית אשר מעריב בזמנו היה צועק ומבקש מים. שאלוהו: למה מים?! אמר להם: "כדי להתפלל ערבית". היו שומעים ערבית, מיד היו רצים להתפלל. וזה היה שבח ל"ג שלו.

נשאלת השאלה - מה הענין שיש בתחפושת ?

אומר שיבולי הלקט - זה נועד לאפשר למעמד הביניים, כדי שלא יתביישו לבקש צדקה לכבוד הפסח הקרב. היות והם מחופשים, לא תהיה להם הבושה לבקש.

מביא הבני יששכר את הסיבה לתחפושות בפורים:

אומרת הגמרא {מסכת מגילה יב, א} - שאלו תלמידיו את רשב"י מפני מה מחמת איזה חטא נתחייבו שונאיהן של ישראל [=היהודים] שבאותו הדור כליה? אמר להם ר' שמעון: אמרו אתם טעם הדבר. אמרו לו תלמידיו: מפני שנהנו מסעודתו של אותו רשע אחשוורוש. הקשה להם רבי שמעון, הרי רק היהודים שבשושן נהנו בסעודה זו, ואם כן מן הדין שרק היהודים שבשושן ייהרגו, אבל היהודים שבכל העולם כולו שלא היו בסעודה, אל ייהרגו ומדוע היתה הגזירה על יהודי כל המדינות? אמרו לו תלמידיו: אמור אתה מדוע נתחייבו כליה. אמר להם רבי שמעון: מפני שהשתחוו לצלם בימי נבוכדנצר. אמרו לו תלמידיו: אם כן מדוע זכו לנס, וכי משוא פנים יש בדבר וכי ה' נושא פנים בדין? אמר להם רבי שמעון, אף שהשתחוו לצלם, הם לא עשו זאת ברצון ולא הודו בליבם לעבודה זרה, אלא עשו לפנים כלפי חוץ, מיראת המלך, לכן אף הקב"ה לא עשה עמהן גזירת כליה אלא לפנים שהיה נראה שרוצה להענישם, ומתוך כך עשו תשובה וניצלו. והיינו דכתיב {איכה ג-לג} "כי לא ענה מלבו ויגה בני איש" - אם עושה אדם עבירה בלי לב ורצון, מביא לו ה' תגוה כדי שיעשה תשובה וינצל מן הצרה.

אומרת הגמרא {מסכת כתובות לג, ב} - דאמר רב: אילמלי נגדוה לחנניה מישאל ועזריה פלחו לצלמא.

אומר תוספות - אילמלי נגדוה לחנניה מישאל ועזריה הוו פלחי לצלמא. תימה מנא לן דהא אמרי' בהרואה (ברכות סא:): כשהוציאו את ר"ע אמר כל ימי הייתי מצטער על פסוק זה אימתי יבא לידי ואקיימנו בכל נפשך אלמא משמע דבכל נפשך מיירי אפי' היו מייסרין את האדם ביסורין קשין דומיא דר' עקיבא שהיו מסרין בשרו במסרקי ברזל וכ"ש לנגודי ואור"ת דאותו צלם לא היה עבודת כוכבים ממש אלא היה עשוי לכבוד המלך ואעפ"כ היה בו קידוש השם ולכן מסרו עצמן למיתה והיינו דכתיב (דניאל ג) לאלהך לית אנן פלחין ולצלם דהבא די אקימת לא נסגוד משמע שהצלם לא היה תופס באלהות ומיהו פלחו לצלמא משמע שהצלם היה עבודת כוכבים מדקאמר פלחו.

הם לא עשו את זה מפחד, במידה כנגד מידה, הביא עליהם הקב"ה פחד, שנאמר {ג, יג} להשמיד להרג ולאבד את כל היהודים מנער ועד זקן טף ונשים ביום אחד וגו'. כולם נבהלו כמו שצריך ומיד התבטלה הגזירה.

היות ומבחינה חיצונית, היה נראה כאילו ישנה הגזירה, אבל מבחינה 'פנימית' לא היתה גזירה. לכן מתחפשים בפורים - מבחינה חיצונית עם תחפושות, מבחינה פנימית אנחנו יודעים מי נמצא בתחפושת.

ראיתי באחד המפרשים שאומר יותר מזה - התחפושות נועדו גם להפחיד :

אדם מתחפש לשימפנזה ומפחיד את כל הילדים. אמנם יודעים שזה דוד בתוך התחפושת, אבל בהתחלה זה מבהיל.

ככה היה גם בפורים. חיצונית כולם פחדו, אבל בפנים לא היה שום דבר.

רעיון נוסף שראיתי :

כתוב בכמה וכמה ספרים, בשעה שרכב מרדכי על הסוס של אחשוורוש ולבש את בגדי המלך, המן שסחב את הסוס, היה לבוש בבגדיו של מרדכי. למה ?

אמר המן: "אם אלבש את הבגדים שלי, יהיו לי מזה ביזיונות גדולים".

הענין עד כדי כך חשוב, שבשעה שיוסף נחשף בפני אחיו, ואומר להם {בראשית מה, ג} אני יוסף, אומרת התורה: {שם כב} לכלם נתן לאיש חלפות שמלת ולבנימן נתן שלש מאות כסף וחמש חלפת שמלת.

אומרת הגמרא {מסכת מגילה טז א-ב} - {בראשית מה-כב} לכלם נתן לאיש חליפות שמלות ולבנימן נתן חמש חליפות. אפשר דבר שנצטער בו אותו צדיק עצמו, יוסף, שנמכר לעבד מחמת קנאת אחיו, יכשל בו? דאמר רבא בר מחסיה אמר רב חמא בר גוריא אמר רב: בשביל משקל שני סלעים מילת שהוסיף יעקב ליוסף משאר אחיו נתגלגל הדבר וירדו אבותינו למצרים. אלא אמר רבי בנימן בר יפת: רמז רמז לו שעתיד בן לצאת ממנו שיצא מלפני המלך בחמשה לבושי מלכות שנאמר ומרדכי יצא בלבוש מלכות תכלת וגו'.

נשאלת השאלה - מה כ"כ חשוב ליידע עכשיו את בנימין שיהיה לו נכד כזה?

נקודה נוספת באותו ענין:

"שושנת יעקב צהלה ושמחה בראותם יחד תכלת מרדכי"

נשאלת השאלה - מה קשורה השושנה ליעקב? ואם הם לא היו רואים את מרדכי עם בגד של תכלת, מה היה קורה?!

נלך לנדבך נוסף:

מעולם לא השתבח עם ישראל במישהו גדול.

אומרים חז"ל {מסכת חולין פט, א} - אמר להם הקדוש ברוך הוא לישראל: חושקני בכם שאפילו בשעה שאני משפיע לכם גדולה אתם ממעטין עצמכם לפני; נתתי גדולה לאברהם אמר לפני {בראשית יח-כז} ואנכי עפר ואפר. למשה ואהרן אמר {שמות טז-ז} ונחננו מה. לדוד אמר {תהילים כב-ז} ואנכי תולעת ולא איש. אבל עובדי כוכבים אינן כן: נתתי גדולה לנמרוד אמר {בראשית יא-ד} הבה נבנה לנו עיר. נתתי גדולה לפרעה אמר {שמות ה-ב} מי ה', לסנחריב אמר {מלכים ב יח-לה} מי בכל אלהי הארצות וגו', לנבוכדנצר אמר {ישעיה יד-יז} אעלה על במתי עב, לחירם מלך צור אמר {יחזקאל כח-ב} מושב אלהים ישבתי בלב ימים.

לעומת זאת, במגילת אסתר מופיע ג' פעמים שמרדכי היה גדול: {אסתר ט, ד} כי גדול מרדכי בבית המלך ושמעו הולך בכל המדינות כי האיש מרדכי הולך וגדול. מסיימת המגילה {י, ג} כי מרדכי היהודי משנה למלך אחשורוש וגדול ליהודים ורצוי לרב אחיו דרש טוב לעמו ודבר שלום לכל זרעו.

נשאלת השאלה - מה קרה, ממתי חז"ל משבחים אדם שהוא גדול?!

עוד דבר אחד, לפני שנתחיל להיכנס לעומק הדברים:

המטבע הראשון בבריא, היה אצל אברהם אבינו.

אומרת הגמרא {מסכת ב"ק צו, ב} - מטבע של אברהם אבינו זקן וזקינה מצד אחד ובחור ובתולה מצד אחר.

נשאלת השאלה - מה מונח במטבע של אברהם אבינו?

המטבע הזה מבטא את ההערכה לאברהם אבינו, שמצד אחד זקן - אברהם אבינו היה זקן בן מאה, ורעייתו וזקינה - שרה שהיתה בת תשעים, שזכו לבחור וזקינה וזקינה שזכה בברכה.

אומר תוספות - מטבע של אברהם אבינו זקן וזקינה מצד אחד.

בבראשית רבה דריש ואגדלה שמך שיצא לו מוניטין בעולם ומהו מוניטין? זקן וזקינה מכאן בחור ובחורה מכאן ונראה לא שהיה בו צורת זקן וזקינה מכאן בחור ובחורה מכאן דאסור לעשות צורת אדם אלא כך היה כתוב מצד אחד זקן וזקינה ומצד אחר בחור ובתולה וכן פירש בקונטרס גבי דוד ושלמה וירושלים עיר הקודש שכן היה כתוב במטבע.

אומר המדרש {בראשית רבה, פרשה לט, אות יא} - ארבעה הם שיצא להם מוניטין מטבע בעולם, אברהם, ואעשך לגוי גדול, יצא לו מוניטין, ומהו מוניטין שלו, זקן וזקינה מכאן בחור ובתולה מכאן. יהושע (יהושע ו, כז): ויהי ה' את יהושע ויהי שמעו בכל הארץ, יצא לו מוניטין בעולם, מהו, שור מכאן וראם מכאן, על שם (דברים לג, יז): בכור שורו הדר לו וקרני ראם קרניו. דוד (דברי הימים א יד, יז): ויצא שם דוד בכל הארצות, יצא לו מוניטין בעולם, ומה היה מוניטין שלו מקל ותרמיל מכאן ומגדל מכאן, על שם (שיר השירים ד, ד): כמגדל דוד צוארך. מרדכי (אסתר ט, ד): כי גדול מרדכי בבית המלך ושמעו הולך בכל המדינות, יצא לו מוניטין, ומה מוניטין שלו שק ואפר מכאן ועטרת זהב מכאן.

עד כאן דברי המדרש.

ישנו מדרש שנקרא אלה אזכרה שמדבר על עשרה הרוגי מלכות; בני עדות אשכנז אומרים אותו בתשעה באב בבוקר, וביום הכיפורים בתפילת המוסף. בני עדות המזרח אומרים אותו אך ורק בתשעה באב.

אומר הפייטן - גבה לב בגדולים, וצוה למלאות פלטרו נעלים, וקרא לעשרה חכמים גדולים, מביני דת וטעמיה בפלפולים, דינו משפט זה לאשורו, ואל תעותוהו בכזב לאמר, כי אם הוציאוהו לאמתו ולאורו, כי ימצא איש גונב נפש מאחיו מבני ישראל והתעמר בו ומכרו, הם כענו לו ומת הגנב ההוא, נם איה אבותיכם אשר אחיהם מכרוהו, לארצות ישמעאלים סחרוהו, ובעד נעלים נתנוהו, ואתם קבלו דין שמים עליכם, כי מימי אבותיכם לא נמצא ככם, ואם היו בחיים הייתי דנם לפניכם, ואתם תשאו עון אבותיכם, זמן תנה לנו שלשת ימים, עד שנדע אם נגזר הדבר ממרומים, אם אנו חייבים ואשמים, נסבל בגזרת מלא רחמים. חלו וזעו ונעו כלמו, על רבי ישמעאל כהן גדול נתנו עינינו, להזכיר את השם לעלות לאדונינו, לדעת אם יצאה הגזרה מאת אלהינו, טהר רבי ישמעאל עצמו והזכיר את השם בסלודים, ועלה למרום ושאל מאת האיש לבוש הבדים, ונם לו קבלו עליכם צדיקים וידידים, כי שמעתי מאחורי הפרגוד כי בזאת אתם נלכדים, ירד והגיד לחבריו מאמר אל וצוה הבליעל להרגם בכח ולא, ושנים מהם הוציאו תחלה שהם גדולי ישראל, רבי ישמעאל כהן גדול ורבן שמעון בן גמליאל נשיא ישראל..."

לא נקרא את כל המדרש, אלא רק את מה שנוגע לשיחתנו:

מספר המדרש - יצאו החכמים מלפניו ובקשו מרבי ישמעאל כהן גדול שיזכיר השם הגדול ויעלה לרקיע ויחקור אם נגזרה גזרה מאת ה' אם לא. אמרו עליו על רבי ישמעאל בן אלישע כהן גדול, שהיה אחד משבעה אנשים יפים שהיו בעולם, ואלו הן: אדם הראשון, יעקב, יוסף, שאול, אבשלום, רבי אבהו ורבי ישמעאל ...

נכנס הקיסר וכל גדולי רומי אחריו. אמר להם מי יהרג תחילה? ענה רבי שמעון בן גמליאל: אני נביא בן נשיא מזרעו של דוד מלך ישראל עליו השלום. לכן אני איהרג תחילה. ענה רבי ישמעאל כהן גדול ואמר: אני כהן גדול בן כהן גדול מזרעו של אהרן הכהן, אני איהרג תחילה ואל אראה במיתת חברי. אמר הקיסר זה אומר אני איהרג תחילה וזה אמר אני איהרג תחילה, מה נעשה? הפילו גורלות ביניהם. הפילו גורל, ונפל הגורל על רבן שמעון בן גמליאל. מיד צוה הקיסר לחתוך את ראשו תחילה וחתכוהו, ונפל ראשו ליד רבי ישמעאל, ונטל רבי ישמעאל כהן גדול את ראשו בין ירכיו וצווח עליו במר נפש ואמר: אייה תורה ואייה שכרה! הלשון שהיתה מבארת התורה בשבעים לשונות, איך עתה לוחכת את העפר?! והיה מתאונן ובוכה על רבן שמעון בן גמליאל, אמר לו הקיסר: מה זה ועל מה זה זקן שאתה בוכה על חבריך? היה לך לבכות על עצמך. אמר לו רבי ישמעאל: איני בוכה על עצמי, כיון שחברי גדול ממני בתורה ובחכמה, ועל שקידמני בישיבה של מעלה אני בוכה.

עוד רבי ישמעאל מדבר מתאונן ובוכה ומקונן, השקיפה בתו של הקיסר מבעד החלון וראתה את יופיו של רבי ישמעאל כהן גדול ונכרמו רחמיה עליו. ושלחה לאביה, ליתן לה שאלה ובקשה אחת, ושלח לה הקיסר: בתי, כל אשר תאמרי אעשה, חוץ מרבי ישמעאל וחביריו. שלחה לו: אבקש ממך להחיות את נפשו, שלח לה כבר נשבעתי, שלחה לו אבקשך אם כן, שתצוה להפשיט את עור פניו כדי להסתכל בו במקום מראה, מיד צוה להפשיט את עור פניו, וכיון שהגיע למקום תפילין צעק צעקה גדולה ומרה, ונודעזה שמים וארץ. צעק פעם שניה ונודעזה כסא הכבוד. אמרו מלאכי השרת לפני הקב"ה: צדיק כזה שהראית לו כל גזי העולם עליונים ורזי תחתונים, יהרג במיתה משונה מן הרשע הזה? זו תורה וזו שכרה? אמר להם: הניחו לו שתעמוד זכותו לדורות שלאחריו. אמר הקב"ה: מה אעשה לבני, גזירה היא ואין מי שיפר אותה. יצאה בת קול ואמרה: אם אשמע קול אחר, אהפוך את כל העולם לתוהו ובהו. וכששמע רבי ישמעאל כך, שתק. אמר לו הקיסר: עד עתה לא בכית ולא צעקת, ועתה אתה צועק? אמר לו: לא על נשמותי אני צועק, אלא על מצות תפילין שלוקחים ממני. אמר לו הקיסר: עדיין אתה בוטח באלוהיך? אמר לו {איוב יג, טו} הן יקטלני לו איחל כלומר, גם אם יקטלני, בכל זאת איני נפרד מהקב"ה, אלא אמשך ואקוה אליו. מיד יצאה נשמתו של רבי ישמעאל.

רק כדי שנבין מי זה היה ר' ישמעאל כהן גדול:

מספרת הגמרא {מסכת ברכות ז, א} - תניא א"ר ישמעאל בן אלישע: פעם אחת נכנסתי להקטיר קטורת לפני ולפנים וראיתי אכתריאל יה' צבאות שהוא יושב על כסא רם ונשא ואמר לי: ישמעאל בני ברכני. אמרתי לו: יה"ר מלפניך שיכבשו רחמיך את כעסך ויגולו רחמיך על מדותיך ותתנהג עם בניך במדת הרחמים ותכנס להם לפני משורת הדין ונענע לי בראשו וקמ"ל שלא תהא ברכת הדיוט קלה בעיניך.

עד כאן.

למה הבאנו את כל הסיפור הזה? כי גם לרומאים יש"ו, יש 'פורים'. גם הם עושים תחפושות, ועל התחפושות האלה אני רוצה לדבר:

אומרת הגמרא {מסכת עבודה זרה יא, ב} - אמר רב יהודה אמר שמואל: עוד {הצגה} אחת יש להם ברומי: אחת לשבעים שנה מביאין אדם שלם בגופו, ומרכיבין אותו על כתפיו של אדם חגור. ומלבישין אותו את העליון, בגדי אדם הראשון, ומניחין לו בראשו את קרקפלו של רבי ישמעאל, ותלו ליה בצואריה מתקל [י] {ארבע} זוזא דפיזא והיו תולים לו בצוארו אבן פז שמשקלה ארבעה זוזים, להראות את שררתו, ומחפין {מכסים} את השווקים באיך בונפך, ומכריזין לפניו: סך קירי פלסתר חשבונו של המושל כוב הוא. אחוה דמרנא זייפנא אחיו של אדונו זייפן הוא. דחמי חמי מי שרואה מחזה זה היום, רואהו; ודלא חמי לא חמי אך מי שלא רואהו היום, לא יראהו. מאי אחי לרמאה ברמאותיה? מה תועלת תבוא לרמאי ע"י רמאותו ולזייפנא בזייפנותיה ולזייפן בזייפנותו? ומסיימין בה הכי והיו מסיימים כך את ההכרזה: ווי לדין כד יקום דין אוי לו לזה כאשר ההוא יקום.

אומר רש"י - אדם שלם. כנגד עשו: אדם חגור. כנגד יעקב צולע על ירכו כלומר עדיין עשו שולט על יעקב: של אדם הראשון. והן בגדי חמודות שהיו לעשו: קרקפלו של ר' ישמעאל. כהן גדול ומהרוגי מלכות היה ומתוך פיו נכנס בלב בת קיסר והפשיט עור פניו וחנטה באפרסמון שתהא מקויימת ולא ישתנה ועדיין מונח בגיזי רומי.

מסבירים המפרשים, לרומאים יש טענות למה יעקב קיבל את הברכות במרמה: "גם רמאי, שאמר שקוראים לו עשו, וגם זייפן, ששם את בגדי החמודות של עשו". לכן מה הם עשו?! לקחו אדם צולע, שזוהו סמל ליעקב אבינו שהיה צולע על ירכו מאותו מאבק עם שרו של עשו, ומלבישים אותו בבגדי אדם הראשון - שהיו בגדיו של עשו, ושמים עליו את עורו של רבי ישמעאל כהן גדול, כי יופיו היה כמו יופיו של יעקב אבינו והולכים איתו ברחובות העיר: "הנה, תראו איך הוא קיבל את הברכות! עזר לו במשהו?!" אנחנו בני עשו, שולטים עליו! - מה עזרה לו כל התחפושת?!"

עד כאן דברי הגמרא.

אם אלה הדברים, נוכל עכשיו להבין את משמעות התחפושות הבוורים:

אומרים חז"ל {פרקי דרבי אליעזר פרק ל"ב} - הגיע ליל יום הפסח וקרא יצחק לעשו בנו הגדול, ואמר לו בני זה הלילה כל העולם כולו אומרים הלל ואוצרות טללים נפתחים בזה. הלילה עשה לי מטעמים עד שאני בעודי אברכך. ורוח הקדש משיבה ואומרת אל תלחם את לחם רע עין. הלך להביא ונתעכב שם. אמרה רבקה ליעקב, בני הלילה הזה אוצרות טללים נפתחים בו, העליונים אומרים שירה. הלילה הזה עתידים בניך להיגאל מיד שעבוד. הלילה הזה עתידין לומר שירה, עשה מטעמים לאביך עד שהוא בעודו יברכך. יעקב היה בקי בתורה, פחד לבו על קללת אביו, אמרה לו בני ברכות עליך ועל זרעך ואם קללו עלי ועל נפשי, שנאמר עלי קללתך בני. {אומר התרגום אונקלוס: אתאמר בנבואה - "בנבואה קיבלתי, שאתה צריך לקבל את הברכות!} הלך והביא שני גדיי עזים וכי שני גדיי עזים היה מאכלו של יצחק? והלא די לו באחד, שנאמר צדיק אוכל לשובע נפשו. אלא אחד כנגד הפסח ואחד לעשות לו מטעמים לאכול.

שאלת השאלה - אם נאמר לרבקה בנבואה שיעקב צריך לקבל את הברכות, למה שרבקה לא תלך ליצחק ותאמר לו: "קיבלתי בנבואה שהברכות צריכות להינתן ליעקב ולא לעשו!"

למה יעקב צריך להתחפש, ולקבל את הברכות במראה של עשו?

כדי להבין את יסודם של דברים, נצטרך ללכת לשלב נוסף:

אומרת התורה: {תולדות כז, טו} ותקח רבקה את בגדי עשו בנה הגדל החמדת אשר אתה בבית ותלביש את יעקב בנה הקטן: {טז} ואת ערת גדיי העזים הלבשה על ידיו ועל חלקת צואריו: {יז} ותתן את המטעמים ואת הלחם אשר עשתה ביד יעקב בנה: {יח} ויבא אל אביו ויאמר אבי ויאמר הנני מי אתה בני: {יט} ויאמר יעקב אל אביו אנכי עשו בכרך עשיתי כאשר דברת אלי קום נא שבה ואכלה מצידי בעבור תברכני נפשך: {כ} ויאמר יצחק אל בנו מה זה מהרת למצא בני ויאמר כי הקרה ה' אלהיך לפני: {כא} ויאמר יצחק אל יעקב גשה נא ואמשך בני האתה זה בני עשו אם לא: {כב} ויגש יעקב אל יצחק אביו וימשהו ויאמר הקל קול יעקב והידיים ידי עשו: {כג} ולא הכירו כי היו ידיו כי עשו אחיו שערת ויברכהו: {כד} ויאמר אתה זה בני עשו ויאמר אני: {כה} ויאמר הגשה לי ואכלה מצידי בני למען תברכך נפשי ויגש לו ויאכל ויבא לו יין וישת.

שאלת השאלה - מאיפה היה ליעקב אבינו יין?

אומר הדעת זקנים מבעלי התוספות - ויבא לו יין. מהיכן היה לו יין שלא מצינו שמסרה לו אמו יין. אלא שמיכאל הביא לו יין מגן עדן ...

שאלה נוספת - בשביל מה יין?

אם זה ליל הסדר, שהיה גם ארבע כוסות!

{כב} ויגש יעקב אל יצחק אביו וימשהו ויאמר הקל קול יעקב והידיים ידי עשו: {כג} ולא הכירו כי היו ידיו כי עשו אחיו שערת ויברכהו

שאלת השאלה - כשבן אדם לא בטוח מי עומד לפניו, מה הוא צריך לעשות?!

"תשמע, תקרא רגע לאמא ..." או "תבוא מחר, אני צריך לשבת על זה, משהו כאן נראה לי לא בסדר ..."

אבל יצחק בכל זאת מברך אותו. על מה המהירות???

אומרת התורה: {כז} ויגש וישק לו וירח את ריח בגדיו ויברכהו.

שאלת השאלה - איזה ריח יש כבר בבגדים?!

אומרים חז"ל {בראשית רבה, פרשה סה, אות כב} - וירח את ריח בגדיו ויברכהו, כגון יוסף משיטא ויקום איש צורות. יוסף משיטא, בשעה שבקשו שונאים להכנס להר הבית אמרו יכנס מהם ובהם תחלה, אמרין ליה עול ומה דאת מפיק דידך, נכנס והוציא מנורה של זהב, אמרו לו אין דרכו של הדיוט להשתמש בזו, אלא עול זמן תנינות ומה דאת מפיק דידך, ולא קבל עליו.

אמר רבי פינחס נתנו לו מכס שלש שנים, ולא קבל עליו, אמר לא דיי שהכעסתי לאלהי פעם אחת אלא שאכעיסנו פעם שניה. מה עשו לו נתנו אותו בחמור של חרשים והיו מנסרים בו, היה מצוח ואומר ווי אוי שהכעסתי לבוראי.

ויקום איש צורות היה בן אחותו של רבי יוסי בן יעזר איש צרידה, והוה רכיב סוסיא בשבתא אזל קומי שריתא למצטבלא, אמר ליה חמי סוסי דארכבי מרי וחמי סוסך דארכבך מר. אמר לו אם כך למכעיסיו קל וחמר לעושי רצונו, אמר לו עשה אדם רצונו יותר ממך, אמר לו ואם כך לעושי רצונו קל וחמר למכעיסיו. נכנס בו הדבר כארס של עכנא, הלך וקים בעצמו ארבע מיתות בית דין, סקילה, שרפה, הרג וחנק, מה עשה, הביא קורה נעצה בארץ וקשר בה נימא וערך העצים והקיפן גדר של אבנים, ועשה מדורה לפניו ונעץ את החרב באמצע והצית האור תחת העצים מתחת האבנים, ונתלה בקורה ונחנק, קדמותו האש, נפסקה הנימה, נפל לאש, קדמותו חרב ונפל עליו גדר ונשרף. נתנמנם יוסי בן יעזר איש צרידה וראה מטתו פרוחה באויר, אמר בשעה קלה קדמני זה לגן עדן.

אמרה רבקה ליעקב: "דע לך, אם תלך בלבושך הרגיל ולא תתחפש, יצחק יברך אותך. אבל אז הברכה תחול רק עליך בדמות שלך. רק על צדיקים כמותך. אבל אני רוצה להרוויח שהברכה תחול גם על אנשים, שמבחינה חיצונית נראים כמו עשו, והפנימיות שלהם היא יעקב, כמו קום איש צורות ויוסף משיטא!"

לבסוף, קיבל יעקב את הברכות בתחפושת עם הבגדים של אדם הראשון, שעברו מדור לדור עד שהגיעו לעשו.

אם אלה הם פני הדברים, בואו נתקדם לשלב נוסף:

ישנה מחלוקת בין יעקב לעשו, למי מגיעות הברכות:

עשו אומר: "אני בכור, ואם ככה, הברכות שייכות לי!"

יעקב אומר: "אני בכור, והברכות שייכות לי!"

שאלת השאלה - איפה המחלוקת?

אומרת התורה: {תולדות כה, כה} ויצא הראשון אדמוני כלו כאדמת שער ויקראו שמו עשו: {כו} ואחרי כן יצא אחיו וידו אחזת בעקב עשו ויקרא שמו יעקב ויצחק בן ששים שנה בלדת אתם.

אומר רש"י - ואחרי כן יצא אחיו וגו'. שמעתי מדרש אגדה הדורשו לפי פשוטו, בדין היה אוחז בו לעכבו, יעקב נצר מטפה ראשונה ועשו מן השניה, צא ולמד משפופרת שפיה קצרה, תן לה שתי אבנים זו תחת זו, הנכנסת ראשונה תצא אחרונה, והנכנסת אחרונה תצא ראשונה, נמצא עשו הנצר באחרונה יצא ראשון, ויעקב שנצר ראשונה יצא אחרון, ויעקב בא לעכבו שיהא ראשון ללידה כראשון ליצירה, ויפטור את רחמה, ויטול את הבכורה מן הדין.

שאלת השאלה - מי צודק???

אם היום יולדו תאומים, הראשון שיצא יהיה הבכור או השני? הראשון שיצא הוא הבכור!

שאלת השאלה - אם ככה, למה יעקב אומר לעשו שהוא הבכור?!

אומרים חז"ל - לפני מתן תורה, היה ענין שנקרא 'ראשון ליצירה' ו'ראשון ליציאה'. הבכורה לא היתה נמנית עם היוצא ראשון, אלא על מי שעלה במחשבה ראשון, או פעמים מי שהיה חשוב יותר. לאחר מתן תורה, השתנה הענין ומי שהיה יוצא ראשון, הוא היה הבכור.

בואו נראה עד כמה הדברים נכונים :

עמלק טוען: "אני בכור".

נשאלת השאלה – איך הוא טוען דבר כזה ?

התשובה פשוטה מאוד, כי אומרת התורה {במדבר כד, כ} **ראשית גוים עמלק** !...

מגיע משה רבינו לפרעה, ואומר לו {שמות ד, כב} **כה אמר ה' בני בכרי ישראל**.

אומר לו פרעה: "מאיפה הבאת את זה ?! שבעים אומות היו לפני ישראל !"

אמר לו משה: "תסלח לי, אבל יש לך טעות ...":

בפסוק הראשון בתורה נאמר "בראשית ברא אלהים את השמים ואת הארץ"

אומר רש"י – בשביל התורה שנקראת (משלי ח כב) ראשית דרכו, ובשביל ישראל שנקראו (ירמיה ג) ראשית תבואתו.

עוד לפני שנברא העולם, יצר הקב"ה את עם ישראל!

נכון, עמלק יצא ראשון, הוא ראשית בלידה. אבל ביצירה מי ראשון ?! עם ישראל !

אם ככה, נוכל להבין את הויכוח בין יעקב ועשו :

יעקב טען: "אני בכור והבכורה מגיעה לי. וגם על הטענה שלך שאתה בכור, קניתי ממך את זה, ולכן אין לך שום חלק בבכורה. אם ככה, הברכות מגיעות לי, וגם הבגדים שלי!"

עשו טען: "הברכות שייכות לי, כי אני הבכור ולכן גם הבגדים שייכים לי !"

אמר הקב"ה: "אני אגיד לך מי שקרן ומי רמאי"

אומר הנביא {ירמיה מט, י} **כי אני חשפתי את עשו גליתי את מסתריו ... הוא השקרן האמיתי !**

ממשילים חז"ל את מלכות אדום (עשו) לחזיר :

אומר המדרש {ויקרא רבה, פרשה יג, אות ה} - {ויקרא יא, ז}: ואת החזיר כי מפריס פרסה, למה נמשלה מלכות אדום לחזיר, לומר לך מה חזיר בשעה שהוא רובץ מוציא טלפיו ואומר ראו שאני טהור, כך מלכות אדום מתגאה וחומסת וגוזלת ונראית כאלו מצעת בימה.

עוד, אומרת התורה {תולדות כה, כז} **ויגדלו הנערים ויהי עשו איש ידע ציד איש שדה ויעקב איש תם ישב אהלים**.

אומר רש"י – ידע ציד. לצוד ולרמות את אביו בפיו, ושואלו אבא היאך מעשרין את המלח ואת התבן, כסבור אביו שהוא מדקדק במצות.

נשאלת השאלה – אם יצחק חושב שעשו כזה צדיק, למה הוא צריך לומר לו {כז, ג} **ועתה שא נא כלך תליך וקשתך וצא השדה וצודה לי ציד !?**

אומרים חז"ל {בראשית רבה, פרשה סה, אות יג} - **ועתה שא נא כלך (בראשית כז, ג), שחזו מאני זינר, שלא תאכילני נבלות וטרפות ...**

עוד אומרים חז"ל {ויקרא רבה, פרשה כז, אות יא} - **אמר רבי לוי אוי להם לרשעים שהם מתעסקים בעצות על ישראל וכל אחד ואחד אומר עצתי יפה מעצתך. עשו אמר שוטה היה קין שהרג את אחיו בחיי אביו ולא היה יודע שאביו פרה ורבה, אני איני עושה כן אלא (בראשית כז, מא): יקרבו ימי אבל אבי אהרוג את יעקב, אבא ימות ואהיה שליט יחיד !!! פרעה אמר שוטה היה עשו שאמר: יקרבו ימי אבל אבי, ולא היה יודע שאחיו פרה ורבה בחיי אביו, אני איני עושה כן אלא עד דאנינו דקיין שהם עוד קטנים תחות כרסיה אמהון אנא מחנק יתהון אני הורג אותם הדא הוא דכתיב (שמות א, טז): וראיתן על האבנים וגו' כל הבן הילוד היארה תשליכהו. המן אמר שוטה היה פרעה שאמר: כל הבן הילוד היארה תשליכהו, ולא היה יודע שהבנות נשאות לאנשים ופרות ורבות מהם, אני איני עושה כן, אלא להשמיד להרג ולאבד. אמר רבי לוי אף גוג ומגוג לעתיד לבוא עתיד לומר כן שוטים היו הראשונים שהיו מתעסקים בעצות על ישראל ולא היו יודעים שיש להם פטרון בשמים, אני איני עושה כן אלא בתחלה אני מזדוג לפטרון שלהם ואחר כך להם, הדא הוא דכתיב (תהלים ב, ב): יתיצבו מלכי ארץ, אמר לו הקדוש ברוך הוא, רשע לי באתה להזדוג חיך שאני עושה עמך מלחמה, הדא הוא דכתיב (ישעיה מב, יג): ה' כגבור יצא כאיש מלחמות יעיר קנאה, וכתיב (זכריה יד, ג): ויצא ה' ונלחם בגוים ההם, ומה כתיב תמן (זכריה יד, ט): והיה ה' למלך על כל הארץ.**

אמר הקב"ה: "אני אגלה בדיוק מי אתה. כל כולך בתחפושת!"

רבותי, כל התחפושת הזאת, באה לידי ביטוי בפורים :

אומרת התורה שיעקב השתחוה בפני עשב שבע פעמים, שנאמר {וישלח לג, ג} **והוא עבר לפניו וישתחו ארצה שבע פעמים עד גשתו עד אחיו.**

נשאלת השאלה - בשביל מה להשתחוות לו שבע פעמים ?! פעם אחת לא מספיק ?!

כתוב בזוהר הקדוש, שיעקב לא השתחוה לעשו, אלא הוא ראה את השכינה ולכן השתחוה שבע פעמים.

שואל החיד"א {מדבר קדמות} – אם הוא השתחוה בפני השכינה, מה התביעה שיש על יעקב אבינו ?

ואומר - זה נכון, הוא השתחוה בפני השכינה, אבל ד' נשותיו וי"א ילדיו, לא ידעו שהוא השתחוה בפני השכינה, אלא הם חשבו שהוא השתחוה בפני עשו.

לכן היה צריך יעקב לחזור לעולם ולתקן את מה שעשה. איך ?

חזר יעקב אבינו לעולם הזה, הפעם בדמותו של מרדכי היהודי ועשו חזר בדמותו של המן.

המן יגיד לך להשתחוות ... ומה תעשה ???

{אסתר ג, ב} **ומרדכי לא יכרע ולא ישתחוה**. בזה תתקן את מה שקלקלת !

אומר המדרש {אסתר רבה, פרשה ז, אות י} - **ויבז בעיניו לשלח יד במרדכי לבדו (אסתר ג, ו), בזוי אתה בזוי בן בזוי והסבא שלך עשו ג"כ , להלן כתיב (בראשית כה, לד): ויבז עשו את הבכרה, וכאן כתיב: ויבז בעיניו.**

אם ככה, מובן כעת איך נכנסה שושנת ל- יעקב :

כותב הרוקח – {שה"ש ב, ב} **כשושנה בין החוחים סופי תיבות המן.**

שושנת ו- יעקב היה הויכוח שחזר בימי מרדכי ואסתר.

נשאלת השאלה – איפה זה בא לידי ביטוי ?

כאן הגיעו למסקנה, שהברכות אכן הגיעו ליעקב ולא לעשו !

מאיפה אנחנו יודעים ?

כי נאמר {אסתר ח, טו} **ומרדכי יצא מלפני המלך בלבוש מלכות תכלת וחזר ועטרת זהב גדולה ותכריך בוץ וארגמן והעיר שושן צהלה ושמחה ...**

אותם בגדים שעליהם היה הויכוח, קיבל אותם עכשיו מרדכי היהודי, שהוא יעקב אבינו !

הויכוח של "למה מגיעים לך הבגדים, הרי אתה לא בכור ?!"

אומרת המגילה {אסתר ט, ז} **כי גדול מרדכי בבית המלך ושמעו הולך בכל המדינות כי האיש מרדכי הולך וגדול**. ומסיימת המגילה {י, ג} **כי מרדכי היהודי משנה למלך אחשוורוש וגדול ליהודים ורצוי לרב אחיו דרש טוב לעמו ודבר שלום לכל זרעו.**

שאלנו – למה נאמר במרדכי גדול ???

פשוט מאוד, כי בימי מרדכי ואסתר בא לפתרון הויכוח של מי גדול ומי קטן.

אומרת התורה {תולדות כז, טו} **ותקח רבקה את בגדי עשו בנה הגדל החמדת אשר אתה בבית ותלבוש את יעקב בנה הקטן**.

אמר הקב"ה לרבקה: "את קוראת לו גדול ?! {עובדיה א, ב} **הנה קטן נתתיך בגוים בזוי אתה מאד**. וליעקב קראת קטן ?! {דברים ד, ז} **כי מי גוי גדול אשר לו אלהים קרבים אליו כה' אלהינו בכל קראנו אליו**. אמנם עשו יצא ראשון, אבל יעקב עלה במחשבה ראשון !"

אם ככה, מובן עכשיו למה אנחנו מתחפשים :

מתחפשים, על כך שקיבלנו ברכה בתחפושת. שנבין שהברכות היו מגיעות לנו כדין !

פתחנו בדברי הזוהר הקדוש, שמעלת יום הפורים גדולה יותר מיום הכיפורים.

מצאתי מרגלית נפלאה בספר **נתיבות שלום**, לאדמו"ר מסלונים . מי שלוקח את המרגלית הזאת, הרוויח את אוצר חייו :

שואל האדמו"ר מסלונים – איך אפשר להבין שמעלת פורים גדול יותר מיום הכיפורים ?

ואומר – דע לך, בפורים היתה גזירה {ג, יג} **להשמיד להרג ולאבד את כל היהודים מנער ועד זקן וטף ונשים ביום אחד** והדבר נחתם ע"י אחשוורוש. וכתוב במפורש במגילה {ח, ח} **כי כתב אשר נכתב בשם המלך ונחתום בטבעת המלך אין להשיב**.

נשאלת השאלה – אם א"א להשיב את הגלגל אחורנית, איך התבטלה הגזירה ?

ג' ימים של תענית ובכיות תינוקות של בית רבן מבטלות את הגזירה.

איך יכל להיות ?!

אומר הנתיבות שלום מסלונים – זה כח הפורים !

ביום הכיפורים, בשעת הנעילה כבר נחתם הדין. לכאורה, מתי אפשר לפתוח שוב פעם את הדין ?! בשנה לאחר מכן, בראש השנה.

בפורים התחדש, שגם כתב אשר נכתב בשם המלך ונחתם בטבעת המלך אפשר להשיב. בפורים אפשר לקחת דברים שכבר נחתמו ולפתוח אותם מחדש!

זה פירוש הדבר, שמעלת פורים גדולה יותר מיום הכיפורים.

אומר הנהיבות שלום – נאמר במגילה (ט, כח) {והימים האלה נזכרים ונעשים בכל דור ודור משפחה ומשפחה מדינה ומדינה ועיר ועיר וגו'. אין לך דור ואין לך משפחה ואין לך עיר ואין לך מדינה, שאין לה הסתר פנים. לכל יהודי, יש מגילת אסתר משלו!

כל יהודי, וההסתר פנים שלו – אחד יושב ובוכה, למה הוא לא התחתן. אחד יושב ובוכה, למה הוא כן התחתן? ©

אחד בוכה למה אין לו ילדים, ואחד בוכה למה יש לו ילדים. כל אחד וההסתר פנים שלו!

נשאלת השאלה – מה אפשר לעשות?

לימדו אותנו חז"ל – בפורים אפשר 'ליצור' ו'נהפוך הוא'!

גם זקן וזקנה, כאברהם ושרה, יכולים להתהפך לבחור ובחורה. גם מרדכי עם שק ואפר, יכל להפוך למרדכי בלבוש מלכות!

בפורים, הכל ניתן להפיכה באמצעות כח התפילה!

יום הפורים עמוס מאוד, צריכים לקיים בו ד' מצוות – משלוחי מנות, מקרא מגילה, סעודת פורים, מתנות לאביונים. אין זמן פנוי!!!

איך נצל את הזמן ביום הזה???

הדרך היחידה, לקום לפני עלות השחר ... הילדים ישנים, האשה ישנה, הטלפון לא רוקד ... פותח את התהילים ומתחיל לקרוא!

נזכה לנצל את הזמן היקר של פורים לתפילה, ישמע הקב"ה לתפילותינו ונזכה לגאולה השלמה במהרה בימינו אמן ואמן!!!

(ברוך שאמר)

8- מאוצרות המגידים: רבי יעקב גלינסקי זצ"ל * "והגדת" 8-

אחר הדברים האלה גדל המלך אחשוורוש את המן (ג,א)

הגאון הקדוש ה"חדושי הרי"ם" זצ"ל ספר, שיהודים ישבו ולמדו בבית המדרש, ולתפלת מנחה נכנס יהודי מהשוק, סוחר. נו, הלא אמרו (כתבות יז, ע"א) שלעולם תהא דעתו של אדם מעורבת עם הבריות, צריכים להיות בני אדם מן הישוב, שאלוהו מה נשמע בעולם. שמח שספר את החדשות האחרונות: המלך השתגע. צוה להביא את ושותי כפי שצוה, ואמר עליו מה שאמרה, והיין הבעיר כעסו והורה להרגה. מיד גערו במספר: וכי בקשנו לשמוע רכילות מן החצר, את מי זה מענין. מובן שכבר לא ספר על בחירת המלכה החדשה ועל חשיפת מזימת בגתן ותרש.

אבל לבסוף, כשנעשה הנס על ידי מרדכי ואסתר, אזי התברר למפרע שהכל היה משולב ומתואם לישועת ישראל, וכמו שדרשו בגמרא (מגילה יג ע"ב): "אחר הדברים האלה [הריית ושותי והמלכת אסתר ומזימת בגתן ותרש וסיכולה וכתירת הדברים בשם מרדכי] גדל המלך אחשוורוש את המן", מאי "אחר", אחר שהקדים הקדוש ברוך הוא רפואה למכה.

וסיים ה"חדושי הרי"ם": וכן יהיה לעתיד, במהרה בימינו, שנבין איך כל המאורעות הובילו לגאולה.

וזהו שאמרו במדרש (בראשית רבה צא, י), שכאשר שבו האחרים הקדושים ממצרים וספרו שהמשנה למלך התגולל עליהם בהאשמות שוא, וחשדם כמרגלים ומסר את שמעון ודורש שירידו אליו את בנימין, "ויאמר ישראל, למה הרעתם לי להגיד לאיש העוד לכם אחי!" (בראשית מג, ו). מעולם לא אמר יעקב אבינו דבר של בטלה, חוץ מכאן. אמר הקדוש ברוך הוא: אני עוסק להמליך את בנו במצרים והוא אומר למה הרעתם לי? זהו שנאמר: "למה תאמרו יעקב ותדבר ישראל, נסתרה דרכי מה" ומאלקי משפט יעבור" (ישעיה מ, כז).

ואמרו (בראשית רבה פה, א): "כי אנכי ידעתי את המחשבת אשר אנכי חשב עליכם נאם ה', מחשבות שלום ולא לרעה, לתת לכם אחרית ותקוה" (ירמיה כט, יא). שבטים היו עסוקים במכירתו של יוסף, ויוסף היה עסוק בשקו ותעניתו, ראובן היה עסוק בשקו ותעניתו, ויעקב היה עסוק בשקו ותעניתו, ויהודה היה עסוק לקח לו אשה, והקדוש ברוך הוא היה עסוק בבריאת אורו של משיח.

אבל כל זה הובן רק מאוחר יותר, ולמפרע!

ואספר -

כששחררנו מסיביר הלכתי דרומה לאורך מסילת הרכבת. שבועים הלכתי, עד שהגעתי לקזחסטאן. מצאתי מקלט בבית רבי אייזיק רוט, יהודי יקר שהמשיך לשחוט ולמול במחתרת, היו שם עוד פליטים מפולין, שברחו מפני הגרמנים והגיעו לקזחסטאן. יסדתי במקום תלמוד תורה, ובית ספר לבנות. נאסרתי, ובילתי חצי שנה במאסר בתנאים קשים מנשוא.

השתחררתי, וחזרתי לבית השוחט. כבר הגיעו הידיעות מהשמדת היהודים בפולין, והבנתי שנשאיתי לבדי בעולם. החלטתי להקים משפחה. אמרתי לשוחט: "אתה יודע אלו משפחות מקפידות כאן על כשרות וטהרה", גם מקוה כשרה ארגנו במחתרת, גם מניין לתפלה. "תברר לי על בת ישראל כשרה שמוכנה לשאת בן תורה".

בשבת אכלו כמה אורחים על שולחן של השוחט. למבוכתי, העלה את הנושא בשולחן השבת: "יעקב רוצה להקים בית בישראל, ויש כאן כמה הצעות" -

התערב אחד האורחים, רבי ישראל אהרן, שהגיע מאזבקיסטאן, דרומית לקזחסטאן: "אל תפגש כאן עם אף אחת! ביום ראשון תבוא אתי לטשקנט", בירת אוזבקיסטאן, "רצוני שתפגש שם עם נערה אחת!"

"מה לו להדריים עד טשקנט", שאל המארח.

"אספר לכם", ענה רבי ישראל אהרן. "אני שוהה בטשקנט לרגל עסקי, ומתפלל במנין במחתרת, במרתפו של בית. יודעים אתם שהשלטונות מחלקים לחם, מאתים גרם לנפש. הגענו למנין, ומצאתי שם נערה זרה. מה לנערה בבית הכנסת? הסכיתו ושמונו.

היא עמדה בתור הארוך לחם, וקבלה את מנתה לפנות ערב. כיון שהיו רק דקות ספורות עד לשקיעת החמה הספיקה להגיע למקום המסתור של המנין, ואינה רשאית לטלטל את הלחם כי אין ערוב. בקשה רשות להתפלל עמנו קבלת שבת וערבית ולקדש על הפת ולאכלה. ואז תשוב לביתה! אם הצליחו לחנך ברוסיה הקומוניסטית כזו נערה, ראוייה היא להנשא לבן תורה!"

הסכימו הכל לדבריו.

אבל אנחנו ברוסיה, ונסיעה ממחוז למחוז טעונה אישור השלטונות. ובמיוחד אזרח זר, ששוחרר מסיביר ונכלא שוב באשמת פעילות נגד המשטר, מי יודע איזו מחתרת הוא מארגן עתה.

לרבי ישראל אהרן היה רשיון מסחר ואישור תנועה חפשית. הכניס אותי בשק ונשא אותי לרכבת. הכניס אותי למדף המטען, מעל המושבים. לחדרתי, עלו פקיד המס לרכבת, חפשו סחורה אסורה. הסחורה המובחרת שמצאו, הייתי אני. זה היה מבין, להשתלף מהשק. למרבה השמחה, זה הסתים בכך שגורשתי לרציף. הוחלט לחפש דרכים שגורות יותר. רבי ישראל אהרן גילה שהסכרין, הנפוץ בקזחסטאן, אינו מצוי באוזבקיסטאן. הלוח לי כסף לרכוש שק סכרין, והסדיר לי רשיון נסיעה למכירתו. ברוחים, ואתכלכל.

הגעתי לאוזבקיסטאן, נפגשתי בנערה בבית אביה, רבי חיים בנימין ברוד זצ"ל, איש מסירות הנפש. סבל חרפת רעב בגין סרובו לעבוד בשבת, כשנאלץ לעבור ממז'יבז לאומאן, הצהיר שבתו הבכורה גדולה מכפי גילה וכבר אינה בגיל חינוך חובה, ובנו צעיר מכפי גילו ועדיין אינו בגיל חינוך חובה. עברו שנתים והילד הגיע לגיל החינוך, עמד והבריחו לעיר חרקוב, מרחק חמש מאות קילומטרים, והפקידו ביד יהודים מקומיים, ובלבד שלא יתחנך לכפירה! את ביתו הבאה, הנערה המדוברת, לא רשם כלל כשנולדה, כדי שלא תלמד בבוא היום בבתי הספר המטיפים לכפירה! בסערת מלחמת העולם הגיע לטשקנט, שם פגשתי בביתו והחלטנו להנשא. עתה יש צורך באישור שהיה בעיר, ואני הגעתי למכור שק סכרין. אבל ברוסיה כמו ברוסיה, מישוהו גילה לי שי שפקידה אחת במשרד הפנים, שמנפיקה אישור שהיה תמורת כמה קופיקות.

התפללנו שם במחתרת, ויום אחד הופיעו במנין שלושה יהודים שספרו שהם מבוכארה, הרב מטשיבין שוהה שם בגלות, והשיגו עבורו אשרת כניסה לאיראן. השאה הפרסי התקשה אישית אל הרוזן סטאלין שיאפשר את הגירתו, ומשם ימשיך לארץ ישראל. הבעיה היא, שאת אישור היציאה עבורו ניתן להסדיר אך ורק במוסקבה, ולשם כך יש צורך באשרת מסע, ומי שיבקש אשרה כזו יאסר מיד: מה לו ולענין, מנין יודע הוא על פנית השאה הפרסי ואישור היציאה? אם קשרים לו בארצות חוץ, יאסר באשמת ריגול וחתרנות!

לאחר שהשתכנעתי שהם עצמם אינם סוכני הג.פ.א. המבקשים להפיל את המתפללים, קבלתי על עצמי את המשימה. פנית לאותה פקידה, וספרתי שנשאיתי לאשה נערה בלי מסמכים. אני מבקש אישור נסיעה למוסקבה, לבדוק במשרדי מרשם התושבתים האם היא רשומה שם. כמה קופיקות, והענין סודר. בענין אשתי לא מצאו במוסקבה דבר, אבל הבאתי את אישור היציאה עבור הרב מטשיבין. בערב חג הפסח תש"ה, כבר היה הרב מטשיבין בארץ ישראל.

וכשאני מסתכל לאחור, רואה אני בעליל איך הובילה ההשגחה העליונה שלב אחרי שלב את חלוצו של הרב מטשיבין מעמק הבכא. עשרים שנה לפני כן דאגו שחותני לא ירשום אל לדת בתו, והביאוהו לטשקנט, ואותי לקזחסטאן, ושתלו את רבי ישראל אהרן כסוחר המדלק בין טשקנט לקזחסטאן, ופגש בנערה בקבלת שבת, כי "במקרה" קבלה מנתה לפנות ערב ואסור לטלטלה, ו"במקרה" התארח בליל השבת שלאחר מכן בבית השוחט, שהזכיר "במקרה" שאני חפץ להקים בית יהודי. והובאתי לטשקנט ונצרכתי לאשרת שהיה, ונדע לי מאותה פקידה. ושהייתי בבית הכנסת המחתרתי כשאותה משלחת הגיעה, ועלה בדעתי לנצל את העובדה שאין לרעיתי תעודת לדה להשיג אשרת מסע למוסקבה להסדיר את רשום אשתי, והשגתי את אשרת ההגירה לרב מטשיבין.

וכבר אמרו בשם הבעל שם טוב, כי כל מה שהאדם עושה, לעצמו הוא עושה. למרות שלעצמי לא פעלתי מאומה במוסקבה, הנה לא ארכו הימים וכל פליטי פולניה הורשו לשוב לארצם, ומשם לעלות לארץ ישראל, אני הייתי פליט פולני. יליד העיר קריניק ותלמיד ביאליסטוק. אבל מה עם אשתי. עוד כמה קופיקות, והפקידה אשרה שהבאתי את המסמכים הנדרשים במוסקבה, ונחלצנו יחדיו מרוסיה רודפת הדת.

ובכל שנה, כשמגיעים בקריאת המגילה ל"אחר הדברים האלה", נזכר אני בדרשת הגמרא שהקדוש ברוך הוא מקדים הרפואה למכה, ומכין בתחלה כל האמצעים להצלה, ונזכר בשרשרת המאורעות הזו!

(והגדת)

מדוע הופרה עצת המן, מדוע בטלה גזרת "להשמיד להרג ולאבד"? כל מי שקורא את המגילה, יודע כיצד בטלה. אבל מי שמעין במדרש על פסוקנו, יודע מדוע בטלה.

וזו לשון המדרש (אסתר רבה ט, ד): לאחר שעשה העץ הלך אצל מרדכי ומצאו שהיה יושב בבית המדרש והתינוקות יושבים לפניו ושקים במתניהם ועוסקים בתורה, והיו צועקים ובוכים. ומנה אותם, ומצא שם עשרים ושנים אלף תינוקות. השליך עליהם שלשלאות של ברזל והפקיד עליהם שומרים, ואמר: למחר אהרוג אלו התינוקות תחילה, ואחר כך אתלה את מרדכי. והיו אמוניהם מביאות להם לחם ומים ואומרות להם: "בנינו אכלו ושתו קודם שתמותו למחר, ולא תמותו ברעב". מיד היו מניחים ידיהם על ספריהם ונשבעים "בחיי מרדכי רבנו לא נאכל ולא נשתה, אלא מחמת תעניתנו נמות". געו כולם בבכיה עד שעלתה שועתם למרום ושמע הקדוש ברוך הוא קול בכיתם כבשתי שעות בלילה.

באותה שעה נתגלגלו רחמיו של הקדוש ברוך הוא ועמד מכסא דין וישב בכסא רחמים ואמר: "מה הקול הקדול הזה שאני שומע, כגדיים וטלאים".

עמד משה רבינו לפני הקדוש ברוך הוא ואמר: "רבונו של עולם, לא גדיים ולא טלאים הם, אלא קטני עמך שהם שרויים בתענית היום שלושה ימים ושלושה לילות ולמחר רוצה האויב לשחטם כגדיים וטלאים".

באותה שעה נטל הקדוש ברוך הוא אותן אגרות שגזר עליהם שהיו חתומות בחותם של טיט וקרעם, והפיל על אחשוורוש בהלה באותו לילה. זהו שנאמר: "בלילה ההוא נדה שנת המלך".

לא מובן, הלא המן גזר כבר להשמיד להרוג ולאבד את כל היהודים מנער ועד זקן טף ונשים, אלא שמרדכי הבעיר חמתו כשלא קם ולא זע מפניו, והחליט להפרע ממנו על אתר, להרגו מיד. שאר היהודים, דים שעתם. עשה את העץ, והלך לראות את מרדכי. לשמוח בנקמתו. מצא לפניו עשרים ושנים אלף נערים, תינוקות של בית רבן יושבים ולומדים תורה -

מה זה עסקו? מה להם ולו?

מדוע השליך עליהם שלשלאות של ברזל, מדוע הפקיד עליהם שומרים. מדוע הצהיר שיהרגם תחילה, עוד לפני מרדכי?!

את התשובה לכך השמיענו ה"חפץ חיים" זצ"ל. הוא שאל שאלה, הביע תמיהה: יעקב אבינו שב מחון, ונתקל בשרו של עשו, סמאל ראש כל השטנים (דברים רבה יא, י), שנאבק עמו כל הלילה, "וירא כי לא יכל לו" (בראשית לב, כו). ויש להבין, מדוע לא נטפל לאברהם אבינו שיסד את עם ישראל והקריא שם הקדוש ברוך הוא בפי בריותיו, התנסה בעשרה נסיונות ועמד בכולם. מדוע לא נאבק ביצחק אבינו, למה נאבק רק ביעקב?

ותרץ: אברהם אבינו היה עמוד החסד, "חסד לאברהם" (מיכה ז, כ), ויצחק אבינו עמוד היראה, "פחד יצחק" (בראשית לא, מב). מהם, אינו פוחד כל כך, אבל יעקב אבינו עמוד התורה, "איש תם יושב אוהלים" (בראשית כז, כז), אהלי תורה. "תתן אמת ליעקב" (מיכה ז, כ) ואין "אמת" אלא תורה (ברכות ה ע"ב). וכתב ה"מסילת ישרים" (פרק ה): "כי הבורא יתברך שמו שברא היצר הרע באדם, הוא שברא התורה תבלין לו. וכמו שאמרו (קדושין ל ע"ב) "בראתי יצר הרע בראתי לו תורה תבלין". והנה פשוט הוא, שאם הבורא לא ברא למכה זו אלא רפואה זו, אי אפשר בשום פנים שירצא האדם מזאת המכה בלתי זאת הרפואה. ומי שיחשוב להנצל זולתה אינו אלא טועה, ויראה טעותו לבסוף כשימות בחטאו. כי הנה היצר הרע באמת חזק הוא באדם מאד, ומבלי ידיעתו של האדם הולך הוא ומתגבר בו ושוטל עליו. ואם יעשה כל התחבולות שבעולם ולא יקח הרפואה שנבראה לו, שהיא התורה, לא ידע ולא ירגיש בתגבורת חוליו אלא כשימות בחטאו ותאבד נשמתו -

הא למה זה דומה, לחולה שדרש ברופאים והכירו חליו ואמרו לו שיקח סם זה. והוא, מבלי שתקדם לו ידיעה במלאכת הרפואה, יניח הסם ההוא ויקח מה שיעלה במחשבתו מן הסמים, הלא ימות החולה ההוא ודאי. כן הדבר הזה, כי אין מי שמכיר בחלי היצר הרע ובכוחו המוטבע בו אלא בוראו שבראו, והוא הזהירנו שהרפואה לו היא התורה. מי אפוא יניחה ויקח מה שיקח זולתה, ויחיה?!

לכן, אמר ה"חפץ חיים", לא נאבק שרו של עשו, ראש כל השטנים - והלא הוא השטן הוא היצר הרע (בבא בתרא טז ע"א) - אלא עם יעקב, עמדו התורה, ולכן לא יכל לו, כי "לית לן מילה לתברא יצר הרע, אלא אוריתא" (זוהר ח"א רב, א)!

אף אנו נאמר, שכראות המן הרשע, שהיה המרכבה לסטרא אחרא עלי אדמות, את התינוקות לומדי התורה לפני מרדכי, גאתה בו חמתו להשחית. כי היתה כאן התנגשות האור והחושך, הטוב והרע, האש והמים, שאינם יכולים להמצא בכפיפה אחת!

משום כך ידע יעקב אבינו, יושב האהלים, עמוד התורה, שאם הוא עולה לאחר לבית לבן - שאף הוא יה המרכבה לסטרא אחרא (זוהר ח"א קל"א, א) וביקש לעקור את הכל - עליו להתחזק שבעתיים בתורה. לפיכך נטמן י"ד שנה

בבית עבר ולמד בהתמדה עצומה (רש"י בראשית כח, יא), כדי להגביר כוחו כנגדו.

וכשירד יעקב עמוד התורה, למצרים. שגם הם היו מרכבה לסטרא אחרא (ציוני בשלח ד"ה ויקח. רקאנטי מקץ ד"ה וירכב). אזי "ואת יהודה שלח לפניו אל יוסף, להורות לפניו גושנה" (בראשית מו, כח), לתקן לו בית תלמוד שממש תצא הוראה (רש"י), ובכח התורה יתמודדו עם טומאת מצרים.

וזו, למעשה, החובה העיקרית של כל אדם מישאל, וביחוד של כל אב בישראל. שהרי כל אב דואג לילדיו, מבקש לדאוג לעתידם. להצילם מסכנות החיים האורבות להם ולתת בידם את הכלים להצלחה.

מקבלים זימון מ"טיפת חלב" לתת לילד חיסון, ומזלולים, מתעלמים. מה נאמר: הזנחה פושעת. ואם הילד ידבק בנגיף, חלילה, ויחלה בפוליו, שיתוק ילדים, ויתנהל כל חייו על קביים כשרגליו משותקות ומעוותות? הרי אין קץ לאשמת ההורים!

וכאן, המגפה משתוללת, והנגיפים תוקפים ללא הרף, ואם ההורים לא יחסנו, והלואי שהילדים לא יפלו חללים במערכה, אבל לבטח ינזקו, כמה יתבעו ההורים!

וכאן, המגפה משתוללת, והנגיפים תוקפים ללא הרף, ואם ההורים לא יחסנו, והלואי שהילדים לא יפלו חללים במערכה, אבל לבטח ינזקו, כמה יתבעו ההורים!

וידועים דברי ה"חדושי הרי"ם" זצ"ל: עולם הפוך ראיתי. בגמרא (נדה טז ע"ב) אמרו, שלפני הולדתו של אדם נגזר עליו האם יהיה עשיר או עני, ואם יהיה צדיק או רשע לא נגזר, כי הכל בידי שמים חוץ מיראת שמים. וההורים דואגים כל כך להקנות לבנם מקצוע שיבטיח את פרנסתו, בעוד שזו נקצבה ממרום ואין מעצור ביד ה' להושיע ברב או במעט. ואילו להצלחתו בתורה ולחוסן יראת השמים, שזה אך ורק ביד האדם, אינם דואגים כל כך!

ונספר -

הרדב"ז - הגאון רבי רפאל יעקב דוד בן זאב זצ"ל, מחבר הפורש הנודע על התלמוד הירושלמי, שכינה כרבה של סלוצק, עלה לעת זקנותו לארץ ישראל והתישב בעיר הקודש צפת. יום הזכרון של אביו חל בעצומו של החורף. התפלל לפני העמוד ערבית ושחרית, וכשהגיעו ראשוני המתפללים לתפלת מנחה כבר מצאוהו ליד העמוד.

לפתע שמעוהו מתיפח. הבינו שהציפיהו הזכרונה.

נגש אליו אחד המתפללים, בקש להרגיע סערת רוחו: "רבנו, אבלות ישנה היא. אביו זכה לאריכות ימים, מעבר לגבורות שמונים, ונפטר לפני יובל שנים!"

הפנה אליו הרידב"ז את עיניו הדומעות, ואמר: אספר לך מדוע אני בוכה -

איני צעיר, וסובל אני מהקור. הן באת מבחוץ, הקור עז והגשמים צולפים. חשבת, הן "הכל בידי שמים חוץ מצינים - פחים" (קור וחום (רש"י)), שנאמר (משלי כב, ה): צנים פחים בדרך עיקר, שומר נפשו ירחק מהם" (כתובות ל ע"א). עלי לשמור על בריאותי. אכנס מניין בביתי, ואתפלל בו לפני העמוד. אצא בכך ידי חובתי.

לבסוף החלטתי, שמחובת הכרת הטוב לאבי, עלי ללכת לבית הכנסת בקור ובגשם, כדי להתפלל בו לפני העמוד. ומדוע, מפני מעשה שהיה.

הורי עניים היו, אבל לא חסכו כל מאמץ לחנוכי. מסרני אבי למלמד הטוב ביותר בסלוצק, רבי חיים סנדר, שהיה גובה רובל לחודש כשכר לימוד. סכום גדול, במושגי אותם ימים.

אבי התפרנס מבניית תנורים, באותו חורף היה מחסור בלבנים, ופרנסתו שבתה. לא יכול היה לשלם למלמד. עברו חדשים ושלושה, והמלמד נתן בידי מכתב: אם מחור לא אביא את הכסף, לא יוכל עוד ללמדני. אבי קרא את המכתב, ועולמו חשך עליו.

בערב עלה אבי לבית הכנסת, ושמע עשיר מתלונן. הוא ארס את בנו ושכר קבלנים שיבנו עבורו בית. הבתים בסלוצק היו עשויים עץ, אבל עבור התנור צריכים לבנים, ויש בהם מחסור. והקור עז, אי אפשר להכניס זוג צעיר לבית בלי תנור. התנור שמש הן להסקה, והן לבשול ואפיה "אני מוכן לשלם ששה רובלים עבור לבנים לתנור!" הצהיר העשיר.

נגש אליו אבי: "עשינו עסק. תן ששה רובלים, ומחר בבוקר הלבנים אצלך!"

באיזה אושר שב הביתה ובישר לאמו! נטל יתד ופטיש, קילף את הטיח והרס את התנור הגדול בטרקלין דירתנו, חלץ לבנה אחר לבנה בלב מתרונן. כל הלילה עבד בקדחתנות, ובבוקר מסר לידי את ששת הרובלים במלואם: "אמור למלמד, שלושה עבור שלושת החדשים האחרונים, ושלושה עבור שלושת החדשים הבאים!"

אותו חורף היה קר ביותר. סופות שלג עזות וכפור נורא. התכסינו בבגדים והתעטפנו בשמיכות ורעדנו בתזזית, והכל כדי שהבן יקבל את החינוך הטוב ביותר -

ואם הקור העז של החורף הסלוצקאי לא הרתיע את אבי כדי להיטיב עמי
איך ירתיעני הקור הצפתי מלכת לבית הכנסת לעלוי שמת אבי!
הלא תבין אפוא, שכאשר הגיתי במסירות נפשם של הורי, גאו רגשותי
ונבעו דמעות!

(והגדת)



ויקח המן את הלבוש ואת הסוס (ו, יא)

בגמרא (מגילה טז ע"א) אמרו שמצאו למרדכי מלמד הלכות קמיעה
ואמר: "בא קומץ השעורים שלכם ודחה עשרת אלפי ככר הכסף שלי". מה
נאמר כאן? אקדים ואספר ספור.

בשלהי החורף תשכ"ז הגיע הטנדר שהביא את הירקות ששייבתנו
בחדרה. הבחנתי שמפני הנהג חורים, ועגולים כהים מכתרים עת עיניו
הטרוטות. נבהלתי. שאלתי לשלומו, ומעין הדמעות נפרץ: אוי לו ואבוי לו,
חיי אינם חיים, טוב מותו מחייו.

מה קרה, מה ארע?

בתו ברחה עם צעיר ערבי לכפרו, בקא אל גרביה. מה יעשה, אנה ישא
חרפתו!

רבי אלחנן פרלמוטר זצ"ל, המשגיח, מסתכל עלי ואני משיב לו מבט,
ואומר לנהג: "אסע לשם ואדבר עתה".

"איך תסע, זה כפר עוין, יסקלו אותך באבנים", נבהל הנהג.

"איני פוחד מהם, אני פוחד רק מהשם", החשבתי לו. נובהרדוקער, או
לא?

בררתי מתי יוצא משם האוטובוס חוזר, לכוון חדרה. והלוך? שנת תשכ"ז
היתה השנה הראשונה שלאחר השמיטה. ירקות קנינו מאותו נהג, אבל בפרות
נהגה עדין קדושת שביעית וקנינו מערבי שהביא מהמטע שלו, מאזור
המושולש. כשהגיע, אמרתי לו: "אני מצטרף אליך בדרך חזור".

"אין בעיה", ענה ברוחב לב. "לאן?"

"לבקא אל גרביא", עניתי.

"לא, לשם לא! יהרגו אותך ויתנכלו גם לי!"

התחלתי להבין לאיזו סכנה אני מכניס את עצמי. "טוב, תוריד אותי לפני
שתכנס אל הכפר". לך, הסכים.

נסענו, ועצר. אמר: "מאחורי העיקול, נמצא הכפר".

ירדתי, והתחלתי ללכת. וכמו שאמר, מאחורי העיקול התעופפה האבן
הראשונה. פניתי אל הנער הזורק: "איפה גר כאן הקאדי", כהן הכפר המוסלמי.

אה, אל הקאדי מועדות פני? מדי התלזה אלי להורותני, והסביר לכולם
שאני אורח של הקאדי, אין לפגוע בי. הגעתי לבית אחד, ואמר: "כאן".

הודיתי לו, ועליתי. התקבלתי בכבוד. כן, הוא דובר עברית. במה יוכל
לעזור?

אמרתי: "אני רב, אצל היהודים הרבנים הם מסדרי הקדושין. האם גם אצל
הערבים כך?"

אישר, הוא מסדר הנשואין בכפר.

אמרתי: "אם יבוא לפני יהודי וירצה להנשא לנכריה, לא אסדר לו קדושין.
עליה להתגרר גרות אמת כדי להנשא ליהודי. האם גם אצל הערבים כך?"

ענה: "גם האיסלם אינו מכיר בנשואין מעורבים".

הזכרתי: "על הגרות להיות גרות אמת. אם חשקה נפשה ביהודי לא
נגיירנה. התהליך אורך לפחות שנה!"

אמר: "אצלנו אין מדקדקים כל כך, אבל ברור שלא נשיא בלי המרת דת!"

"אני שמח לשמוע", אמרתי. אני מאחר לעצמי שמחות שמחות יותר. "יש
כאן נערה יהודיה שחשקה בבחור ערבי. אני רוצה להודיעה שתבין, ששתי
הדתות שוללות נשואין מעורבים. עליה להתאסלם לשם כך".

"בהחלט", שיתף פעולה. סר איתי לחלון והראה לי את בית הבחור.
השבאב שנקלהו למטה ראוונו ביחד, והצבעתי לעיניהם על הבית. "כן, זהו",

אישר. נפרדנו בכבוד, ויצאתי. עיניהם ירקו משטמה, אבל לא פגעו בי לרעה.
הקאדי עמד בחלון ולידה אותי במבטו.

התדפקתי על דלת הבית, ופתחה לי ערביה קשישה. לא איתה רציתי
לדבר. אמרתי: "עברית" -

עברית? הביאו את הנערה שתהיה מתורגמנית. התפלאה לראות דמות
רבנית בלוע הארי.

"דרישת שלום מאביך. אמללת אותו. הוא עומד למות בגללך", בשרתי לה.

התפרצה: "הוא עומד למות? על מה?! במשך שנה היה לי חבר מעין שמר
- קיבוץ השומר הצעיר - הסתובב בבית ואבי היה כה מרוצה. הצהיר שאינו
מאמין באלוקים, עפר לפיו, לא צם בכפור, ולאבי לא היה אכפת. ובחור הזה
מאמין, למה לא אנשא לו? אתה רב, אתה תבין אותי. תסביר לו: מה עדיף:
להנשא לכופר או למאמין?"

הערביה עמדה בצד, חשדנית ועוקבת, מנסה לבהין את הנאמר.

אמרתי: "בואי ואסביר לך מה ההבדל. אם היד נקטעת, רחמנא לצלן. כל
זמן שהגידים מחוברים יש תקוה, אפשר לאחות. אמנם אינה מתפקדת,
והיסורים איומים, אבל יש תקוה, היא חלק מהגוף. כשנקטעה כליל, אין לה
תקנה!"

בחור יהודי, גם אם חילוני, אינו שומר מצוות, אף אינו מאמין חלילה,
ישראל אף על פי שחטא ישראל הוא! (סנהדרין מד ע"א). שייך הוא לעם
ישראל, והוא או צאצאיו עוד ישובו בתשובה. אבל ערבי, גם אם מאמין בבורא
עולם, בן נכר הוא. והמצטרף אליו כורת עצמו מעם ישראל!"

"לדעתי, אתה טועה", פסקה.

אמרתי: "לא אוכל להתעכב. אני מעורר חשד, ועוד מעט יגיע האוטובוס
שאני חוזר איתו. אבל אם את רוצה הוכחה, דעי: כשתפרוץ מלחמה, אותו
בחור מעין שמר יתגייס כדי להציל את אביך, והבחור הערבי יצחצח חרבו כדי
לשחוט אותו! חשבי על כך", והלכתי.

לא שערתי שבתוך חודשיים יסגור נאצר את מצרי טיראן ויגרש את חילי
האר"ם מרצועת עזה, הארץ תכנס ל'תקופת ההמתנה' הנודעת מדינות ערב
יערכו מלחמה כוללת. ואז, יום אחד, הגיע טנדר היקרות והנהג בשר בשמחה:
"היא חזרה!"

בהתרגשות סיפר שהקאדי סרב להשיא אותה לפני שתשהה שם תקופה
ותכיר את אורחות האיסלם. וכשהחלה המתיחות שמעה את הבחור בו
בחרה מצהיר שכבר הכין את השבריה לשחוט את כל היהודים -

נזכרה במה שאמר לה אותו רב אלמוני, ודמינה לעצמה את בחיר לבה
משפך את גרונו של אביה בעינים בורקות. הבינה לאן נקלעה, וברחה!

מדוע נזכרתי במאורע זה? משום שבגמרא (מגילה יג ע"ב) אמרו, שהמן
טען שעם ישראל ישן מן המצוות ואינו מקימן, ומה צורך לקדוש ברוך הוא בו.
לכן הציע "ועשרת אלפים ככר כסף אשקול אל גזי המלך", ופרשו בספרים
("מחשבות חרוץ" אות ז) שהכוונה למלכו של עולם. המן טען שיכולים
למלאות מקומם של ישראל באמונתם בבורא ובמצוות שבין אדם לחברו,
והתימר בלבו "למי יחפץ המלך", מלכו של עולם, "לעשות יקר יותר ממני!"

ולעומתו, נצבת מנחת העומר שהקריבו למחרת יום היציאה ממצרים,
והינו בטרם נתנה תורה. והיא מנחת שעורים, מאכל בהמה (סוטה ח ע"ב).
לומר לך שישאל אף על פי שחטא, ומעשיו מעשי בהמה, ישראל הוא,
והקדוש ברוך הוא אוהבו, ועליו נאמר (שיר השירים ח, ז): "אם יתן איש את
כל הון ביתו", זה המן הרשע נתן עשרת אלפים ככר כסף להכחיד את ישראל,
"באהבה" שאוהב הקדוש ברוך הוא את ישראל, בין חייבין בין זכאין, "בוז יבוזו
לו" (אסתר רבה ז, יב)!

וכשראה המן הרשע, שעם זה שאך זה עתה ישן מן המצוות שב בבית אחת
לבוראו ולומד תורה תחת חרב הגזרה, הבין שאכן "בא קומץ השעורים שלכם,
ודחה עשרת אלפי ככר הכסף שלי!"

(והגדת)



עודם מדברים עמו וסריסי המלך הגיעו (ו, יד)

מדוע מדגיש הכתוב ששלוחי המלך הגיעו בעצמו של הדין והפסיקוהו?
נפלאים דברי ה"קול יעקב", שכיזעו "ברית כרותה לשפתים" (מועד קטן יח
ע"א), ו"הכל הולך אחר החיתום" (ברכות יב ע"א). ולפיכך אמרו (בראשית רבה
סו, ד) שיצחק אמר: "אורריך ארור ומברכך ברוך" (בראשית כז, כט), סים
בברכה. ובלעם שהיה שונאם אמר: "מברכך ברוך וארריך ארור" (במדבר כד,
ט), סיים בקללה.

חכמי המן, שהיו אוהביו, חשבו אף הם לומר כן. שאמרו: "אם מזרע
היהודים מרדכי אשר החלות לנפל לפניו לא תוכל לו, כי נפול תפול לפניו",
ובקשו לסיים: "ואם אינו מזרע היהודים [היינו משבט יהודה ובנימין (מגילה
טז ע"א)] תוכל לו ותעלה מעלה מעלה". היינו לחתום בטובה, וברית כרותה
לשפתים שכך יהיה. אבל סריסי המלך הגיעו בעודם מדברים עמו, והבהילוהו
אל המשתה לפני שסימו דבריהם. ואכן לא יכל לו ונפול נפל לפני מרדכי, כן
יאבדו כל אויבי ה'!

ולפיכך נהגו שלא לעלות לתורה לקריאת התוכחה ("מן אברהם" קכח, ח
בשם מהרי"ל) אלא בעל הקורא הוא המברך תחלה וסוף ("משנה ברורה" שם,
יז וב"באור הלכה" ד"ה בפסוקים).

ויצוינו בעיני זה דברי הגמרא (שבועות לו ע"א), שרב כהנא הקריא לפני
רב יהודה דברי המשנה, שהאומר: "יככה ה'" (דברים כח, כב) זו היא אלה

המחזה היה מדכא ומרתיע. אשה אומללה ובנים מוזנחים, צחנה מקביסה של יין שרף ושכור שרוע המתגולל בקיאו. סחו מדוע באו, והאשה גחכה במרירות: "הן רואים אתם, אין לו שעה של פכחון. בעוד כמה רגעים יקיץ מיינו, ישלח ידו אל הבקבוק ויגמע שוב עד אבדן החושים". היא עוברת בפרך, וכל הכנסותיה נמוגות ביי"ש...

אמר אחד מבני החבורה: "הרשי לנו לדובבו, ונעניק לך שלוש מאות זהובים שיספיקו לקניית ייי"ש לשנה שלמה!"

לא הבינה לרצונם, אבל שמחה להצעה.

עודם מדברים והשכור נע, גהק ושהק והקיא, ושלח ידו אל הבקבוק שלצדו - וידו גששה בחלל ריק. פקח עינים חכליליות מיי, וראה את הבקבוק ביד אחד האורחים.

"תן!" נהם.

"אתן, ודאי אתן, אבל בתנאי אחד. אנו בני קהלה פלונית והפריץ גזר עלינו גזרה נוראה, שאם לא נתן לו סך פלוני יגזול את בנינו ויגרשנו מבתינו. אנו מבקשים שתבטל את הגזרה!"

"תן את הבקבוק", נאק השכור.

"תבטל את הגזרה", ענה הדובר.

שרשרת גדופים מבצעים נשמעה מפי השכור. מה נטפלו אליו, מה רוצים ממנו, מדוע מענים אותו, למה חמסו את משקו: הבו את הבקבוק והניחו לי לנפשי!

"אם תבטל את הגזרה, נביא לכאן ארגז מלא!"

השכור פלבל בעיניו: באמת?! מה עליו לעשות לשם כך?

"מאומה. רק לומר: הריני מבטיחכם שהגזרה תבטל!"

נהם את המשפט המבוקש ומלאו הבטחתם. סבא עד עלפון, והעניקו לאומללה את הכסף המובטח. יצאו מהבית בהרגשת הקלה ובמועקה כבדה. הקלה, על יציאתם לאויר הצח ולשפיות. ומועקה, כי מה עשו ומה פעלו. אם קצרה יד הבעל שם טוב, יפעל שכור זה?!

שבו לקהלתם, וששון ושמחה: הפריץ מת מיתה חטופה. כווננו את השעה, והיה זה כשהשכור ברכם. מוזר ותמוה, אבל עובדה.

החליטו שעליהם לנסוע אל הבעל שם טוב ולהודות לו על העצה. באותה הזדמנות, בקשו הסבר.

פתח הבעל שם טוב וספר: דעו לכם, שאותו שכור היה בעבר סוחר עשיר ונכבד, אבל קל דעת, עברין ופוחח. מכור היה לתאוותיו. פעם שמע שבמקום פלוני, תמורת ארבע מאות זהובים, אפשר להשתולל בשלוח כל רסן. נטל את צרור הכסף בידו, ועלה למרכבתו. עבר דרך ישוב אחד ודרכו נחסמה. הביט בחלון וראה איך שוטרי הפריץ מכים וחובטים ביהודי אומלל, זב דם, ומריצים אותו באכזריות בעוד אשתו ובניו בוכים בין החבילות הפזורות לרגליהם למרגלות הבית. התעניין, והאשה ספרה בדמעות שחייבים הם לפריץ הון רב תמורת דמי החכירה לשלוש השנים האחרונות, קצרה רוחו והשליכם מהפונדק, והוא מריץ את בעלה לבור הכלא עד שהחוב ישולם. וכיצד ישולם, אם מקור פרנסתם נסתם והושלכו אל הרחוב?!

שאל לסכום החוב, וענתה: "ארבע מאות זהובים".

גאו רחמיו, הושיט לה את צרור הכסף ואמר: "מהרי ושלמי לפריץ את חובו, חלצי את בעלך מכלאו ושובו אל הפונדק!" הורה לרכב לשוב על עקבותיו וחזר לביתו.

איזה רעש עורר המעשה במרום! מלבד חשיבותו כשלעצמו, "אין לך מצוה גדולה כפדיון שבויים", כותב הרמב"ם (הלכות מתנות עניים פח ה"י), "שהשבוי הרי הוא בכלל הרעבים והצמאים והערומים, ועומד בסכנת נפשות. והמעלים עיניו מפדיונו הרי זה עובר על לא תאמץ את לבבך (דברים טו, ז), ולא תקפץ את ירך (שם), ועל לא תעמד על דם רעך (ויקרא יט, טז), ועל לא ירדנו בפרך לעיניך (ויקרא כה, נג), ובטל מצות פתח תפתח את ירך לו (דברים טו, ח), ומצות וחי אחיך עמך (ויקרא כה, לו) ואהבת לרעך כמוך (ויקרא יט, יח) והצל לקחם למות (משלי כד, יא) והרבה דברים כאלו, ואין לך מצוה רבה כפדיון שבויים". מלבד זאת, השבת יהודי לפרנסתו היא הצדקה המעולה שאין למעלה ממנה (רמב"ם, הלכות מתנות עניים פ"ה ה"ז) -

אבל מי הנותן! שהרי ככל שהאדם ירוד, מתפעלים יותר ממצותו! עם ישראל במצרים, דוקא משום שעבדו עבודה זרה והיו שקועים במ"ט שערי טומאה, הספיקו שתי מצוות כדי לגאלם קודם זמנם, דם פסח ודם מילה!

החליטו בשמים, בהנהגת מדה כנגד מדה: הוא מלא משאלתם של הנדכאים וביטל רצונו מפני רצונם, ימלאו במרום כל משאלותיו והקדוש ברוך הוא יבטל רצונו מפניו.

עמדה מדת הדין וקטרגה: רבונו של עולם, איך אפשר למסור כח זה ביד אדם! מי יודע מה יבקש ומה יתבע!

האמורה בתורה. אמר לו רב יהודה: "כנה". כלומר, אמור: יכה ה', שלא יתפרש שאתה אומר עלי, חלילה.

ובענין זה, נספר -

אברך פנה אל הגבאי בבית הכנסת "לדרמן" בבני ברק, וביקש עליה בשבת פרשת כי תבוא. יש לו יאהרציט, יום זכרון לאביו, השיבו הגבאי שנזכר מאוחר, ויש כמה בר מצוות וכמה חיובים, ואין עליה פנויה. אמר שמצדו מוכן הוא לעלות לקריאת התוכחה, אינו חושש. מקים הוא בעליתו מצות כבוד אב, שבפרוש שנינו: מכבדו בחייו ומכבדו במותו (קדושין לא ע"ב), ו"שומר מצוה לא ידע דבר רע" (קהלת ח, ה). [וידועים דבר ה"נודע ביהודה" (קמא, אבן העזר י) שמותר לייבם אשה שמתו כל בעליו, "קטלנית", כי "שומר מצוה לא ידע דבר רע".]

אמר הגבאי: נשאל את הרב".

שאל את הגאון רבי חיים קנייבסקי שליט"א, ואמר: "בשום פנים ואופן", ולא העלוהו.

לאחר התפילה, נשאל: מדוע היה כה נחרץ? הרי זו באמת מצות כבוד אב. ואם הלה אינו חושש, מדוע נחשוש עבורו!

וענה: משום מעשה שהיה.

אברך בן תורה זכר בשעתו שיש לו יאהרציט אחר אביו, וכבר נקבעו כל העליות, והסכים לעלות לתוכחה. אמר שאינו מקפיד, ולא יקפידו עמו. שאלו את אביו, [הסטייפלר] זצ"ל, והסכים.

כעבור זמן, הודיעוהו שדודו נפטר בארצות הברית, ובהיותו עירי הורישו לו כל הונו. טס לארצות הברית, והתברר שמדובר בנכסים רבים והשקעות מסועפות. זכה ליועצים מהימנים שהדריכוהו ועזרו לו להתמצא בסבך ולהשתלט על המבוכים העסקיים. נשאב לעולם העסקים ועשה בו חיל. העביר את משפחתו לבורו פארק והיה לנגיד תומך תורה ביד רחבה, השיא צאצאיו בהרחבה והמשיכו לשקוד על שערי תורה בלא טרדה.

לימים ביקר בארץ הקודש, ונכנס אל אביו. מסר לו סכום גדול לתמיכה בלומדי תורה, והעיר שברוך השם, לא ארע דבר מעליתו לתוכחה. אדרבה, מצות כבוד אב עמדה לו, והתעשר עושר רב.

שמע אביו, וכל גופו הזדעזע: "וואס רעדט איהר, מה אתם מדברים! התוכחה לא השפיעה?! הרי לפניך הייתם בן תורה, ועכשיו אתם בעל הבית, סוחר פשוט!"

לכן, סיכם רבי חיים, לא הסכמתם...

(והגדת)



לעשות אותם ימי משתה ושמחה (ט, כב)

השכרות, מגונה. הנותן עיניו בכוס כל העברות דומות בעיניו כמישור (יומא עה ע"א). היין עלול להביא את האדם לפריקת כל עול (סוטה ז ע"א), ואליהו הנביא הורה: "לא תשתכר, ולא תחטא" (ברכות כט ע"ב). מה ראו אפוא חכמים להורות שחייב אדם להתבסס בפורים עד דלא ידע בין ארור המן לבורן מרדכי (מגילה ז ע"ב). וידוע שרבי ישראל סלאנטר זצ"ל אמר שאין זה שעור השכרות ומשעה שיגיע לכן נפטר וקיים חיובו, אלא שחייב לשתות בלא הגבלה. וכשיגיע ל"עד דלא ידע" דינו כשוטה וממילא אנוס הוא, אבל כשישוב ויתפכח חוזר חיובו. והשאלה הנשאלת, מדוע חיבנו בשכרות זו.

ושמעתי שהחדושי הרי"ם הסביר זאת בספור מופלא, ויש בו עומק כה רב! ספר, שבני קהילה אחת באו אל הבעל שם טוב זצ"ל וספרו, שהפריץ בא עליהם בעלילה ודורש הון עתק, ואם לא יתנו ליום המוגבל יקח את ילדיהם לשמד ויגרשם מבתיהם. בכו והתחנונו להעביר רוע הגזרה.

התפלל הבעל שם טוב, וענוהו שנגזרה הגזרה ואין לשנותה.

נחמץ לבו בקרבו. אמר להם: "סעו לעיר פלונית, לכו אל יוסף זרח, ובקשו ממנו. אל תניחו לו עד שיבטיחכם שהגזרה תבטל!"

תמהו: מי הוא זה ואי זה הוא, שכוחו רב לבטל גזרה שקצרה יד הבעל שם טוב להמתיקה! אם יש כזה צדיק, איך לא שמעו עליו!

הגיעו לאותה עיר, ושאלו למגורי הצדיק רבי יוסף זרח.

תמהו בני העיר: אין כאן צדיק בשם זה.

חשבו: אולי צדיק נסתר הוא, אחד מלמ"ד וא"ו צדיקים נסתרים שבדור. שאלו: ורבי יוסף זרח סתם, יש?

משכו בכתפיהם: אין אחד כזה.

אבל חייב להיות, הבעל שם טוב שלחם אליו!

אמר אחד: אולי כוונתם ליוסף זרח השכור?

צחקו כולם צחוק גדול, לא יתכן, הלא מתגולל הוא בשכרותו!

הואיל ואין אחר בשם זה, עלו לבית השכור.



8- מאוצרות המגידים: רבי ראובן קרלנשטיין זצ"ל - "להגיד" 8-

"כי כתב אשר נכתב בשם המלך ונחתום בטבעת המלך אין להשיב"
אין כסף, היום הורגים

דיברנו על כסף, הזכרנו את עשירותו של משה, ביזת הים וביזת מצרים, נדבר על כסף פורים.

בגזירה הנוראה של המן נכתב "ושללם לבז", וגם באיגרות של מרדכי היה כתוב מפורשות "ושללם לבז" - שהיהודים יבזו את כספי הגויים, אלא שיש שינוי ביניהם.

באיגרות המן נכתב "להשמיד להרוג ולאבד את כל היהודים מנער ועד זקן ביום אחד, בשלשה עשר לחודש שנים עשר" ואח"כ "ושללם לבז" ובאגרות של מרדכי "ושללם לבז" נכתב לפני התאריך: "להשמיד להרוג ולאבד את כל חיל עם ומדינה הצרים אותם - ושללם לבז - ביום אחד בכל מדינות המלך אחשוורוש בשלושה עשר לחודש שנים עשר הוא חדש אדר".

המלבי"ם נוגע בשאלה זו וגם הגאון מוילנא כבר סלסל כאן סוד ורמז:

המן ידע שאם באותו יום של צו ה"להשמיד ולהרוג" יהיה ה"שללם לבז", הם, הגויים לא יעבדו "מה איכפת לי עכשיו מהזיד הזה שיחיה או ייהרג - העיקר, אני זקוק לכסף" יחשוב כל גוי לעצמו ולא יהרוג יהודים. לכן, המן חילק את ההוראות לשני ימים: ביום שלושה עשר לחודש אדר - אין כסף, היום הורגים בלבד! ואח"כ, למחרת ובימים הבאים "ושללם לבז" יבזו את הרכוש. אבל למרדכי הצדיק וליהודים לא היה ענין בכסף, (וכך ממש היה בסוף - "ובביזה לא שלחו את ידם" הם לא נגעו בכסף), אלא שהיתה למרדכי בעיה גדולה, וכמו שהאלשיך כבר אומר.

אחשוורוש אמר למרדכי: "אותם כתבו - על היהודים - כטוב בעיניכם" - וקשה, היה צריך לאמר "ואתם כתבו על הגויים כטוב בעיניכם?"

מסביר האלשיך. מבחינת חוקי האומה, לא היתה אפשרות חוקית להשיך לאשפה את איגרותיו הראשונות של המלך וכפי שנאמר מפורש במגילה "כי כתב אשר נכתב בשם המלך ונחתום בטבעת המלך אין להשיב". אלא מה? הייתה קיימת אפשרות לפרש - להעניק פרשנויות שישנו את החוק, זו האפשרות היחידה שעמדה לטובתו של מרדכי, נו, מרדכי כביכול, היה "עורך דין" טוב. הוא מצא פטנט. מה עשה מרדכי? שינה את הנקודה שהיתה שם: באיגרת של המן הרשע נאמר "להשמיד להרוג ולאבד את כל היהודים". נקודה. נטל מרדכי אתה נקודה והעביר אותה לתיבה אחת קודם "להשמיד להרוג ולאבד את כל". נקודה. מי יעשה כן "היהודים".

ובזה נרמזת התשובה על השאלה - מה הכוונה "ואתם כתבו על היהודים" כטוב בעיניכם" היינו שניתן לכם אישור לכתוב ולעשות עם המילה "היהודים" כטוב בעיניהם. נפלא.

נמצינו למדים כי כל הנס של פורים היה - נקודה אחת...

נשוב לעניינינו. כיון ש"כתב אשר נכתב בשם המלך ונחתום בטבעת המלך אין להשיב", גם את גזירת "ושללם לבז" לא היתה אפשרות למחוק. הפיסקה הזו הייתה חייבת להופיע גם באיגרות השניות וגם אם היהודים לא זקוקים לכסף של העמלקים.

מה עשה מרדכי?

ערך גם שם שינוי ופרשנות. במקום שה"שללם לבז" יהיה בסיום ה"להשמיד ולהרוג" כמו שהמן כתב הוא הכניס אותו יחד עם הלהשמיד ולהרוג - באותו יום. ואז, אדרבה, כיון שהיהודים יהיו טרודים במצוות מחית עמלק - למי יהיה זמן להתעסק עם כסף.

ואכן כך היה שעם ישראל בז לממון לזהב ולכסף, הם עסקו רק במצוה: "ובביזה לא שלחו את ידם".



לזרוק ולתפוס כספי צדקה

שלשה דברים היו בגזירתו של המן: על הרוח, על הגוף ועל הממון. להשמיד - הנשמה, להרוג - הגוף. ושללם לבז - הממון. כנגדם תקנו לנו שלוש מצוות במקביל להשמדת הרוח, תיקנו חז"ל - מצות שמחה.

כנגד גזירת הגוף תקנו - משתה.

על גאולת הממון תקנו - מתנות לאביונים.

ואיך תקנו ממון? - אמר הגאון מוילנא כמו "ושללם לבז", דהיינו?

אתם יודעים מה זה לבז? - לחטוף כסף. כך גם "מתנות לאביונים" - לא נותנים סתם בעצלתיים אלא זורקים, תבואו לבית הכנסת לדרמן, ועוד, תראו איך שעם ישראל זורק צדקה, מוראדיק! סיווארפ זאך! וכך בכל תפוצות ישראל זורקים צדקה בעז והדר - ושללם לבז!

מצד אחד, צודקת בקטרוגה. ומצד שני, כלל נקוט בדינו: ממרומם נותנים, ולא לוקחים חזרה (חולים ס ע"א תענית כה ע"א). מה יעשו, אפוא? מצאו פתרון: יפילוהו לשכרות, ויהיו כל מעיניו במשקה. לא יבקש אלא אותו, ויקבלוהו בלא הגבלה.

כחו המופלא והסגולי היה לסוד, ואף אני נצרתיו, אמר הבעל שם טוב. אבל כשקהילה בישראל עמדה בפני כזו סכנה, גליתיו לכם. המשיכו לנצרו בלבכם, שאם לא כן יקחוהו מן העולם.

וסיים החדושי הרי"ם: הם אמרו (ירושלמי מגילה פ"א ה"ד) שאין מדקדקין במעות פורים, אלא כל הפושט ידו לטל נותנין לו (ונפסק בארח חיים תרצד, ג) -

ובתקופת ההסתגרות של הרבי מקוצק זצ"ל הרהיב תלמידו הרבי מגוסטינין עוז בנפשו, והתדפק על דלתו בפורים.

"מי שם", הרעים קולו של הרבי.

"אני, יחיאל מאיר", ענה הרבי מגוסטינין.

"מה מבוקשך", נשאל מבעד לדלת הנעולה.

וענה: "היום, כל הפושט יד לטל נותנין לו, ואני חסר כל!"

והדלת נפתחה בפניו, והוזמן אל הקודש פנימה, ונגדש בכל טוב. אם כן, יוכל כל אדם להתדפק על שערי שמים ביום זה, וכל הפושט ידו לטל נותנים לו במדה גדושה, למלוי כל משאלות לבו לטובה -

מצאו פתרון, להטיל עלינו שכרות ולהסיח דעתנו...

עד כאן דברי החדושי הרי"ם, והם כה נוקבים ומרעישים, ולא רק לענין פורים! הלא אותו שכור הוא כל אחד מאתנו, בכל ימות השנה!

מי לנו גדול מרבי עקיבא, שרבו קרא עליו: "כל הפורש ממך כפורש מן החיים!" (קדושין סו ע"ב, ובחים יג ע"א), כל התורה שבעל פה המצויה בדינו, כולה אליבא דרבי עקיבא (סנהדרין פו ע"א). ואלמלא אותו אשתו ללמוד בהיותו בן ארבעים, והוא ובנו ישבו כאחד ולמדו אותיות האל"ף ב"ת, היה מכלה שנותיו כרועה צאן, "צנוע ומעולה" (כתובות סח ע"ב), ותו לא!

ורבו רבי אליעזר הגדול, שאם כל חכמי ישראל בכף אחת מכריע את כולם (אבות פ"ב מ"ח), ובהיותו בן עשרים ושמונה לא למד לא קריאת שמע ולא תפלה ולא ברכת המזון וחשקה נפשו בתורה, וברח מבית אביו ובא אצל רבן יוחנן בן זכאי וזרח אורו עד שהיה יושב ודורש ופניו מאירות כפני משה רבינו עד שלא היה אדם יודע אם יום ואם לילה (פרקי דרבי אליעזר, א-ב). ואילו שמע לעצת אביו שאמר לו: "הרי בן שמונה ועשרים שנה אתה, ואתה תבקש ללמד תורה? אלא קח לך אשה, והוליד בנים, ואתה מוליכין לבית הספר!" עם ישראל הי המפסיד את רבי אליעזר הגדול. ויותר: רבי אליעזר הגדול היה מפסיד את עצמו!

ורבו של רבי אליעזר הגדול, רבן יוחנן בן זכאי, שאמרו עליו (סכה כח ע"א) שלא הניח מקרא ומשנה, גמרא הלכות ואגדות, דקדוקי תורה ודקדוקי סופרים, קלים וחמורים וגזרות ושוות תקופות וג'מטריאות, שיחת מלאכי השרת ושיחת שדים ושיחת דקלים, משלות כובסין ומשלות שועלים, דבר גדול ודבר קטן, מעשה מרכבה והיות דאביי ורבא, עסק בתחלה ארבעים שנה בפרקמטיא, ולאחר מכן שמש לפני חכמים ארבעים שנה, והאיר עיני ישראל ארבעים שנה (ראש השנה לא ע"ב, סנהדרין מא ע"א). כמה היה עם ישראל מפסיד, והוא עצמו מפסיד, אילו נשאר סוחר! אלמלא גלה כוחו, והיה ל"נר ישראל, עמוד הימיני, פטיש החזק" (ברכות כח ע"ב)!

הסבא [מנובהרדוק] זצ"ל היה בעל חנות סידקית, חריף וממולח. יום אחד נחפו בעיר ממל להרגל עסקיו, ורבי ישראל מסלאנט זצ"ל עצר: "לאן אתה רץ?" שאלו.

ענה: "ריחים על צוארי. אני מפרנס אשה ובת, ואת חותנתי האלמנה עם שבעה יתומיה!"

"ומה עם למוד התורה", נשאל.

הצטדק: "אדם, צריך שיהיה לו ממה לחיות!"

ונענה: "אדם, צריך שיהיה לו עם מה למות!"

פעפעו בו הדברים כארס של עכנאי. החזיר את החנות לבעלותה של חותנתו ופרש לחיי התעלות שנתנו לעולם את הסבא מנובהרדוק, על עשרות הישיבות שהקים, וגדודי מקדשי שם שמים ומוסרי נפש, אלפי חניכים שחשלו באשו היקדות!

ואלמלא פגישה זו?

הדוגמאות רבות מספור, אבל למה לנו ללכת רחוק. הלא אנו עצמנו, הדוגמה החיה. כמה כשרונות בנו, כמה יכולות לנו, מה היינו מסוגלים לפעול ולכן היינו יכולים להגיע -

אילו לא היינו מבוססים בשכרותנו!

"שמי נא זאת, עניה - וכמה עניה! - ושכרת ולא מיי"ן" (ישעיה נא, כא. ערובין סה ע"א)! "עד מתי תשתכרין, הסייר את יינך מעליך" (שמואל א א, יד)!

כולם שואלים, מהיכן המן השיג כזה קלאץ (בול עץ) - גבוה חמישים אמה? חשבתם פעם מה הגובה של בול עץ חמישים אמה? זכורני, כי לפני סוכות חיפשנו נסר עץ באורך ששה מטרים, ולא היה ניתן להשיגו, עד שהצביעו לנו על נגריה מיוחדת - בה השגנו קורה באורך ששה מטרים, וכאן חמישים אמה... היכן גדל עץ גבוה כל כך?

התשובה היא, מהמשכן.

יש האומרים כי בחז"ל מוזכר, שעץ זה נותר מתיבת נח, והם מסבירים שאין זו סתירה לאומרים שהעץ מהמשכן, כי גם במשכן היו העצים של תיבת נח... מה שברור כי בפרקי דרבי אלעזר פרק נ' כתוב דברים מפורשים - כי העץ הענקי נלקח מבית המקדש - ומקדשי הקדשים: "באותה שעה מה עשה אליהו זכור לטוב נדמה כחרבונה אחד מסריסי המלך ואמר, יש עץ בביתו של המן מבית קדשי הקדשים גבוה חמישים אמה שנאמר ואת אולם העמודים עשה חמישים אמה ארכו (מ"א ז') מיד צוה המלך לתלותו עליו שנאמר "ויאמר המלך תלוהו עליו".

והנה מי שרואה את הדברים בפרקי דרבי אלעזר משתומם - קדשי הקדשים - שפיץ קדושה, כבוד השם. ועל עץ כזה תלוי אבי אבות הטומאה, המן?

התירוץ הוא, כי אכן הפיסגה של כבוד שמים באה מ'קודש הקדשים' (כאשר יהודי מתפלל שמונה עשרה: "כוון את ליבו כנגד בית קדשי הקדשים") אך גם כבוד השם שהתגלגל בעקבות תליית המן, ה"ונהפוך הוא" היה כבוד ה' גדול כל כך, עד שהוא חפץ לכבוד ה' שיצא ובא מקודשי הקדשים...

למה לא הרג את עצמו?

הרבי מגור - האמרי אמת זצ"ל, שאל פעם למה המן לא הרג את עצמו, כאשר התברר לו שהנה הוא מוכן ומזומן לקראת בזיון נורא - ללוות את מרדכי הצדיק ברחובות שושן, איך המן יכול היה לסבול צער נורא כזה שהוא לו כמו אלף מיתות?! כי תראה בחז"ל איזו תזמורת היתה שם - הכבוד שהיה למרדכי ומאיך ההשפלה להמן לא יתואר. איך לא נטל נפשו בכפו?

הסביר הרבי מגור זצוק"ל. המן היה מוכן לסבול הכל, כיון שציפה בסבלנות לנקמה הגדולה שעוד עתידה לבוא - "להשמיד ולהרוג ולאבד את כל היהודים", אמר המן בליבו עוד אזכה לראות בהשמדתם המוחלטת של היהודים כולם, ואם חלילה לא אאגור כוחות לעמוד בצער עתה, הרי לא אזכה לכך. כי בתחילה המן עדיין לא העלה בדעתו שכבר החל תהליך של "נפול תיפול" נפילה אחר נפילה.

בתחילה הענינים התנהלו די טוב, וייספר המן לזרש אשתו את כל אשר קרהו" מגלה האלשיך מה סיפר להם, ואיך הסביר להם? הוא חיך בצער: אתם חושבים שכבר דיברתי עם מהלך לתלות את מרדכי, ולכן כעס ומשום כך המלך החליט שאקוד לפניו ברחובות, טעות בידכם! הסיפור לא מתחיל. אינכם מבינים בפוליטיקה. על תליית מרדכי עדיין לא דברתי עם המלך, ותשמעו מה שהיה, בסך הכל התרחשו צירופי מקרים: המלך לא נרדם בלילה א' ברוך, קורה לפעמים שאדם ובוודאי המלך לא נרדם, הוא גם היה עצבני וביקש להביא את ספר הזכרונות, ומשום מה, התגלגל הדבר שבמקרה הספר נפתח על הדף הזה, נו, ובמקרה באותה שעה ממש לפנות בוקר, אתם יודעים, נכנסתי לחצר המלך לענינים שלי - לשוחח עמו בארבע עינים, וכיון שאני זה שהייתי ראשון להכנס בשעה מוקדמת זו לפני עלות השחר, ביקש המלך לשאול אותי "מה לעשות באיש אשר המלך חפץ ביקורו?" עניתי לו את התשובה הראויה, והוטב בעיניו לשלם למרדכי בצורה מכובדת כזו שהשר הגדול הוא יכבד את מרדכי, והטיל עלי את ה"כיבוד" הזה, אבל לגופו של דבר, אנוחנו רק בתחילת הדרך, ואכן עוד היום או מחר אני עתיד לשוחח עם המלך על הנושא העיקרי לפי התוכנית המקורית והכל יהיה בסדר. אך אז חכמיו וזרש אשתו אמרו לו: תיזהר! המצב לא כל כך מזהיר, כי "אם מזרע היהודים מרדכי נפול תיפול לפניו", הוא הזדעזע מדבריהם. נחרד. מי יודע מה עתיד לקרות. ואכן רצה להתאבד, אלא ש"יבנהו להביא את המן" מוראדיק! ה' לא נתן לו את האפשרות לנסות להמלט, לקחו אותו בבהילות - והענינים התגלגלו עד מפתחו.

"ולהודיע לבאי עולם שאמת מה שכתוב בתורה כי מי גוי גדול אשר לו אלוהים קרובים אליו כה' אלוהינו בכל קראנו אליו" זו תמצית קריאת המגילה, אומר הרמב"ם, תראו ברמב"ם. עם ישראל היה בשפל המדרגה עמדה גזירת כליה על העם כולו וברגע אחד כאשר חוזרים בתשובה, צמים מתפללים ומתקנים את הזקוק לשיפור ולתיקון - מתהפך הכל. להודיע לבאי עולם שאמת מה שכתוב בתורה!... הרב מבריסק סיים על כך ואמר, כי הן הן הדברים מה שאנו אומרים ב"שושנת יעקב": "תשועתם היתה לנצח ותקוותם בכל דור

ודור" למה? "להודיע שכל קוויך לא יבושו ולא יכלמו לנצח כל החוסים בך" וכלשונו הנ"ל של הרמב"ם "להודיע לבאי עולם שאמת מה שכתוב בתורה כי מי גוי גדול אשר לו אלוהים קרובים אליו".



8- מאוצרות המגידים: רבי שלום שבדרון זצ"ל - "להגיד" 8-

"ותבאנה נערות אסתר וסריסיה ויגידו לה, ותתחלחל המלכה מאד ותשלח בגדים להלביש את מרדכי ולהסיר שקו מעליו ולא קבל ותקרא אסתר להתקן לדעת מה זה ועל מה זה"

רביי משלך

רבי שלום שבדרון

"ומרדכי ידע את כל אשר נעשה ויקרע מרדכי את בגדיו וילבש שק ואפר", ומרדכי ידע את כל אשר נעשה, חושבים ש"מרדכי ידע את כל אשר נעשה" ברדיו שמע, שמא לתקשורת האזין? "ומרדכי ידע" היינו למעלה בשמים!! אבל אם נאריך בביאור "ומרדכי ידע" נוכל לשבת פה שעתיים שלוש.

"ותבאנה הנערות אסתר וסריסיה ויגידו לה, ותתחלחל המלכה מאד ותשלח בגדים להלביש את מרדכי ולהסיר שקו מעליו ולא קיבל ותקרא אסתר להתקן לדעת מה זה ועל מה זה".

איך אנו לומדים פשט, כי אסתר לא ידעה מהגזירה על עם ישראל, ולא הבינה מה קרה שלפתע מרדכי לובש שק וזועק זעקה גדולה ומרה ברחוב העיר, וכיון שלא ידעה, שלחה את התקן לדעת מה זה ועל מה זה.

אך חז"ל אומרים בפירוש - כי אסתר ידעה גם כן את כל הגזירה, וזה פשוט, כי למה שלא תדע מאחר שהיתה נביאה (משבע נביאות שעמדו לישראל, מונים את אסתר במגילה דף י"ד), ובודאי שידעה, אלא "מה זה ועל מה זה". היא רצתה לדעת את סיבת הגזירה הקשה כל כך:

"מה זה: "שמא כפרו ישראל בהקב"ה שנאמר זה קלי ואנוהו". "ועל מה זה: שמא כפרו ישראל בלוחות שנאמר, מזה ומזה הם כתובים".

שלח לה מרדכי, שמעו היטב. "ויגד לה מרדכי את כל אשר קרהו ואת פרשת הכסף".

"לא כפרו ישראל בהקב"ה, ולא כפרו ישראל בלוחות. אלא בן בנו של קרהו בא עלינו, שנאמר אשר קרך בדרך". שומעים? נורא ונפלא, מה הולך כאן, היא שאלה מה סיבת הגזירה האיומה, ואח"כ היכן טמונה התשובה במה שענה לה "בן בנו של קרהו בא עלינו"? התשובה היא כך.

"אשר קרך" היינו, הוא לקח והכניס אותך בפריז'ידר... אמרו חז"ל "משל לאמבטיה רותחת שאין אדם יכול להכנס בתוכה, קפץ בן בליעל אחד לתוכה אף על פי שנכוה ברותחין", הזעיקו לו אמבולנס, כמובן, הביאו אותו ל"הדסה". וטיפלו בו (נו, כמו שמטפלים שם בכולם, רחמנא ליצלן, (בכעס): פרופסור אחד שהתלוננו בפניו על התנהגות בית החולים הוא השיב: וכי הדסה זה בית חולים?! לא, זה בית ספר לרפואה, ובבית ספר לרפואה - לומדים, פעם לומדים על בעלי חיים ופעם על בני אדם, כך ענה פרופסור, שה' יצילנו). בקיצור, טיפלו בו, והכל ראו כיצד נכוה קשות אבל אעפ"כ "אף על פי שנכוה ברותחין, אבל קירר לאחרים" - מעתה יהיה כבר מי שיעז להכניס את כף הרגל בתוך האמבטיה, כי גם אם הוא לא צינן את האמבטיה אבל צינן את הפחד ממנה. כך עשה עמלק: בני ישראל יצאו ממצרים ביד רמה, האמונה גברה, הכפירה הלכה והתמעטה, הכל ראו ניסים ונפלאות - אצבע אלוהים, קריעת ים סוף, כל מימות שבעולם נבקעו וכו' אין לתאר! כאשר חום האמונה היה בשיא ריחתו "ויבא עמלק", אף על פי שנהרג תחת ידיהם של ישראל "ויחלוש יהושע את עמלק לפי חרב", אבל קירר - הראה שיכולים להעלות ברעיון מלחמה ביהודים. ובכך, מחק מהמח, מהראש, מהלב של כל אדם ואדם בעולם - הרבה מן הניסים והנפלאות. לפיכך, "זכור את אשר עשה לך עמלק בדרך בצאתכם ממצרים". "אשר קרך בדרך".

מרדכי שלח לאמר לאסתר, לא כפרו ישראל בהקב"ה לא כפרו בתורה אלא מה? אנשים בשושן הבירה נהיו קרים, קר, אוי קר, אוי קר. "בן בנו של קרהו בא עליהם"

איזו קרירות, לדוגמא?

הדוגמא, היא בתחילתה של מגילת אסתר!

המלך עשה משתה והזמין את כולם, מה אתם מדברים? שני ממונים היו על הסעודה - המן הרשע על אומות העולם - שהסעודה תהיה מפוארת רצון המלך, והממונה השני להבדיל אלף אלפי הבדלות, על היהודים - היה מרדכי היהודי, לא אחר. המלך הרי בכוחו למנות לתפקיד גם בכפיה הוא מינה את מרדכי.

ואם מרדכי היה ממונה על היהודים, נקל לשער שהבשר היה כשר, מה זאת אומרת כשר, בכמה חותמות, של ה"עדה החרדית" ושל "בעלזא" ושל כל מה שאתם רוצים - "אגודה" - כל החותמת יחד, מהדרין מן המהדרין, איזה שאלה! ויין, כשר בכשרות. ואעפ"כ מרדכי הצדיק הודיע לכולם: "אל תלכו". אבל, שמונה עשרה אלף וחמש מאות יהודים! הלכו לסעודתו של אחשוורוש.

כי המלך שלנו - פטריטיס, כן כן, (אל תצחקו) "למה שנהיה, כמו שאומרים - נחיתיים שיהודי היה נחית?!" אם מזמינים אותנו לבוא לסעודה כמו כולם..." אמרו לעצמם ובאו להשתתף בסעודה.

נו? ושמה בסעודה, אוי ואבוי, אוי ואבוי, אתם יודעים לבד למה ושתי נהרגה? אני לא צריך כבר לדבר הרבה, הגוים השתכרו כמנהגם, שתו והשתכרו ומה עשו שמה, רחמנא ליצלן. ולא רק זה, הוציאו את כלי המקדש, ומילאו יין בכוסות שהקריבו את הדם, מאותם כוסות היוזו את הדם של הקרבנות במקדש - בהם מילאו יין. והישראלים ישובים! ולפיכך נגזרה הגזירה. התחייבו מיתה (תושבי שושן) כפי שמבואר בגמרא מסכת מגילה דף י"ב.

"מה אני יכול לעשות"

אספר לכם סיפור, והוא סיפור אמיתי ששמעתי מאדם גדול. שסיפר על תלמיד אחד של החפץ חיים.

אותו תלמיד היה רב בעיירה. ויהי היום, הוא נכנס לחדרו של החפץ חיים. שאל אותו החפץ חיים: "נו, מה נשמע בעיר שלך?" הוא הבין שהחפץ חיים לא שואל על רכישת לחם וחלב בעיר או קניית דבש וסוכר, אלא שאלתו - מה נשמע - ברוחניות.

"מה נשמע בעיני שבת?" פרט החפץ חיים את שאלתו.

"אוי וי, אוי וי, הספרים לא סוגרים את החנויות בערב שבת רק בלילה. ועוד בעיות בשמירת שבת..."

"נו מה עשית בשביל זה?"

"מה אני יכול לעשות, תושבי העיר לא שומעים, לא רוצים לשמוע, מה אני יכול לעשות?"

"מה נשמע עם טהרת המשפחה?"

"אוי וי, אוי וי גרוע, רע עד מאד."

"נו מה עשית בשביל זה?"

"מה אני יכול לעשות, ממאנים לשמוע, לא רוצים להאזין."

אמר לו החפץ חיים: "ומה אתה עושה בשביל חינוך הילדים?"

"גרוע לי מאד, רע, הילדים נשלחים לבתי ספר של גויים ואפילו בבתי ספר של יהודים מה כבר לומדים, מצב ביש. ומה אני יכול לעשות, לא שומעים לא מעוניינים לשמוע!"

אמר לו החפץ חיים: למען שבת לא יכולת לעשות. בשביל טהרת המשפחה לא היתה לך אפשרות לפעול, להעמדת החינוך לא היית מסוגל לעשות, אבל להתעלף יכולת! למה לא התעלפת?

שמעתם. פלאי פלאים.

יהודים יושבים ורואים שממלאים יין במזרקי הקרבנות! והיכן? בבית המשקוף של אחשוורוש, בסעודה של שיכורים שפלים, שם אצל אחשוורוש מוזגים יין בכלי המקדש, ולא מתעלפים. על כך נגזרה הגזירה: "אשר קר". הוא מה שאמר מרדכי לאסתר המלכה: "לא כפרו ישראל בהקב"ה לא כפרו בתורה אלא מה? בן בנו של קרהו בא עליהם" העבירה של הקרירות היא סיבת הגזירה האיומה - להשמיד להרוג ולאבד את כל היהודים.

אמר הרבי משל נמרץ, בקיצור נמרץ: כאשר אדם חולה ורופא נכנס וממשש אותו, אם הוא מוצא אותו חם, מטפל בו. אך אם מגלה כי הוא קר, אומר הרופא: "אין מה לעשות", כמו כן "אשר קר בדרך" אם אדם קר, אין מה לעשות! נורא ואיום מרדכי שלח לאסתר - נהיו קרים, קר, אוי קר, אוי קר!

רב משלג אינו עונה

אני רואה, שאתם שומעים טוב. וכיון שסוף כל סוף מחר פורים, אז נסיים בדבר שתחייכו, לא חס ושלוש ליצנות. אתם ידועים, אנחנו חס ושלוש לא מדברים דברי ליצנות. וגם אל תחשבו חס ושלוש שאני מדבר על רבנים, זה מעשה שהיה, מה נוכל לעשות, עבודה שהיתה. כן, כן:

הייתי באמריקה לפני כשתיים עשרה שנה, אולי יותר. ירד שם שלג כבד, נערם על הקרקע חצי מטר גובה שלג. ממש כמו שאני אומר לכם, שבוע שלם לא יצאתי מהבית. לא היתה דרך איך לצאת לרחוב, מי יכול ללכת עד הברכיים בשלג, כך שבוע שלם.

אחרי שבוע יצאתי. כאשר התחלתי ללכת, ראיתי מרחוק בן אדם - רבאיי, אדם הנראה כמו רבאיי. הוא היה חבוש כמו רבאיי, בצילינדר, אתם ידועים מה זה צילינדר? כן, היו לו משקפיים על האף. אדם קצת נמוך, ככה.

חשבתי לעצמי "באתי לאמריקה, ואולי עוד אצטרך לדרוש בבית הכנסת שלו, מי יודע. כי יכול להיות שהוא רב בבית כנסת אורתודוקסי. אז הקדמתי לו שלום בנוסח האמריקאי, אמרתי לו כבר ממרחק: "גוד ביי רבאיי, גוד ביי", הוא לא ענה.

חשבתי לעצמי "איזה אדם זה? אני לא מכיר אותך, אתה לא מכיר אותי, אבל אני אומר לך שלום, מדוע שלא תענה לי?"

טוב, מה אפשר לדעת, אולי הוא גאון, ושמה לא הבחין כל כך.

התקרבותי עוד כמה פסיעות, ושוב נעניתי לו בראשי: "גוד ביי רבאיי". והוא לא ענה.

כבר כעסתי, "למה מתנהג כך, וכי זו הנהגה של בן אדם?"

התקרבותי יותר, ואז הבנתי מדוע אינו עונה. הרבאיי היה מעשה ידי הילדים. הם עשו רבאיי משלג:

רבאיי מקרח. רבאיי משלג, לא יכול לענות...

הבנתם?! זהו אשר קר בדרך, כאשר האדם הוא רבאיי, אבל רב משלג, רבאיי קפוא, אוי אוי, אין לצפות ממנו לכלום.

הקב"ה יעזרנו, ודאי, ודאי נקבל סייעתא דשמיא אם רק נרצה ונעלה בתורה וביראת שמים ובמידות טובות ונזכה לגאולה שלמה במהרה בימינו אמן ואמן!



8- מאוצרות המגידים: רבי יעקב גלינסקי זצ"ל - "להגיד" 8-

"יתבון ועסקין בהלכות מצוות העומר שהרי אותו יום טז בניסן היה ובאותו היום היו מקריבין עומר בזמן שבית המקדש היה קיים. אתא המן לגביהו, אמר לון במה אתון עסקין, אמרו לו במצות העומד. אמר להו והדין עומד מהו דדהב או דכסף? אמרי ליה לא דדהב ולא דכסף ולא דחטיין - אלא דשעורין, אמר לון בכמה הוא טימיה ידידיה הוה בעשרה קנטרין? אמרין ליה - סגין דעשרה מנין, אמר לון - קומו דנצחון עשרה מנכון לעשרה אלפי ככרי כסף דילי!" (אסתר רבה פרשה י').

צוחקים על כל העולם

חז"ל מספרים כי כאשר המן קיבל פקודה מאחשוורוש להרכיב את מרדכי על הסוס, בינתיים, עד שהשיג בית מרחץ ובלן בשביל לרחוץ את מרדכי, הוא התעניין היכן מרדכי, באיזה מקום אפשר להשיג אותו בשעה כזו? אמרו לו כי כיון שהוא עומד בראשות ישיבה של ארבע מאות תלמידים, הוא אומר עכשיו שיעור.

טוב, המן - נסע לבקר בישיבה.

ראש הממשלה הגדול בעולם, נכנס להיכל הישיבה. הוא המתין בצדי בית המדרש עד סיום השיעור. כאשר השיעור הסתיים, שאל המן: "מה לומדים?"

"למדנו סוגיא של קמיצה" השיבו לו כמה תלמידים.

"מה זה קמיצה?"

"כשיבנה בית המקדש יצטרכו לעבוד בבית המקדש בעבודת הקמיצה, בקרבן מנחה או בעומר, ואנו לומדים את הדינים" - הלא צריך לדעת איך לעשות ולקיים את הקמיצה, כי זו העבודה הקשה ביותר של הכהן בבית המקדש.

נשא המן את קולו בחרדה ואמר להם: "הקומץ שלכם הכריע את עשרת אלפים ככרי כסף שאני נתתי" (ראה לשון המדרש המובא לעיל בראש הדרשה).

שואלים המפרשים מה קרה שהמן התפעל כל כך מלימוד סוגיא זו, יותר מאשר אם היו לומדים למשל סוגיא של 'חרדל' או 'הרחקת נזיקין' בפרק לא יחפור, ממה המן נדהם כל כך עד הכריז כי "הקומץ שלכם הכריע את עשרת אלפי ככרי כסף שלי"?

רבנותי, תשמעו טוב,

כשאמרו להמן הרשע שמרדכי אומר שיעור, הוא חשב לעצמו, הלא יש גזירה להשמיד ולהרוג את כל היהודים, וא"כ על מה הוא אומר שיעור? מסתמא שיעור בהלכות קידוש השם, גם משוחח עם התלמידים על העולם הבא שמוכן ומוזמן להם, או שלכל היותר הוא מדבר על איסור עבודה זרה - יהרג ואל יעבור, יש הרבה סוגיות ללמוד. כי הרי כבר יצאה גזירה על פני כל מאה ועשרים ושבע המדינות - להשמיד להרוג את כל היהודים - לא להותיר זכר של יהודי אחד.

והנה הוא נכנס לבית המדרש ושואל "בחורצ"ק מה לומדים?"

"יבנה בית המקדש".

רבנו של עולם! איזה מקדש ואיזה יבנה המקדש, הרי הורגים את כולם, הרצים כבר יצאו דחופים - להשמיד ולהרוג ולאבד את כל היהודים ואתם לומדים על יבנה המקדש?!

ואני הרב גלינסקי, שואל אתכם, מה באמת הרהרו תלמידי מרדכי הצדיק כאשר למדו את סוגיות קמיצה, מה חשבו לעצמם?

הם חשבו בליבם ובמוחם, המכתבים "להשמיד ולהרוג" שהגיעו לתא הדואר של הגוים, כל זה לא מעניין אותנו, אגרות המלכות מעניינות את עיתון "מעריב" או "ידיעות אחרונות", לנו, יש תורה ובה כתוב - שיבנה בית המקדש ויקריבו את העומר, ולכן עלינו ללמוד, וללמד טוב, הלכות קמיצה.

הרצויה. סכומי כסף אדירים עברו תחת ידו של החזון איש, אבל הם לא השפיעו עליו כלל!! למדתי באותו שבוע כי כסף בא וכסף הולך, ולא זו תכליתו של האדם בעולמו.



הכסף נתון

תושביה היהודיים של העירה סבלו מרה ממלוח בריבית שניצל את חולשותיהם וגבה מהם סכומים עצומים תמורת כל הלואה שהיא, המצב הגיע עד לכך שכמעט כל המשכורות העתידות להכנס בשנה הבאה לחשבונם של אנשי העירה היו משועבדים לו... בשלב זה קמה צעקה גדולה בעירה, ומשלחת נכבדת הגיעה אל הרב ובקשה בתחנונים, שיפעיל את סמכותו וישיע אותם מאימתו של זה.

כעבור ימים אחדים נקרתה בפניו הזדמנות נאותה. היה זה בהלויתו של אחד מבני העירה, בין עשרות האנשים שהגיעו ללוות את הנפטר לבית עולמו, הבחין הרב גם באותו מלוח בריבית שהתעשר מעסקיו המפוקפקים. מלבד מעשיו המגונים, היה אותו איש גם קמצן חסר תקנה, קמצנותו עמדה ביחס ישיר לעשירותו הגדולה - ככל שגדל עשרו, כך הלך מצב קמצנותו והחמיר. ועל אף שלא היו לו ילדים כלל, ולא היתה כל תכלית באגירת כספו, עדין היה אוכל אף ורק לחם יבש, ואפילו חמאה לא היתה עולה על שולחנו.

הרב שחפץ לצלל את ההזדמנות להחדיר באותו קמצן שעשק את כל אנשי העירה מעט תוכחות ולהעמידו על מקומו, החליט להקדיש את ההספד לסופם של נכסי העולם הזה לאחר מותו של אדם. הוא בקש מהמלוים להניח את המטה והחל בהספדו מרטיט הלבבות:

"רבותי, אנא הביטו וראו מה סופו של אדם! כל חייו הוא עובד ומנסה לחסוך ולאגור לו מעט כסף ליום פקודה, מפעם לפעם אף מאיר לו מזלו והוא מצליח במקומו וממכר. אך הנה הוא מת, ומה הוא לוקח עמו?!"

"התבוננו בתכריכים שהוא עטוף בהם - אין בהם ולו כיס אחד כדי לשאת בו רכוש לעולם הבא! חז"ל מסבירים שאדם נולד בידים קפוצות, משום שהוא מנסה להוכיח לעולם כולו: 'באתי הנה כדי לתפוס את העולם כולו! אמנם גם רבים לפניו אמרו זאת, אולם איש עוד לא הצליח בכך. אך עוד תראו - אני אהיה הראשון שיצליח בכך!...' אולם בפטירתו ידיו של אדם פשוטות ובכך הוא מודה: 'לא הצלחתי לקחת מאומה'..." הנכס היחיד שנותר לאדם מן העולם הזה הם המצוות והמעשים הטובים שהצליח לאסוף במהלך שנות חייו."

הרב השתתק מעט ובחן את רושם דבריו על פני אותו מלוח בריבית, ניכר היה כי הדברים נוגעים ללבו והוא מאזין אליהם בכובד ראש. ובשביעות רצון המשיך הרב בדבריו.

"הנכם מבינים, קרא הרב בעודו מתבונן שוב על הקמצן שעושק את הצבור, וכאשר הבחין בלחלוחית חשודה בעיניו הגביר את קולו, 'מה שתתנו לצדקה הוא הדבר הנצחי היחיד שיוותר לכם! כסף אינו חזות הכל! הרכוש העקרי שיש לכם הוא קיום המצוות והמעשים הטובים'."

"הקמצן נגב את עיניו הלחות במטפחתו, והחל מפלס לו דרך אל הרב. בהגיעו פתח את פיו ואמר: 'כבוד הרב, עליכם לדעת, כבר אינני צעיר, ושנים רבות חלפו מיום הולדתי השמונים. במשך שנים אלו השתתפתי בעשרות לויות, ושמעתי עשרות הספדים, אולם הספד כמו של היום מעודי לא שמעתי!!...', ולאחר שתיקה קצרה המשיך: 'אמנם גם כעת אי אפשר להמלט מבקרת, אולם אומר אותה לכבוד הרב בפעם אחרת'..."

"למשמע הדברים התחדדו אזניו של הרב והוא הפציר בעשיר להשמיע לפניו את דברי הביקורת שלו, עד שלבסוף נתרצה האיש ואמר: 'אני סבור שחבל שהרב לא דבר באופן ברור יותר, כדי שכולם יבינו בדיוק על מה מדובר. אני משוכנע כי עוד היום בערב בשעות קבלת הקהל שלי, יבואו אנשים רבים ויבקשו הלוואות רבות. וכאשר אני אפרוש לפניכם את התנאים שלי, ואומר כמה אחוזים בדיוק אני דורש, הם יתווכחו אתי ויסרבו לשלם. כמה חבל שאותם אנשים לא שמעו ממך בברור עד כמה מקולקל מנהגם, כיון שכסף אינו שווה מאומה!...'"

ובנוגע אלינו, פעמים רבות לומדים שומעים ומתבוננים בעיני מוסר, אך לא מפגימים זאת הלכה למעשה, וכפי שמספר מו"ר רבי ראובן קרלנשטין זצ"ל: מעשה במלמד ששוחח עם תלמידיו על התגברות עניי תאוות האכילה, כל התלמידים השתכנעו והתחילו, למחרת, ישבו התלמידים בסעודת מצוה, וכשהגיעו את הגלידה בסוף הסעודה רמז המלמד לתלמידו שהנה הנה הגיע הזמן לקיים את החלטתם, אך הם ענו - כי חשבו שהכוונה היתה למרק....



והעם לעשות בו כטוב בעיניך

מדוע נקט המלך לשון זה - "והעם לעשות בו כטוב בעיניך", הלא היה לו לומר להמן בפשטות שיכול לאבדם?

השתומם המן, התפעל הזדעזע ונחרד ואמר, אם יש לכם תורה כזו שצוחקת מכל העולם וכולם לא מעניין אתכם, כאשר ברחוב יש מודעות ענק - להרוג ולאבד אתם - בחורים צעירים - מתעמקים ב'שיעור כללי' בהלכות קמיצה של בית המקדש, נגד עם כזה, שיש לו תורה כזאת, אתו אני אבוד...

המן לא נשבר כאשר תלו אותו, הוא ראה את הסוף הרבה קודם לכן - שם בבית המדרש - תראו כח של עם מקבלי תורה למודי סבל, היודעים וצוחקים מהכל "יבנה בית המקדש".

ולמה באמת הם צוחקים? מפני שכך כתוב בנביא שיבוא גואל ויבנה המקדש! "אשר נתן לנו תורת אמת!" היא האמת. תכתבו מה שאתם רוצים, אנו מצפצים עליכם.

הכח של עם ישראל, החושב על העתיד לא על ההווה. והמן הרשע התפעל מאד, כיצד עם, עומד גבוה כל כך עם תורתו. הרב ובני ישיבתו מסתכלים על כל העולם כחגבים: הם העם הנצחי.



8- מאוצרות המגידים: רבי שלמה ליינשטיין * "ומתוק האור" *

הכסף נתון לך והעם לעשות בו כטוב בעיניך

"משל דאחשורוש והמן למה הדבר דומה? לשני בני אדם, לאחד היה תל בתוך שדהו, ולאחד היה לו חריץ בתוך שדהו, בעל חריץ אמר: מי יתן לי תל זה בדמים! בעל התל אמר: מי יתן לי חריץ זה בדמים! לימים נזדווג זה אצל זה, אמר לו בעל החריץ לבעל התל: מכור לי תלך! אמר לו: טול אותה בחנם, והלואי" (מגילה יד, א).

כמו בעל התל שרצה להפטר מתלו, כך רצה אחשורוש להשמיד את היהודים, וכשהמן הציע לו כסף תמורת הריגת היהודים, סרב אחשורוש לקבלו, ואמר: "הכסף נתון לך והעם לעשות בו כטוב בעיניך".

מבאר ה"חתם סופר": מאז ומעולם הגויים רוצים לכלותנו, והם נוקטים בשתי שיטות בנסיונם לבצע את זממם:

השיטה האחת - השמדה רוחנית, להכריז כי "ככל העמים בית ישראל", לתת ליהודים שוויון זכויות ולפתוח בפניהם את כל הדלתות, והכל מתוך מחשבה שהם יתבוללו, וכך תכחד היהדות מן העולם.

השיטה האחרת - השמדה פיזית, על ידי גזרות שמד, פוגרומים ועלילות דם.

אחשורוש רצה להשמיד את העם על ידי התל, כלומר להגביה את העם, לגרום לכך שהם יהיו כמו כולם, שהם יוזמנו לשמטה שהיה כמובן כשר למהדרין, "כדת של תורה, מה דת של תורה - אכילה מרובה משתיה, אף סעודתו של אותו רשע - אכילה מרובה משתיה".

כך הוא קיווה להשכיח מהם את עובדת היותם בגולה, ולעשותם "אזרחי העולם הגדול" - שושן תהיה בירתם וארמון המלך בית מקדשם. מסיבה זו הוא גם השתמש באותה סעודה בכלי המקדש - כדי שלאחר שהיהודים יראו את כלי המקדש בבזיונם, לבם יהיה גס בהם, ושוב לא יחשבו בערגה על ימי העבר בירושלים...

המן, לעומת זאת, דגל בשיטה השנייה - שיטת החריץ, להשמיד ולכלות את כל היהודים ביום אחד.

לפיכך, כשנפגשו שני הרשעים בעלי המטרה המשותפת, נרקמה ביניהם ה"עסקה", מתוך תקווה ששיתוף הפעולה יביא לתוצאה המיוחלת...



הכסף נתון

רבי ראובן קרלנשטין ספר אודות שני אחים שונים זה מזה, האחד היה תלמיד חכם גדול ואילו אחיו היה דתי 'פושר', שלא הקפיד במיוחד על דקדוקי הלכה. אך למרות ההבדל התהומי שהיה ביניהם, היה אותו אח תומך כלכלית באחיו הת"ח, ומדי חודש בחודש העניק לו תמיכה הגונה בלב רחב. כשנשאל פעם אודות הסיבה למענק הקבוע על אף שהוא מנהל אורח חיים מרוחק כל כך, הסביר שבבחרותו למד בישיבת חברון, וראש הישיבה, הרב יחזקאל סרנא זצ"ל, היה נוהג מדי פעם לשלוח קבוצות בחורים לבני ברק לשהיה בת שבוע ימים, שבה יוכלו לפגוש את החזון איש ואף לדבר עמו בלימוד.

"אני", סיפר האיש, "לא הייתי ברמה למודית ראויה על מנת שאוכל לדבר עם החזון איש בלימוד, אך אף על פי כן צרף אותי ראש הישיבה לאחת הקבוצות הללו. ואני מצאתי את עצמי בבני ברק, נכנס ויוצא בביתו של החזון איש".

"מה שדברו שם בלימוד אינני זוכר", המשיך להעלות את זכרונותיו, "למען האמת, סבור אני כי גם אז לא הבנתי דבר מן הסוגיות המדוברות... אך נכס אחד בכל זאת נותר בקוק בעצמותי - ראייתי אנשים נכנסים ויוצאים ללא הרף כשבידיהם סכומי כסף עצומים, החזון איש היה מכניס את הכסף למגרת שולחנו, ועוד לפני שיצא התורם מן הבית, כבר נכנס אדם שהיה זקוק לכסף הזה. החזון איש היה ממחר לפתוח את המגרה ולהעביר את הכסף למטרה

פרס ומדי, הפרתמים ושירי המדינות לפניו, בהראותו את עושר כבוד מלכותו ואת יקר תפארת גדולתו ימים רבים, שמונים ומאת יום. ובמלאת הימים האלה עשה המלך לכל העם הנמצאים בשושן הבירה למגדול ועד קטון משתה שבעת ימים... מיטות זהב וכסף על ריצפת בהט ושש... והשקות בכלי זהב וכלים מכלים שונים, ויין מלכות רב כיד המלך".

עיינו - ומצאו. "אמרו לו: 'מפני שנהנו מסעודתו של אותו רשע'". מדהים לעקוב אחר קו המחשבה של גדולי האומה! במבטם החדר איבחנו נקודת אבדון, שאול תחתית, במקום שאנו לא היינו מבחינים אף בסדק קל!

הבה נבחן את הדברים, וכאמור: מנקודת מבטם של חכמינו. עם ישראל נמצא בגלות, גלות די נוחה. היה זה כשישים שנה לאחר מאורעות החורבן ומרחץ הדמים של נבוכדנצר מלך בבל, שהשליט שילטון טרור ואימה. "כל ימי לא נראתה בת צחוק בפני הבריות". ואז קם שילטון החסד של פרס. כורש אף הרשה לשוב ולבנות את בית המקדש, אלא שהבנייה הוקפאה עקב מלשינות והתנכלויות מצד הכותים, הנוכרים שישבו בשומרון.

אבל המצב הבסיסי נותר בעינו: עם ישראל היה בגלות, גם אם בגלות נוחה, והמלך היה דיקטטור חסר מעצורים. הן סופו הוכיח על תחילתו. בהתקף זעם הוציא להורג את ושתי אשתו, בקור רוח הורה להשמיד את כל היהודים, וברגע אחד הורה לתלות את המן, המשנה למלך, ולהרשות ליהודים להרוג שמונים אלף מבני עמו.

ושליט יחיד זה חוגג שלוש שנים לעלותו לכס המלוכה, ומזמין את כל תושבי שושן להשתתף במסיבה.

נתאר לעצמנו מה הייתה תגובתו, לו מיגזר שלם, עם ישראל כולו, היה עומד מנגד, אינו חוגג עימו! אינו שמח בשמחתו!

עם אשר מרד פעם אחר פעם בנבוכדנצר קודמו. עם שהוגלה מארצו, ועכשיו מבקש הוא לשוב ולכוון את עצמאותו - וממשיך בקשיות עורפו, במרידותיו...

למה היה אחשוורוש מסוגלת בהתקפי טירופו, בהפכפכותו...

לא זו בלבד, אלא שמהכתוב ומדברי חז"ל משמע, שהאוכל היה כשר, "כי כן צוה המלך על כל רב ביתו, לעשות כרצון איש ואיש". והלוא אף בספק ספיקו של פיקוח נפש של יחיד מותר לאכול אוכל שאינו כשר. וכאן, כאשר עלולים לעורר את חמתו של עריץ החוגג את יום הכרתו ולסכן את כל העם - לא כל שכן?

כלום לא היו צריכים, ואולי אף חייבים, ללכת למשתה?

והתשובה היא: לא.

מרדכי היהודי לא השתתף במשתה, ואף ציווה לבני עמו שלא להשתתף בו. הדרך בה חוגגים הגויים אינה דרכנו. המראות שייראו שם, הקולות שישמעו שם, לא מה עוד, אנו שרויים באבל לאומי. בית המקדש חרב - יש ללכת אל המלך, להביע לו נאמנות, לשגר לו דורון. להתנצל, לומר שאנו נחוג את חגו בדרכנו, בתפילה לשלומה והצלחתו.

אבל דעתו הייתה דעת מיעוט. ולמעשה, דעת יחיד. "איש יהודי היה ושמו מרדכי. אל תקרא 'יהודי' אלא 'יחידי' - אומר המדרש...

ובכן, לא שעו לדבריו של מרדכי. לא שעו לאזהרותיו, ונהרו למשתה. ונניח - נניח שאמנם נכשלו במאכלות אסורים, במראות אסורים, בקלות ראש, ואולי אף בחטא בפועל. נניח -

האם על דבר כזה צריכה לבוא גזירה כזו של "להשמיד להרוג ולאבד מנער ועד זקן, טף ונשים", מבלי להשאיר שריד ופליט?

והתשובה היא: לא, המעשה אינו נורא כל כך. אבל סיבתו אם כל חטאת! פיק הברכיים, הבהלה והתבוסתנות, הם שורש כל רע. הם המרשם לאובדן הכל, עד לאובדן הזהות והייחודיות!

אם גילו חיסרון זה, מגרעת זו באופיים, תדרדרם עד תהום. תכונתם של הרשעים היא, שהם "כמוץ אשר תדפנו רוח", בלא יכולת עמידה על עקרונות. נסחפים בלא עוגן. בידי רוחות זרות, ורוחות סערה פנימיות: "הרשעים, הם ברשות ליבם". אדם כזה, אבוד מראש!

נתבונן סביב ונראה מה גדול כוחה של האופנה. כולם רצים בגללה להחליף כל המלתחה. פוסלים בגדים שרק אתמול נראו כה יפים ומתאימים, משנים טעם כזיקית, ומפרנסים תעשייה שלמה - מדוע?

כי הרודן ציווה - דעת הקהל - "כולם".

נראה מה גדול כוחה של הפירסומה. היא מכתיבה לנו מה לרכוש, מה לצרוך, מה לרצות. הרי זה "אחשוורוש" מודרני, טיראן אכזר, מכבש לחץ. לא תהיה "איין" אם לא תרקוד לצלילי חלילו, אם לא תשתתף בהילולה שלו...

אתה יודע מה טוב בשבילך. מה נחוץ לך, מה כדאי לך. מה אתה צריך. החלטת על דרכך. אבל לפתע נשמעת פקודתו של הדיקטטור, של "דעת הקהל" - ואתה נמס, מתמוסס, נמוג ואיך...

איפה האישיות, איפה הרצון, איפה חוט השדרה?

מובא בספר "כרם חמד": אכן מן השמים נתנו מלים אלו בפיו, וכל כך למה? לפי ש"כתב אשר נכתב בשם המלך ונחתום בטבעת המלך אין להשיב" (ח,ח), ובכל זאת יש דרך להנצל מגזרת המלך: כאשר נוסח הדברים אינו חד משמעי ונתן לפרשם לכאן ולכאן.

וכעין המעשה שמובא בעשיר גדול אחד שנאלץ לנסוע מארצו לארץ רחוקה וצרף אליו את עבדו לשרתו. כעבור זמן, בעודו שוהה הרחק מביתו ומארצו, חלה העשיר ונטה למות. בארץ מגוריו נשאר בנו יחידו ומחמד נפשו, והבשורה הרעה של חוליו של אביו לא הגיעה אליו. חשש העשיר מפני העבד שיירש את כל רכושו וינשל את בנו מן הירושה. מה עשה? הותיר בידי העבד צוואה שבה כתב בזה הלשון: "כל מה שירצה העבד - יתן לבני, והשאר יהיה של העבד".

שמח העבד בלבו, טמן את הצוואה בכליו וזכה בקוצר רוח ליום שבו יוכל לממש את הצוואה ולהתעשר עושר רב.

כעבור זמן קצר מת אדונו העשיר. מהר העבד לשוב לארצו של העשיר. מיד בהגיעו פנה לבית הדין ובקש לקיים את צוואת המת. הוא הושיט לדיינים את הצוואה שבידו. הדיינים בדקו וחקרו את אמיתותה של הצוואה, בחנו את כתב ידו וחתמתו של המת, ולבסוף אשרו את מקוריותה. אך כשקראו את לשון הצוואה התעוררו אצלם ספקות: היתכן שאב יורש את כל הונו ונכסיו הרבים לעבדו, וישאיר את בנו בחוסר כל, מלבד מה שיואל העבד לתת לבנו? ואז הבריקה במוחם הכוונה הנסתרת שטמן העשיר בנוסף הצוואה.

פנו לעבד ושאלוהו: "אמור נא, כמה תחפוץ לתת לבן אדונך מכל הונו של אביו המת?"

השיב העבד: מאה זהובים.

ואז הכריזו הדיינים: מצוים אנו לקיים רצון המת ולמלא צוואתו, ועל כן פוסקים אנו כי כל הונו ונכסיו של העשיר ינתנו לבנו, מלבד מאה זהובים שיזכה בהם העבד...

למשמע הדברים כמעט פרחו נשמתו של העבד. כששבה אליו רוחו, זעק לעבר הדיינים בזעם: "כיצד זה תאמרו כי באתם לקיים רצון המת, הלא ההפך הוא הנכון, אתם מעוותים את הדין! הרי אדוני צווה בצוואתו להוריש לי את כל נכסיו, והותיר בידי הזכות לתת לבנו ככל אשר אחפוץ, וכיצד אתם מעזים להפוך את הצוואה על פיה?".

אמרו הדיינים: "חלילה לנו לעוות את הדין, אדרבה, באנו בזה לקיים רצון המת! מקובל בדרך העולם שאדם מוריש את ממונו ונכסיו לבניו, ואכן גם במקרה שלפנינו אם נדקדק בנוסח צוואתו של המת נמצא שכך כיוון בדבריו: 'כל מה שירצה העבד' - לטול לעצמו" - יתן לבני, והלא העבד אמר לנו שמלבד מאה זהובים הוא רוצה לטול את כל הירושה לעצמו, על כן זאת פסקנו, שכל הירושה תנתן לבן, 'והשאר יהיה של העבד' - אותם מאה זהובים יטול לעצמו..."

וכמו כן כאן. אמר אחשוורוש להמן: "והעם לעשות בו כטוב בעיניך", ואחר כך כאשר נהפכה הגזרה, נותרה הבעיה איך לקיים את דברי המלך, שהרי "כתב אשר נכתב בשם המלך אין להשיב".

אלא שלא בכדי, מן השמים, שמו בפי המלך את הלשון שנקט. וכך נתפרשו דבריו: "והעם לעשות בו כטוב בעיניך" - מה שנחשב בעיני המן לטוב, והיה רוצה זאת לעצמו - אותו יש לעשות לישראל!

וכן שב הדבר ונתקים בהמן בפעם נוספת, כשאמר לו אחשוורוש (ו,ו): "מה לעשות באיש אשר המלך חפץ ביקרו". סבר המן שבודאי כונת המלך להמן עצמו - "ויאמר המן בלבו למי יחפוץ המלך לעשות יקר יותר ממני". או אז כל מה שחפץ המן לעצמו, 'כטוב בעיניו' - נאלץ לעשות למרדכי, אשר המלך חפץ ביקרו.



8- מאוצרות המגידים: רבי שלום מאיר ולך - "מעייני המועד" 8-

איש יהודי היה

שאלו תלמידיו את רבי שמעון בר יוחאי: 'מפני מה נתחייבו ישראל כלייה', בדורו של אחשוורוש?

הם ידעו את הסוד: דברים אינם קורים "סתם כך". לא במקרה מתמנה צורר כהמן הרשע למשנה למלך, לא במקרה מקבל הוא את תמיכת המלך ואת הסכמתו למזימה "להשמיד להרוג ולאבד את כל היהודים" - מנער ועד זקן, טף ונשים ביום אחד. כנראה עברו עבירה נוראה, שבגינה איבדו את הזכות לחיים. שבעטיה החליטו בשמים שאין להם עוד תקווה. שאין להם לעם זה זכות כיום! מהי עבירה אימהה זו?

"אמר להם: 'אימרו אתם'".

אדרבה, עיינו ומצאו! והם הבינו שסיבת הגזירה רמוזה, כנראה, במגילת אסתר עצמה. שכן זה 'סיפור סגור', הפותח בסיבת המאורעות וממשיך עד לתשובה ולישועה. במה פותחת המגילה, במה היא מתחילה? בסיפור על הילולה וחינה: "ויהי בימי אחשוורוש... עשה משתה לכל שריו ועבדיו, חיל

עומד אדם בתור לרופא. השעה מתאחרת, צריך להתפלל מנחה. עוד מעט יהיה מאוחר. אבל - כאן, לעיני "כולם" לא, לא נעים...

למה לא? ממי אתה מתבייש, מפני מה אתה נרתע? האם זו בושה, האם זו עבירה? הרי אתה רוצה לעשות דבר שהוא חשוב, אמיתי, קדוש, נחוץ. מדוע אתה נרתע מפני מבטו של אדם שאינך מכיר, ואינך מעריכו, ודעתך אינה כדעתו? ואם הם שניים, מאה או אלף - האם זה משנה?

למה להמציא תרגילים לפיתוח האישיות - הרי הם זמינים כל כך: עשה מה שאתה חושב לנכון, היה אתה - עצמך!

"מפני מה נתחייבו ישראל כליה?" - על שנסחפו "עם כולם".

מי הצילם? מרדכי היהודי, האישיות החזקה, שאינה נסחפת עם הזרם, בראותו את המן, "לא קם ולא זע ממנו", אפילו לא זיע, שינוי תנוחה!

"איש יהודי" - אל תקרא "יהודי", אלא "יהודי"!

"איש", זה מרדכי. ושאל הגה"צ רבי יחזקאל לוויןשטיין זצ"ל: והשאר, מה היו? וענה: השאר, היו כבשים...

ואנחנו, מה?...



איתותים

מסופר, שכאשר היה הגאון רבי יהונתן אייבשיץ זצ"ל ילד קטן, שאלו אביו: "אמור לי, כששמע מרדכי שבגתן ותרש זוממים להרוג את אחשוורוש, מדוע הסגירם. מה היה איכפת לו שהעולם יחסר גוי אחד?"

שמע הילד, והשיב על אתר: "כשהסגירם, התפטר העולם משני גוים... צחוק צחוק, אבל השאלה במקומה, קושיא חמורה: ארבע שנים נחבאה אסתר, עד שנתפסה למלכות. ולבסוף, "ותלקח אסתר", בעל כרחה. אין לנו מושג כמה הצטערה אותה צדקת, וכמה הצטער מרדכי. עיניו מתמשך היה זה. והנה נודע למרדכי על המזימה להרעיל את אחשוורוש. אם יצליח, תשוחרר אסתר. תפדה ממאסרה הכפוי. מדוע התערב, מדוע לא הניחם לבצע זממם? זו שאלת המדרש.

נענה אף אנו חלקנו. בגמרא סיפרו, שאילפא ורבי יוחנן עסקו בתורה מתוך הדחק, עד שהחליטו להנהיג בתורתם מנהג דרך ארץ ולצאת לסחורה. בדרכס ישובו לסעוד לבם בצילו של כותל. שמע רבי יוחנן קול מלאך שאומר לחבירו: בוא ונפיל עליהם הכותל, שמניחים חיי עולם ועוסקים בחיי שעה. ענהו חבירו: הניחם, שאחד מהם עומדת לו שעתו. שאל את חבירו אם שמע דבר מה, והשיב בשלילה. אמר: שמע מינה, שאני הוא שעומדת לו השעה. חזר על עיקבותיו, והיה לראש הישיבה.

ולאו דוקא שיחת מלאכים. בתלמוד הירושלמי אמרו: הולכים אחר שמיעת בת קול, מה טעם: "ואוֹזִיךָ תשמענה דבר מאחרִיךָ לאמר, זה הדרך לכו בו" וסיפרו: בר קפרא עלה לעיר אחת, כשעלה נכשל באצבעו, ושמע תינוקות קורין: "אם בגפו (לשון נגיפה ומכה) יבוא, בגפו יצא". אמר: כמדומה שלא תעלה כאן בידי אלא מכה זו בלבד, וכך היה לו.

רבי יוחנן ורבי שמעון בן לקיש ביקשו לראות פני שמואל. אמרו: נלך אחר שמיעת בת קול. עברו לפני המלמד, ושמעו קול התינוקות: "ושמואל מת", כיוונו השעה, וכך היה.

רבי יונה ורבי יוסה ביקשו לבקר את רבי אחא, שהיה זקן וחולה (וחששו, שעד שיבואו, ימות). שמעו קול אישה ששאלה לחברתה: כבה הנר? ענתה לה: לא כבה ולא יכבה נר ישראל.

בדרך הדרוש

והגאון הקדוש רבינו צדוק הכהן מלובלין זצ"ל ביאר בזה מה שאמרו שהקדוש ברוך הוא המליך את אברהם אבינו אף על עיני ואוזניו. ופירש הר"ן, שלא ישמע ולא יראה אלא דבר מצוה. והיינו שמכל דבר שיראה וישמע יבין הוראה לעבודת ה' יתברך, כי יבין שלא לחינם המציאו לו שישמע דבר זה או יראהו. וזהו שנאמר: "והיו עיניך רואות את מורִיך", שכל מה שתראה יהיה לך למורה. ואמרו: "איזהו חכם, הלומד מכל אדם".

וידוע המעשה במגיד מפולנאה, בעל "תולדות יעקב יוסף" זצ"ל, שבא לפני הבעל שם טוב הקדוש זצ"ל לשמוע עיקרי משנתו. בתוך הדברים, נקש רוכל נכיר בחלון, ושאל האם יש גרוטאה לזרוק או כלי שבור לתקן - מוכן הוא לקנות הגרוטאה ולתקן הכלי. ענהו הבעל שם טוב: "כל מה שיש להשליך השלכנו, ומה שיש לתקן כבר תוקן". והנכרי בשלו: "חפש טוב, ודאי תמצא!" קם הבעל שם טוב והלך למחסן. כעבר שהוא קצרה חזר ובידו כלי שבור. קבעו מחיר, והנכרי פנה לתקנו. הבחין הבעל שם טוב שאורחו הרם מקפיד שהפסיק שיחתו עימו לחיפוש אחר גרוטאה שבורה. התנצל, ואמר: "מבין מר, אין זה מקרה שנכרי זה הגיע עתה ואמר מה שאמר. אנו מפליגים בשיחתנו לרומנו של עולם ובונים בשמים עליוֹתינו. ברם, האם היסודות מוצקים, המידות מושלמות, היראה קודמת לחכמה. שאם לא כן, אלו בנייני תורה וסופם קריסה! שלחו נכרי זה להפסיקני. לשאול, האין גרוטאה להשליך, או כלי שבור לתקן. לעקור מידה רעה, ולתקן ולשפר מידה טובה. ואני, זחוח דעת, השבתי: מה שהיה לזרוק כבר זרקתי, ומה שהיה לתקן כבר תיקנתי. אמר לי: חפש טוב, ואם תחפש תמצא. קמתי, וחפשי, ומצאתי. יש עוד מה לתקן..." סיימו שיחתם בה הפך בעל ה"תולדות יעקב יוסף" לאחד מגדולי תלמידי הבעל שם טוב, ובהפרדו ממנו אמר: "רבי, כל דבריכם קיבלתי. אבל לחשוב ששולחים מסרים מן השמים בפי רוכל נכרי - זאת איני יכול לקבל!"

השיבו הבעל שם טוב: "אל תאמר איני יכול, אמור: איני רוצה". כי מחייב הדבר. לראות בכל התרחשות, בכל דיבור, איתות ורמז. לחתור לליקחו, ולפעול לפיו.

יצא בעל ה"תולדות יעקב יוסף" מבית הבעל שם טוב, והימים ימי הפרשת השלגים. הדרכים בוציות וטובעניות, ועגלה התהפכה על משאה בסוף הרחוב. עמד לידה העגלות, וציפה לעזרה. ראה את בעל ה"תולדות יעקב יוסף", וקרא: "קרב הנה, רבי. עזור לי להעמיד את העגלה על אופניה!"

התנצל הרב: "מה כוחי, אדם קשיש? איני יכול לעזור כאן..."

השיבו העגלון בזעף: "אל תאמר איני יכול, אמור: איני רוצה..."

ניגש הרב, ויחד עם העגלון הקים את העגלה.

שב לבית הבעל שם טוב, ואמר: "רבי, גם בכך צדקתי!"...

מעתה, לא יקשה עוד מה ראה מרדכי להציל את אחשוורוש ממזימת בגתן ותרש. מדוע לא הניח לאחשוורוש למות, ולסיים בכך סאת ייסוריה של אסתר. משום ששאל עצמו: מדוע הזדמנתי לכא, ומדוע הזדמנו הם לכאן, ומדוע השמיעו מזימתם באוזני, וסובבו מן השמים שאבין לשונם. אם השמיעוני כן - השמיעוני כדי שאפעל!

ושוב חשב: אולי איני עורך חישוב זה אלא מתוך נגיעה אישית, לקבל תגמול כמציל המלך ממוות, שכר וכבוד כיד המלך! לפיכך ניתק עצמו מכל נגיעה, וסיפר לאסתר שתספר היא למלך, בשמה. אך אסתר סיפרה זאת בשם מרדכי, והביאה גאולה לעולם!

למשפט בבית המלכות וגדוליהם, לכן אחרי שראו כי חטאו חטאים רבים וגדולים ולא נענשו המה בגופם, שאלו על מה אבדה הארץ ולא נענשו המה בעצמם ובנפשיותיהם. ואמנם כל זה היה לפי שהיה להם מודעא רבה לאורייאטא שלא קבלו התורה רק בעל כרחם ולא מרצונם, אך מי מבלעדי ה"ת יראה ללבב, לכן עד שבא הקב"ה ואמר על שלא ברכו בתורה תחלה וכפי' הר"ן הנ"ל, שלמדו תורת ה' בעל כרחם ולא מרצונם ומודעתם רבה. ובתוס' ובמרדכי שבת שם הקשו עוד הרי הדר קבלוה בערבות מואב, ותרין שם במרדכי שגם בערבות מואב היה מחמת אונס ירושת א"י, שאלמלא התורה לא נכנסו לארץ, והקשה בתשו' מהרי"ק [שורש קסן] כי במניעת טובה לא הו' תלוי' וזכין, כגון אם תמכור לי אתן לך מתנה ואם לא לא אתן. ותרין לפי שהלכה מרווחת שא"י ירושה מאבותינו והו' כתיב וזכין ולא מניעת טובה בלבד. עיין כל זה בפרשת דרכים [דרך הערבה דרוש כ"ב]. ודבר זה במחלוקת שנוי ב"פ יש נוחלין [קטן]:

מעתה שמואל למעמיה דס"ל שא"י ראוייה היתה ולא מוחזק מאבותינו, וא"כ לא הו' תלוי' וזכין בערבות מואב, והדר קבלוה שם מרצון, וע"כ א"א לומר קיימו עתה מה שקבלו כבר, ומוכח קיימו למעלה, ואסתר ברה"ק ודו"ק: (כתב סופר)

קיימו וקבלו היהודים עליהם וכו' (ט, כז) אמרו חז"ל בפ"ק דמגילה [ז]. אסתר ברה"ק נאמרה, ודרשו שם הרבה. ואמר רבא לכלהו אית להו פירכא לבר מדרשמואל דאמר מוחא קיימו וקבלו קיימו למעלה מה שקבלו למטה ע"ש. והקשו בתוס' לשמואל מי לית לי פירכא, והא רבא גופא אמר במס' שבת [פח]. שכפה עליהם הר כגיגית מכאן מודעא רבה לאורייאטא, ואעפ"כ הדר קבלוהו בימי אחשוורוש שנאמר קיימו וקבלו, קיימו עתה מה שקבלו כבר:

ונקדים לבאר מדוע בגלות הראשון היתה הארץ חרבה, ושוממה מעוף השמים עד בהמה נדדו הלכו, וכלל ישראל ישוב שקט ושאנן בגוים, כמו דינא וחבריו שהיו גדולים בבית המלך, ומרדכי ואסתר משנה למלך אחשוורוש, ובבית שני הארץ מהוללה ואהובה לכל הממלכות ואנחנו גולים וסורים אין מקום לכך רגלינו הצג בו, ומשוטטים לבקש דבר ה' ואין. והנה כבר כתב הרשב"א בתשובה שאע"פ שהיה לישראל מודעא רבה לאורייאטא וטענה נהיה ככל הגוים מ"מ בעת מושבם בא"י מוכרחים לקיים תורת ה', לא מקבלתם אותה במתן תורה רק ממשפט ממלכת הארץ, וכאשר קאה הגוים היושבים בה לרוב תועבתיהם, ובפה מלא אמר הכתוב [תהילים קה, מד] ויתן להם



עלון שבועי מבית 'בני אמונים' וכל מאמיניהם

271

פורים

תשע"ט

מאוצרות אמונים

פניני אמן ותפלה במגלה

תכניתו המחממת של המן הופרה

"ויבז בעיניו לשלח יד במרדכי לבדו כי הגידו לו את עם מרדכי ויבקש המן להשמיד את כל היהודים אשר בכל מלכות אחשורוש עם מרדכי" (ד' ו')

פרש ה'כתב סופר':

אף שיכול היה המן להרג את מרדכי על כך שעבר על מצות המלך, בכל זאת: "ויבז בעיניו לשלח יד במרדכי לבדו", ומדוע: "כי הגידו לו את עם מרדכי" - וכיון שמתוך שנאמו העזה בקש להסית את המלך: "להשמיד את כל היהודים אשר בכל מלכות אחשורוש", תוך שמוש בתואנה השקרית (להלן פס' ח): "ואת דתי המלך אינם עשים ולמלך אין שוה להניחם", חשש המן פן אם ירג את מרדכי עתה, ימנע המלך מלמלא את מבקשו להשמיד את כל היהודים. זאת משום שסיק מהריגתו שהסבה האמתית לבקשתו להרג את היהודים היא רק בשל היותם: "עם מרדכי" - שונאו ואכן, כאשר לבסוף בעצת קורבני לא נמנע המן מלדרש לתלות את מרדכי על העץ, התגלגל הדבר שגמולו הושב לו בראשו ותלו אותו ואת בניו על העץ.

על כגדה זו אנו מודים בתפלת 'על הנסים':

"המן הרשע בקש להשמיד... את כל היהודים... ולשם כך נמנע בתחלה מלהרג את מרדכי, אולם: "ואתה ברחמיך הרבים הפרת את עצתו וקלקלת את מחשבתו..." בכך שגרמת לו לומר למלך לתלות את מרדכי לפני שישמיד את כל היהודים, וכך הגיע סופו: "ותלו אותו ואת בניו על העץ".

כתב סופר מגלת אסתר

טוב שיק' אחד - מאלף השתדליות

"ותבואנה נערות אסתר וסריסה ויגידו לה ותתחלחל המלכה מאד ותשלח בגדים להلبיש את מרדכי ולהסיר שוקו מעליו ולא קבל" (ד' ט')

יש להבין את הנהגתו של מרדכי: הלא לכאורה ההשתדלות הטובה ביותר שהיה עליו לעשות כדי להביא לבטול הגזר, היא להביא לידיעת אסתר את זממו של המן כדי שתשפיע על המלך לבטלה. ואילו מרדכי, מלבד שלא נהג כן, אף כשבקשה ממנו אסתר להסיר את שוקו מעליו כדי שיכול לבוא לפניה - סרב?

באר הגאון מוילנא:

ידע מרדכי שכדי לבטל את הגזר - טובה שעה אחת של תפלה בלבד שיק, יותר מההשתדלות הטובה ביותר, ועל כן סרב להסיר שוקו מעליו.

באר נוסף לכן אמר רבי אברהם ישראל משה סלמון 'הרב מתירקוב':

חשש מרדכי פן אם יראו אחיו היהודים כי הוא מסיר את שוקו כדי לשוחח עם אסתר המלכה, יתלו את יתבסס באסתר ויסיחו דעתם מהתפלה ומהתשובה. לפיכך כבר להעביר לה את הידיעה על הגזר באמצעות התו, בלא ידיעתם של ישראל.

ב'אור הגר' א' על מגלת אסתר: 'שפתי חיים' מוסיפים ב' עמ' קפ: 'תביבות הקדש' עה"ת ומוסיפים עמ' קכה

רזי אמונים

מרמזי אמן לימי הפורים

ראש דברך - אמן

'אד' - ראשי תבות: 'אמן דבר ראשון', כעין שגאמר (תהלים ק"ט סס): "ראש דברך אמת", וכן אמרו חכמים (דב"ר ז א): "אין גדול לפני הקדוש ברוך הוא יותר מאמן שישאל עונים".

גם אני אודך' פורים, בהקדמה

נס מרדכי ואסתר

'אמן' - ראשי תבות: 'נס מרדכי אסתר'. כפי שאמר המגיד מקו'נץ (נר ישראל - פנות חנכה), כי בסדר אלף-בית, האותיות שאחר א.מ.ו. הן: ב.ג.ד.ה. ללמדך שאחרי האמן נמשך ה'נס'.

גם אני אודך' שם

מרדכי חנף את אסתר לענות אמן

"ויהי אמן את הדסה היא אסתר בת דוד כי אין לה אב ואם" (אסתר ב')

כתב הרמ"א (א"ח מכד ז, ע"פ דברי הגמרא סנהדרין ק"ב): "וילמד בניו הקטנים שיענו אמן, כי מיד שהתינוק עונה אמן, יש לו חלק לעולם הבא". וכך דרש רבי אליהו הכהן מאיזמיר בעל 'שבט מוסר' את הפתוב שלפנינו: מרדכי היה 'אמן את הדסה' - מחנכה משטונתה לענות אמן, וזאת: "כי אין לה אב ואם" - שילמדוה, כפי שמחבתת ההלכה.

מנחת אליהו פרק לב

נראה כי אף לאחר שעזבה את בית מרדכי המשיכה אסתר להקפיד על כך, שהרי הפתוב מעיד עליה (להלן פסוק ט): "ואת מאמר מרדכי אסתר עשה כאשר היתה באמנה אתו".

יד' בני אמונים' הרב יעקב דב מרמז' שטיינ' שליט"א

לא להרפות מן התפלה עד לישועה המלאה

"וישב מרדכי אל שער המלך והמן נדחה אל ביתו אבל ויחפיו ראש" (ו' ו')

"וישב מרדכי" - ששב לשקו ולתעניתו" (מגלה טו א). ספר הצדיק רבי זאב אדלמן:

"היה זה בעצומה של מלחמת תש"ח. באחד הימים השנה הפונה בין הצדיים הלוחמים. הגר"ז מבריסק נצל את ההפוגה כדי לצאת מביתו ולשאף קמעא מאוירה הצח של ירושלים.

בדרכו פגש באחי. כשהתענגו מפיו על המצב השורר בעיר, נענה כי אמנם יום האתמול היה קשה במיוחד, שכן ההפגזות היו בו חזקות מתמיד, אך היום, ברוך ה', טוב יותר...

מששמע זאת הגר"ז הגיב ואמר: 'אתמול אכן היה המצב נורא, אך דווקא היום זקוקים אנו לרחמים מרבים. שכן בעוד אמש הכל התעורר להעמית בתפלה בעקבות המצב הקשה, הרגיעה השוררת היום מסיחה את דעת ההמון וגורמת להם לשוב לסדר יומם. מכך באמת יש לדאג...'.

הוסיף ואמר הגר"ז: 'זהו מנהגו של עולם: כאשר רוח לאדם קמעא מצרותיו, הרי הוא נרגע ושמח, אולם באמת אל לו לשמח בטובם תבא עליו הישועה השלמה. שהרי כך נהג אף מרדכי היהודי: אף כי רוח לו בשעה שהחל המן לפל לפניו, בכל זאת לא שש ושמח, אלא המשיך להתפלל בשק ובתענית עד שהשלמה הישועה'.

דברי הגר"ז עולים בקנה אחד עם פירושו של המלבי"ם לעצמה של ורש להמן (להלן י'): "אם מצרע היהודים מרדכי אשר החלות לנפל לפניו לא תוכל לו כי נפול תפול לפניו, כיון שמרדכי הוא מצרע היהודים אשר כחם בתפלתם, לא יפסיק וזאת מלהתפלל עד שינשע לחלוטין. לפיכך "לא תוכל לו", אלא אם כן: "נפול תפול לפניו" - עשה עצמו כאלו נפלת לפניו לגמרי, וכאשר יסבר שנושע מצרתו ויחדל מתפלתו, אזי תוכל לשוב ולנצחו.

מלבי"ם אסתר ו יג: 'שאל אבד ויגדל' ח"ג עמ' ק

תפלתו של מרדכי נענית מיד

"אם מצרע היהודים... לא תוכל לו כי נפול תפול לפניו; עודם מדברים..." (ו' יג-ט')

דרש רבי משה חיים אפרים מסדילקוב:

במסכת תענית (כה ב) מבאר כי שבת הוא לצבור כאשר תפלתם נענית מיד עם סיומה, וזאת אשר להכירו חברי המן: "אם מצרע היהודים... לא תוכל לו", ומדוע? משום שחבבותו כה גדולה לפני המקום, עד: "כי נפול תפול לפניו" - עודם מדברים - ישועתם באה אליהם מיד עם סיום תפלתם.

דגל מחנה אפרים' דרוש לפורים



פסק הרמ"א (א"ח קכ"ז): "וילמד בניו הקטנים שיענו אמן, כי מיד שהתינוק עונה: אמן, יש לו חלק לעולם הבא".

וכתב רבי אליהו הכהן האיתמרי מאיזמיר, כי מן המגלה למדנו שאף מרדכי נהג כן כלפי אסתר, לה היה באב, ולכך רמז הפתוב (אסתר ד'): "ויהי אמן את... אסתר כי אין לה אב ואם", בתיב: 'אמן' - חסר וא"ו, משום שלא היה לה אב שילמדה זאת, למדה מרדכי לענות 'אמן' (מנחת אליהו לא).

"קיימו וקבלו היהודים עליהם ועל זרעם ועל כל הגלויים עליהם - ולא יעבור!" (אסתר ט ב)



מרכות השחר: בקול בכונה בחברותא.



על הנסים - 'בימי מרדכי'

הודאה על הנסים

בימי החנוכה ובימי הפורים תקנו לנו להפסיק בתוך ברכת הארץ כדי להוסיף הודאה על הנסים שהתרחשו באותו היום. מקור חוב ההזכרה הזו במסכת הגמרא בשבת (כד א) שיש להזכיר הודאה מיוחדת על הנסים בברכת המזון.

בגמרא (שם) הסתפקו בענין הזכרת היום בברכת המזון, ופרשו התוספות (שם ד"ה מהו) שבתפלה היה פשוט לחכמים שיש להזכיר 'על הנסים', כיון שהיא נאמרת בצבור והרי יש מצוה לפרסם את הנס, אולם הסתפקו לגבי ברכת המזון הנאמרת בין האדם לבין עצמו. ובשפת אמת (שם) הוסיף ופרש כי תפלה נאמרת בכל יום, אולם ברכת המזון תלויה באכילת פת.

ומכל מקום פסקו הש"ח'ן ערוך והרמ"א (קפ"ד; תוס' א) שיש לאומרו. הן בחנוכה והן בפורים. ונפתח ההוכחה באמירת: 'על הנסים' וכו', וההמשך שונה מענינו של יום. נסח 'בימי מרדכי' הנאמר בפורים הוא קדום והוא בשנויים קלים כבר בדברי האגונים (סדר רב עקום גאון פורים, וראה 'מחזור ויז'ר' צ"ג).

בשונה מבקשת 'עלה ויבא' הנאמרת בימים שהקריבו בהם מוסף, ועל כן בתפלה תקנו לאומרה בברכת העבודה (רצה), ובברכת המזון בברכת 'בונה ירושלים' - שאף בה אנו מתפללים על חזרת העבודה; הזכרת 'על הנסים' אינה באה אלא להודאה, ועל כן בתפלה אנו מוסיפים אותה בברכת ההודאה, ואף בברכת המזון תקנו לאומרה בתוך הודאת 'נודה לך' (עיי' דברי הגמרא שם).

'בימי אחשורוש' או 'בימי מרדכי'?

המגלה נפתחת ב: 'ויהי בימי אחשורוש', אך תפלה זו נפתחת ב: 'בימי מרדכי ואסתר', מדוע?

האביר יעקב מסדיגורא פרש:

בשונה מכל המועדים שתקנו כזכר ליציאת מצרים, וכל מהותם היא קדש מעשר, ימי הפורים היו בתחלתם ימים רגילים ורק לאחר הנס שהשתנה מהותם לימי קדש; לפיכך בפתיחת המגלה, כאשר ישראל שבאותו הדור היו שקועים בחטא ואף נהנו מסעודתו של אותו רשע, נחשבו ה'ימים כבימי אחשורוש', ורק לאחר ששבו בתשובה וקבלו עליהם את על המצוות באהבה, הוטבה מהותם והם נעשו בבחינת 'ימי מרדכי' (אביר יעקב בתחלת סמרי פורים).

עוד יש לפרש כי בא הדבר ללמד שבתלית כל המאורעות שביכול התרחשו בין אחשורוש לבין עצמו, לא היתה אלא לטובת ישראל; כדגמת המשתה שערך לכל שריו ועבדיו, אשר במהלכו הרג את ושת' וכן התגלגל הדבר שהמלכה אסתר תחיה וכל ד' כן נצלו ישראל. וכן מאורעות רבים ונוספים שכאשר לבסוף התרחש הנס, התגלה כי אף הם היו חלק בלתי נפרד ממנו. ולמדו יש בדבר לדורות; כי אף מאורעות רבים שהתרחשו במהלך ההיסטוריה בין אמות העולם לבין עצמם, תכליתם האמתית היתה לטובת ישראל, כפי שהתבאר הדבר בגוגע לחלקם, וכדברי הגמרא (במס' סו"א): 'אפלו משפחה לזכות הדורות באדמה, אין מתברכות אלא בשביל ישראל... אפלו ספינות הבאות מגליא אספספא, אין מתברכות אלא בשביל ישראל' (לקוים ובאורים למגלת אסתר והגש"פ 'לר"ה חולק עמי' ט', וראה רמב"ם מ"ק כ"ז).

ארבעה פגג ארבעה

אמר רבנן הג"א:

אנו מודים בתפלה זו על ארבע פגגות שהיו להמן הרשע בגורלו: 'להשמיד, להרג, ולאבד... ושללם לבדו', 'להשמיד' - כנגד התורה, שבקש להשמיד את ישראל בכך שיעקל אותה מהם את התורה. 'להרג' - כנגד הנפש, שבקש לטל את נפשו. 'לאבד' - כנגד הגוף, שבקש לבלות את

זכרם לגמרי שאף הגוף לא ישר. ושללם לבדו' - כנגד המזון שבקש לטל מהם.

אף הקדוש ברוך הוא הפר את עצתו והשיב את גמולו בראשו, ואדברה: במקום שתאבד התורה, נוספה עליה מכוון עוד מגלה - מגלת אסתר, ובמקום אבד הגוף, נצטוו הם להברי' את גופם במשתה ביום זה, ובמקום אבד נפשם נצטוו הם בשמחה ששרשה בנפש. ותחת שיאבד את ממונם, נצטוו הם במשלוך מנות ובמתנות לאבינו, כלומר שלא יהיה אדם מישאל שיחסר לו ממן ביום זה (באור הג"א אסתר ג' א').

גזרה על המזון - לטובה

בהזכרת המלים 'ושללם לבדו' יש שבח מיוחד על גדל הנס, שהרי לכאורה אם נגזרה גזרה על נפשנו, מה אכפת לנו ממזוננו? אלא שאלו לא היה גזר על המזון, היינו יכולים לסמוך על כך שנשחד את המלך לבטל את הגזרה. וכפי שמצינו בגמרא (פס' נה"ב) שאף כשגזרה המלכות לאבד את ישראל, נצלו הללו בנתינת שחד, אולם אחשורוש בן לכסס של ישראל, ואף בכספו של המן מאס (אסתר ג' א'), וזהו: 'ושללם לבדו', שמתוך שאחשורוש בן לכסס, לא היה להיזהר פתח הצלה בידי אדם, ורק תשועת ה' היא שהצילה אותם מן הגזרה (ד'שמות חתם סופר ח"א, לקוים בפורים [נדפס בסוף הספר]).

מחשבה שהופרה מתחלתה

מלשון התפלה: 'והשבות לו גמולו בראשו' - בראשו' לשון תחלה, משמע שכבר בתחלת מחשבתו של המן טמונה היתה הפרת מחשבתו, הכיצד?

באר מהר"ץ דושינסקי:

במג"ש (אסתר ו' א') הובא: 'אמר לו הקדוש ברוך הוא להמן הרשע: אי שוטף שבעולם; אני אמרת להשמידם כביכול ולא יכלת, שצאמר (התלים קו כז): 'ואמר להשמידם לולי משה בחירו עמד בפניו לפני להשיב חמתו מהנשחית, ואתה אמרת להשמיד להרג ולאבד?'

נראה כי 'טעותו' של המן שכונה ממרומים היתה בכך ש: 'בקש להשמיד להרג ולאבד את כל היהודים'. ממה שכוזו אין לה כל סכני שתתקדם, כדברי המג"ש, וזו משמעות: 'והשבות לו גמולו בראשו', שכבר בתחלת גזרתו הטמין הקדוש ברוך הוא את מפלתו (תהלות סמרי"ה תהלים ככד).

'הרחמן' למי ששכח 'על הנסים'

הרמ"א (א"ח קפ"ד) פסק שמי ששכח לומר 'על הנסים' בברכת המזון, יוסיף בתוך פשטות הרחמן: 'הרחמן הוא יעשה לנו נסים ונפלאות כמו שעשה לאבותינו בימים ההם בזמן הזה', וכו'. ותמהו המפרשים, הלא מבאר בגמרא (שבת לב ב) שאין לבקש על נס, כיון שהנס מנקה מזכותיו של האדם?

רבי יעקב אורנשטיין פועל 'שעויות יעקב' חדש לפי זה, שאף שאין להתפלל על הנס, שונה הדבר בנס שנגרם מחמתו קדוש ה'. שכן מנס שכוזה, לא רק שאין מנפים לאדם מזכותיו, אלא אדרבה מוסיפים לו זכיות על כך שנתקדש שם שמים על ידו (שעויות יעקב: הית' לך דף).

הגר"ש וואזנר זצ"ל הוסיף ובאר זאת על פי דבריו הידועים של הרמב"ן בסוף פרשת בא, שמעשרת הנסים הנעשים שלא כדרך הטבע, היא להראות לכל שאף הנהגת הטבע מסורה בידי הקדוש ברוך הוא. לפי זה יש לומר שאיננו מבקשים על הנסים עצמם, אלא שכפי שבאותו הדור התחננו ככל באמננה כאשר הנהגת ה' המחלשת נגלתה לעין כל, כך בדורנו כאשר האמונה הולכת ונפרית, איננו מבקשים על עצם הנס, אלא שתתקיים תכליתו ויתקדש כלם באמונת ה' (שבת הלוי' מו"ק, חזקה דרוש ראשון ב).

פורים א-שריף

בדברי ימי הדורות ידוע על כמה וכמה 'ימי פורים' שתקנו בקהלות שונות, לזכר נסים מיוחדים שנעשו בהם לבני אותה קהלה. בספור שלפנינו נספר על אחד מאותם 'פורים' אשר נהג היה עד לדורות האחרונים ביום כ"ג לח' שבט בקרב יוצאי טריפולי - לוב, וידוע בשם 'פורים א-שריף' על שם הנס שנעשה בו.

המעשה ארע לפני כשלוש מאות שנים. באותם ימים היה השלטון נקנה בכת הארץ, וכך היו מחזות נחפסים בידי אנשים אלימים ומשללי יסן אשר פעלו בשלטון ככל העולה על רוחם.

בטריפולי אשר בלוב נתפס השלטון בידי אדם גס ורע מעללים בשם חאליל ביי, אשר השתמש בשלטון למלוי תאוותיו, תוך בזוז ראותיו שלגה בעריצות ובאלימות. לשם מלוי תאוותיו זקוק היה אותו הזול לקפת מזמנים גדולה. לשם כך לא הספיקו המכסים המגומים שהטיל על האכלוסיה המקומית והעיקו עליהם עד לכלי נשוא. השליט היה זקוק להשלמת הכנסה, והוא מצא לכך דרך בלתי הגיונית בעלי, הוא העסיק מיזמותו 'שודדי ים' אשר מעת לעת היו מפליגים מחופי טריפולי ומשתלטים על אניות סוחר שעשו את דרכן בלב ים, חומסים את כל שללן ומעשירים באמצעותן את אוצרותיו של השליט.

יחזונו הגדול עשרת מונים על כחות צבא טריפולי, הן בכמות והן באיכות, אמור היה להובילו לנצחון תוך זמן קצר, אולם למרבה הפלא הוא התקשה להשיגו. מגן העיר נלחמו פאריז, והתפוזות ההודיות הלכו והתמשכו, כאשר במשך כל אותו הזמן לא פסקו יהודי טריפולי מתעניויותיהם ומתפוזותיהם, ולא חדלו מלשפך תחנה לפני היושב במרומים שסיר מעליהם את חרב המשחית.

בראות א-שריף כי ההכרעה אינה נראית באפק, ומתוך תאוותו להשיג נצחון בכל מחיר, החליט לנהג בתחבולה מתחכמת: בחשכת ליל הוא שלח אלפים מחיליו כשהם מחפשים בבגדי האויב אל תוככי טריפולי, אלא שבחסד שמים התגלתה המזומה במעוד מועד. החילים התגלו בדרך לא דרך, ואלצו לברות חזרה אל מחנה א-שריף תוך שהם מותירים אחריהם שכל ארץ של הווגים ופצועים.

גדודי א-שריף המתשים לא יכלו לשאת את העלבון. ויחם נפלה, ורבים מהם נפוצו לכל עבר. א-שריף נסה לגייס את אחרוני נאמניו לקרב מאסף, אולם גם הפעם נחל כשלון חרוץ, וביום כ"ג לח' שבט נמלט בעור שניו אל המדבר, וליהודים היתה אותה ושמחה וששון ויקר.

היה זה נס של ממש, שבו נצחו חילוי הרבים של א-שריף בידי לוחמי טריפולי המועטים. לאיש מבין יושבי טריפולי, לא הודים כנכרים, לא היה ספק כי אף כת התפלה הוא זה שעמד להם בעת צרתם, ושם שמים התקדש ברבים.

לזכר אותו הנס תקנו יהודי טריפולי לחגג לדורות את יום 'פורים א-שריף' ביום כ"ג שבט שבו נצלו מאבדון שזגם עליהם אותו רשע. ביום זה נוהגים בני טריפולי לחגג במשתה ושמחה, משלוך מנות איש לרעהו וממתנות לאבינו, ובשבת שלפניו אף נהגו הם לשורר פיוט מיוחד בשם 'מי כמוף', שבו תאר הנס לפסיו. הפיוט חבר על ידי הדן הנודע רבי דוד טיאר זצ"ל לזכר המאורע.

טראבלס של מעלה גליון לב עמ' 92



פרשת צו

בס"ד בר"ה

חוט של חסד

גיליון לכל בית יהודי | בנשיאות הרב שלום ארוש שליט"א

מאמר

ראש הישיבה

יו"ל ע"י מוסדות "חוט של חסד"
רח' שמואל הנביא 13 | ת.ד. 50226 |
טל: 02-5812210 | פקס: 02-5812252
לפניות בנושא העלון: al5308000@gmail.com

ירגיש את העשירות שלו וישמח בחלקו הרחני הגדול ולא ירגיש מסכן ועלוב, עליו **להתבונן** בהצלחות וב"נכסים" הרחניים שלו שבח"י היומיום הוא לא שם לב אליהם, ועליו ממש **לספור** את המצוות לפי חשבון של רגעים וימים ואז **להעלות את הדברים על הכתב** ולהוסיף ולקשור ולראות את הכמות העצומה של המצוות שבבעלותו, ואז **לשמור את הדברים קרוב ללבו** שיהיו לגוד עיניו תמיד.

לא צריכים לעשות את זה בכל יום, אבל לפחות פעם בחיים לעשות חשבון רציני, ועדיף יותר פעם בתקופה. ולמרות שאין לנו כלים להעריך ולשער את ערך המצוות כי צריכים ללמוד "אלגברה רוחנית" שמחשבת את המצוות לפי הערך האמיתי והאינסופי שלהן, אך בכל זאת, גם המספרים ה"בשים" מספיקים כדי להחדיר לתודעה שלנו את העשירות הבלתי נתפסת של כל אחד מאתנו.

שיעור חשבון

קח למשל שבת אחת פשוטה של יהודי פשוט ותקשוב: כל שנייה של שמירת שבת היא מצווה ששקולה לכל התורה, אם נכפיל ששים שניות בששים דקות בעשרים וחמש שעות - נקבל סכום של תשעים אלף שניות בשבת אחת, שפירושו הדבר הוא שבשבת אחת יש **לך 90,000 מצוות שכל אחת מהן היא כמו כל התורה כולה**. לצורך העניין, בעשר שנים יש לך **45 מיליון** מצוות כאלה.

על זה צריכים להוסיף את הציצית והזקן והפאות שהן לפחות שמונה מצוות (גם לאלה שלא מאריכים את הזקן והפיאות, כל עוד הם שומרים על תספורת על פי גדרי ההלכה). ואל תשכח גם את הכיפה, וכבר כל שנייה מאותן מיליוני שניות שווה פי עשרה מצוות.

תוסיף גם את התפילות, שבהן כל מילה היא מצווה בפני עצמה, ובכל שבת ישנן אלפי מילים בתפילה, ותוסיף גם את הברכות. ועוד כמה שעות בבית הכנסת שבהן כל שנייה ושנייה היא מצווה

המירוץ למיליארד

ולמעשה כולנו "עובדים" בדיוק כך: אם אנחנו **חושבים** שאנחנו עניים, כלומר שאנחנו לא מודעים לעשירות שלנו - אז אנחנו חושבים כמו עניים, מרגישים כמו עניים ומתנהגים כמו עניים; אבל אם אנחנו **מודעים** לעובדה שאנחנו עשירים מופלגים כפי שמיד נלמד - אז מפתחת בנו רוח של עשירות, ואנחנו חושבים כמו עשירים ומרגישים כמו עשירים. ומדובר כמובן בעשירות בנכסים רוחניים.

בהמשך נסביר שכל יהודי, ולו הפשוט ביותר, הוא

כדי לשער את ערך המצוות צריכים ללמוד "אלגברה רוחנית" שמחשבת ערך אמיתי

ממש מיליארד, אבל למרות זאת רבים וטובים **חושבים ומרגישים** כמו "תפרנים". כאשר היצר הרע חובט בנו ומראה לנו את האומללות שלנו - אנחנו מסכימים עם כל מילה ומופלים בדעתנו ומרגישים "לא שווים" וזה גורם לנו להתרשלות כללית ומונע מאתנו לעשות גם את מה שאנחנו כן יכולים לעשות. לעומת זאת, כאשר יהודי **מודע לעושר הרוחני** שלו - אז כל הניסיונות של היצר הרע להלום בו נראים בעיניו כבדיחות לא מוצלחות, והוא יודע מתייחס ברצינות לכל התועלת והמענות, כי הוא לא שיהירס הרע הוא בסך הכול שקרן שמציג מצג שווא, אבל האמת היא שיש לו אוצרות נצחיים שהולכים וגדלים בכל רגע ורגע.

חשבון פשוט

במאמר הקודם כתבנו בקצרה שכדי שהאדם

כל טלפון מהבנק הכניס את איציק ללחץ גדול. אם לבור יש תחתית, אז איציק היה מתחת לתחתית. הוא החליף בית כנסת בגלל שהיה חייב כסף ליותר מידי מחבריו בבית הכנסת הקודם, וכבר היה נמוע ככל יכולתו מיציאת לרחוב מתוך חשש שמא יפגש עם הנושים. לא פעם היה נאלץ להתחבא כשעברו ברחוב "מכרים" שלו. ופעמים רבות גמגם בטלפון עוד תירוץ עלוב, ועוד בקשת סליחה.מה שאיציק לא ידע זה שדודתו העשירה והעריצית שנפטרה לפני כמה חודשים העבירה את כל רכושה לרשותו. וכי אין ידע, אף אחד לא טרח להודיע לו, וכך במשך חודשים ארוכים הסתובב איציק רדוף, שפל רוח ושפוף קומה, מבויש ומושפל. הטלפון שקיבל מעורך הדין שסוף סוף "התכנה" להודיע לו על עושרו המופלג שם קץ לשנים של סבל...

הידיעה מעודדת

אמנם עד שהכסף הגיע לרשותו בפועל, היה על איציק לעבור כמה תהליכים בירוקרטיים מייגעים וזה לא קרה ביום אחד, אבל הרוח החדשה שפיעמה בו זקפה את קומתו והחזירה את הברק לעיניו. הוא כבר דיבר עם הנושים בלב פוטח כשווה אל שווים וביטחון נסך בעצמותו.

חשוב ומעניין לשים לב לכך ש**עצם הידיעה** שהוא בעליו של רכוש רב ושדאגות הפרנסה ממנו והלאה - כבר "הרימה" את הרגשתו מבריא עמיקתא לאיגרא רמה. יוצא שהסיבה והגורם לכל אותם חודשי סבל וצער שעבר הם רק **חוסר הידיעה**, שהרי גם אז הוא כבר היה עשיר גדול מאוד בפוטנציאל אבל **הרגיש** "סמרטוט". נמצא שחוסר הידיעה מעושרו מנע ממנו את כל האושר והרגשת הרווחה שהעושר הזה היה יכול להסב לו.

מנגנון אנושי

גליון 614
ט"ז אדר ב' תשע"ט

כניסה	יציאה	ר"ת
17:16	18:28	ירושלים
17:32	18:30	תל אביב
17:25	18:29	חיפה
17:33	18:29	באר שבע

הכנסים של הרב שלום ארוש שליט"א לשבוע הקרוב

באר שבע	רחובות	ירושלים	חולון
יום א', י"ז אדר ב' (24/03/19) בי"ב ע"ש הרב סעדיה גאון רח' שא נס 18 בשעה 20:30	יום ב', י"ח אדר ב' (25/03/19) בי"ב מאורי ישראל זבולון גרד 2 (שכונת רחובות הצעירה) בשעה 20:30	יום ד', כ" אדר ב' (27/03/19) ישיבת "חוט של חסד" שמואל הנביא 13, בשעה 20:30	יום ה', כ"א אדר ב' (28/03/19) בי"ב ע"ש חללי צה"ל המעפילים פינת המצודה, בשעה 21:30

בדיחות הדעת

בן לאבא קמצן שואל אותו: "אבא, למה גם השונה אני מתחפש לחייל? ..."
אומר לו האבא: "חתמת קבע".

"מבאיש את ריחו" ומוקלקל את נפשו יותר ממה שהייתה קודם.

מנות קטנות

הורים 'יקרים! הסברנו כבר עד כמה חשובה היא "ההערכה" ועד כמה הרסנית היא שיטת הביקורת. הסברנו שקשה לנו להעריך את הילדים ולהחסיא להם, כי מי שלא מעריך את עצמו-מתקשה להעריך את האחר, מי שרואה כל הזמן מה לא בסדר אצלו מנקודת ביקורת שאינה בונה-יבקר כל הזמן את האחר, ולכן בכדי שנוכל להפסיק "להרוס" את עצמנו ואת נפשו של ילדנו, בכדי שנוכל "להרים" את הביטחון העצמי שלנו ושל ילדנו ולבנות לו "בנק של הצלחות" שיתמוך בו בשעות ירידה ומשבר ויוכיח לו שהוא שווה ויאימן בעצמו, עלינו לעשות זאת עם עצמנו.

הבעיה העיקרית היא: שאנו כ"כ "רגילים" למעט בחשיבות האישיות שלנו, לגמול את המעלות ולהעצים את החסרונות, ואפילו עכשיו שנדרש מאיתנו "לפרגן" לעצמנו-זה נדמה לנו כמו להרים "סלע ענק" ובאמת להרים אותו בשלמותו אי אפשר-אבל אם נפרק אותו לגורמים נוכל להרים חתיכה קטנה ועוד אחת עד שנרים את כולו.

אותו הדבר בדיוק בהערכה עצמית-כדי להצליח להעריך את עצמנו ואת הילד, ובפרט כדי להקנות בליבנו את ההרגל הזה של "הערכה עצמית" עלינו לעבוד במנות קטנות, שהרי בכדי להשתנות מהקצה אל הקצה ופתאום להתחיל להיות הורה שנמנע מביקורתיות או שיפוטיות ולהיפך להורה מפרגן ומחמיא וכי- קשה מאוד.

אז מה עושים? מתפללים ועובדים במנות קטנות- בהערות ופרגונים קטנים.

לייעוץ טלפוני ללא תשלום
במים ג' - ד' משעה 10-8 בערב
נייד: 054-8434435

חינוך באהבה
הרב יצחק אבוחצירא



הערכה או ביקורת פרק ז'

התקשר אלי בתחילת השבוע הורה, ואמר לי כך: קראתי ביחד עם אשתי את המאמרים על הערכה וביקורת, ושמותי לב שהילדים שלי לא מעריכים כ"כ את עצמם, הבכור שלנו אפילו סובל מחוסר הערכה, הוא בטוח שהוא כישלון. אבל אנחנו לא יודעים מה הסיבה לכך והאם אנחנו הורים ביקורתיים או לא.

ענית לי: תנסו להקליט יום אחד אצלכם בבית, בשעות הבוקר כשהילדים מתעוררים ויוצאים ללימודים, ובשעות אחר הצהריים ועד הלילה כשהילדים נרדמים, ואח"כ תקשיבו שניכם להקלטה ותתקשרו אלי. אחרי יומיים הם התקשרו וביקשו להיפגש דחוף.

ההורים סיפרו, שהם "נחרדו" לדעת והם לא האמינו עד כמה הם הורים ביקורתיים. כמובן הם התחילו הדרכה וקבלו על עצמם לבצע עבודה אישית ומשפחתית.

רופא הנפשות

רבינו הקדוש רבי נחמן מברסלב "רופא הנפשות" תלמד אותנו פרק חשוב בבעייתיות של ה"ביקורת והשיפוטיות". התורה הזאת, מופיעה בליקוטי מוהר"ן (חלק שני סימן ח') ונקראת "תקעו תוכחה".

התורה הזאת, היא התורה האחרונה שרבי נחמן אמר, זה היה שבועיים וחצי לפני הסתלקותו בראש השנה האחרון לימי חייו.

המצב של רבינו בראש השנה היה מאוד-מאוד קשה ועפ"י הטבע לא היה שייך שרבינו יגיד דברי תורה. הוא היה חולה בשחפת, וכשהיה משתעל היה מקיא דם. אבל הגיע ציבור גדול מאוד לאומן, והציבור רצה לשמוע דברי תורה.

רבי נחמן נישא לרבינו ואמר לו: ציבור גדול מחכים שתגידו תורה. רבינו עשה לו תנועה בידיים כאומר: הרי אתה רואה את המצב. רבי נחמן אמר לו: אבל הקב"ה כבר עשה לנו הרבה ניסים. כשרבינו שמע את זה הוא אמר לרבי נחמן: תקחו אותי עם המיטה.

המצב של רבינו היה כ"כ קשה שהוא לא יכל

לרדת מהמיטה, לכן הורידו אותו מהמיטה ושמו אותו בכיסא מיוחד, הכניסו את רבינו בקושי רב בגלל הציבור הגדול שהתאסף, ורבינו התחיל להגיד את התורה הזאת. וכמו שרבי נחמן אמר שהקב"ה כבר עשה הרבה ניסים כך גם היה עם התורה הזאת, רבינו אמר את התורה הזאת במשך 3 וחצי שעות, זו אחת התורות הכי גדולות בליקוטי מוהר"ן. בברסלב מקובל, שתורה ח' היא למעשה הצוואה של רבינו.

תקעו תוכחה

ורבינו כותב בליקוטי מוהר"ן (חלק שני סימן ח') כך:

"אף על פי שתוכחה הוא דבר גדול, וקטל על כל אחד מישראל להוכיח את חברו, כשואף בו שואינו מתנהג כשורה, כמו שכתוב: (ליקרא י"ט) 'הוכח תוכיח את עמיתך', אף על פי כן לאו כל אדם ראוי להוכיח. כמו שאמר רבי עקיבא: (ערבין טז:) 'תקפה אני, אם יש בדור הזה מי שיוכל להוכיח'. ואם רבי עקיבא אמר זאת בדורו, כל שכן בדור הזה של עכשיו."

כי כשהמוכיח אינו ראוי להוכיח, אף לא די שואינו מועיל בתוכחתו, אף גם הוא מכאיש ריח של הנשמות השומעים תוכחתו. כי על ידי תוכחתו הוא מעורר הריח רע של הפעשים רעים ומדות רעות של האנשים שהוא מוכיחם. כמו כשמוחץ איזה דבר שיש לו ריח שואינו טוב, כל זמן שאין מזיזין אותו הדבר, אין סרעושי הריח רע, אבל כשמתחילין להזיז אותו הדבר, אף מעוררין הריח רע, כמו כן על ידי תוכחה של מי שואינו ראוי להוכיח, על ידי זה קוצצין וקוצצין הריח רע של הפעשים רעים ומדות רעות של האנשים שמוכיחם, ועל כן הוא מכאיש ריחם, ועל ידי זה הוא מחליש את הנשמות שלהם...

אבל כשהמוכיח ראוי להוכיח, אף אז אדרבא, הוא מוסיף ונותן ריח טוב בהנשמות על ידי תוכחתו...

רבי נחמן מסביר לנו שמי שלא ראו ומי שאינו יודע כיצד להוכיח-דהיינו כיצד להתייחס לעצמנו ולילד בזמן שעשה דבר לא טוב וכדו' אז לא רק שהוא אינו מועיל לעצמו ולילד בדברי התוכחה אלא שהוא

מחפשת עבודה?
מצאנו מקום במיוחד עבורך!!!

למשרד טלמרקטינג גדול ומבוסס
דרושות טלפניות למשמרת צהריים - ערב
054-3344153 | 02-5308002
העבודה במשרדים בירושלים
בברכתו של הרב שלום ארוש שליט"א

לחעלה ח- 30
שנות נתינה
היו שותפים לעשייה
קמחא דפיסחא תשע"ט
02-5308000

"חוט של חסד"

ילדון חידודון

בין הפותרים יוגרלו מתנות

איזה סוג כלי מוזכר לראשונה בתורה בכרשה זו?

פתרון "פקודי": השוהם נמצאת על שתי רצועות הכתר של האסוד (לט ו-ז) וכן בשורה הרביעית של אבני החושן (שמות לט יג).

הזוכה: מיכאל גולברי, ירושלים

כתרונות לשלוח למייל | פקס:

al5308000@gmail.com | 02-5812252

חיזוקית-

אדר | השמחה בריאה לבריאות (:



הכל מתחיל מהמחשבה, איך שהאדם חושב כך חייו מתנהלים, מחשבה אותיות שמחה

(אב טל הדין)

לקבלת מסרים מחזקים: 052-6672221

יש לך סיפור תודה?

המערכת תשמח לפרסם אותך

al5308000@gmail.com



סיפורי תודה

אמרת תודה ונושעת?

ילדים בזכות התודה

עכשיו, עד הרגע הזה, זה רצון ה'. ואם זה רצון ה', זה הכי טוב בשבילך. זו לא מדרגה ששויכת ליחידים סגולה, זו האמונה הפשוטה: הכל לטובה. לכן זה השלב הראשון בדרך לישועה שלך. תדע שאי אפשר לסעל שום דבר, לא בתפלה ולא בסגולות, בלי הבסיס שזה האמונה: ככה ה' רוצה, וזה הטוב ביותר שיכול להיות.

וזה מה שאמרת לאותו זוג: תדעו שהתקלית שעבדוה ה' ברא אתכם והביא אתכם לעולם היא "אמונה". ה' יודע בדיוק מה כל אחד צריך בשביל שיצא לאמונה שאותה הוא צריך בשביל התקון שלו.

ולכן לזה מחסיר דבר פלוני, ולאחר מחסיר דבר אחר, או מביא לו קשי מסוג שונה, הכל בדיוק לפי התקון ששיוך לכל אחד. כאשר האדם מתחזק להאמין בה' שהכל לטובתו ואומר תודה, אם כן הוא הגיע לתקלית שבבגורה ה'ה לו החסרון. אם כן, כבר אינו צריך את החסרון הזה, וה' מושיע אותו מייד.



אמרת תודה ונושעת? 052-2240696

היו אצלי זוג שקבר תשע או עשר שנים אין להם ילדים, וספרו לי שהיו אצל הרבה רבנים ואצל הרבה רופאים ועדיין לא נושעו. אמרתי להם שאברך אותם, אבל הם אמרו לי: אנחנו רוצים שתאמר לנו מה אנחנו יכולים לקבל על עצמנו כדי שיהיו לנו ילדים. אמרתי להם שהם לא יעמדו בזה, אבל האשה אמרה לי: אנחנו נעשה כל מה שהרבה יאמר אמרתי להם: תגידו תודה חצי שעה ביום על כך שאין לכם ילדים!

אמר לי: איך נגיד תודה שאין לנו ילדים? אנחנו רק בוכים ובוכים, ואמה אומר לנו לומר תודה? אמרתי להם: הרי אמרתי לכם שלא תעמידו בזה... אז האשה אמרה לבעלה: כבר נסיונו הכל, מה אנחנו לא? בוא ננסה גם את זה. נתתי להם את הספר 'שעריו בתורה' ואת הדיסק 'תפסיק להתבכין'. ואכן, כך היה, הם אמרו תודה ונושעו, וכיום יש להם כבר כפוף ילדים בזכות התודה.

זה ברור: אדם אומר תודה - נגמרות לו הצרות! התפללתי, בקשתי מה' יתברך, התחננתי לפני בורא עולם שיאיר לי, שנוכל להסביר את זה לעם ישראל, כי כשהאדם יש לו צרות, אתה אומר לו: "טוב, תגיד תודה", קשה לו לקבל את זה.

כי צריכים להבין בעומק: כל מה שקרה איתך עד

הזוכה השבועי בהגרלה

אהרון ביטון (9.5, ביתר עלית)

גם אתה יכול לזכות, שלח לנו סיפור תודה ותיכנס להגרלה

al5308000@gmail.com

מתנה ושמה תודה

052-2240696



ילדים אומרים תודה

סיפור בהמשכים לילדים

מחברת התודה שלי (חלק א')

"אמא, איפה אני? מה זה המקום הזה?"

"הוזה'לה חמוד, נפצעת כשחצית את הכביש. עכשיו אתה בבית החולים, והרופאים מטפלים בך יפה. כואב לך משהו?" שאלה אותי אמא.

"כן, בטח. כל הגוף שלי כואב, אבל הרגל כואבת לי הכי חזק", עניתי.

"עוד מעט יגיע ד"ר שמרלה, ויבדק אותך שוב."

בדיוק באותו רגע נכנס הרופא עם חיוך גדול.

"הו, אני רואה שיהיה התעורר מה שלומך, חמוד?"

המשך בשבוע הבא

שוכב בכביש עם כאבים בכל הגוף. הייתי מאד מבולבל, לא ידעתי מה קורה. ראיתי הרבה אנשים סביבי, צועקים 'תתקשרו להצלה!', 'אמבולנס!'. תוך זמן קצר נשמעו סירנות בכל הרחוב.

אנשים נסו להרגיע אותי, שאלו אותי "איך קוראים לך?" אבל רק בקשי רב הצלחתי להגיד 'הוזה'. התחלתי להתנתק מההמלה שסביבי, עיני נעצמו, ושקעתי לתוך חושך גדול. הדבר הראשון שאני זוכר מהארוע זה שמשהו חזק מאד הפריע לי. התחלתי לגנוח. רציתי לפתח את העינים. שמעתי את אמא צועקת, קוראת לאבא שלי: "הוא התעורר! הוא התעורר!" בקשי פתחתי את עיני. לא הבנתי איפה אני. שמחתי מאד שאמא נמצאת לידי. זה היה הדבר היחיד שהיה מכר לי.

"הוזה'לה, איך אני שמחה שהתעוררת! איך אתה מרגיש? מה כואב לך?"

את הבקר הזה לא אשכח כנראה עד סוף חיי. הוא התחיל כרגיל - קמתי, התארגנתי, אמא הכינה לי את הכריך שאני הכי אוהב, לקחתי את התיק ורצתי לת"ת בשמחה. מול הת"ת יש כביש גדול, רחב ידי סואן.

אמא תמיד מזהירה אותנו שבכל פעם שאנחנו עוברים, נבקש ממישהו מבגר שיעביר אותנו את הכביש. אבל אני חשבתי אחרת. לדעתי, ילד בן שבע הוא מספיק גדול בשביל לעבר את הכביש לבד. אסתכל היטב מינה ושמאלה, ואחצה את הכביש. וזה מה שעשיתי. הגעתי לכביש, הסתכלתי מינה ושמאלה, לא ראיתי שום מכוניות, והתחלתי לרוץ.

בצד עמדה מכונית שהתחילה לנסע, ובגלל שרצתי מהר ואני קצת נמוך, הנהג לא הבחין בי. פתאום הרגשתי שאני עף באוויר, ראיתי הכל שחר, ומצאתי את עצמי



אם גם לכם "בגן השלום" ו-"חכמות נשים"
שינה את החיים
שתפו אותנו: al5308000@gmail.com

הסדרה לשלום הבית
052-2240696



שלום הבית שלי
הרב שלום ארוש שליט"א

שלמות הבריאה

תכלית שלימות הבריאה היא כאשר אדם זוכה להינשא ולחיות בשלום עם אישתו.

וכמו שביארנו בספרנו בגן השלום (פרק ראשון)! כי אותם זוגות שהם אמנם נשואים, אבל יש ביניהם שנאה ומחלוקת, לא די שאינם מקיימים את תכלית הבריאה, אלא בכמה אופנים הפגם שלהם גורע משל הרוק, כי אצלם השכינה מצפה לשכון, והפירוד שביניהם גורם לפירוד בעליונים חס ושלום.

לכן, כל זוג צריך לדעת, שהדבר החשוב ביותר בחיים הוא הבית ושלום הבית, ובזה צריכים להשקיע את כל הכוחות. וידעו ששלום הבית היא אחת המצוות העיקרית שמוטלת עליהם למשך כל החיים.

אחד מהאופנים שבהם מתבטא ההשקעה של בני הזוג בבית הוא, כאשר אחד מבני הזוג רואה שאין שלום בית, אז הם צריכים להשקיע הרבה תפילה על שלום בית, ובעיקר להתפלל על בן הזוג השני שיבין וידע שהתכלית של הבריאה תלויה בשלום הבית, וילמד ויקבל הדרכה לשלום בית, וישקיע את כוחו להשיג את שלום הבית.

אנו מדגישים את החשיבות של הבית גם כדבר המרכזי בחיי האשה, משום שישנן נשים החושבות שההתעסקות בבית, בעבודת המידות הנדרשת מהן, בהשקעת זמן ומחשבה בצורכי בני הבית וכד', כל אלו הם בטול זמן יקר.

לדוגמא: ישנן נשים צדקניות, שרוצות משום מה לעשות את העבודה של הבעל, רק ללמוד ולהתפלל. וישנן נשים שחושבות שהן באו לעולם הזה רק בשביל לבלות, לפטפט עם חברות, לצאת לקניות ולבילויים וכו' וכו' - אלו ואלו באות לידי כך שהן מזניחות את החובות שלהן לבית, וכך הן מחמיצות את הדבר החשוב ביותר שיש בחייהן, והן מפסידות את הבית ואת שמחת החיים שאותה הן מחפשות.

אבל כל אשה חכמה מבנה שעל פי האמת ההיפך הוא הנכון - אדרבה, עיקר עבודת ה' שלה,

הדבר החשוב ביותר בחייה הוא שלום הבית ובזה צריכים להשקיע את כל הכוחות

ועיקר "הבילוי" שלה, זה הבית. וכל האושר שלה והתענוג שלה תלויים דווקא בהצלחת הבית שלה. ולכן "פרוייקט" החיים של כל אשה צריך להיות הבית.

והבית, הוא למעשה, גם מבחן החיים האישי והאמיתי שלה. כי גם העבודה האישית של האשה

על מידותיה, על האמונה, מסירות נפש לתורה וכו', באים לידי ביטוי דווקא בבית. כי הנשים אינן פטורות מלעבוד על עצמן, וכל אשה ואשה תצטרך לתת דין וחשבון על כל פרט ופרט ממעשיה לפני מלך מלכי המלכים הקדוש-ברוך-הוא, ועיקר העבודה מתחילה דווקא כשמחתתנת. וכן גם אצל הגבר רוב הניסיונות שיש לו בחיים זה בעיקר מול בני הבית שלו. בחוץ הוא יכול להתגבר על המידות הרעות, על הכעס, על חוסר הסבלנות, אבל בבית מתגלה האני האמיתי שלו, ושם הוא צריך לעשות עבודה אמיתית.

ישנו יסוד חשוב, והוא, שהכוונה הנכונה והאמיתית שצריכה להתוות את דרכו של האדם ולכוון אותו בחייו היא: להכיר את ה'! כלומר - להאמין בה'.

כל אדם צריך שכל תכלית חייו יהיה להכיר את ה' ולדעת את האמת שאין עוד מלבדו, בכל מאורעות חייו. כי פירוש "להכיר את ה' יתברך" הוא: לראות את ה' בכל ניסיונות החיים, ולהבין מהו המסר בכל אותם ניסיונות, כמבואר בהרחבה בספר "בגן האמונה המבואר".

ומאחר וברור וידוע, שהניסיונות הקשים של החיים הם דווקא עם בן הזוג והילדים, לכן שם ביותר צריכה האדם לעבוד על האמונה שלו, שיראה רק את ה' לנגד עיניו, בבחינת: "שויתי ה' לנגדי תמיד", שבכל ניסיון ידע, שלא האשה ולא הבעל עושה לה ולא הילדים עושים להם, אלא זה ה' הוא שעושה להם. כי ה' הוא בעל הבית של העולם והכל ממנו, ויש בכל דבר שקורה לאדם מסר מה'.

בס"ד

חדש! חדש! חדש!

זמירות נועם שבת

חיזוקים באמונה מאת הרב שלום ארוש

נועם שבת

זמירות שבת

זמירות יפיוות
שיעשו לכם את השבת
עשירה יותר
ושמחה יותר...

מתאים במיוחד
לשבת חתן/ בר מצווה
ולשאר שמחות

זכות גדולה להפיץ במליונים!!

להזמנות: 052-2240696

הגיע הזמן ש-
32,000 אנשים
ידעו מהעסק שלך!

מהיום העסק שלך יכול להתפרסם
בעלון "חוט של חסד" הנחשף לאלפי אנשים מדי שבוע
02-5812210

ב"ס יסודי וגנים שירת מרים
בראשות הרב שלום ארוש שליט"א
החלה ההרשמה לשנת תש"פ

חינוך מוקדם
ליר"ש וערכים

צוות מקצועי ורגשי
רחב ומקיף

תגבור לימודים
וחוגי העשרה אחה"צ

עבודה פרטנית
עם כל תלמידה

לימוד מוסיקה
בשילוב קונסרבטוריון רון שולמית

073-7963555
(בין השעות 9:00-13:00)
רח' שמריה 13 י-ם

בפני עצמה, ואת כל הסעודות שבהן כל מאכל וכל תענוג ממש כל בים - הם מצווה בפני עצמה.

יוצא שרק מהשבתות של **העשור האחרון בלבד** יש לך כבר חצי מיליארד מצוות מדאורייתא ומדרבנן, ועוד לא הגענו אפילו לחצי החישוב של השבתות עצמן ולא הכפלו את זה בכל החיים. ואצל נשים, אם נחשב כל טפח וטפח בצניעות האישה כמצווה בפני עצמה - החשבון גדול הרבה יותר! ועוד לא דיברנו בכלל על המצוות של כל השבוע...

הכנסות בלי הוצאות

ועוד נקודה מחזקת מאוד לכל מי שרוצה להיות "רואה חשבון רוחני" מקצועי: בחשבוונאות רגילה עושים מאזן של הכנסות רבות למחילת עוונות כמו אפשר לטעות ולחשוב שגם כאן עלינו לחשב מצוות כנגד עבירות, אך לא כך הם פני הדברים.

חוקי החשבוונאות הרוחניים מייצגים תמונת מצב אחרת לחלוטין: לעבירות אין קיום כי לכל יהודי ישנן הזדמנויות רבות למחילת עוונות כמו ביום הכיפורים ובברית מילה ובכל הרהור תשובה וכן בכל שמירת שבת, ואז כל העבירות נמחקות ונעלמות. אבל המצוות לעומת זאת, הן נצחיות ואין מה שיבטל אותן לצח נצחים, כך שהמאזן יהיה תמיד תמיד לטובתך.

(אנו עוסקים אפילו ביהודי הפשוט ביותר, ולכן לא נדבר על אלה שעושים תשובה מאהבה שאצלם גם העבירות הופכות למצוות, והסברנו פעמים רבות שזו מדרגת מי שעושה תשובה בכל יום...)

כיפת ברזל

אם כן אחי היקר, בפעם הבאה שהיצר הרע מגיע לומר לך שאתה לא שווה כלום, שאתה לא יוצלח ושאינן לך תקנה וכל מיני לשונות כאלה, תדע את האמת ואל תתבלבל: אתה מיליונר. כל מה שהוא אומר הכול שקר.

כי היצר הרע נלחם. והוא נלחם חזק מאוד. וכל המלחמה שלו היא מלחמה פסיכולוגית לשבור ולייאש אותך לחילה, בטענה השקרית שאתה עני מרוד ושאתה לא שווה כלום. אבל ברגע שאתה מחזיק בידך את המחברת הזו שמכילה את החשבון המדויק, שהיא למעשה "ספרי הבנק" שלך - אתה רואה את המצב האמיתי בבהירות: לעבירות אין קיום כי אתה עושה תשובה מידי פעם, והמצוות שלך הן מיליארדים. בדרך זו ניתן לדחות את היצר הרע בקלי קלות! "בלבולי המוח" שלו וכל ה"ניגונים" הרעים שלו כבר לא מתקרבים אליך. המחברת והחשבון הם המגן המושלם מפני כל ההתקפות של היצר הרע, כיפת הברזל הרוחנית שלך.

שיעורי בית

לסיכום למדנו היום קצת חשבון. וכמו שאתם זוכרים מבית הספר, בחשבון העיקר הוא התרגול. אני מקווה שתתרגלו בבית את חוקי האלגברה הרוחנית וסוף סוף נתחיל לקלוט ולהפנים עד כמה אנחנו עשירים, ולא יִיָּתֵן ליצר הרע פתחון פה לייאש ולהחליש אותנו לעולם, וכך נמשיך עם שמחת פורים לכל השנה כולה. חזק ונתחזק. אשרנו ומה טוב חלקנו.

בברכת שבת שלום ומבורך

שלום

ברכת שמים מעל

"בשכר זה שהגנת על רבי שמעלקא, תזכה כי כל מי שתברך היום 'בורך מן השמיים' הוא שמח לשמוע זאת והמשיך בדרכו - אך דוקא היום הדרך הייתה שוממה מאוד. רבי אלימלך החל למהר בדרכו. הזכות שלו היא עד שהחמה תשקע... אך הדרך עברה בין שדות, יערות ופרדסים; הוא נתקל בפרות ובכבשים, אך לא באדם אחד. והנה, בדקות האחרונות לפני ששקעה השמש ראה אישה אחת עובדת בשדה. הוא ניגש לעברה והחל להמסיר עליה צרור של ברכות. 'ברך אותך ה' מן השמיים, וייתן לך עושה, ובריאות, וילדים, ופרנסה טובה, ו...' האישה נבהלה מהאדם הלוא מוכר והחלה לברוח. 'אל תחששי, באתי רק כדי לברכך' הרגיע אותה רבי אלימלך ובירך אותה שוב בברכות עד בלי די. לא חלף זמן רב ומזלם של האישה ובעלה החל לפרוח. תוך זמן קצר הם הפכו להיות עשירים. את ביתם הם פתחו לרווחה לפני עניי העיר ולכל מטרת צדקה היו נותנים בחפץ לב. כל עני שהתדפק על דלתות ביתם היה מקבל נדבה הגונה משומר הבית, וכאשר היה מדובר בבקשה לנדבה הגונה

היה בעל הבית שומע ונותן כלבבו. חלפו שנים, ולרבי אלימלך נודע על משפחה שהושלכה לכלא. לאחר בירור נודע לו כי אב המשפחה היה חייב לפריץ המקומי סכום עתק - חמש מאות מטבעות זהב. מצוות פדיון שבויים יקרה זו שהגיע לידיו אין הוא רוצה להחמיצנה. יצא רבי אלימלך לדרכו מעיר לעיר לאסוף צדקה עבור פדיון שבויים. בדרכו עבר באותו העיר שם התגוררו האישה ובעלה. הוא נקש על הדלת וביקש לדבר עם בעל הבית, אך כשהאישה ראתה אותו היא כמעט התעלפה. "הנה אליהו הנביא, שבירך אותי לפני שנים רבות!" קראה לבעלה באימה. "בטח הוא בא לקחת את כספנו ואת כל רכושנו חזרה!" "אל תדאגי" חייך רבי אלימלך והרגיע אותה ברוך, "איני אליהו הנביא, ובאתי לכאן כדי לבקש מכם שתתרכו למען פדיון שבויים." "לכמה כסף אתה זקוק?" שאל בעל הבית. כשרבי אלימלך נקב בסכום - חמש מאות מטבעות זהב - הוא מיהר לגשת אל הכספת ולהוציא את כל הסכום. "הנה, בזכות ברכתך הפכנו להיות אנשים עשירים; אנא קח את צרור המטבעות ולא תצטרך לנדוד עוד!" אך רבי אלימלך סירב. "ברצוני לזכות עוד יהודים במצווה החשובה", נימק את דבריו. לאחר הפצרות רבי אלימלך נעתר לקחת את מחצית הסכום בלבד, נפרד מהם בלבביות והמשיך לדרכו להציל משפחה בישראל...



בדרכו היה מהלך רבי אלימלך מליז'נסק, פעם כשליצידו אדם אחד, בדרכו שמע לפתע בת קול מן השמיים שהכריזה: "מי שיעזור לרבי שמעלקא מניקלשבורג יקבל שכר רב מן השמיים." "האם שמעת משהו?" שאל רבי אלימלך את ההלך שהיה עמו. "לא, לא שמעתי מאומה" השיב הלה. רבי אלימלך הבין שהקול השמימי כוון לאזינו, ומיהר לעשות את דרכו לניקלשבורג. מיד כשהגיע אל העיירה ניקלשבורג ניגש לביתו של הרב. רבי שמעלקא סיפר לו בצער כי תושבי המקום נטו מדרך הישר וכי כל מוסר אשר דבר עימהם נפלו על אוזניים ערלות. "לא רק שהם לא מתחרטים על מעשיהם, הם אפילו מלגלים לדברי" אמר בצער ובעוגמה. רבי שמעלקא סיפר בקצרה על מעשי בני עירו, ושייתן את רבי אלימלך בצער. "ירשה לי כבודו לשאת דרשה לפני קהל עירו?" ביקש רבי אלימלך. בתחילה היסט רבי שמעלקא ולבסוף נעתר הרב לבקשתו. בעירה הופצה השמועה כי אורח חשוב בה לדרוש, הכל היו סקרנים לדעת ולהכיר את טיבו. בשעה המיועדת התאספו מספר די נכבד של אנשים ונשים, בעיקר מתוך סקרנות לשמוע את דרשותיו של הדרשן החדש. מיד עם עלייתו אל הבמה החל רבי אלימלך ציטט פסוקים ומדרשים כדי להוכיח, כביכול, כי אין כל פגם במעשיהם ואין הם נקראים חוטאים כביכול. רבי אלימלך סיים את דבריו וירד מן הבימה, לא לפני שביקש מכולם לשוב ולהתכנס למחרת כדי לשמוע את המשך הדרשה. השמועה פשטה בעיירה חיש מהר. למחרת באותה שעה בית הכנסת היה מלא וגדוש בתושבים נלהבים שביקשו לשמוע עוד היתרים וקולות מפיו של הדרשן החדש. אך הפעם, במקום להמשיך בפלפול ההבל של יום האתמול, החל רבי אלימלך להוכיח אותם בעדינות אך בתקיפות. הוא ציטט להם את הפסוקים בשלימותם, הביא להם את דברי החכמים מן התלמוד ומספרי ההלכות והביא את תוכחתו בטוב טעם, בשפתו המיוחדת הצליח להיכנס לנבכי נשמתם לעוררם מטעותם ולהראות להם כי עליהם להתחרט על כל מעשיהם. דבריו נכנסו ללב השומעים. הם התחרטו באמת ובתמים על מעשיהם הרעים. ושחו בניהם "ה בדיוק מה שרב העיר, רבי שמעלקא, היה אומר לנו מדי שבת" הצטערו. "הבה ניגש אליו ונבקש את סליחתו על שציערנו אותו והמרנו את פיו." משראל רבי אלימלך כי הצליח בשליחותו הלך לדרכו שמח וטוב לב. בדרכו חזרה שמע קול נוסף שיצא מן השמיים.

תכנית מנויים לעלון "חוט של חסד"

תמונה ייחודית

40 יום

תפילה בכוותל

80 עלונים

יאל מול דפי משלוח

במני תזכה ב:

הזכות שלך בהפצה:

02-5308000

גן הדעת
חידושים לכרשת שבוע

לכן חשוב ומועיל מאד להודות תמיד על המציאות, וההודאה מסייעת לאדם לצאת מהסתכלות מצומצמת, הרחבת הדעת, להבין שגם המובן מאליי הוא חסר. ועוד מועילה התודה למנוע את ההידרדרות ולהמתיק את הדין בשורה, היינו לגרום לצרות שלא יבואו, כי הדין מקורו במימרו, שנעלם

כללו של דבר, טוב להודות לפני הצרה, בתוך הצרה וכשיוציאים מהצרה, טוב להודות תמיד, לדבר עם אבא בפשטות ולומר לו תודה, בפשיטות ותמימות, על כל דבר ודבר.

מחבת טפלון - לבני ספרד - ניתן להכשירה בהגעלה, משום שציפוי הטפלון נחשב לפלסטיק, ודעת מרן הרב עובדיה שניתן להכשיר פלסטיק

לשמוע אמונה כל יום כל היום
קו האמונה 02-6444250

לקט אמרות חז"ל
רעיונות, עובדות
והנהגות מגדולי
ישראל,
על מדות טובות
שמביאות לאהבת
הזולת הנלמדות
מפרשת השבוע

ליקוט ועריכת: יצחק בן אהרן
כל הזכויות שמורות למכון אהבת אמת
אסור להעתיק, לצלם ולהדפיס בלי רשות בכתב

איש לרעהו

מכון אהבת אמת – המרכז להעמקת ערכי אהבת הזולת

ע"ש ר' צבי יהודה דומוביץ ז"ל – רח' אבן עזרא 2 ירושלים 9242402
טל: 02-5671812 פקס: 077-7671812 דוא"ל: paypal: ahavemet@012.net.il

שבת קודש טז אדר ב תשע"ט: הדלקת נרות: ירושלים 5:16 תל-אביב: 5:31 חיפה 5:22 מוצאי שבת: ירושלים: 6:29 תל-אביב: 6:31 חיפה: 6:30 ר"ת: 7:09

פרשת צו

התחשבות בזולת

להרגיש את הזולת...

סיפר הגה"צ רבי שלום שבדרון זצ"ל: כשהגיע הגרי"ז סולובייצ'ניק זצ"ל לירושלים אחרי המלחמה כשהוא שבור ורצוף, פשטה השמועה בעיר והחלה נהירה המונית לביתו. יהודים מכל קצות העיר הגיעו לבקש עצות ברכות וישועות.

בין הבאים היה הגאון רבי איסר זלמן מלצר זצ"ל. אך הוא הסתובב אנה ואנה ולא נכנס לחדרו של הגרי"ז. שאלוהו: מדוע לא נכנס? והשיב שממתין שהחדר יתפנה ממבקרים. כי רוצה להפגש עם הגרי"ז ביחידות. **התפלאו כולם:** לשם מה נצרך לדבר עם הגרי"ז ביחידות? אלו סודות יש לו? ואם רצונו לדבר בלימוד מדוע לא ישמעו זאת גם אחרים? מיד הודיעו לכולם לצאת מהחדר משום שרבי איסר זלמן רוצה להכנס ביחידות.

היה שם אחד שסקרנותו בערה בו, וכשכולם יצאו מהחדר, התגנב הוא והתחבא מתחת לארון. וכך סיפר: רבי איסר זלמן נכנס לחדר ובידו שקית. הושיטה להגרי"ז ואמר: "שלום עליכם. הבאתי לכם סנדוויץ' עם זיתים. הכל מעושר כדת וכדין. אני בעצמי עישרתי".

התרגש הגרי"ז וקרא: "הו רבי איסר זלמן, החייתני! עד עכשיו לא הכנסתי מאומה לפי, כי אינני בקי בהלכות תרומות ומעשרות. אני כבר ניגש ליטול ידיים!"

רבי איסר זלמן שיער וחשש שכך יהיה: הגרי"ז יבוא לארץ ישראל, כאן צריך להפריש תרומות ומעשרות, והוא עדיין לא התנסה בכך בחו"ל, והרי כל מצוה אצל הגרי"ז אינה דבר פשוט כלל, הבין רא"ז שמן הסתם עדיין לא טעם מאומה, לכן הביא לו אוכל מעושר כדון, דבר שלא עלה בדעת אחד מהמבקרים הרבים.

"צריך להתחשב"...

ת"ח ממקורבי הגאון רבי בן ציון אבא שאול זצ"ל עלה לבית רב"צ בימי מחלתו לעסוק עמו בעריכת ספר תשובותיו. היה זה ביום תענית והרופא אסר עליו לצום. והנה נכנסה הרבנית שהציעה לרב"צ כוס קפה. הוא סרב לשתות עתה ודחאה לאחר מכן. "אבל אתה חייב בפקודת הרופאים" אמרה.

אך רב"צ עמד בסירובו, ונימוקו עמו: "לא ישתה ליד אדם השרוי בתענית! אמנם הבריאות דוחה צום, אבל אינה הצדקה לגרימת סבל עקיף מזערי לזולת!"

בענין אחר אמר פעם רבי בן ציון: מעולם לא הערתי לאדם, פרט לענין אחד: כשמחזירים על הפתחים לאסוף כספים לצרכי צדקה בשעות הצהריים! הלא זה זמן מנוחה לילדים ולמבוגרים, איך לא מתחשבים?

יגילו במלכם

שלא יפגע אדם בזולתו מתוך רוב דביקותו ודקדוקו בהידור המצוות!

נלמד, בדרך דרש ורמז, מהפסוק: "ואש המזבח תוקד בו" (פרק ו-ב)

כלומר: אם אש עבודת ה' יוקדת באדם, עליו להזהר שתהיה יוקדת "בו" – בתוכו פנימה, ולא כלפי חוץ באופן שתפגע באחרים. וכדוגמא לכך מביאים את מה שסיפרו חז"ל בגמרא (סוכה כח) על תלמידו של הלל הזקן, יונתן בן עוזיאל, שבשעה שישב ועסק בתורה, כל עוף שפרח מעליו מיד נשרף. ונשאלת השאלה: אם כך גדולתו של התלמיד, במה התבטאה גדולתו של הרב [הלל הזקן]? אלא, אומר השפת אמת, גדולתו של הרב באה לידי ביטוי בכך שעוף הפורח מעליו לא נשרף כלל, שכן האש הייתה יוקדת בקרבו פנימה, ומבחוץ לא היה הדבר ניכר... (עפ"י מש"ת)

באחת משיחותיו הנוקבות, עמד הגאון רבי חיים שמואלביץ זצ"ל על העוול הנורא, כאשר מתיימר אדם לעשות מצוה תוך כדי פגיעה חמורה בזולתו, ואשר גורם לעצמו נזק עצום בשל כך, כפי שמוכח מפסוקי הנביא. ואלו דבריו:

בספר שמואל (יב-ה) מתואר, כיצד נתן הנביא בא לפני דוד המלך ע"ה ומספר לו את משל כבשת הורש: העשיר שיש לו מכל טוב, לוקח מהעני את הכבשה היחידה שיש לו... האם לוקח זאת לעצמו? לא! הוא לוקח כדי לקיים בזה מצות הכנסת אורחים (וכמפורש בפסוק).

"ומה פסק על כך דוד המלך?" – הרעים רבי חיים בקולו – "בן מות האיש העושה זאת!" אומר לכם את האמת שעברתי על כל התורה כולה ולא מצאתי חיוב מיתה על גזילת ממון... איך זה נהיה האדם לבן מות?!"

"אלא מכאן" – הפטיר רבי חיים – "כאשר האדם לוקח הכל לעצמו בלי כל התחשבות בזולתו וגם את המצוות הוא רוצה לקיים על חשבון השני – אין עליו חיוב מיתה. זה אינו עונש, אלא הוא פשוט מאבד את זכות קיומו..."

להכיר ולהעריך הטובה שמקבל ממטיבו ולהודות לו על כך!

נלמד מהפסוק: "אם על תודה יקריבנו" (פרק ז-יב)

וכתב רש"י: "אם על דבר הודאה על נס שנעשה לו כגון יורדי הים והולכי מדבריות וחבושי בית האסורים וחולה שנתרפא שהם צריכים להודות, שכתוב בהן (תהלים קז) "יודו לה' חסדו ונפלאותיו לבני אדם ויזבחו זבחי תודה".

ההודאה הגדולה ביותר שמצאנו בתורה, היא הודאת עם ישראל אחרי קריעת ים סוף, שבאה לידי ביטוי בשירת הים, וכמו שאומרים בתפילה: "על זאת שיבחו אהובים... ונתנו ידידים זמירות ושירות ותשבחות ברכות והודאות למלך...". ובהמשך: "שירה חדשה שיבחו גאולים לשמך על שפת הים יחד כולם הודו".

וחשבנו בס"ד, שיש כאן יסוד גדול בטיב ההודיה, ולהבנת הענין נקדים מספר קושיות:

(א) אמרו חז"ל (מגילה י:): "ביקשו מלאכי השרת לומר שירה, אמר הקב"ה מעשה ידי טובעין בים ואתם אומרים שירה". וקשה: במה שונים ישראל שאמרו שירה ועליהם לא היתה טענה כמו על המלאכים?

(ב) כתב הבית יוסף (או"ח סימן ת"צ מהמדרש) שמטעם טענה זו של "מעשה ידי טובעים" וכו', לכן אין גומרין את ההלל בחול המועד ובב' ימים אחרונים של פסח. וצ"ע: א"כ, מדוע ביום ראשון של פסח כן גומרין ההלל? ומה עוד שבני ישראל עצמם הרי אמרו שירה, כאמור.

(ג) על הפסוק "אז ישיר" פירש רש"י: "אז - כשראה הנס עלה בלבו שישיר שירה". מה החידוש בדבריו, הרי פשוט הוא שעלה בלבו לשיר רק כשראה הנס ולא קודם?

(ד) מדוע המתנינו ישראל מלומר שירה עד שעה זו, ולא אמרו מיד כשנגאלו ממצרים?

(ה) מהו פשר הלשון "שירה חדשה" איזה חידוש היה בנס הזה יותר משאר ניסי מצרים שמתאים לזה הביטוי "שירה חדשה"?

ואשר נראה לנו בישוב כל הקושיות, כי למען האמת ישנן שתי מדרגות עיקריות השונות זו מזו במושג של הודאה על הנס, ונמחיש את היסוד בזה בהקדם מעשה קטן שיש בו מסר גדול (הובא בספרנו **איש לרעהו** ח"ב עמ' תלד):

פעם הגיע חסיד קרלין לביקור בוינה מקום מושבו של **כ"ק האדמו"ר רבי ישראל מטשורטקוב** זצ"ל. הוא נכנס אליו ביום רביעי ושאל: הואיל ומתעתד הוא להתפלל בשבת בבית מדרשו, האם הוא יכול לצעוק בתפילה, כמנהג חסידי קרלין שמתפללים בקול צעקה?

השיב לו האדמו"ר: "אצלנו לא צועקים אלא מתפללים בשקט כיאה לפני מלך מלכי המלכים". בלית ברירה התאמץ הלה בתפלת ליל שבת שלא לצעוק, אך כאשר הגיע בתפלת שחרית ל"נשמת כל חי" ליבו עלה על גדותיו ולא יכל להתאפק מלהתפרץ בצעקה למלכו של עולם מעומק לבו.

לאחר השבת כשנפרד מהאדמו"ר, התנצל על כך וביקש סליחתו. אך הרבי ענה לעומתו: "כפי שהתפללת, כך ראוי להתפלל! צעקה היא אחת מלשונות התפלה!" התפלא החסיד: "והרי הרבי אמר ביום רביעי..."

הסביר לו האדמו"ר: "כשחסיד בא אלי ביום רביעי ומתכנן לצעוק בשבת ומבקש על כך רשות, זה לא מקובל עלי. שכן תפלה צריך להתפלל מהלב ולא בצעקות. צעקה היא לא מטרה בפני עצמה. אך כאשר מתוך כוונת הלב מתפרצת לה הצעקה, זה מבטא את איכות התפלה, כי הצעקה באה מתוך הדביקות בהקב"ה, וצעקה כזו היא אחת מלשונות התפלה". ע"כ המעשה.

מענה נבין שכך גם לענין ההודאה. ישנה מדרגה פשוטה של הודאה שהשכל הישר מחייב אותה, או שחייבו חז"ל, ואפשר לתכנן אותה מראש, אימתי והיכן להודות על הנס, כדוגמת ארבעה שצריכים להודות. הודאה כזו, עדיין לא בדרגת "שירה" הפורצת גבולות... אך ישנה הודאה בדרגה נשגבה ונעלית ביותר שאי אפשר לתכנן אותה מראש לעוד מספר ימים, אלא היא פורצת "ספונטנית" בצורת שירה. מעומק לב הומה, המלא על גדותיו ברגשי שמחה והודיה על הנס. נמצא שכמו גדר ה"צעקה" בתפילה, כך גדר ה"שירה" בהודיה.

ומכאן נבין את ההבדל הגדול בין ישראל למלאכים: עם ישראל, שראו בעיניהם את נס הצלתם, לא "ביקשו" לומר שירה, אלא השירה פרצה בכל עוז מאליה, מתוך רגשות עזים של שמחה שהציפה אותם למראה הנס המפתיע. שירה כזו היא כורח המציאות ולא ניתן להגבילה או לדחות אותה. לא כן שירת המלאכים הם "רק ביקשו" לומר שירה (כלשון חז"ל), ושירה "שמבקשים עליה רשות", כזו שניתנת לתיכנון ואין בה עוצמה "בלתי נשלטת", שפורצת גבולות, שירה כזו נשארת במסגרת הרגילה, הקובעת שכאשר "מעשי ידי טובעים בים לא אומרים שירה".

לפיז, גם מתורץ מדוע רק ביום הראשון של פסח גומרים את ההלל?

שירי תודה והכרת הטוב...

כשהיה הגה"צ **רבי מאיר חדש** זצ"ל מודה ומברך על הטובות שהטיבו עמו, היה מגיע לידי התרגשות כה עמוקה. כל ימיו היה אסיר תודה להקב"ה שהשאירו בחיים, על אף כל הסכנות, ועל שזכה להקים בית של תורה, ועל שזכה להיות כל חייו בתוך עולמה של תורה.

בשנים האחרונות לחייו, בכל עת שהיו שרים שירי תודה, אפשר היה לראות, כיצד הרגשות של הכרת הטוב מציפים את לבו, והוא נסער כולו.

תמיד חדור היה הכרת הטוב לה' על הטובה שהנחיל לו. תמיד מרוצה, תמיד רגוע. לעתים היה מפזם לעצמו, כשחיוך קל של שמחה ומאור מרחף על פניו. אף פעם לא ראהו מריר או מתמרמר. תמיד הקרין תחושה של אהבה, רוחב לב, שמחה והכרת תודה, תודה לרבש"ע על הכל.

במסגרת שיחותיו על "הכרת הטוב" היה מספר גם על הטוב שהיה לו כאשר ישן בבית מלאכה של סנדלר. הלה היה הולם בפטישו עד השעות הקטנות של הלילה. ועל ידי כן למד להתעלם מהרעשים בסביבתו. הוא פיתח תכונה זו עד ששום רעש לא מפריע לו להתרכז בתלמודו. הוא שכה ידע לראות בכל מאורע את ידו הטובה של הקב"ה, לא שכה להתייחס בהערכה גם לאותם ימים קשים בבית הסנדלר.

המשגיח רבי מאיר

לזכור ולהודות על

היטועה...

בחודש אלול שנת תש"ל, נחטף אווירון ע"י מחבלים. בין הנוסעים שנחטפו היו גם הגאון **רבי יצחק הוטנר** זצ"ל ובני משפחתו. הם הוחזקו במדבר ירדן כשבוע ימים ואח"כ הועברו למקום סתר לעוד שבועיים, בתנאי מצוקה נוראים. תפלות עולם התורה לשחרורם הרקיעו שחקים. בכ"ה באלול, אחרי שנשתחררו בחסדי ה', נותרו כתבי חידושי בידם. הצער הגדול של הרב הוטנר על כך, התמזג עם שמחת השיחרור.

בהתאם לאמרת חז"ל "הואיל ואתרחיש ניסא ניזיל ונתקין מילתא" (שבת לג.) נוסד בכ"ה באלול תש"ל קרן גמ"ח לבני תורה לאות הודאה על החסד בפדיון נפשם של הרב הוטנר ומשפחתו והנלוים אליו. מאז נקבע יום זה כיום הודאה בביתו.

את תחושת הכרת הטוב הביע הרב הוטנר לאחר השיחרור באמרה הבאה: "מצינו בדוד המלך ע"ה שעשה לו "אזור" מעור של שה לזכור הנס ועליו הראה כי זה הוא (ראה שמואל א- יז, לד במדרש), מורה באמצע על ישועתו. הלוואי שהייתי יכול לעשות לעצמי בגד מתוכן הצלה זאת, כדי שאף לאחר חלוף הזמן, אוכל להודות ולהורות באמצע על ישועה זו".

הכרת טובה מיוחדת, חש הרב הוטנר ל"אחינו בני ישראל" על השתתפותם העמוקה בכל מה שעבר עליו. על התפילות וההשתדלויות למען שיחרורם. ועל כן הסיקה הרב הוטנר כי ניכר בעליל ש"רק כח כלל ישראל ותפילותיו הם שהביאו להוצאתנו מן המיצר".

ספר הזכרון לבעל ה"פחד יצחק"

דרשת הודיה על החסד הגדול...

בעת שפרצה מגיפת הכולירה בפרשבורג, לא פגעה באופן פלאי במאות בני הישיבה. כאשר נעצרה בחסדי ה', נשא בעל **החתם סופר** דרשת הודיה. על החסד הגדול שהפליא על הפלא, שלא פגע בשום תלמיד מהם שום חולי ומכאוב ולא שום ענין מהחולי ההוא!

את הפלא הגדול הזה תלה החתם סופר בזכות הקהילה. וכל כך למה? משום שאילו היתה המגיפה פוגעת ח"ו באחד מבני הישיבה, היו אנשים מן הקהילה עלולים לתהות: כלום לא די לנו בחולים בקרבנו, שצריכים אנו לטפל בנערים מערים אחרות? ישובו לביתם ויחלו שם! ודיבורים אלו מעוררים היו דינים קשים על הקהילה. חס עליה הקב"ה, ושמר על בריאותם של בני הישיבה, שלא ניתן פתחון פה לנרגנים...

דרשות החת"ס

משום שאז הרי ישנה החובה על כל אחד לראות עצמו כאילו הוא יצא עתה משיעבוד מצרים, ועליו לחוש זאת באמת, עד שפורצת מלבו "שירה חדשה" על גאולתו האישית בלילה הזה, וממילא, בהרגשה כזו רשאי לגמור את ההלל. זהו שהדגיש רש"י: "עלה בלבו שישיר שירה". כי שירה צריכה לפרוץ מלב מלא על גדותיו ברגשי שמחה והודיה, ורק אז אין כל מגבלה, כאמור. [אבל אחרי ניסי מצרים, עדיין לא הגיעו בני"י לדרגה כזו. וזו משמעות "שירה חדשה" שמתחדשת ברגע זה ואינה צפויה מראש].

נמצאנו למדים, שלא כל הודאה על נס שייך בה "שירה". אלא רק זו שבאה מתוך רגש התפעלות עצומה מהנס, שאז דין השירה לפרוץ מאליה מעומק הלב, זוהי השירה הראויה להיות חלק בלתי נפרד מההודאה שנתחייב בה בעל הנס.

וכעין הרעיון הידוע שאמר הגרי"ז **סולובייצ'יק** זצ"ל (בשם אביו **רבי חיים** זצ"ל) לבאר את הפסוק "ואני בחסדך בטחתי יגל לבי בישועתך אשירה לה' כי גמל עלי" (תהלים יג-ו). שיש לעיין אימתי אפשר לומר שירה על נס, האם רק אחרי שכבר קרה נס או גם במצב שבטוח במאה אחוז שיקרה הנס. וזה ביאור הפסוק: "ואני בחסדך בטחתי" - שבטוח רק "בחסדך" אזי רק "יגל לבי בישועתך" - יש לי שמחה על זה. אבל אימתי "אשירה לה'" - שיאמר שירה, רק "כי גמל עלי" כשנעשה הנס בפועל. [והיינו, לא מספיק הידיעה על הנס אלא צריך התפעלות מוחשית כדי לומר שירה].

ומצאנו (בספר **חוט השני** הל' שבת פ"ד) שהקשה הגאון **רבי ניסים קרליץ** שליט"א, - לאור דברי הגרי"ז - בהבנת הפסוק בשירת הים "תבאמו ותטעמו בהר נחלתך... מקדש ה' כוננו ידיך" שהכוונה על בית המקדש שעתיד להבנות ע"י הקב"ה, נמצא שבשירה מדובר גם על ישועה העתידה לבוא, והרי לפי הגרי"ז אומרים שירה רק על הישועה שהגיעה בפועל ולא על הבטחון בישועה שתבוא!

ותירץ רבי ניסים, כעין היסוד שכתבנו לעיל, שכאשר בני ישראל אמרו "שירת הים" על הניסים הגדולים שראו, הגיעו מתוך כך למדינה כ"כ גדולה לבטוח באמונה ובבטחון בה' עד שהרגישו ממש את הנס העתידי כאילו כבר מתקיים לנגד עיניהם, עד שלפי דרגתם זו יכלו לכלול גם את הנס הזה בתוך השירה. ודפח"ח.

זריזות למצוות

מצוה הבאה לידך...

סיפר הרה"ג **רבי אליעזר טורק** שליט"א: יום אחד נכנסתי לביתו של הגראי"ל **שטיינמן** זצ"ל לשאול בעצתו. בדיוק בשעה זו נכנס הרב שטיינמן לבית לאחר שמסר את שיעורו היומי בשיבת פוניבז' לצעירים. והנה עוד לפני שהספיק לטעום מהאוכל שהכינה לו הרבנית, נכנס הגאון **רבי דוד שמידל** שליט"א (ראש "אתרא קדישא") ושוחח עמו דקות ספורות. ויצא מהבית.

מיד לאחר מכן אני רואה את הרב שטיינמן לובש שוב את הכובע והחליפה ומתכוון לצאת מהבית כשהוא מתנצל בפני הממתינים על כך שהוא נאלץ לצאת כעת. הרבנית פנתה אלי בחרדה ואמרה: "אוי! הוא עדיין לא טעם מאומה, להיכן הוא יוצא שוב?!"

ירדתי אחריו וראיתי שהוא ממתין לרכב שיבוא להסיעו. אמרתי לו את דברי הרבנית, אך הוא לא הסביר פשר נסיעתו הפתאומית. מאוחר יותר התברר כי נודע להרב שמידל על חפירת קברי קדמונים במקום מסויים, ובא להודיע להרב שטיינמן כי לדעתו אם יבוא למקום למחות בעובדים הדבר יכול לסייע ולהביא לעצירת העבודות.

ומיד כשמע זאת הרב שטיינמן לא התמהמה אף לא לרגע קט כדי לטעום דבר-מה. שכן "מצוה הבא לידך אל תחמיצנה", ואם יש בידו לסייע ולהציל, אין להתעכב במאומה.

כל רגע יקר...

כל דקת זמן שניתנה להגרי"ש **אלישיב** זצ"ל היתה מנוצלת לתלמוד תורה, ולכך גם זריזותו המופלאה. כאשר היה נכנס מאן דהו לבקשו דבר-מה והיה חורג ממשטר הקיצור והצמצום המפורסם של הגרי"ש והיה מאריך בדבריו, מיד היה הגרי"ש תוקע בו מבט תוהה ומשתומם, כמי שזועק עליו ללא קול: "גזלן שכמותך, איזה היתר יש לך לגזול מזמני היקר?!"

גדולה שימושה

להזדרז לקיום המצוות שבין אדם למקום ובין אדם לחברו !

נלמד מהפסוק: "צו את אהרן ואת בניו" (פרק ו-ב)

וכתב רש"י (מהתו"כ): "אין צו אלא לשון זירוז, מיד ולדורות, אמר רבי שמעון, ביותר צריך הכתוב לזרז במקום שיש חסרון כיס".

נאמר (משלי כב-כט): "חזית איש מהיר במלאכתו לפני מלכים יתייצב..." ופירש **רבינו יונה** ז"ל: בא לשבח מדת הזריזות, והיא המהירות במלאכתו. וביאור הענין: כאשר מוטלת עליו מלאכה לעשות, לא ישקוט האיש כי אם כילה הדבר לעשותו, והמהירות במלאכה כוללת ההקדמה אליה: שלא יאחרנה ליום מחר ושיתעסק בה בלא ביטול והפסקה בעצלתים. ושיבח בעליה ואמר: כי לפני מלכים יתייצב. כי המלכים שואלים ודורשים על איש אשר כזה והוא הראוי לפעלם ולעבודתם.

התאונן אחד לפני הגאון **רבי בן ציון אבא שאול** זצ"ל על כי נבצר מרוב ישראל לקיים הלכה מפורשת בשולחן ערוך... **התפלא** רבי בן ציון לאיזו הלכה כוונתו? השיב הלה: הלכה מפורשת שיש להמנות על עשרה הראשונים בבית הכנסת... נמצא שאם יש ציבור של מאה מתפללים, הרי תשעים לא יזכו לקיים הלכה זו...

השיב לו רבי בן ציון על אתר: "טעות בידך! כל המאה יכולים לזכות בכך!" ה"כיצד?" תמה הלה.

פתח רבי בן ציון את השו"ע (או"ח סי' צ-י) והקריא: "ישכים אדם לבית הכנסת, כדי שימנה עם העשרה ראשונים..." והוסיף להסביר: "מרו השו"ע לא כתב, "ימנה האדם על עשרה ראשונים" כי לזה באמת יכולים לזכות רק עשרה. את זה לא מחייבת ההלכה. אבל החיוב הוא על כל אחד להשכים להשתדל להיות מעשרה ראשונים, ולהשתדל, יכולים כולם!"

ומי כעמך ישראל

בין איש לרעהו – סיפורים בני זמננו

יִנְהַפּוֹךְ הוּא! / הרב נפתלי וינברג

לפיכך הייתי מציע לשלוח לי משלוח-מנות מקורי. יחשוב כל ילד במה הוא מסוגל ורוצה להשתפר, לדוגמא, הקשבה והשתתפות טובה יותר בשיעורים, השתדלות לעבוד על המדות טובות ועל הדרך ארץ. את המשלוח-מנות **הזה** יגיש לי על דף מאויר ברוח היום - "והריני כאילו התקבלתי"...

* * *

כמו לכל מטבע - גם כאן ישנו צד שני:

ישנם אנשים או משפחות שאנחנו חייבים לשלוח להם משלוח מכובד. יש לנו כלפיהם מחויבות, או הכרת-טובה מיוחדת, ואין לנו אפשרות להתעלם שכן אז נהיה חלילה כפויי-טובה.

אבל מה עושים מול ארנק ריק?

במקרים כאלו עלינו להפעיל את מנגנון ההישרדות היהודי שנקרא "בטחון בהשם". ואמנם, הדרך הזו לא מתאימה ממש לכל אחד, שכן צריך להיות איש מעלה כדי לבטוח באמת. אם הוא מרגיש חייב לשלוח ומתכוון לשם שמים, ה' יעזור לו שלא יחסר לו מזה הפסוק אומר "בְּרוּךְ הַגִּבֹּר אֲשֶׁר יִבְטַח בַּד' וְהָיָה ד' מִבְּטָחוֹ" (ירמ' יז, ז). נשים לב שהפסוק מורכב משני חלקים, כלומר: "בְּרוּךְ הַגִּבֹּר אֲשֶׁר יִבְטַח בַּהֵשֶׁם" כך הוא יזכה ל"וְהָיָה ד' מִבְּטָחוֹ" - לפי מידת הביטחון שלך כך תזכה לקבל מהקב"ה!!

אך כאמור, את "סעיף הביטחון" מפעילים רק כאשר הדבר באמת נצרך, היינו ביחס לאנשים שאנו חייבים לשלוח להם. אך כאשר מדובר במשלוחים סתם, אזי נשען על פסוק אחר (ומיכה ו, ח) - "וְהִצַּנֵּעַ לָכֶת עִם אֶלְקִידָה"...

* * *

מענין לענין באותו ענין: לפני כשנה השתתפתי בחתונה, והבחנתי בתופעה מוזרה. הפנים של בעלי השמחה משני הצדדים לא היו נראות שמחות באמת, לא ראיתי אפילו חיוך על פניהם. שאלתי את עצמי: אולי נקלעתי בטעות לניחום-אבלים?...

והאמת היא: מה שהעיק עליהם ביום שמחתם היו ההתחייבויות האדירות שנטלו על עצמם. זה פשוט כופף את קומתם, והם צודקים - איך אפשר במצב שכזה לשמוח? והבן שואל: האם זו דרך היהדות? החתן והכלה צריכים להבין זאת ולהסביר להורים שהם רוצים לצמצם ולהיות צנועים, הם לא רוצים לשמח על "הדם" של ההורים

נכון. החיסכון במשלוחי-המנות לא יותר בידנו סכום שיספיק לנישואי הילדים, אבל הוא בהחלט יהווה נדבך נוסף בהתרגלות מוחלטת להתנהלות כרצונו יתברך.

והעיקר, שנזכה כולנו לפורים מאוין ושמח - "וְטוֹב לֵב מִשֶּׁהָתָמִיד" (משלי טו, טו)

והנה שוב הגיע פורים. והנה שוב נשמעים הצלופנים של משלוחי המנות.

חביבים ישראל שמחבבים את המצוות, על אחת כמה וכמה את המצוות החביבות של ימי הפורים. הקב"ה רוצה שנחגוג כמה שיותר - ללא ספק. והא ראייה: הוא מצדו תכנן עבורנו שנחגוג מידי ראש-חודש, אלא שבגלל חטא-העגל התוכנית בוטלה. 'זכר-לדבר' נותר אצל הנשים, שכיון שלא עבדו בעגל ישנן נוהגות לא לעשות מלאכה בראש חודש (ראה שו"ע או"ח ס' ת"ז סעיף א').

אז לחגוג? בוודאי! השאלה רק איך. גם כאן צריכים לפעול מהראש, ולא "מהבטן". גם כאן צריך לחשוב מה הדרך הטובה ביותר להגיע למטרה - והמטרה במקרה הזה היא המצווה.

* * *

נתמקד באחת ממצוות היום - משלוח מנות.

שמה התבלבלנו, אבל "עד דלא ידע" נאמר על משתה היין ולא על משלוח-מנות. אין מצווה לפוצץ את כל השכונה עם משלוחי-מנות. וכן. גם אין חובה להחזיר לכל מי ששלח לנו.

רוב האנשים שאנחנו שולחים ומקבלים מהם, הם כאלה שמופלים לנו היטב והמשלוח לא יעלה ולא יוריד את היחס בינינו, שהרי אם לא נמשיך לחייך להם ונקבל את פניהם בסבר פנים יפות משך כל השנה, אין כל צורך אמיתי לשלוח להם משלוח מנות. מנהג נאה היה לאחד מרבתי זצ"ל. בכל שנה הוא איתר מישהו חדש שהוא אף פעם לא שלח אליו, והשנה היה שולח אליו. "פנים חדשות" כמו בשבע-ברכות... מנהג כזה בוודאי מעורר אחוה ורעות מיוחדות.

ועדיין לא התייחסנו ל'מנות' עצמן, ערמות של ממתקים טופים, וופלים, ושאר חטיפים. הצד השווה שבהם: סוכר, והרבה. כבר ראינו לא-פעם משלוחים מפוארים, עם אריזה נוצצת, אבל בפנים לא היה אפילו מוצר אחד שהיינו מעלים על השולחן.

אז למי שכן שולחים, בוא נשלח "מנות" ולא סתם וופלים חלולים שבמקרה הטוב הם יעבירו אותם הלאה, ובמקרה הפחות טוב יקיימו בהם ביעור-חמץ כבר בפורים.

* * *

מקום מיוחד נתבצר למשלוח מנות של המחנכים והמחנכות. וכך שמעתי בענין זה מתלמיד-חכם אחד. לו הייתי במקומם, הייתי מודיע לחניכים בזה הלשון: תלמידים/ות יקרים/ות! אין זה סוד שכל משפחה התברכה בכמה וכמה בנים ובנות. אם צריכים לשלוח עבור כל ילד משלוח מכובד, הרי זה מצטבר לסכומים נכבדים שמעבר לאפשרות של ההורים. ובפרט אם מדובר בהורים שהם אברכים.

היית מעורב בסיפור שקשור לבין אדם לחבירו? שמעת ממקור ראשון?

ספר לנו עכשיו! פקס: 077-7671812 דוא"ל: ahavemet@012.net.il

ליקוטים נפלאים פרשת צו

זהו הכוונה 'אש המזבח' היינו היסורים שהקדוש ברוך הוא ייסר את האומות, על שלא ריחמו על כלל ישראל, ולא היה די להם, שישראל במצב שפל יותר מהם, ולכן אש היסורין תוקד 'בו' כלומר בהקדוש ברוך הוא נעלם הנעלמים, שהוא המקנא ולובש קנאה.

'ולבש הכהן מדו בד' הכהן, זהו רמז להקדוש ברוך הוא שנקרא 'כהן', ילבש את 'מדו בד' דהיינו לבושו שעליו חקוקים צורות נפשות ישראל, שהם נקראים 'בד' וכמו שכתוב 'הן עם לבדד ישכון', וכמו כן שהם מאוחדים בעצמם ומייחדים שמו יתברך. 'ומכנסי בד ילבש על בשרו' שינקום ה' במיוחד על שהרגו אנשים צדיקים שהם 'מכנסי בד' מלשון הכנסה, שהם מכניסים יחוד ואמונת ה' שנקרא 'בד', בלבבות ישראל, והם דבוקים בה' יתברך 'על בשרו' שאין דבר שמפסיק בין ה' לבנים.

"ולבש הכהן מדו בד ומכנסי בד ילבש על בשרו" (ו, ג)

ב"לקוט שמעוני" אומר, "שלא ילבש בגדי חול עימה", כלומר, שהכהן לא ישתמש בבגדי הקודש לענייני חולין, שלא יציל את בגדי הקודש ומעמדו למטרות שאינן קדושות.

"ובשר זבח תודת שלמיו ביום קרבנו יאכל לא יניח ממנו עד בוקר" (ז, טו)

אדם מביא קרבן תודה כהודאה על נס שנעשה לו, כגון: יורדי הים, הולכי מדברות, חבושי בית האסורים וחולה שנתרפא, שהם צריכים להודות, שכתוב בהן (תהילים קז) "יודו לה' חסדו ונפלאותיו לבני אדם ויזבחו זבחי תודה". יש להבין - שאל הצדיק רבי אברהם מרדכי אלטר מגור בעל ה"אמרי אמת" - הרי התודה היא קרבן שלמים ודינם של קרבנות השלמים שהם נאכלים בשני ימים ולילה אחד ומדוע נשתנה דינו של קרבן תודה להיאכל רק ליום אחד? אלא - השיב הרבי - התודה כאמור באה על ניסים חדשים חלקו גלויים ורובם נסתרים אם כן איך ניתן לאכול מקרבן תודה שבא כהודאה על הנס של אתמול על חשבון הנס של היום!?

"וטומאתו עליו" (ז, כ)

אדם שנטמא טומאה חמורה כגון טומאת מת, טמא שבעת ימים, ולאחר מכן טובל במקוה ונטהר, ואילו בתוך השבעה ימים, גם אם יטבול אלף פעם לא מועיל לו.

ורבינו האור החיים הקדוש מסביר את עומק הדברים, שבתוך השבע ימים הטומאה היא 'פנימית' בתוך הנשמה והגוף, ולכן לא יועיל טבילה, ואילו לאחר שבעת ימים הטומאה רק חופפת מבחוץ על גופו, ולכן כתוב בפסוק 'וטומאתו עליו' שהטומאה רק מעליו מבחוץ ואינה טומאה פנימית.

"צו את אהרן ואת בניו לאמר זאת תורת העולה הוא העולה... ואש המזבח תוקד בו" (ו, ב)

אפשר לומר על דרך דאיתא ברמב"ן הק' דעל האדם לדמות בנפשו כאילו שוחטים אותו וכאילו זורקים את דמו ממש, וזהו פרוש הפסוק "צו את אהרן ואת בניו לאמר", שיאמרו לאותו האדם שמביא קרבן "זאת תורת העולה הוא העולה", כל עצם הקרבן הוא "הוא העולה" לדעת שעל האדם היה להיות הקרבן ולא הבהמה 'ואש המזבח תוקד בו' דייקא, שהאש היתה צריכה ליקוד בו ולא על קרבנו ואז ייחשב לקרבן ה'.

(הדרש והעיון)

"צו את אהרן ואת בניו" (ו, ב)

"צו" לשו חיבור - צוותא, רומז לחבר את האב ובניו שילכו בדרך אחד. (אמרי חיים)

"ואש המזבח תוקד בו" (ו, ב)

כלומד: אם אש עבודת ה' יוקדת באדם, עליו להזהר שתהיה יוקדת "בו" בתוכו פנימה, ולא כלפי חוץ באופן שתפגע באחרים. וכדוגמא לכך מביאים את מה שסיפרו חז"ל בגמרא (סוכה כח) על תלמידו של הלל הזקן, יונתן בן עוזיאל, שבשעה שישב ועסק בתורה, כל עוף שפרח מעליו מיד נשרף. ונשאלת השאלה: אם כך גדולתו של התלמיד, במה התבטאה גדולתו של הרב (הלל הזקן)?

אלא, אומר השפת אמת, גדולתו של הרב באה לידי ביטוי בכך שעוף הפורח מעליו לא נשרף כלל, שכן האש הייתה יוקדת בקרבו פנימה, ומבחוץ לא היה הדבר ניכר... (עפ"י מש"ת)

"ואש המזבח תוקד בו ולבש הכהן מדו בד ומכנסי בד ילבש על בשרו" (ו, ב-ג)

רבנו האור החיים הקדוש, מביא את דברי המדרש המבהילים, 'שכל נפש מישראל שהרגו האומות על קידוש שמו, ה' לוקח מדמו של הנהרג, ורושם את צורתו על מלבשו, ולעיתיד לבוא כשיבוא לנקום מהאומות, הקדוש ברוך הוא ילבש את אותו מלבוש, וינקום באומות העולם, על אשר הרגו אותם, והכל רק מפני שהם מייחדים שמו יתברך'.

ובזה מפרש רבינו הקדוש את הפסוקים בדרך רמז: 'ואש המזבח תוקד בו' הפסוק מרמז לאש הדינים והנקמות שיעשה ה' באומות העולם, ואז ינקום השם יתברך את נקמת עבדיו, 'כי באור הבוקר תעשן אף ה', ואש מפיו תאכל, על אשר עינונו בני עוולה ויסרונו ביסורי נקמה'

לע"נ

הרה"צ פנחס בן ר' בנימין בינוש
רוזנבוים זצוק"ל - כ"ו בניסן

ליקוטים נפלאים

פרשת צו

מתחת לחופה, דבר אחד מזרז את הכלה ושושבינותיה לצאת אל החופה, כאשר מגיע מאן דהוא ומכריז בקול החתן עומד כבר תחת החופה וממתין לכלה!

כן בעניינינו אם אנחנו מוכנים בידיעת סדר הקרבנות אז יש לסגור של ישראל מה להמליץ לפני אבינו שבשמים, והוא טוען לפנינו: הלא בניך מוכנים בידיעות התורה של הקרבנות ועומדים ומצפים רק לך! חושה נא לגאלם ושלח משיח צדקך!

"ואת כל העדה הקהל אל פתח אוהל מועד יעש משה כאשר צוה ה' אותו" (ח, ג-ד)

וברש"י זה אחד מן המקומות שהחזיק מועט את המרובה. כפרי אחד בא לפני הרה"ק רבי משה מקאברין זצ"ל בטענה: כל זמן שהייתי יחידי בכפר הייתי מתפרנס ברווח, משנתוספו עוד יהודים פרנסתי מתמעטת.

ענה לו הרבי: כתוב בתהלים (לב, י) "רבים מכאובים לרשע, והבוטח בה' חסד יסובבנו", 'רבים' העובדה שיש הרבה יהודים במקום אחד 'מכאובים לרשע' זה כאב לרשע, אבל 'והבוטח בה' חסד יסובבנו' הלא חושב את זה לחסד שהוא נמצא עם עוד יהודים.

"ותקהל העדה אל פתח אוהל מועד" (ח, ד)

רבינו האור החיים הקדוש מבאר, שהפסוק בא להודיענו שנעשה נס, ובפתח אוהל מועד נכנסו כמות אנשים של 600 אלף איש, למרות שמדתו היתה סך הכל 50 אמה.

וזה שמספרת התורה 'ותקהל העדה אל פתח אוהל מועד' שכל עם ישראל הצליח להיכנס ולעמוד בפתח אוהל מועד, כי הרוחניות והקדושה אין לה גבול ומידה.

"וישחט" (ח, כג).

"וישחט, הנגינה שלו שלשלת, שהוא מסלסל בנגינתו, ומכאן כנראה הרמז למנהג, שעל פי רוב השוחט הוא גם חזן.

בסופנין היה חזן ר' מרדכי, אחיו של ר' מאיר מאפטא, והיה מקורב ל"חזן מלובלין". פעם שאלו "החזן": ר' מרדכי! מדוע שגור בפי העולם שחזן הוא פת, אמר לו ר' מרדכי: אמרו חז"ל במסכת סוטה (דף לב, ב) אמר ר' יוחנן משום רשב"י: מפני מה תיקנו תפילה בלחש, כדי שלא לבייש את עוברי עבירה המתוודים בתפילתם על עבירות שבידם, שהרי לא חילק הכתוב מקום בין קורבן חטאת לעולה. ופרש רש"י: שהרי לא קבע לשחיטת חטאת מקום בפני עצמו, כדי שלא יבינו שהוא חטאת ויתבייש. לכן תיקנו תפילה בלחש שלא לבייש את אלה שמתוודים בשעת תפילתם, ובא החזן ואומר בקול רם מה שאומרים הכל בלחש ולכן הוא שוטה.

(מעשי לובלין)

א גו ט שבת

ומביא סיפור על אליהו הנביא, שהיה הולך בדרך יחד עם חסיד אחד, ועברו ליד נבילה מסרחת, ואותו חסיד שם את ידיו בחוטמו מפני הריח, ואילו אליהו הנביא לא הרגיש בכלל בריח הרע.

וכשהמשיכו בדרכם, היה אדם אחד בא לקראתם מרחוק, ואליהו הנביא שם את ידיו בחוטמו. שאל אותו חסיד את אליהו הנביא, מדוע עכשיו סתמת את האף, ואילו אצל הנבילה לא?

ענה לו אליהו הנביא, שאותו אדם הוא רשע, והעבירות שעשה יוצא מהם ריח מסריח יותר מהנבילה.

ומוסיף רבינו הקדוש, שמאדם צדיק, נודף ריח טוב, ובלשון קודשו: 'כי כל העובר עבירות ריחו נודף לרעה, ובהיפך יהיה לאיש צדיק שלם שיעלה ממנו בושם כריח הגן'.

וזה הפשט במה שאמר יצחק אבינו כשבא אליו יעקב אבינו 'וירח את ריח בגדיו ויברכהו ויאמר ראה ריח בני כריח שדה אשר ברכו ה', שהרגיש שעולה ממנו ריח טוב של קדושה, ולכן לא יתכן שזה עשיו הרשע.

"ואת התורה לעולה למנחה ולחטאת ולאשם ולמילואים ולזבח השלמים אשר צוה ה' את משה בהר סיני" (ז, לז)

רבינו האור החיים הקדוש, מביא את מאמר רבותינו, שדרשו מפסוק זה, ש'כל העוסק בתורת הקרבנות מעלה עליו הכתוב כאילו הקריב את הקרבנות, ואין צריך לשום כפרה אחרת'.

ולכן נאמר 'ואת התורה לעולה' שעל ידי העיסוק בתורת העולה, כאילו הקריב עולה בפועל.

אולם מוסיף רבינו הקדוש ומחדש, שזה רק בתנאי אם לומד תורה לשמה, וכפי שנאמר בהמשך הפסוק 'אשר צוה ה' את משה' שהלימוד לשמה יש בה כוח לכפר ולהגן.

ובפרשת כי תשא, מפרש רבינו הקדוש את הפסוק 'זה יתנו כל העובר על הפקודים' שמי שעובר על מצוות ה', עליו לעסוק בתורה הקדושה הנקראת 'זה' וכמו שנאמר לא ימוש ספר התורה 'הזה' מפ"ך.

ובלשון קודשו של רבינו הקדוש: 'באמצעות מה שילמדו בתורה, היא מגינה ומכפרת עוון, ומרבה זכויות, כאומרים 'ותלמוד תורה כנגד הכל', ואפילו היו ביד האדם עבירות רבות, 'ואת התורה לעולה למנחה ולחטאת ולאשם' כאילו הקריב כל הקרבנות המכפרים'.

"ואת התורה לעולה למנחה ולחטאת ולאשם ולמילואים ולזבח השלמים" (ז, לז)

ה"חפץ חיים" מעורר היה תמיד בדבר הצורך הגדול שיש לכל בן תורה לקבוע לעצמו זמן מסוים ללימוד ענייני קדשים.

את דבריו המתיק במשל: בעת שנערכת חתונה לפני החופה טרודים כל המחותנים בשמחת הנשואין, כולם מסבבים את הכלה ושמהים עמה. קשה עד מאוד להוציא את הכלה ממקום מושבה ולהביאה אל

סיפורים נפלאים פרשת צו

"זאת תורת העולה הוא העולה על מוקדה"

(ו, ב)

מעשה היה אצל הבעש"ט. שהלך עם מקורביו לבית המדרש, וכיון שהגיע לפתחו נעמד, אמר, אי אפשר להיכנס בבית זה, שהוא מלא וגדוש בתורה מלוא החלל. תמהו מלויזי מאי משמע. הסביר להם הבעש"ט, כתיב "זאת תורת העולה", כלומר, איזוהי תורה העולה ופורחת לעילא, "היא העולה על מוקדה", תורה שנלמדת לשם ד' בהתלהבות ובאש. ובתיקוני זוהר, איתא שתורה אשר אין לומדים אותה בדחילו ורחימו "לא פרכת לעילא". וזאת התורה שלומדי בית המדרש דגן לומדים נשאת בין כתליו, האויר דחוס מרוב תורה, עד שאין מקום בשבילנו להיכנס פנימה. (ממעיינות הנצח)

קל לשער מה גדלה השתוממותם של האסירים בראותם למחרת היום זוג תימנים קשישים המשרכים דרכם בחצר הכלא בבואם לבקר את בנם התברר כי מיד עם צאת השבת עשה ר' אריה את דרכו לרחובות, וטרח טרחה מרובה כדי למצוא את הורי האסיר ולגלות את אונם כי ביקר את בנם ואל להם לחשוב כי נעלמו עקבותיו.

ואכן כך הבינו רבותינו זריזות מה היא. הרמח"ל בספרו "מסילת ישרים" (פרק ו) בביאור מידת הזריזות כותב "ומי שרוצה לזכות לעבודת הבורא יתברך צריך שיתגבר נגד טבעו עצמו ומתגבר ויזדרז שאם הוא מניח עצמו ביד כבודותו ודאי הוא שלא יצליח" והא מה שאמר התנא (אבות ד) "הוי עז כנמר קל כנשר רץ כצבי".

"והנותרת ממנו יאכלו אהרן ובניו" (ז, ט)

רבי יעקב גזונדהייט בעל התפארת יעקב, רבה של וורשא, ערך שיחה עם אחד האדמו"רים של ווארשא, ותוך כדי שיחתם העיר לו רבי יעקב, שלכאורה הוא הרבי, מתקיים ומתפרנס מעבירותיהם של ישראל, מן ה"פדיונות" שהוא לוקח מבעלי העבירות, האמורים לכפר בהם על עוונותיהם. השיב לו הרבי, שאף הכהנים התפרנסו כך - 'מן הנותרת', מן הקרבנות, שבאו לכפר על חטאים מחטאים שונים. ועל כך היה הרה"ק בעל הדברי חיים מצאנז אומר: שלכן תיקנו תפילה מיוחדת בשביל הרבי, החי ומתקיים מצוותיהם של ישראל: "ויתיהב לנו מזונא ופרנסתא טבתא בלי צרה ועקתא" (זמירות שבת), שיזמין לו ריבונו של עולם פרנסה טובה מזו - שלא יהא צריך להתפרנס מצוותיהם של ישראל ולצפות עד שיבוא אליו יהודי מטופל בדאגות ובצרות לשפוך לפניו את לבו ויביא עמו "פדיון". (אמרות חכמה)

"וכל מנחה בלולה בשמן" (ז, ט)

מעשה בפיקח אחד שעבר ברחוב, ושמע קול קורא אליו: "מנחה" בוא והצטרף למנחה פשוטה. נענה ואמר: אילו הייתה לך מנחה בלולה בשמן, האם גם אז היית קורא לי לבוא ולהצטרף? וכך אומרים בשם רבי ישראל סלאנטער זצ"ל: פעמים רבות שמעתי שקוראים ליהודי העוברים על יד בית הכנסת "קדושה" "קדושה!" אך לא נזדמן לי לשמוע שהסועדים יקראו לעוברים ושבים "סעודה, סעודה!"

"אם על תודה יקריבנו" (ז, יב)

פירש רש"י אם על דבר הודאה, על נס שנעשה לו וכו'. נפסק בשו"ע, שעל נס של רבו צריך לברך, כשם שהוא מברך על נס של אביו (או"ח ריח, ו), ומיירי ברבו מובהק (מ"ב סק"כ). רבינו הגר"ח מוולאז'ין אמר,

"צו את אהרון" (ו, ב)

אין צו אלא לשון זירוז מיד ולדורות (רש"י). מידת הזריזות היא בניין אב להרבה מידות נכונות ומפתח ראשי לבניין אישיותו של האדם השלם כך כתב בעל "אורחות צדיקים" (שער הזריזות) כי מידת הזריזות היא תכשיט לכל המידות והיא מתקנת את כולן. ומוסיף בעל "אורחות צדיקים" הזריזות היא מידה גדולה לתורה ולמצוות וגם לעניין תקנת העולם הזה והיא מידת הצדיקים לעבודת הבורא יתברך.

בספר "צדיק יסוד עולם" מסופר כי באחת השבתות ביקר ר' אריה בבית הסוהר המרכזי ב"מגרש הרוסים" כדי להתפלל עם אסירי ציון ולקרוא לפניהם בתורה, בתום התפילה ניגשו אליו כל האסירים כדי לברכו בברכת "שבת שלום" והוא כדרכו השיבם בלחיצת יד חזקה בחיוך מלבב ובמאור פנים.

"כרגיל היה ר' אריה שואלם אם יש "פנים חדשות" בקרבם דהיינו האם הובאו לכלא אסירים חדשים. לשאלתו, השיבוהו בחיוב, ואמרו לו כי בפנית החדר הסמוך ישנו אדם רזה וצנום היושב תווה ובוהה וממורמר בבכי כל הזמן. בא ר' אריה לבקרו, שאל לשלומו ולסיבת בכייתו, השיבו האסיר "הכיצד לא אבכה? הלכתי לתומי ברחוב, ולפתע תפסוני שוטרים בריטיים והשליכוני לכלא, ואנכי חף מפשע, ולי הורים זקנים ותשושים שאינם יודעים כלל שנאסרתי, ולבטח דואגים הם היכן נעלם בנם", ר' אריה ניסה לעודדו וביקשו שיחדל מלבכות, אף שאלו למקום מגורי הוריו השיב האסיר כי הם מתגוררים במאה שערים שליד העיר רחובות, וכי אין שמות לרחובות, יכול הוא רק לתאר את סמטאות שכונתו שכונת "שעריים", ונקב בשמות הוריו.

לחץ ר' אריה את ידו והשיבו "הסר דאגה מליבך וה' יהיה בעוזך!" משנפרד ר' אריה מהאסירים ניגשו האסירים לתימני בודד זה ושאלוהו "מה שוחח עימך ר' אריה ומה אמר לך?" השיבם האסיר דברים כהווייתם, חבריו למאסר נדו בראשם, והיו שאמרו לו כי ברכה לבטלה בירכו הרב שהרי עד צאת השבת ישכח ר' אריה את שם הוריו ואת מענם.

לע"נ

הרה"צ פנחס בן ר' בנימין בינוש
רוזנבוים זצוק"ל - כ"ו בניסן

סיפורים נפלאים

פרשת צו

בוא וראה מה שהעיד על עצמו הרב החסיד רבי צדקיהו בן אברהם הרופא בהקדמת ספרו "שבולי הלקט":
אזכיר כאן נפלאות שעשה ה' עמדי - חליתי במחלה קשה ורבו עלי מכאובים, וקרובי רחוקו ממני כי הייתי עליהם למשא. לבי פחד בקרבי, בזכרי שאני עומד לצאת לדרך רחוקה, והצידה שיש לי (תורה ומצוות) היא מעטה.

כאשר ראו האנשים שעומדים לידי שהגעתי למצב של גסיסה, הוציאו החוצה את אשתי וצאצאיי כדי שלא יראו במיתתי. אבל ברגע האחרון עשה ה' עמדי נס, לא בזכותי, אלא בזכות אבותי הקדושים, פתאום ראיתי אדם נמוך עומד לפני, ונר דולק בידו, הוא כיבה את הנר במהירות ומיד הדליק אותו שוב. אמרתי לו בבקשה אדוני, אמור לי פשר הדברים שאתה עושה לפני בנר הזה."

השיב האיש "הנר הוא רמז לנשמה שלך, זה שכיבתי את הנר מרמז שימי חיך כבר נגמרו, וזה שהדלקתי אותו מהר, מרמז שתהיה לך רפואה במהרה, וידוע תדע שהיו במשפט שלך מיימינים ומשמאילים ושקלו במאזניים את הזכויות שלך, ובאתי לבשר לך שהא-ל הרחמן הוסיף ימים על ימך כיוון שאתה עתיד לזכות את הרבים, ובעוד שלושה ימים תתרפא מחולי זה". מיד התחזקתי וכתבתי פירוש על התנ"ך, וקראתי לו "שבולי הלקט".

ההודאה מביאה להכרה בחסדי ה', והאדם חייב להודות להקב"ה על הניסים והנפלאות שבכל יום ויום. בעל "שבולי הלקט" לימדנו כיצד מודים להקב"ה, מהי המרגלית הטובה ביותר בה בוחר ה' כתודה. ספר "קב הישר" שהפך למורה דרך לרבים כדאי היה בשבילו להצילו ממוות. (אור דניאל)

"ויעש משה כאשר צוה ד' אותו ותקהל העדה" (ח, ד)

רבי מנחם מנדל מוורקא נוהג היה לומר: מי שעושה כאשר צוה ה', תיכף מתקהלים העדה סביבו ומכתירים אותו לרבי. ורבי מנחם מנדל מקוצק היה אומר: משה רבינו לא זכה עד כאן ל"ותקהל העדה" שבני ישראל יקהלו יחד ו"יסעו" אליו, מתי כן זכה? רק לאחר שראו "ויעש משה כאשר צוה ה' אותו, שמושה מקיים את כל מה שהקב"ה מצווה, ואילו כיום נוסעים אל הרבי, אף על פי שאין יודעים כלל, אם אמנם כל המעשים שהוא עושה הם "כאשר צוה ה'".

רבי מנחם מנדל מוורקא בא לפני השרף מקוצק ושפך לבו: אני גרוע מכולם, אין בי מתום ובכל זאת הריני נוהג כ"רבי" ואנשים רבים באים אלי, ובכך שאני מטעה את הציבור, עוד עתיד אנכי לתת את הדין, בגלל כל יהודי שנוסע אלי. פייסו הרבי מקוצק בדברים: מה לעשות הדבר היה כבר גם בעבר, כתוב: "ויעש משה כאשר צוה ה' ותקהל העדה" אם הצדיק עושה רצונו של מקום נמשכים ממילא הלבבות אליו, מה אשם יש בו אם יהודים קמים מעצמם ובאים אליו מרוב תשוקה.

כי היה מברך "ברוך שעשה לי נס במקום הזה" בבואו לגשר שעל נהר ראמנאווא הסמוך לסלוצק, משום מעשה שהיה. פעם עברה שם זקנתו של רבינו הגר"א יחד עם בתה התינוקת, הלא היא אם הגר"א, והיתה הילדה מוטלת בעריסה, נפלו השתיים אל תוך הנהר, ולאחר עמל רב הצליחו להציל רק את התינוקת, שצפה עם הכר של העריסה.

אמר הגר"ח: קורא הדורות מראש שלח את ישועתו מן השמים, כי ידע שמן הילדה הזו עתיד לצאת פרי צדיק, ובזכותו ניצלה, והוסיף ואמר, כי הנס שנעשה במקום הזה נעשה גם לו, כי אם ח"ו היתה טובעת בנהר מאין היה זוכה ללמוד תורה מפי רב גדול ונורא כמו רבינו הגר"א. (עליות אליהו)

"אם על תודה יקריבנו" (ז, יב)

כיצד נחוש שכל מה שיש לנו מה' הוא?
על דרך משל, מלך שקצב לאדם האהוב עליו את פרנסתו ואת פרנסת אנשי ביתו למשך שנה, ונתן לו מעות כדי שיקנה בהן בכל יום את הנצרך לו ולביתו. אדם זה בכל יום היה יוצא לשוק כדי לקנות מצרכים, אולם לפני שהלך לשוק הוא היה פונה לארמון המלך, שוהה שם זמן מועט, ואחר כך הולך לשוק. לשאלת חבריו מדוע הוא נוהג כך מידי יום ביומו, ענה אותו אדם, אני עושה זאת כדי לחזק בלבי את ההרגשה שהכל בא לי מיד המלך, וכן כדי שבני ביתי יראו וידעו שהמעוטה שהנני מוציא מכיסי לא שלי הן, אלא הן ניתנו לי במתנה מאת המלך. לכן, לפני קניית המאכלים הנני עובר קודם ליד בית המלך, כדי שכולם ידעו שהכל בא ממנו. הנמשל מבאר את דברי הגמרא (במסכת ברכות דף י"ע"ב) שאמרה שאדם האוכל בבוקר לפני שקיבל עליו עול מלכות שמים בתפילה, נחשב כגאוותן, וההסבר הוא, כל אשר לנו, בא מידי ד' יתברך, ועל ידי התפילה אנו משרישים אמונה זאת בלבנו, על ידי קבלת עול מלכות שמים אנו מודיעים לעולם ומלואו שלא ידינו עשתה כל זאת, אלא חסד ה' הוא.

לעומת זאת, אדם שאוכל לפני התפילה, משכיח מלבו את הזכרון שהכל בא מה', והוא כאילו מכריז "כוחי ועוצם ידי עשו לי את החיל הזה" (דברים ת, יז), ולכן, הוא נחשב כמתגאה וכמחשיב את עצמו לבעל יכולת. (בן איש חי)

"אם על תודה יקריבנו וגו'" (ז, יב)

אם על דבר הודאה על נס שנעשה לו כגון יורדי הים והולכי מדבריות וחבושי בית האסורים וחולה שנתרפא, שהן צריכים להודות (רש"י).

אומר רבי צבי הירש קיינובר זצ"ל, חז"ל תיקנו לומר בכל יום מזמור ק' בתהילים, שהוא "מזמור לתודה". כיוון שאדם צריך להודות בכל יום על הניסים שעושה לו ה', ולהביא קרבן תודה כי אין בעל הנס מכיר בניסו (נדה לא) וכשאומר מזמור זה, יחשוב בלבו כאילו הוא מביא קרבן תודה לבית ה'.

ומי שזכה שהשי"ת יציל אותו מלסטים או מאש ומים, או שהיה חולה ונתרפא, חובה עליו לעשות איזה מעשה טוב, שיהיה ניכר שהוא עושה זאת במקום

קרבן תודה, לכבוד הקב"ה.

פורים תשע"ט

קוראים את המגילה, יצא אלי שומר הפתח ואמר: הן אמת שקוראים כעת את המגילה אבל אין זה זמן קריאתה! השבתי לו, מאי נפקא מינה אם זמן קריאה הוא עכשיו או לא, הרי מכיוון שקוראים את המגילה מחוייב אתה להכניסני. עוד אנו מתווכחים, יצא הקול מבית דין של מעלה לאמר: האמת היא כדברי השומר שקריאת המגילה אינה מועלת אלא בזמנה, אבל אם יפסוק האברך שקורא כעת את המגילה, שהנך יכולה להיכנס, אזי יפתחו לך השער ותכנס! ועכשיו אני מתחננת אליך אנא! הצילני מרדת שחת!... ומיד פסק האברך לתת לה להיכנס, ותיקן את נשמתה כדי שתוכל לנוח בשלום ובשלווה בגן עדן. עד כאן סיפור המעשה!...

כשהיו "זקני החסידים" מספרים את הסיפור הנ"ל, היו רגילים לומר: כי רבינו בעל האמרי יוסף ז"ע היה דייקן גדול בסיפורי עובדות, ולא היה מדרכו לספר שום סיפור מבלי שיזכיר את שם בעל המעשה, או שיגיד בשם תלמידי הבעש"ט. ובסיפור זה, שסתם ולא פירש מי היה "האברך" הזה כנראה שכוונתו היה על עצמו, אך מפאת ענוותנותו לא הזכיר מי היה אותו אברך!...

"אם על המלך טוב יכתב לאבדם" (ג, ט)

מסופר, שפעם הסב הגאון רבי חיים מוואלוז'ין לסעודת פורים, שבמהלכה הגיעו עניים רבים לקבל מתנות לאביונים, וכל הפושט יד נותנים לו. אחד העניים יהודי זקן, לאחר שפשט יד וקיבל מטבע אחת, ביקש מרבי חיים מטבע נוספת, בהבטיחו: "אם תיענה לי - אשמיע באוזניך חידוש מעניינא דיומא". נעתר לו רבי חיים, ואז שאלו הזקן: היכן נרמז במגילה מה שאמרו חז"ל במדרש שגזירת הכליה בימי המן נחתמה בטיט ולא בדם, ומשום כך עלה בידי מרדכי לבטל את הגזירה על ידי התשובה והצום? כך שאל הזקן - ומיד גם השיב: הדבר נרמז בלשון הפסוק "אם על המלך טוב יכתב לאבדם", וכן להלן (ט, כב): "כי המן בן המדתא האגגי צורר כל היהודים חשב על היהודים לאבדם", ואת "לאבדם" יש לקרוא לא=בדם, כלומר: שהגזירה לא נחתמה בדם, אלא רק בטיט.

רבי חיים התפעל כל כך מחידוש זה, ובביקורו הקרוב בוויילנא, סיפר זאת לרבו הגר"א, שהתרגש ואמר לו: 'הזקן שאמר לך דבר זה - הוא הזקן שגילה זאת למרדכי הצדיק, וזהו אליהו הנביא! (כמוצא שלל רב)

"אם מזרע היהודים מרדכי" (ו, יג)

אמרה זרש להמן 'אם מזרע היהודים מרדכי', ותיבת מזרע נראית כשפת יתר, דהיתה יכולה לומר בקוצר אמרים 'אם מהיהודים מרדכי'.

מבאר ה'תפארת שלמה' (רמזי פורים ד"ה אם מזרע) בדרך רמז, שבני ישראל דומים לזרעים בשדה, ואף כאשר הם נרקבים וכלים

חידוש גדול, מביא מרנא ורנא בעל החתם סופר זי"ע שקיבל מאת רבו הקדוש בהאי לישנא (מובא "דרושים ואגדות חתם סופר" עמ' רמה): "קבלתי מרבי הרב מהו' מענדלי ליליג זצ"ל, שהיה רב בבית המדרש דקהילה קדושה פרנקפורט-דמיין, שקיבל מהגאון בעל 'שב יעקב' זצ"ל, שכל העוסק בתורה [בפורים] בין מגילה דלילה למגילה דיומא, מובטח לו שהוא בן עולם הבא. כך קבלתי סתם, וטעמא לא ידענא." ('ספרא דמלכא' - הרב שמואל צבי גנץ שליט"א)

בפורים נאמר "כל הפושט יד, נותנים לו!". וזו דרגה גבוהה יותר מיום הכיפורים שבו משוועים ומעתיירים ולא תמיד נענים. לכן, אומר החידושי הר"ם, ציוו חכמים להשתכר ויסיחו דעתם מן ההזדמנות פז להיענות בכל ענין, פן ישאלו שלא כהוגן ויבקשו יותר מדי.

גודל מעלת וקדושת הזמן של קריאת המגילה. סיפר הגה"צ רבי אהרן טויסיג שליט"א סיפור נורא, בו רואים את גודל מעלת הזמן של קריאת המגילה.

הרה"ק בעל החקל יצחק מספינקא זי"ע היה מספר בכל שנה אחר שגמר עריכת הסדר בליל ב' של פסח, שאביו הרה"ק בעל האמרי יוסף זי"ע היה רגיל לספר אחר שגמר העריכת הסדר בליל ב', מעשה שהיה עם אברך אחד שערך את הסדר בליל השני ואמר שיר השירים והאריך בסיפורי יציאת מצרים, ועדיין לא חטפתו שניה ולא רצה ללכת לישון, התיישב בדעתו שהיות שביום ב' דפסח הוא זמן של "סעודת אסתר" (אז ישבה אסתר ואחשוורוש למשתה היין, ואז התחננה לפניו שיבטל את הגזירה). לכן יקרא עכשיו את המגילה.

כשסיים לקרות את המגילה, ראה שבאה אליו "רוח" וביקשה "תיקון" לעצמה. שאל אותה האברך, איזו שייכות יש לך אליומה רצונך ממני? התחילה הנפש לספר כי ישנן נשמות שהרבו לחטוא כ"כ בזה העולם, שאף אחרי שקיבלו את העונש שלהם בשמים, בכל זאת, אין ביכולתם להיכנס לגן עדן עד שתהיה להם זכות מיוחדת. אבל בכל שנה בשעת קריאת המגילה פותחין שערי גן עדן, ואז יכול כל אחד להיכנס. וחודשים רבים לפני זמן הקריאה עומדות אלפים ורבבות נשמות בשער ומחכות לפתיחתו, ואולם מכיוון שקריאת המגילה אינה אלא שעה שעתיים או שלוש, על כן מי שמספיק להיכנס קנה עולמו, ומי שנשאר בחוץ נאלץ לחכות עד שעת הקריאה של השנה הבאה. והנה, זה כמה שנים הנני עומד על שערי גן עדן ובגלל הדוחק הרב לא הצלחתי להיכנס, ובשנה האחרונה סגרו את השער בדיוק כשהגיע תורי להיכנס, והתיישבתי בדעתי שלא אזוז ממקומי עד שיקראו את המגילה בשנה הבאה. ויהי לפתע בעמדי שם ומחכה שיגיע הזמן להיכנס, שמעתי שקוראים את המגילה בליל פסח,

מיד התחלתי לדפוק על שערי גן עדן שיניחוני להיכנס שהרי

**"ליהודים היתה אורה ושמחה וששון ויקר"
מן תהיה לנו' מתוך הרחבת הדעת. אמנ**

פורים תשע"ט

במחשבותי להסביר את דברי חז"ל 'הקורא את המגילה למפרע, לא יצא'. למפרע מלשון פרעון, הקורא את המגילה בשביל שיפרעו לו ממון על-כך, לא יצא ידי חובתו"...

"וישכם אברהם בבוקר"

איתא בספח"ק שיש חמשה ימים בשנה שצריך לקום בהשכמה יותר מכל השנה, ואלו הם תשעה באב, ראש השנה, יום כיפור, הושענא רבא, פורים, הדבר נרמז במילה אברה"ם בסופי התיבות של ימים אלו א' הושענא רבא, ב' תשעה באב, ר' יום כיפור, ה' ראש השנה, מ' פורים.
(מטה משה)

משלוח מנות ולא קבלת מתנות

ביום הפורים, ממש עם שקיעת החמה, נכנס אחד מאנשי בריסק לביתו של מרן הגר"ז הרב מבריסק זצ"ל, ובידו משלוח מנות עבור הרב.

ואולם, טרם קבל ממנו הרב את המשלוח, יצא מביתו והסתכל לעבר השמים, לראות האם עדיין לא שקעה השמש. הסובבים התפלאו, אבל הרב הסביר את מעשהו:

למעשה איני רוצה במתנות מאף אחד, כנאמר שונא מתנות יחיה. אולם שונה הדבר בפורים, אז האנשים מביאים משלוח מנות, אם כן כל מה שלא שקעה החמה אזי עדיין פורים הוא, ומה שהביא הוא עדיין בגדר משלוח מנות, ומתר לי לקבל ממנו. אבל אם כבר שקעה השמש, הרי זו מתנה רגילה, ומתנות איני חפץ לקבל.

ראו פעם אחת עם הארץ כשהוא יושב ומגרד בסכין כל שם "המן" הכתוב במגילת אסתר המודפסת בסוף החומש. גערו בו: איך אתה מקלקל את המגילה? תמה עם הארץ: הרי כתוב במפורש בתורה "מחה תמחה את זכר עמלק", אם כן צריך למחוק את שם המן מן הספר! אמרו לו: מילא שמו של המן ראוי למחוק אותו, אולם בזה אתה מגרד ועוקר גם את המילים הקדושות שמעבר לדף מול תיבת המן?! אמר להם אותו עם הארץ: הרי אמרו חז"ל 'אוי לרשע ואוי לשכנו'...

עם הארץ אחד שאל את חברו: משה רבנו כידוע נולד ביום ז' באדר, אם כן יוצא שיום הברית מילה שלו חל ב"ד באדר שהוא פורים, והשאלה היא כמה התחילו אז, אם במגילה או בברית? חברו ה"גאון" עיין, יגע ומצא, ענה ואמר לו: העיר גושן מסתמא היא מוקפת חומה מימות יהושוע בן נון, ואם כן אין מקום כלל לשאלתך, כי שם קורים את המגילה ביום ט"ו ולא ביום י"ד...

כזרע הזה אינם מתייאשים לעולם, ואדרבה, רקבון ושפלות זו גורמים להם לצמח ולגדול כאילנות הללו שתחילת בריאתם מדבר שזרעו כלה. וזהו מחיית עמלק להתחזק מהמצב השפל ביותר.

"על כן קראו לימים האלה פורים על שם הפור" (ט, כו)

וקשה מדוע לא קוראים לימים האלה "פור" ומדוע "פורים", ויש לומר שהשם פורים כולל כל הימים טובים פ'ורים ו'פסח ר'אש השנה יום הכיפורים מ'תן תורה.
(חיד"א)

"על כן קראו לימים האלה פורים על שם הפור" (ט, כו)

ולכאורה, אם קראו לימים האלה על שם ה"פור" לשון יחיד, מדוע קראו להם "פורים" לשון רבים?

שיכור אחד שלא רצה שבניו ילמדו ממנו להשתכר, אמר להם סימן שידעו מתי צריכים להפסיק לשתות. "אתם רואים את שני האנשים שנמצאים במדרכה ממוול?" שאל אותם, "כאשר תראו שיש שם ארבעה אנשים תדעו שצריכים לחדול מהשתיה".
"אבל אבא", נענו בניו, "יש שם רק אדם אחד..."

כך נפרש בדרך צחות: על "כן" (כ"ן בגימטריא י"ן), בשל היין הרב ששותים היהודים בחג זה, קראו לימים האלה "פורים" על שם הפור. כל בקבוק נדמה להם כשניים...
(ישראל קעניג)

"ורצוי לרב אחיו" (י, ג)

ולא לכל אחיו, מלמד שפירשו ממנו מקצת סנהדרין (מגילה טז): בכתב סופר הביא בשם אביו החת"ס על מה שפרשו ממנו מקצת סנהדרין משום שהיה בטל מלימודו. והקשה, הלא ודאי מה שביטל מן התורה היה על פי דין, שהרי הצלת נפשות דוחה כל התורה כולה, ואיזו טענה היתה עליו.

ותירץ כי אמנם כן, ודאי נהג מרדכי כדן, אבל מכל מקום אין ממצאים לאדם מן השמים מצות פיקוח נפש וכדו' שתדחה את לימוד תורתו, אלא אם כן בשמים אין שבעים רצון כל כך מתורתו, ולכך פירשו הסנהדרין ממרדכי.

אחד מבני העיר מעז'בוז, שהיה עשיר מפלג ובקש למצוא חן בעיניו של רבי ברוך ממעז'בוז, שלח אליו סכום כסף גדול

כמשלוח מנות, אך הרבי סרב לקבלו ואמר: "בשעת קריאת המגילה, עלה

**"ליהודים היתה אורה ושמחה וששון ויקר"
כן תהיה לנו' מתוך הרחבת הדעת. אמן**

אור החיים הקדוש פורים תשע"ט

אחרי הסרת הצלם ישתחוה יראו שאמת דברי מרדכי. המן שמע לעצתם והסיר את הצלם, ולמרות כך לא השתחוה מרדכי לפניו, ולכן נתמלא המן חימה, שראה שהטעם שמרדכי לא משתחוה כיון שהמן אינו חשוב לו כל כך, ולא בגלל הצלם. רבינו הקדוש מוסיף ושואל מדוע מרדכי היהודי, 'שיסה בעצמו ובעם ה' את הכלב הזה' למרות שהסיר המן את הצלם, ומתרץ רבנו, או מטעם שחשש אולי יש עבודה זרה טמונה בחיקו של המן או שהיא חקוקה בבשרו הטמא.

ולפי זה מתפרשים הפסוקים באופן נפלא, כי הם אמרו להמן שמרדכי אומר, שהסיבה שאינו משתחוה כיון שהמן נושא צלם עמו, ואמרו לו שיעשה פעולה לראות האם דבריו של מרדכי הם אמיתיים וקיימים, והיינו שיסיר הצלם, וכן עשה המן והסיר את הצלם מעליו, ואחר כך כשעדיין ראה שאין מרדכי משתחוה לו נתמלא חימה, ובזה מדויק תיבת 'לו' שראה המן, שהמניעה שמרדכי אינו משתחוה לו, היא מצד עצמו, ולא מצד העבודה זרה שהייתה עליו.

[ראשון לציון אסתר פרק ג פסוק ד]

"וכל עבדי המלך אשר בשער המלך כורעים ומשתחווים להמן כי כן צוה לו המלך ומרדכי לא יכרע ולא ישתחוה"

רבינו האור החיים הקדוש, מקשה שהיה ראוי לכתוב 'לא כרע ולא השתחוה' בלשון עבר, כי אנשים ראו וידעו שהוא לא השתחוה כשעבר המן לפניו, אבל מה שייך לומר 'לא יכרע ולא ישתחוה' שהוא לשון עתיד, וכי איך אנשים יכולים כעת לדעת, שמרדכי לא ישתחוה בעתיד?

ומפרש רבינו הקדוש, שמרדכי היה עושה פעולות להודיע ולהוכיח לכולם שהוא אינו משתחוה, שאם היה רואה את המן עובר ברחוב וכולם משתחווים לו, הוא היה מגיע דוקא בסמוך אליו ולא משתחוה אליו. וכן אם מרדכי היה יושב והמן היה עובר לפניו, והיה המן יכול להבין שמרדכי קשה לו לעמוד והוא אנוס, ולכן אינו משתחוה לו, ואז המן לא היה כועס עליו. היה מרדכי היהודי בדווקא קם ממיתתו כדי להרגיז את המן, ולהראות לו שאינו רוצה להשתחוות לו, ולכן כתוב 'ומרדכי לא יכרע ולא ישתחוה', כלומר שמרדכי עושה מעשה שהמעשה מראה, שאינו כורע ואינו משתחוה בדווקא, וגם לעתיד...

[ראשון לציון אסתר, פרק ג פסוק ב]

העיד מרן הרב החיד"א בספרו כסא רחמים, שראה לרבינו האור החיים הקדוש, שהיה מתענה את תענית אסתר 3 ימים רצופים, וכך הוא כותב: 'ואני הצעיר ראיתי להרב המופלא עיר וקדיש, כבוד מורנו הגאון רבנו חיים בן עטר ז"ל, שהתענה הפסקה שלשה ימים [ג' ימים רצופים לילה ויום] בתאריכים י"א וי"ב וי"ג באדר, זכר לתעניות שעשו בימי מרדכי ואסתר, והיא הפסקת שלשה ימים לילה ויום שכתב רבינו האר"י זצ"ל, שעולה במקום ארבעים יום.

'אחשוורוש רצה להאכילם בנבילות וטריפות שלא יזכו לגאולה ח"ו'

רבינו האור החיים הקדוש מבאר, שאחשוורוש רצה שבני ישראל ישארו וישתקעו תחת ידו בגלות ולא יזכו לגאולה, לכן נתחכם לעשות סעודה גדולה, שיהיו שם גם מאכלות אסורות נבילות וטריפות, ואם בני ישראל יכשלו בזה, לא יזכו לגאולה. אלא שעדיין יוכלו ישראל לטעון שהם היו אנוסים במצוות המלך אחשוורוש, ופטורים מעונש, לכן נתחכם אחשוורוש גם על זה, ועשה את הסעודה 'לכל העם הנמצאים בשושן' גם הגויים וגם היהודים, ואף אחד לא מוכרח לבוא לסעודה, ומי שיש לו איזו סיבה שאינו יכול לבוא לסעודה, אם מטעמי דת, אם מטעמי בריאות, לא צריך לבוא.

במקביל, הוא השקיע בסעודה הרבה ראש ומחשבה, לפתות את כולם לבוא מרצונם, ולכן השקיע בכל פרט ופרט, גם במיקום הסעודה שתהיה בחצר גינת ביתן המלך, וגם במושבים שיהיו מטות ומצעים מכסף וזהב ומכל מיני בדים ודברים מגוונים, והכלים היו עשויים מכסף וזהב, והיה יין רב כיד המלך, וסעודה במשך 180 יום, כל אלו מושגים שלא ראו ושמעו מעולם, והכל בשביל למשוך את לב היהודים לבוא לסעודה מרצונם.

[ראשון לציון אסתר, פרק א פסוק ה]

"ויהי באמרם אליו יום ויום ולא שמע אליהם ויגידו להמן לראות היעמדו דברי מרדכי כי הגיד להם אשר הוא יהודי וירא המן כי אין מרדכי כורע ומשתחוה לו וימלא המן חמה"

רבינו האור החיים הקדוש, מעלה כמה שאלות בפסוק זה: א. למה לא נתמלא המן חמה רק אחר כמה ימים, וכמו שנאמר 'ויהי כאמרם אליו יום ויום'?

ב. מה הפירוש 'ויגידו להמן', הרי המן ראה שאין מרדכי משתחוה לו, ומה צריך להגיד לו?

ג. מה הפירוש 'כי הגיד להם אשר הוא יהודי', ואיזה נתינת טעם יש בזה, הרי המלך אחשוורוש ציווה שכולם ישתחוו להמן?

ומפרש רבינו הקדוש, על פי הנאמר במדרש, שהמן הרשע היתה לו צלם מרוקם ואנדרטא של עבודה זרה על בגדיו ועל לבו, וכל מי שהיה משתחוה להמן, היה באופן אוטומטי משתחוה לעבודה זרה שעשה, ולכן מרדכי לא כרע ולא השתחוה להמן, וכאשר היו שואלים את מרדכי עבדי המלך, למה אינו כורע ומשתחוה היה משיב להם 'כי הוא יהודי', ואסור ליהודי להשתחוות לעבודה זרה, והמלך לא גזר שימירו דתם וממילא אין לו ציווי מחמת המלך להשתחוות להמן, ולכן לא נתמלא המן חימה על מרדכי באותן ימים.

אלא שנתחכמו עבדי המלך ואמרו להמן, שיסיר הצלם שעל בגדו, ועל ידי כך יתברר אם אמת מה שאמר מרדכי שהסיבה שאינו משתחוה להמן כיון שהמן נושא צלם על לבו, ואם עכשיו

"ליהודים היתה אורה ושמחה וששון ויקר" כן תהיה לנו' מתוך הרחבת הדעת. אמן

{ אז נדברו }

פרשת צו תשע"ט | ערב פורים | גליון מקוצר | לסדר: "להודיע שכל קויד לא יבוש!!!"

להצטרפות לרשימת

התפוצה במייל,

להערות והערות:

a8447168@gmail.com

ניתן להשיג עלונים יחידים מידי
שבוע בבני ברק ברחוב חזון איש
34 (פינת דסלר מנ' דרייפוס)
0527117271

ובר' הרב גנחובסקי 26 קומה א'
קרית הרצוג.

גיליונות יחידים **בנושלים:**
בר אילן 39 קומה א'

ובביתר עילית רחוב החוזה
מלובלין 19/3

להשתתפות בהוצאות הגליון:

בבנק:

חשבון 53957

בנק דיסקונט

סניף 106

באשראי:

"נדירים פלוס"

"קהילות"

בטלפון:

(מענה ממוחשב)

0799-654321

מאמר לנשים... אודות אסתר העכשוית השרויה בארמון אחשוורוש.

עקב לוח זמנים קצר בהוצאת הגליון... אני בוחר לשחזר (עם תוספת נופך על) מאמר נחוץ שנכתב לפני כמה שנים בענייני מגילת אסתר... זה מאמר מיוחד לנשים... זו ההזדמנות כשהגליון לא יוצא במתכונת ההפצה הרגילה שלו... ולצורך העניין אשאל כמה שאלות כדי לחדד את המסר.

לו הייתי אחשוורוש ו--אסתר לא היתה מגדת לי מולדתה ואת עמה?? אני הייתי צוחק... מה הבעיה...?? תוך כמה ימים הייתי "עולה" על זה... הייתי פשוט מברר מי היו החיילים שהסגירו אותה... הייתי מברר אצלם מאיזה בית בדיוק לקחתם אותה... ואז הייתי שולח את השב"כ... הם היו מתרים את הבית... חוקרים את בני הבית מי זאת אותה אסתר שהיתה כאן... מאיפה היא הגיעה ומה מולדתה ומה עמה... ותוך כמה ימים הייתי יודע את כל קורות החיים שלה... כולל תעודת זהות ותאריך לידה... אז איך יכול להיות שאסתר הצליחה להסתיר את זהותה מאחשוורוש במשך חמש שנים תמימות?? מה... השב"כ שלו היה עד כדי כך כושל??

אתה יודע מה... עזוב... למה צריך להגיע לשב"כ... אל תשכח שקוראים לי אחשוורוש... אני לא דמוקרטי כמו היום... אתם כבר מכירים אותי מספיק טוב משני הפרקים הראשונים של מגילת אסתר... ואתם כבר יודעים שברגע שאני מחליט ורוצה משהו... אין לי שום מעצורים... אני מסוגל לשגע 127 מדינות ולעשות לכולם "אח בראש" בשביל להשיג את מבוקשי... אז כאן??? אסתר המלכה הזו?? הירקרוקת הזו?? היא לא מוכנה להגיד לאחשוורוש מה עמה ומה מולדתה? מה הבעיה...? הוא היה מגיע בכח הזרוע ומכריח אותה בדרכים משלו להגיד לה **ברגע זה** מה מולדתך ומה עמך!!! הרי אם תסרבי... את כבר יודעת מה קרה למלכה האחרונה שהמירה את דברי...?? (ודרך אגב: אם ככה אחשוורוש היה עושה... מסתמא שאסתר הייתה כן מגלה לו... פשוט וברור שלא היה מוטל עליה למסור נפש עד כדי מוות רק בשביל לקיים את מאמר מרדכי שככה צווה עליה... זה הרי פשוט...) **זו שאלה עצומה!!! זו שאלה פשוטה שכל אחד מאיתנו אמור לשאול אותה... איך יכול להיות שאסתר הצליחה להסתיר מאחשוורוש את זהותה על אפו ועל חמתו!!!** רק שתבין: ממשמעות הפסוקים משמע שמאוד מאוד הפריע לאחשוורוש שאסתר לא מגלה לו על עמה ועל מולדתה... זה אפילו עלה לו בחיים... עד כדי כך שכתוב: "ובהקבץ בתולדות שנית" דרשו חז"ל: שכל הסיבה שהוא עשה את זה... זה רק בשביל להפעיל על אסתר לחץ רגשי שתגלה לו את עמה ואת מולדתה... אז אם לאחשוורוש כל כך חשוב לדעת מה המולדת של אסתר... אז חסרים לו את הדרכים איך להוציא ממנה את המידע הזה?

יתירה מזו... הרי עם ישראל ידעו טוב מאוד שאסתר שייכת לעם היהודי (כך משמע לאורך כל הדרך... שהרי הם אמרו "אחות לנו בבית המלך"... וגם מרדכי היה מסתובב שם ולא היה כ"כ קשה לקלוט שיש קשר מסוים בין מרדכי היהודי לאסתר...) זאת אומרת: שהמולדת של אסתר זה לא היה עד כדי כך סוד כמוס... וחץ מזה יש גם כמה וכמה ראיות שאחשוורוש **בכבודו ובעצמו** ידע טוב מאוד לאיזה מולדת אסתר משתייכת... וההראיה: שהוא אמר לה עד חצי המלכות!! שזה בית המקדש! זאת אומרת: אחשוורוש הבין שיש איזשהו קשר בין אסתר לבין בית המקדש... אם ככה... אז הוא כן ידע את המולדת והיחוס של אסתר... **אז מה קורה פה? אחשוורוש ידע או לא ידע? היא הגידה לו או לא?**

והביאור בזה הוא כך:

כשכתוב שאסתר לא הגידה לאחשוורוש על עמה ומולדתה... אין הכוונה שהיא לא הסכימה להוציא לו את התעודת זהות בכניסה לארמון... זה לא שאחשוורוש לא ידע את הפרטים הטכניים הבסיסיים של זהות שלה... **רק מה קץ?** לא הגידה אסתר - אסתר אף פעם לא נפתחה לפניו **רגשית!!!** אסתר אף פעם לא הגידה לו את ליבה! היא אף פעם לא שפכה לפניו את הלב... כל שאלה שאחשוורוש שאל את אסתר היא ענתה לו... אבל היא **לא נפתחה לפניו!!!** זה הכל!!! וזה באמת הההכל!! אחשוורוש בסה"כ רצה להרגיש שלא רק **הוא צריך** את אסתר אלא גם אסתר **צריכה אותו!** ואת זה אסתר לא הסכימה לנדב לו!!!!!! **ובשום אופן לא!!!!!!**

היא העבירה לו תשדורת תת הכרתית ברורה: אני אמנם פה כי **אתה צריך אותי!!!** אבל אני??? **אני לא צריכה אותך!!!** ואני ממש ממש לא צריכה אותך!!! אין לך מה להציע לי... אין לך מה להוסיף לי... אין משהו שיש לך ואין לי... **עכשיו: שלא תבין לא נכון.** התשדורת הזו לא נאמרה במילים **חס ושלום!!** אסתר היא לא ושתי... אסתר לא חוצפנית ועזת פנים... חלילה!! אדרבה ואדרבה: התשדורת הזו עברה בצורה הכי אצילית ואמיתית!! אסתר בעצם האישיות שלה הקרינה כזו גדלות... כזו רוממות... שכל החיצוניות והשטחיות והנוצץ והברק שאחשוורוש הציע בארמון שלו... זה לא דיבר עליה!!! היא בזה לזה!!! היא הסתכלה על זה בשוויות נפש!! ו"לא ביקשה דבר..." אני מוותרת... לא צריכה כלום... אתה רוצה בכח?? תביא... בקיצור: **אני מסתדרת!!! אני אישיות גם בלעדיך!!!** האישיות שלי מסתדרת לבד גם **כשאתה לא תחדור אליה!!!** אני מיוזמתי לא רואה צורך לספר לך על מולדתי ועל עמי... אם אתה רוצה... תספר אתה את הסיפורים האישיים שלך... ילדים מספרים על עצמם שלך... תספר לי בגילוי לב את כל השיקולים הקטנוניים שלך ואת כל התסבוכות שלך... אני מוכנה להיות הפסיכולוגית שלך... **אבל שאתה תהיה הפסיכולוג שלי??** זה לא!! אתה צריך אותי!! אבל אני לא צריכה אותך!! היא שידרה לאחשוורוש כל הזמן: אתה פה המלך...?? אתה פה האלים והשולט והחזק ואני החלשה...?? לכן נאלצתי להתקפל ולהיסחב לכאן בניגוד לרצוני... אז בבקשה... קח... קח כבוד... קח השתחוואות... קח הכל... אני אתן לך את הההכל... חוץ מדבר אחד: **חוץ מאת עצמי!!! את האישיות שלי אתה לא תקבל לעולם!!!!!!**

ההמשך בעמוד 3-4 בגליון זה...

הערה נקודתית... מסר ממש צדדי... לא קשור בכלל לפורים...

מדרכי פונה לאסתר בתקופות ואומר לה דברים כדברונות: את חייבת ללכת לאחשוורוש בשביל להתחנן לפניו על כלל ישראל... אין לך רשות להתחמק מהשלחות שלך... את חייבת ללכת... מה אסתר עונה למדרכי? ? אני מוכנה!!! אני אלך... אבל יש לי תנאי קודם למעשה!!! וצומו עלי!!! תגיד לעם ישראל שאם באמת אני צריכה למסור נפש בשבילם... אז שגם הם ימסרו נפש בשבילי... שגם הם ישארו איתי בעול... שגם הם יצומו עלי ולא יאכלו ולא ישתו בשבילי... לא יתכן שאני אלך לאבדון... והם ימשיכו את החיים הלאה... אם אני צריכה להיאבד בשבילם... אז שגם הם מצידם יהיו מוכנים להפסיד יום של אבידת נפש בשבילי...

כמובן שהמשפטים האלו קצת דמגוגים... ברור שלא זה היה הנושא ולא זה היה השיח...

אבל עכ"פ על הדרך טמון כאן איזשהו מסר... מסר ממש צדדי ולא קשור בכלל לפורים...

הרבה פעמים יש לנו טענות ויש לנו דרישות מול אלו שיש להם השפעה בחלונות הגבוהים שיעשו ככה ויעשו ככה... ולמה הם לא עושים יותר... יש לנו טענות על אלו שנמצאים בממסד... למה הם לא לוקחים אחריות יותר גדולה עלינו... ולמה הם לא עושים... שיעשו... שיעשו...

ולפעמים הטענות האלו נכונות!!! אבל צריך לדעת שזה נכון רק לפעמים!!!!

כי אלו שתמיד תמיד יש להם את הטענות האלו... אותו אחד שתמיד מגיע למסקנה שיש כאלו שיכולים לעשות בשבילי ולא עושים מספיק... כאן זה כבר מחשידי... אם תמיד יש לך טענות... יתכן שהסיפור הוא ככה: אתה לא מוכן לעבוד קשה!! אתה אחד שלא אוהב להתאמץ... ואתה מעדיף שאחרים יעשו את העבודה במקומך... למה לא... לכן דבר ראשון אתה עסוק בלשכנע את עצמך שאתה לא יכול לפעול בעניין!! ואז מגיע השלב השני: שאתה מסמן לעצמך מי כן יכול לעשות את זה במקומך... ואז אתה מתחיל להפעיל אותו ולהריץ אותו... ולבקש ממנו לעשות מה שאתה היית צריך לעשות אם לא היית עצלן...

איפה פגשתי את זה? ? היה פעם אחד כזה שכל הזמן היה עסוק בלהפעיל אותי... הוא הגיע מנקודת הנחה שאני יכול לעשות משהו שהוא לא יכול לעשות... הוא החליט שיש לי קשרים מיוחדים ואני יכול למצא לו עבודה ולעזור לו... ומאז הוא כל הזמן הפעיל אותי... והריץ אותי מפה לשם... תחפש לי... תברר לי... תדבר עם זה ותגיד לזה... וכל הזמן הוא היה כמובן מתקשר לשמוע אם כבר עשיתי את זה או לא... בקיצור: כל הזמן הוא דאג שלא יהיה לי ח"ו משעמם... עד שיום אחד תפסתי את הנקודה!!! ובפעם הבאה שהוא התקשר אלי להפעיל אותי שאני אלך ואני אעשה... אמרתי לו: אני הולך... אבל רק איתך!!! אני מחכה לך שתבא איתי ואז אנחנו נלך יחד... העברתי לו את הכדור... ומאז שקט תעשייתי... אני עד היום מחכה לו שהוא יבא והוא עדיין לא הגיע... מידי פעם הוא פוגש אותי ומתנצל שהוא עדיין לא מצא זמן להגיע איתי... וגם לא כ"כ נעים לו לבא איתי...

ואני צוחק לעצמי: בוקר טוב אליהו... זה בדיוק מה שרציתי שתבין!!!

כשאתה מתקשר אלי ורוצה שאני אלך... אתה שוכח שגם אני בן אדם וגם אני צריך למצא זמן... וגם לי יש רגשות וגם לי לא נעים לפנות ולבקש טובות מאנשים... רק מה? ? אתה יושב על הקתדרה ויורה משם טלפונים ומטרטר אותי... אז זהו שלא!!! למדתי מאסתר המלכה:

אם כלל ישראל חושבים שאחות לנו בבית המלך... וממילא שאני אלך ואני אעשה ואני כאשר אבדתי אבדתי... והם ישבו להם ויחכו לי... ??? לא!!! וצומו עלי!!! תבואו איתי... תתאמצו איתי

פעם... כשהייתי בחור לא הבנתי למה הרבה מאוד מהרבים שקוראים להם לבא לדבר... הם לוקחים כסף על הדרשה או ההוצאה... מה? ? מה יש? ? זה הרי תורה... וצריך ללמוד תורה... עד שזה הגיע אלי!!! והתחילו להתקשר אלי... הההלו... אנחנו רוצים שתבא לדבר אצלנו... ומדובר בנסיעה של מאתיים קילומטר מהבית שלי... וצריך להיטלטל בדרכים... ולשרוף ערב שלם... אבל הוא מסביר לי בטלפון שזה נורא חשוב... ואני מנסה להתפטר והוא לא נותן לי... תבין... זה חשוב... זה איגוד בני הישיבות... והם חייבים משהו מעניין... וצריכים לתפוס אותם... טוב... השתכנעתי... אם זה כ"כ חשוב אז אני אחשוב על זה... ואז פתאום חשבתי לעצמי: רגע רגע... אני בן אדם!!! יש לי את הסדר יום שלי... קח בחשבון שאני גם אדם עסוק... (יותר מדויק אני בן אדם שמצליח להעסיק את עצמי...) בקיצור: כשאתה רוצה לשרוף לי ערב... אתה נכנס לי לתוך הסדר יום ועושה שם חור... אתה לוקח אותי מחיק המשפחה לערב שלם... ומטלטל אותי בדרכים... וכל זה למה? בשביל לבדר ולהצחיק כמה עשרות בחורים.

לא... אבל הם טוענים שזה נורא נורא חשוב!!! כן... אני מסכים שזה חשוב!!! בטח... למה לא... יש הרבה דברים חשובים... השאלה היא כמה!!! כמה זה חשוב??? האם זה חשוב עד כדי כך שזה מצדיק לשרוף ערב שלם בשביל זה? ? נו... מה עשיתי? ? חזרתי אליו ואמרתי לו: שאני מוכן להגיע תמורת 600 שקל... הופה!!! הוא פתאום נסוג לאחור!!! הוא כבר לא חוזר אלי... הבנת מה קרה פה? ? כל זמן שהוא ישב רגל על רגל בסלון ביתו ואני הוא זה שצריך להתרוצץ ערב שלם בדרכים ואני צריך לשרוף ערב שלם מהחיים שלי... כל זמן שזה ההקרבה שלי... זה בהחלט חשוב מאוד!!! אבל ברגע שהעברתי לו את הכדור... ואמרתי לו: שאני רוצה שגם הוא יקריב 600 שקל... הופה!!! זה לא עד כדי כך חשוב!!! בשביל להפעיל אותי ולטרטר אותי זה מספיק חשוב!!! אבל בשביל להפעיל אותו לטרטר אותו זה לא מספיק חשוב!!! ואז פתאום קלטתי שתשלום על מאמץ ועל הקרבה הוא לא רק שיקול של הכנסה כספית... הרבה פעמים הם גם ביור מינימלי של עזוב תעזוב עמו... אתה רוצה להפעיל אותי... אתה רוצה להריץ אותי ולטרטר אותי ממקום למקום... אין בעיה!!! תסביר לי!! תסביר לי כמה זה חשוב!!! ואיך? ? איך תסביר לי עד כמה זה חשוב? ? בא נראה כמה אתה מוכן להיות מטורטר כמוני... אם אתה יושב לך רגל על רגל ורק עסוק בלשנע אותי ולהפעיל אותי... אז על זה גופא נאמר: עזוב תעזוב עמו!!! רק עמו!!! אם הוא הולך לצד לעשן סיגריה ואומר לך... כן... היות ויש מצות עזוב תעזוב... אז עבודה נעימה... תעבוד לבד... דורשים ד"ר שאתה פטור למה? ? כי רק "עמו" חייבים וצוים תעזוב... ובינינו... המסר העיקרי פה הוא לא למטרטר... אלא למטרטר... אתה רוצה לטרטר משהו... אתה רוצה להתקשר למישהו ולהתחיל להריץ אותו שתקשר לזה ויעשה את זה... תחשוב עליו! נכון שהוא רב... נכון שהוא איש חשוב... אבל הוא גם בן אדם!!! וגם לו יש זמן! ואתה כעת מוציא אותו מהסדר יום שלך! וגם לו יש חוסר נעימות וקשה לו בדיוק כמוך להרים את הטלפון הזה (בדרך כלל קשה לו יותר ממך...) וממילא לפני שהיד שלך קלה על ההידק להתקשר אליו בספונטניות ולבקש ממנו שיפעל (ולתעצבן עליו אם הוא לא עשה את זה) לפני כן תחשוב עליו... תבין שאתה מטריד פה מישהו שהוא לא משועמם... לפחות שתדע את זה!!! כדי שלא תהיה עסוק רק בלהתעצבן עליו... בינינו... פעם היה מקובל לתת כסף לרב במכירת חמץ... כי כולם הבינו שבמשך השנה הם מטרטרים את הרב... אז יש פה הזדמנות לתגמל אותו קצת... היום מישהו רואה צורך לתגמל את הרב? ? ותחשוב על זה...

ניתן לקנות את החוברת

"בשובי לירושלים" חלק א'

במהדורה חדשה ומורחבת,

חוברת זו עוסקת בענייני קרבן הפסח

והיא מחולקת לשני חלקים:

חלק א' "בצאתי ממצרים"

חלק ב' "בשובי לירושלים"

בפלא': 054-8446691

אזור הצפון: 052-7683095

כמו כן ניתן להשיג חוברת זו אצל

הנציגים הממונים שבישיבות

ניתן להשיג במוקדי המכירה כדלהלן:

ירושלים:

מרכז העיר: רחוב נחמיה 10.

בית וגן רח' הרב פרנק 29 קומה ב'

נווה יעקב - 0527171721

רמות - רובין 47 קומה ב'

רוממה: המ"ג 31. 0527682281

ביתר עילית גבעה ב' אזור רמי לוי 0548450998

בני ברק: קבוץ גלויות 9

משפחת בויס רחוב השלושה 11.

חזו"א 34 (מית דסלר מ' דריימוס) - 0527171721 (ניתן לקבל

גיליונות יחידים מידי שבוע בכתובת זו)

בית שמש: נהר הירדן 9 רמה ב' מ' צוויבל.

אשדוד - 0504120311

אלעד - 0548418684

קרית ספר: מרומי שדה 3 052-7174781

ברכפלד - 0533109169 (כולל עטרת שלמה)

גריין מארק - 0527644795

אופקים: שפירא 0534112035

נתיבות - 0548473542

צפון: חיפה: הדר, שכמולית רחוב ביתר.

נווה שאנן: חניתה 81 משפ' זלושינסקי

רכסים: הורדים 4 א' משפ' קריצ'לר לתאם 0548415410

כרמיאל - 0527136165 משפחת שטיימן.

צפת - 046970339

חדרה: משפ' קדושי 058-3265912

נצרת עילית הר יונה - וייזר 054-8431731

כדי לא להשאיר הגיליון ריק... כתוב במגילה: "ואני לא נקראתי לבא אל המלך זה שלושים יום", מבואר בתרגום שני: שזה לא סתם שאסתר לא נקראה... היא התפללה על זה!!! היא התפללה לקב"ה להתפטר מאותו ערל ושיפסיק לקרא לה, ואם נחשב, הרי הדו שיח הזה עם מדרכי היה בי"ג בניסן, ואם שלושים יום היא לא נקראה למלך, נמצא שהתפללה היא התפללה על זה בי"ג באדר... ושנה לאח"כ בי"ג באדר זה היום הגדול ביותר!!! יום הקהילה!!! היום שבו נעשתה הישועה הגדולה לישראל!!!

מי יודע... אם כל הישועה הגדולה שנעשתה לישראל בי"ג באדר... זה לא דווקא מדברי הצומות וזעקתם שהם צעקו לה' בפסח... אלא מצעקה אחת שבקעה מליבה של יהודיה שהתחננה מעומק לב לקב"ה שיציל אותה מלהיטמא לגוי... מי יודע אם לא זו הסיבה שאנחנו אומרים למנצח על איילת השחר דווקא בי"ג בניסן... הזעקה קלי קלי למה עזבתי נאמרה לא רק באותו יום נקודתי שאסתר באה אצל המלך אשר לא כדת... הזעקה הזו נאמרה בוקר צהרים וערב במשך חמש שנים שאסתר נמצאת בארמון אחשוורוש ולא מבינה מה היא עושה שם... ואילו אנחנו אומרים את הפרק תהילים הזה בי"ג באדר שאז התקבלה תפילתה והוא עזב אותה לנפשה ל' יום שאז שהתגלה למפרע שלעת כזאת הגעת למלכות... ודו"ק.

3

מהם... בא ניקח דוגמא מעשית מתוך ארמונו של אחשוורוש... אחשוורוש פותח לפני אסתר את כל אוצרות המלכות... הוא מראה לה את החור כרפס ותכלת אחוז... אוה... איזה יופי... איזה מדהים... עכשיו!! בראש שלנו... אם אסתר לא רוצה להתלהב ולהתבלבל מכל הנוצץ והמרהיב הזה??? מה היא צריכה בשביל זה? היא צריכה להיות נורא צדיקה ופאנאטית כזו... שהיא עושה פרצוף לא מבין ואומרת לאחשוורוש: לא... הרבנים שלנו לא מרשים... אני אשת אברך... אצלנו הכל פשטני... אסור לנו עוילים הזה... **אבל לא!!! ממש לא!!!** אצל אסתר זה לא הגיע מהמקום הזה בכלל!!! (כי אם זה היה צריך להגיע מהמקום הזה... זה לא היה מגיע אף פעם...) בדיוק כמו שאצלי... זה שאני היום לא אוכל סוכריות ג'לי... זה לא מגיע אצלי ממקום של פאנאטיות... שלאברך בן יתיירה אסור לאכול סוכריות ג'לי... אלא מאיפה זה מגיע לי? **מקום של זזזזבל!!!** אותו דבר אסתר המלכה... אסתר חונכה להיות עמוקה!!! להסתכל על כל דבר ברובד ביותר פנימי ומשמעותי שלו... וכשהיא ראתה את אחשוורוש איזה קטנוני שהוא... איך שיש לו הכל ואין לו כלום... איך שהכל כ"כ ססגוני והכל כ"כ נוצץ אבל מבפנים אין לו כלום... אין לו מה למכור... יש לו רק שיקולים קטנוניים של כבוד ושררה... זה פשוט הוציא לה את כל הטעם מכל היפה והזהר הזה!!! היא ידעה שכל הנוצץ הזה הוא בסה"כ סוכריות קטנות פושטיות של עוגה שקונים אותם במחלקת תבלינים מחנות של חד פעמי... **אם אסתר לא הייתה כזאת!!!** אם זה לא היה מגיע אצלה מהמקום העמוק והמבין הזה... אם היא הייתה צריכה להתגבר כל הזמן רק מהמקום של מלחמת היצר מי יודע אם היא הייתה מחזיקה מעמד... **אבל היא הייתה מחזיקה מעמד!!!** כי גם היום יש בינינו בנות ישראל שמחזיקות מעמד למרות שאין להם את העומק הזה!!! והקב"ה מכריז עליהם בכל יום וכלל ישראל עומד על הגבורת נפש שלהם... אבל אסור לנו לסמוך על זה... חובתנו ללמוד מהאומן והפדגוג הגדול- מרדכי היהודי... שאמנם יודע להציב גבולות ועד כמה שהוא יכל הוא שמר על אסתר בתוך החממה השמורה שלו... אבל במקביל הוא לא היקל ראש ביציקת תוכן פנימי ולא רק מקיף...

מגילת אסתר היא שיא העדכנית והעכשווית לדורנו!!!

כל בת ישראל היום נמצאת בסיטואציה דומה לאסתר המלכה!!!

וימי הפורים הם הזדמנות לעשות שוב ושוב חשבון הנפש פנימי האם אני מוכנה לזה... האם אני ערוכה מספיק לניסיונות של דורנו... למנצח על איילת השחר... אסתר היא סוף כל הניסים... העמידה בניסיונות מהסוג של אסתר הם אלו שיתנו את החותם לסוף הגלות... ואז תזרח השמש...

בסה"כ סמרטוט... אז ביום יום אנחנו לא מוכנים ללבוש סמרטוטים...

עכשיו שים לב: על מי אני מדבר פה?? אני מדבר גם על האנשים הכי רדודים ושטחיים וחיצוניים... **גם הם!!!** גם הם מבינים שלא הכל מתחיל ונגמר בחזות החיצונית לגמרי... כי ברגע שהמרכיב הפנימי והחומר גלם של הבגד הוא סמרטוט אז גם להם מוציא להם את כל המיץ...

הנה לך דוגמא מהחיי יום יום... שההכרה ברובד הפנימי מרוקנת לנו את כל הרגש וההתלהבות מהחזות החיצונית והססגונית...

ויש לי עוד המון המון דוגמאות בנושא הזה... עוד דוגמא אחת קטנה... אם תשים לב: ילד קטן אוהב סוכריות... חמצוצים... אפרופו... דוריתוס... וכל הדברים ה"טעמיים" האלו... ופתאום!!!! בשלב מסוים בחיים משהו קורה לנו ואנחנו פתאום משנים טעם!!! היום אין לי ששששום יצר הרע לאכול סוכריה וגם לא דוריתוס... **מה קרה לי??? נהייתי סגפן??** נעלם לי הטעם באוכל??? אולי הממתקים כבר פחות מתוקים מפעם???

מה התשובה??? לא!!! לא נעלם לי הטעם... והממתקים נשארו מתוקים... **רק מה??? נהייתי מבוגר והתחלתי להבין עניין...** והיום אני יודע שכל הממתקים האלו הם זזזזבל... חתיכת סוכר עם צבעי מאכל זולים... וכל מיני חומרים סינטטיים שמגיעים מטמבור... ולכן אני מואס בזה **מהמקום המבין שבזה!!!** ושוב: זה לא שזה נהיה פחות מתוק לחיך או פחות מושך בעין... אלא השכלתי להבין את המרכיב **הפנימי** של המאכל!!! ואם קלטתי שהמרכיב הפנימי של המאכל הזה הוא זבל... אז ההכרה **הפנימית** שבזה מוציאה לי את כל הטעים והנוצץ **החיצוני** שבזה... אתה מבין מה אמרתי פה או לא מבין?? אני צודק או לא צודק?? משהו יכול להתווכח איתי על הניתוח הפסיכולוגי הכ"כ פשוט ומוכח הזה??? עכשיו: שים לב: על מי אני מדבר פה?? אני לא מדבר פה על בעלי השגה עמוקים... **לא!!!** אני מדבר כאן על האנשים הכי עממיים ושטחיים... על אותם אלו שיוצאים כל היום לבלות ושורצים במסעדות... נו... תנסה להגיש להם צלחת דוריתוס מעורב עם אפרופו עם נגיעות חמצוצים בתוספת שוקולד לאפיה לקישוט... תנסה להביא להם כזה דבר... הם יהפכו לך את הצלחת על המקום... **מה יש???**

כן... גם האדם השטחי ביותר!!! כשקורה והוא בטעות מבין וחודר לרובד הפנימי של המאכל... הוא מואס בכל הנתונים החיצוניים שלו... הוא רוצה דג סלומון כי זה משובח באמת גם אם זה פחות מתובל מתפוצ'פס!! תסכים איתי... הנה לך דוגמא מהרובד הכי הכי מגושם בעולם... מאוכל... מביגוד... בכוונה נצמדתי דווקא לרובד הכי נמוך הזה כדי להוכיח לך שאין אחד מאיתנו שלא שייך בזה!!! ויש עוד הרבה הרבה דוגמאות כאלו בעולם ואין כאן המקום להאריך...

מה רואים מכל זה??? שכמה שהחומריות של העולם... כמה שהיא תהיה נוצצת ומושכת וססגונית... עם טיפ טיפה עומק!!! עם קצת רובד יותר פנימי אל תוכיות ומשמעות החיים... אתה יכול פתאום לראות איך יוצא לך כל המיץ ממושגים שפעם היית נדלק

המלך... אבל מי יודע מה ילד יום... יש גבול כמה אפשר להסתתר בבונקר בתוך שושן הבירה... סו"ס בדורנו המציאות היא שכל בת ישראל יום אחד נאלצת לצאת לעבוד... ואז בעל כרחיה היא פתאום מתחילה להכיר את העולם הגדול... ופתאום מתחככת עם כל מיני מושגים חדשים שהיא לא הכירה אותם מאותם ימים-"אשר הייתה באמנה איתנו..." היום כל בת סמינר הכי שמורה היא בחזקת כזו שאמורה יום אחד למצא את עצמה בארמון אחשוורוש! **ושם זה ממש לא פשוט להישאר אסתר המלכה!!!**

פתאום יש בוס שממנו היא מקבלת את המשכורת הכ"כ קריטית... ואז מתעוררות כל מיני התמודדויות לא פשוטות בעבודה... וכאן צריך ליצור חומה פנימית עמוקה של "לא הגידה אסתר את עמה ואת מולדתה..." והחומה הזו לא יכולה להיות תעשייתית!!! החומה הזו לא יכולה להיבנות ממנוף ששופך מלט... זה חייב להגיע עמוק עמוק מבפנים!!! מהמקום הכי חזק ופנימי בנפש שלנו!!! וצריך להתכונן לזה!!!

עד כאן השתמשתי הרבה עם המילים המפוצצות... תוכן פנימי יהודי עמוק... עושר פנימי... מה זה המילים האלו?? מה התרגום שלהם??

אז הנה לך: אחשוורוש פונה לאסתר ומנסה לסנור אותה!!!

הוא מגיש לפניך את כל מנעמי עולם... את כל הדברים הכי משובחים בעולם... ו... והיא לא מתרגשת!!! איך??? איך היא עושה את זה?? אז הנה... **אני אתן כעת שתי דוגמאות מאוד מוכרות מהחיים...**

צא לרחוב בימים אלו ותראה את התחפושות של פורים... איזה ססגוני... ילדים הולכים עם חלוקי תכלת יפהפיים... גלימות כאלו משובחות... אתה רואה חסידים מהלכים עם בגדי קוזקים כאלו אדומים ויוקרתיים עם מדליות כאלו משובחות... הכל צבעים חדים וזהירים... אז למה להשאיר את זה רק לפורים?? לא חבל??? למה שלא נקח את זה לכל השנה??

נו... תגיד אתה??? מי שקצת מבין עניין יודע שכל התחפושות של פורים... זה בסה"כ סמרטוטים... הילד הזה שהולך פה עם גלימה כזו יפה... זה בסה"כ ניילון סמרטוטי צבוע בכחול... והילד שהולך עם גלימה ומצנפת של מרן הרב עובדיה זה לא גלימה... זה בסה"כ איזה בד סינטטי שהוא בקושי מסוגל להחזיק מעמד עד סוף פורים... והכובע הזה שיש לו על הראש זה קרטון שהוא טוב בשביל פורים בלבד...

זאת אומרת: אחרי כל הססגונית והבגדים הכ"כ יפים וזהירים של פורים... כולם מבינים שזה ביגוד זבל... זה לא שווה יותר מכמה עשרות שקלים... וגם זה בקושי... ושוב: זה לא סתירה שחיצונית זה באמת נראה מאוד יפה!!! אבל סוף סוף **לא רק** החזות החיצונית תופסת אותנו... אלא גם החומר עצמו... ואם מצד הבד עצמו אנחנו יודעים שזה

גיליון מס' 325 פרשת צו
תשע"ט שנה שביעית

גליון זה יו"ל לע"נ
דבורה יהודית בת משה ישכר
נלב"ע ט' ניסן תשס"ח
תנצב"ה

דברי שי"ח

ממרן רשכבה"ג שר התורה הגר"ה קניבסקי שליט"א

עניני פורים ודברי תורה בסעודת פורים

כמה שיחות הנכנסים שתויי יין - עם רבנו

בסעודת פורים, פלוני אמר כי ר"י גלינסקי אמר פעם שברכותיו שוות יותר משלרבנו, כי בסיום ש"ס ברח את רבנו א"ה לשנה הבאה, ורבנו אמר לו "וכן למר", וברכותיו נתקיימו, וברכות רבנו לא... תגובה: זה לא יתכן שברכותיו שוות יותר, שכה הרי אמרו אל תהי ברכת הדיוט קלה בעיניך, וכמה שיותר הדיוט יותר מועיל הברכה. אם כן ברכותיו יותר שוות, ע"כ.

ושבו בפעם אחרת שאמרו כן, הגיב רבנו: ברכותיו יותר שוות וכ"ל, אבל, אם אתה חושב שאפשר לגמור ש"ס עם ברכות, זה טעות, צריך ללמוד, ואז גם ברכותיו יהיו מועילות.

זכרה על היין - בפורים. סעודת פורים תש"ע. אמרתי, כי איתא בספר צרור המור פר' כי תבוא שכמו שאמרו חז"ל זכור את יום השבת וגו' זכרה על היין כך זכור את אשר עשה לך עמלק זכרה על היין, והיכן, בחייב אינני לבסומו בפוריא. ואינו מובן, דבשלמא בשבת יש את החשיבות של האמירה על היין, אבל בפורים אין אמירה שהיא החשיבות? ברמב"ם מבואר שזכרה זה יין והסעודה וגם זה ענין חשיבות של יין, וזה שייך בפורים - שתיתי היין. אח"כ שאלו אם אשה חייבת בחייב אינני, והשיב: בשמחה כן, יין לא. אמרתי שלכאורה זה תלוי אם אשה חייבת בזכור, והשיב (לכאורה בחיך): סגי מה שבעלה שותה.

לפני הסעודה, נכנסתי עם ידידי שהביא את בנו בן ג' לחלאקה, ואמר רבנו: הרי העושה מלאכה בפורים אינו רואה סימן ברכה לעולם, ולא יצמחו לו שערות. המשיך וסיפר: פעם אחת בפורים אבא תיקן כיסא שנשבר, ומאז תמיד היה חוזר ונשבר.

פורים תשס"ח אמר לי רבנו בחיך: שתיתי יין ונשכבתי לישון לקיים מצות עד דלא ידע, אך לא נרדמתי, ואפשר שגם בזה שרוצה לישון גם מקיים המצוה, ונימא - עד דלא ידע, ולא עד בכלל... אח"כ אמר: פעם אחת השתכרתי בפורים, ולא בכוונה,

כי הלכנו לראשי הישיבה ואצל כל אחד נתנו קצת יין ומזה השתכרתי, והיו צריכים לנסוע איתי במונית הביתה, ואמר לי החזון איש - לא זה רוצה התורה. ובדרך כלל מנהגי לשנות מעט ומשפיע על הראש, ואני הולך לישון.

סעודת פורים תשע"א שאלתי, מה הביאור במה שמביאים בשם הזה"ק שכיפורים כפורים? בדרך פשטות הכוונה, שבפורים היתה סכנה ביום המלחמה, והם שבו בתשובה, ולכן פורים זה זמן לתשובה גם לדורות.

ביעת הסעודה תשס"ו, דיברו כי יצאו לאור ספרים הרבה על מגילת אסתר, לפתע חיך רבנו: אחד בא לרב וספרו בידו על קהלת, אמר לו הרב אתה כמו המלבי"ם, שאלו האיש וכי הספר כל כך טוב? אמר לו הרב: כאשר המלבי"ם חיבר את ספרו על אסתר אמרו עליו, הרי אחשוורוש מלך טפש היה ולפי ספרו של המלבי"ם היה חכם [המלבי"ם עשהו לחכם], וכן אתה, הרי שלמה המלך ע"ה חכם היה ולפי ספרך טפש היה.

בשושן פורים בדרך לסעודה, שאלתי: היום שושן פורים מה אומרים אחד לחברו? אפירלאכער גוטען ספק שושן פורים.

ספרתי, שאחד אמר לרבי יעקב קמינצקי אתם הליטאים אינם יודעים להעריך מה היא שתיתי יין. ובמגילה כתוב "כטוב לב המלך בייך" והרי מלך הוא רמז למלכו של עולם, וא"כ הרמז הוא: כטוב לב המלך, מתי, בייך.

אמר לו רבי יעקב: אם מלך אינו כפשוטו אלא מלכו של עולם, אם כן גם יין אינו כפשוטו - אלא יינה של תורה. ורבנו נהנה מאד.

נכנס יהודי בסעודת פורים תשס"ג ושאל אם אכל דבר עם הכשר טוב ונתברר שהיה אסור האם זה שוגג או אונס? מדין הורו ב"ד שיש חטאת מפורש שזה שוגג, ובגוונא שסמך על הרוב אם זה אונס יש תוס' בריש פרק החולץ, ויש סתירת בתוס' בזה. א.ה. כמדומה שהכוונה לתוספות פסחים ע"ג ד"ה שוחטו.

עוד שאל: האם נכון שמלחמת גוג ומוגוג יהיה ג' שעות? זה מובא במדרש תלפיות.

סיפר רבנו בשם הרב מפונבויז' שפ"א ר' א. זצ"ל השתכר בפורים ובקש מתלמידיו שיבדקוהו אם הוא כבר בשיעור שעד דלא ידע, והרב מפונבויז' שאלו על הר"ן בנדרים ח. נידוהו בחלום והתירוהו בחלום אסור כי אין חלום בלא דברים בטלים ולכן אפשר שההיתר לא נכון. ושאלו הרב מפונבויז' למה לא נימא הפוך אפשר החלום דברים בטלים והתרה אמת ותיירץ ר' א. כי מספק לחומרא. אז אמר לו הרב מפונבויז' - הגעת כבר לשיעור עד דלא ידע.

בפורים תשס"ב פלוני שיכור אמר לרבנו: מילתא דבדיחותא, כי מספרים על לץ אחד שחזר ביום ד' מבית הבראה וביקש לעשות הבדלה אמרה לו אשתו הרי היום לא מוצ"ש השיב לה כי הבדלה עושים במוצאי יום מנוחה. ת: אבל יש הבדלה גם לא במוצאי שבת... כי בירושלמי אמרו במוצאי שביעית ב'הקהל' עושים הבדלה, ושמעתי בשם חמי [שליט"א] שדעתו שבכל מוצאי שביעית יכוון בהבדלה גם על השביעית.

למחרת פורים. סיפרתי לרבנו כי ר"י גלינסקי זצ"ל אמר בפורים בבדיחותא - אלה ברכב ואלה בסוסים "ואנחנו" איך אנחנו נוסעים [בשם ה' נזכר], כאשר מתחילים שמע ישראל ואהבת נוסעים לארה"ב לאנגליה...

תגובת רבנו: גם בחז"ל מצאנו קושי בכוונתם בירושלמי פ"ה ברכות יז: סה"ד. ואף רב חייא אמר שקשה לו, והרי גבי רבי חייא בבא מציעא פה: איתא אחתינהו לר"ח ובניו אמר משיב הרוח ונשבה זיקא וכו' והיה להם תפילה בכח גדול כזה, מ"מ היה קשה לו. וכבר כתב הראב"ד סוף הלכות ק"ש שחכמי הגמ' קשה היה להם בכוונה.

שם זה מחמת הרהורי תורה שלהם כדאיתא במפרשים שם? נכון, זה הפריע להם.

(כל משאלותיך)

בכרכת פורים אה וסבת סוס
יבצח יאסערס

להצטרפות לרשימת מקבלי הגליון במייל ניתן לשלוח בקשה לכתובת: divreysiach+subscribe@googlegroups.com

ניתן לתרום ולהקדיש ע"ג הגליון לע"ג, לרפואה ולהצלחה וכד', נשמח לקבל עובדות, הנהגות, וש"ת מרבינו.

בדידי הוי עובדא

סיפר הגאון רבי יהודה שינקר שליט"א: היה זה לפני למעלה מיובל שנים ביום הפורים קרא לי רבי יצחק דרשוביץ זצ"ל לבוא לשמח את רבי נפתלי טפלי שהיה מדוכא מלידתו ביסורים בגופו, וככל שגדל והתבגר הורע אצלו מצב גופו, ויסוריו גדלו והיה מיוחד בקבלת היסורים כשלא התלונן וקיבל את כולם בסבר פנים יפות, וכשנכנסנו לביתו סביב מיטתו ישבו חבריו משיבת לומז'ה, וביניהם רבינו מרן שר התורה שליט"א והגאון רבי דב דבורץ והגאון רבי עקיבא טננבוים והגאון רבי בערל וינטרוב ורצו לשמחו. אני הייתי במצב מרומם אחרי קיום מצות היום של 'חייב אינני לבסומי' והתחלתי לשיר וכדי לרומם את מצב רוחו של רבי נפתלי עליתי על השולחן לפזז מולו ועמי עלה על השולחן לא פחות ולא יותר מרן שר התורה שליט"א ויחדיו רקדנו קרוב לחצי שעה בהתרגשות גדולה כשמדי פעם מרן שליט"א קורא לעבר חברו ר' נפתלי ר' נפתלי כדי לשמחו והשמחה הלכה וגדלה. (ג.י.)

מה שאלתך במשתה היין

א"ה לקראת חג הפסח הבעל"ט, אנו עומדים להוציא "קובץ גליונות" מיוחד ומפואר מכבשונם ותורתם של מרנן גדולי הדור שליט"א וזצוק"ל,

וכפי שפורסם כאן שבוע שעבר כהכרת הטוב מיוחדת, כל מי שיתרום לכל הפחות מאה שקלים, עבור הוצאה מיוחדת זו נכניס את שמו ובקשתו בימי הפורים הבעל"ט אצל מרן שליט"א, לבוא אל המלך להתהנן לו וא"ה זכות הפצת התורה וברכת מרן שליט"א יחישו ישועה וגאולה לכלל ולפרט.

ניתן לתרום ולהעביר שמוות
במס' 053-3145900

פארהדף היום

"בענין כל שתעבתי לך הרי הוא בבל תאכל"

חולין ק"ד ב' אמר רב אשי מנין לבשר בחלב שאסור באכילה שנא' לא תאכל כל תועבה כל שתעבתי לך הרי הוא בבל תאכל כו'. והק' התו' לק' קט"ו א' (ד"ה חורש) דלמה לא יחשב בישול של שבת תועבה גופה כמו בישול של בשר בחלב ונראה דהיינו טעמא משום דבבשר בחלב הבישול ניכר אבל מעשה שבת אין ניכר שנעשה בשבת ואותו בנן ושילוח הקן דפריך ליה מינייהו צ"ל דניכר בהם האיסור יותר ממה שניכר בחורש בשור וחמור וחוסם פי פרה ודש בה עכ"ל, ודבריהם צריך ביאור לכאן דמה חילוק בין שילוח הקן לבין מעשה שבת ובמה ניכר האיסור בשילוח הקן יותר ממבשל בשבת, ונלענ"ד דהחילוק הוא מה הוא מעשה התועבה שהתורה אסרה שבמעשה שבת אין התורה מקפידה שיתבשל מאכל בשבת דהא להניח בע"ש שיתבשל בשבת מותר רק התורה מקפידה שהאדם לא יבשל בשבת דהיינו שהוא לא יעשה מלאכה אבל בהתבשיל אין שום תועבה רק בגברא ולכן זה נחשב שלא ניכר האיסור וכן בחורש בשור וחמור אין התועבה מעשה החרישה והזרעים רק התורה מקפידה שלא יתחרש בשור וחמור א"כ החרישה התועבה אבל לא הקרקע שנחרשה ונזרע בה וכן בחוסם פי פרה ודש בה אין התועבה השדה שנחרשה ונידושה שהרי התורה לא הקפידה שהשדה לא תידוש ע"י פרה חסומה רק האיש שדש בפרה חסומה וציער את הפרה עשה האיסור אבל בהזרעים אין שום תועבה לכן כ"ז נקרא שלא ניכר האיסור בהמאכל משא"כ במבשל בשר בחלב הרי רצון התורה שלא יתבשל בשר בחלב וכן בשילוח הקן הרי רצון התורה שהאדם תשתלח ולא על הגברא וכן באותו ואת בנו התורה מקפידה שהאדם עם בנה לא יישחטו ביום אחד ולכן כ"ז נקרא שניכר בה האיסור שהמאכל הוא מעשה התועבה.

(נחל איתן סט"ז ס"ז סק"א ע"ש עוד)

הארות בקריאת זכור ובמגילת אסתר

הקימותי את דבר ה'. אמר רבנו בהפטר פרשת זכור, אפשר לבאר ששאל סבר שעשה כדבר ה' ויקיים המצוה על ידי הקרבתם לקרבנות, ובגמרא מבואר שעשה דבריו על פי דברי דואג האדומי שכך פסק לו, עד ששמואל העמידו על כך שטעה. והראה רבנו מש"כ בשיח יצחק בסידור הגר"א בובא לציון על טעות שאול.

אחרי קריאת המגילה תש"ע, אמר לי רבנו, חשבתי, בגמרא נדרים דף ס"ב איתא כל המשתמש בכתרה של תורה וכו' ומה בלשצר נשתמש בכלי קודש שנעשו כלי חול נעקר מן העולם. והנה בגמ' מגילה י"ב, דאחשוורוש לבש בגדי כהונה ולמה לא נענש כבלשצר, אכן הנה בר"מ פ"ח מכלי המקדש ה"א, דשלא בשעת עבודה מותר ליהנות מבגדי כהונה, וזה אסור רק מדרבנן, לכן לא נענש על כך. ש: אם כן זה לא מתאים עם מש"כ ביערות דבש דבאו פרוצים ויחללו הכוונה על הציץ? נכון.

"גידלו מעל כל השרים". אמר רבנו חשבתי, מדוע המלך כל כך גידל את המן, משום שראהו שמוכשר ויכול לנהל לו את המדינה וכדי שהשפעתו תהיה חזקה, וכמו שאמר בגמרא שאפוסטרופוס מותר ליקח מכסף יתומים ללבוש בגדים מכובדים דלשתמעון מילי והכא נמי על ידי שגידלו ויכול יותר לנהל המדינה. וכן מה שאמר לקמן קח את הלבוש וגו' ועשה כן למרדכי לאו דווקא לבזותו, אלא כי המלוכה חייבת הכרת הטוב, ופרט זה מוטל עליו גם כן - משום שהוא מנהל המדינה. אבל הוא בגאותו חשב שזה נעשה לבזותו, ולכן יוספר לאוהביו וכו'.

שושן פורים תשס"ז. "כרצון איש ואיש" אחשוורוש עשה כל מיני דברים והתאמץ שכל אחד יהיה כרצונו, והנה את רצון אשתו במקום ובזמן הזה אינו מכבד, ופשוט שהיה מן הראוי לכבד את רצונה שלא לבוא, אך הנה זהו הנהגה של גוי. וגם, ששטות זו באה לו בהשגחה מיוחדת, כדי שתיהרג.

שושן פורים תש"ע. נכנס יהודי צעיר ירא שמים, וביקש ברכה כי נולד לו בן וכל הזמן בוכה. רבנו ראה את צערו והרגיעו: הוא בוכה כי שכח תלמודו. שאלתי, גם בני נ"י היה ילד ושכח תלמודו ולא בכה כל הזמן? כנראה נשאר לו משהו... האם רבנו אומר כן כבדיחותא או ששייך באמת דבר כזה שיישאר משהו? באמת כולם שווין [ואם נשאר משהו, נשאר לכולם, ואם לא, לכולם לא נשאר] אבל יש פעמים שמרגיש איזו המצאה או הארה בלימוד שזה ממה שנזכר ממעי אמו. ומי זוכה לכך, תלוי הדבר ביגיעת התורה שלו. (כל משאלותיך)

א יפה מראה

מצוה להרבות בסעודת פורים (שו"ע סימן תרצ"ה)

שאלו את רבינו שהנה יש הרבה משפחות שמתחילים את סעודת פורים סמוך לשקיעת החמה, ועיקר הסעודה נמשך אח"כ, האם לכתחילה אפשר לעשות כן, כי בזה יוצא שאוכלים את הבשר והיין אחר שקיעת החמה, והורה בזה רבינו: אם אוכל אחר שקיעת החמה אפשר, אבל אם אוכל את הבשר ושותה היין אחרי צאת הכוכבים, זה לא לכתחילה, וראוי להקדים.

ומנהג רבינו עצמו שמתחיל הסעודה סמוך לשקיעת החמה וגומרה עם צאת הכוכבים, ומיד פונה לתפילת ערבית עם קריאת המגילה, כדרכו שסובר לקרוא בבני ברק את המגילה משום שנחשב ספק מוקפין.



כל הזכויות שמורות ©

בתמונה הנדירה שלא פורסמה מעולם: מרן שליט"א בסעודת יום הפורים לפני כחמש שנים. ממתין שכל בני הבית יתיישבו כדי שיוכל לבצוע על הפת. אפשר להבחין בכמה דברים לא - מצויים: מרן יושב (מסיבה מיוחדת) עם גבו לכיון הספרים אף שבדרך כלל מקפיד לא לשבת עם גבו לספרים, בוצע על הפת ומוציא את בני הבית בברכה בלי מלבוש עליון ומגבעת (שלא כמנהגו בשבת). לצידו יושב חתנו החשוב הגאון רבי אלעזר דוד אפשטיין שליט"א. (יתר פרטי ההלכה עי' בספר ההנהגות של מרן שליט"א 'אלא ד' אמות של הלכה')

ליצירת קשר: ig0533145900@gmail.com

רבי יהודה הנשיא 52 בני ברק

053-3145900 077-2092005

ניתן לתרום גם במכשירי "קהילות" ו"נדרים פלוס" בבתי הכנסת, יש ללחוץ על לחצן 'קופות נוספות' ובחיפוש 'דברי שי"ח', או בטלפון:

נדרים פלוס 03-7630585 - שלוחה 1586

קהילות 073-2757000 - שלוחה 4310